

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM
VAZIRLIGI

40110101

**Maktabgacha ta'lim
tashkiloti yordamchi
tarbiyachisi kasbi**

O'QUV DASTURLARI TO'PLAMI

Toshkent – 2022

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIMNING

40110101 – Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi

Kasbi bo'yicha

Kasbiy faoliyatda xorijiy til fan

O'QUV DASTURI

Kvalifikasiya(lar) nomi: Yordamchi tarbiyachi

O'quv rejadagi tartib raqami: 1.01

Ajratilgan soat: 100

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchilar: Ermatova Jamila Ismailovna	Urganch davlat universiteti ingliz tili va adabiyot kafedrası professori
Atajanova Surayyo Raimbayevna	Urganch davlat universiteti ingliz tili va adabiyot kafedrası katta o'qituvchisi
Axmedova Ugiljon Kuronboyevna	Urganch davlat universiteti ingliz tili va adabiyot kafedrası tayanch doktoranti
Ismoilova Dilmira Ilhamovna	Toshkent pedagogika kolleji ingliz tili fani o'qituvchisi
Taqrizchilar: Irisqulov Miravaz Tursunovich	O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti professori
Maxfirat Abdullayeva	A.Avloniy nomidagi xalq ta'limi tizimi rahbar va mutaxassis xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti xorijiy tillar kafedrası mudiri

1. O'quv dasturining umumiy talablari

O'quv dasturi nomi:	Kasbiy faoliyatda xorijiy til
O'quv rejadagi tartib raqami:	1.01
Ajratilgan soat	100
Dasturning maqsadi	O'quvchilarning muloqot uslublarini yaxshilash orqali real hayotiy imkoniyatlarini oshirish, ularda ta'lim va kasbi haqidagi bilimlarini ingliz tilida ifodalash ko'nikmalarini chuqurlashtirish, matnlar bilan ishlash, yozish ko'nikmalarini rivojlantirishiga qaratadi. O'quvchilarga yangi leksik va grammatik hodisalardan tarkib topuvchi nutq namunalarini egallashlarida yordam berish orqali ularning og'zaki va yozma nutq malakalarini o'stirish hamda ularni shu fan bo'yicha chuqurroq o'rganishga tayyorlash.
O'zlashtirish natijalari	<ul style="list-style-type: none"> • Ingliz tilida o'z fikrini tushuntira oladi; • Kasb faoliyati mobaynida MT yoshidagi bolalar bilan ingliz tilida suhbatlasha oladi; • so'z boyligi oshadi, • nutqi ravonlashadi.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> • ta'limga oid mavzularni rejalashtirish; • sodda yo'riqnomalarni tushuna olishi va ularga amal qilishi; • sodda savollar va gaplarni; she'rlar va hikoyalar, qo'shiqlarni tushuna olishi; • raqamlar, hisob-kitobni bilish va ularni hayotga qo'llash; • ma'lumot so'rash va ma'lumot bera olish; • sodda xabarlarini, masalan oddiy xatlar, elektron xatlarni tushuna olish; • kundalik hayotga oid mavzular(shaxsiy ma'lumot, oila haqida ma'lumot, bo'sh vaqtni o'tkazish); • ijtimoiy hayotga oid mavzularni; • ta'limga oid mavzularni rejalashtirish; • gapirish(salomlashish, o'zini tanishtirish, minnatdorchilik bildirish, iltimos qilish, ma'lumot olish va berish, uzr so'rash, tabriklash, taklif qilish va taklifni rad etish); • yozish (husnixat, orfografiya, chet tillarini barcha tovushlarini aniq talaffuz eta olish); • shaxsiy qiziqish va kasb-hunarga oid sodda dasturlarni • his tuyg'ularni ifodalash va ularga javob qaytarish;
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> • ishga yoki har kunlik hayotiga taaluqli mavzudagi so'zlar bilan o'z ma'nosida ishlatilgan nutqni tushuna olishi; • undagi umumiy ma'no va detallarga e'tibor qaratishi,; • nutq ravon va tanish shevada bo'lishi;

	<ul style="list-style-type: none"> • tilga olinadigan ish, o'qish, dam olish kabi tanish mavzulardagi adabiy tildagi ravon nutqini tushunish; • o'z sohasiga aloqador tanish mavzularda o'ziga ishonch bilan muloqotga kirisha olish; • fikr almashishi, ma'lumotni tekshirishi yoki tasdiqlashi, odatdan tashqari mavzularda so'zlasha olish; • madaniyat, kino, kitoblar haqida; sayohat qilishga o'xshash holatlarda so'z boyligining ko'p qismini ishlata olishi; • tanish mavzularda tayyorgarliksiz so'zlashishi, fikr bildirishi; • o'yinlar tashkil qila olishi; • o'zi qiziqqan mavzudagi matnlarni bemalol tushuna olishi; • o'z kasbi, yoshi, qiziqishini qamrab olgan matnlar bilan ishlay olishi; • 25-250 so'zdan iborat kasbiga oid matnlar tuza olishi.
O'quv rejasiga muvofiq bog'liq bo'lgan boshqa o'quv dasturining nomi	<ul style="list-style-type: none"> • Kasbiy faoliyatda axborot texnologiyalari; • Davlat talablari va MTT o'quv dasturi; • Kasbiy faoliyatda hayot faoliyati xavfsizligi • Innovatsion ta'lim texnologiyalari va metodlari; • Maktabgacha ta'lim pedagogikasi; • Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi;
O'qitishni tashkiliy shakli	<p>N – Nazariy ta'lim;</p> <p>A – Amaliy ta'lim;</p> <p>NA- Nazariy va amaliy ta'lim birgalikda tashkil etiladi</p> <p>M- Mustaqil ta'lim</p> <p>MX- Maxsus xonada o'tkaziladigan mashg'ulot.</p>
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhda belgilangan o'qitish tili asosida
Baholash tartibi	Baholash bo'yicha amaldagi tartib asosida
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Yozma, og'zaki, savol-javob, test, amaliy, nazariy, mustaqil topshiriq

2. O'quv dastur mazmuni

No	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli

1	MTMdagi bolalarda ingliz tilini tutgan o'рни, maqsad va vazifalari	Maktabgacha yoshdagi bolalarni ingliz tiliga o'rgatishning maqsad va vazifalari. Bolalarni ingliz tiliga o'rgatishning o'рни va zaruriyati. Bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash. Bolalarda ingliz tili bo'yicha nutq, muloqot o'qish va yozish malakalari tayanch kompetensiyalarini shakllantirish uchun tegishli sharoitlar yaratish.	2	A
2	Maktabgacha ta'lim sohasida xorijiy tilning o'qitish metodikasi	Maktabgacha yoshdagi bolalarning ingliz tili bo'yicha ta'limiy tarbiyaviy faoliyatini tashkil qilish va amalga oshirish yo'llari. Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablarining nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalarining nutq va til kichik sohasida bolalarning yosh davrlariga nisbatan xorijiy tilni bilishga qo'yilgan talablar asosida bolalarni xorijiy tilni bilish, nutqida xorijiy so'zlarni qo'llashga o'rgatish metodlari. Ota- onalar bilan bolani tilga o'rgatishda hamkor ishlarini olib borish.	4	A
3	Introducing yourself (O'zingizni tanishtiring)	Mavzuga oid yangi so'z va iboralarni o'rganish va ularni og'zaki nutqda bemalol qo'llay olish. Talaba o'zini tanishtiradi va ilk muloqotga kirishadi.	2	A
4	My kindergarden (Mening bog'cham)	Mavzuga oid yangi so'z va yangi grammatik strukturani og'zaki nutqda qo'llashni o'rganadi	2	A
5	My friends (Mening do'stlarim)	Mavzuga oid yangi lug'at va grammatik qoidalarni asosiy 4 ko'nikma bo'yicha ishlatishni o'rganadi	2	A
6	We are family	Mavzu bo'yicha suhbat, oila a'zolari va ularning kasblari to'g'risida lug'atni faollashtirish. Shu mavzu bo'yicha kerak bo'lgan grammatik strukturani og'zaki nutqda qo'llashni o'rganadi. Bundan tashqari oila inson hayotining muhim bo'g'ini ekanligini tushunib olishadi	4	A

7	Uzbekistan is my Motherland. (Uzbekiston mening Vatanim.)	Mavzuga oid yangi soʻzlarni oʻrganish, gaplar tuzish, nutq qismlaridan toʻgʻri foydalanishni oʻrgatish, har xil turdagi jummalarni tuzish. "Oʻzbekiston Respublikasi Davlat bayrogʻi"ni chizib tasvirlash.	4	A
8	Oʻzbekistonning milliy ramzlari	Mavzuga oid yangi soʻzlar va iboralarni oʻrganish. Oʻzbekistonning milliy ramzlari haqida maʼlumot olish va ular haqida ingliz tilida gapira olish.	2	A
9	My city (Mening shahrim)	Mavzuga oid yangi lugʻat va grammatik qoidalarni asosiy 4 koʻnikma boʻyicha ishlatishni oʻrganadi. Oʻzi yashab turgan shahri haqida maʼlumotga ega boʻladi va dars davomida uni yangi soʻzlardan foydalanib ifoda eta oladi.	2	A
10	Loyiha "My home"	Talabalar mavzu boʻyicha maʼlumotlar yigʻishadi va posterli taqdimot tayyorlashadi. Loyiha ishida oʻzi, oila aʼzolari, uyi yashab turgan mahallasini kengroq yoritib berilishi kerak	2	A
11	Seasons/ months/week (Fasllar/oylar/hafta)	Ingliz tilida fasllar, oylar va haftalar almashinuvi haqida tushuncha berish (yozilishi, oʻqilishi, talaffuz etilishi) va nomlanishini oʻrgatish.	4	A
12	Autumn vibes. (Kuz boʻyoqlari.)	Oʻzbekistonda kuz fasli. Tabiatda kuz faslidagi oʻzgarishlar, mavzu haqida ingliz tilidagi 15-20 ta soʻzlarni toʻgʻri talaffuz qilish boʻyicha bilim berish oʻrgatish. Grammatik qoʻshimchalardan foydalanib gaplar tuzish.	2	A
13	Autumn holidays. (Kuzgi bayramlar.)	Kuz faslidagi bayramlar nomlari va ular haqida ingliz tilida bilim berish. Mavzuga oid grammatik mashqlar bajarish. "Turnip" (Sholgʻom) ertagi stenariysi ustida ishlash va uni sahnalashtirish.	2	A
14	Fruits and vegetables. (Mevalar va sabzavotlar.)	Mavsumiy mevalar va sabzavotlarning ingliz tilida talaffuz etilishi va yozilishi haqida bilim berish. Bolalarda mantiqiy fikrlarni rivojlantirish maqsadida "Bogʻda biz nimani oʻstiramiz?" - mavzusidagi slaydli albomdan foydalanib ularda soʻz boyligini boyitish.	4	A

15	Etiquette at the table (Ovqatlanish odobi)	Talabalarda ingliz tilida ovqatlanish mavzusi bo'yicha lug'at boyligi va gap strukturasi tuzishni o'rgatibgina qolmasdan, ularda ovqatlanish etikasini ham shakllantirish maqsad qilib belgilanadi.	2	A
16	Daily plans. (Kundalik rejalar.)	Kunlik ishlarni rejalashtirishni o'rganish, jadval tuzish. Tarbiyachi va amaliyotchi mashg'uloti. Qanday mashg'ulotlar bilan shug'ullanishi rejasini tuzish, kun tartibini tuza olish.	4	A
17	Professions. (Kasblar.)	Ingliz tilida kasblar haqida ma'lumot berish. O'quvchi o'z tanlagan kasbidan kelib chiqib gaplar tuza olishi, rasmlar bilan mashqlar bajarish. Kichik guruhlarda ishlanadi, roli o'yinlar o'tkaziladi.	2	A
18	Types of transports. (Transport turlari.)	Mavzu bo'yicha ma'lumot olish, transport turlari: yengil va yuk tashuvchi, suv osti, yer usti va havoda parvoz qiluvchi transportlarni ingliz tilida bilish.	2	A
19	Road traffic safety. (Yo'l harakati xavfsizligi.)	Yo'l belgilari, svetofor va uning chiroqlari haqida tushuncha berish (yozilishi, o'qilishi, talaffuz etilishi), svetofor va uning chiroqlari, ranglarini ingliz tilida bilish, mashqlar bajarish.	2	A
20	Loyiha ishi "Autumn in Uzbekistan" (O'zbekistonda Kuz)	Talabalar O'zbekistonda kuz mavzusida videoli taqdimot tayyorlashadi. Unda kuz faslida ob-havoning qanday bo'lishi, tabiatning go'zal manzaralari va kuz faslida yetib pishiladigan meva-sabzavotlar yoritib berilishi kerak. Sinf 3 yoki 4 guruhga bo'linib ishlashadi.	2	A
21	Likes and dislikes (Yoqtiradigan va yoqtirmaydiganlarim)	Talaba o'zi yoqtirgan va yoqtirmagan narsalarni ingliz tilida bema'lol so'zlay oladi. Hozirgi oddiy zamonning ishlatilish o'rnini o'rganadi.	4	A
22	Types of body. (Tana turlari.)	Tana turlari, ularni ingliz tilida aytilishi: bosh sohasi va tana a'zolari. Savol javob orqali mustahkamlash	2	A
23	Winter clothes. (Qish. Qishki kiyimlar.)	Qishki kiyimlar va ularning turlari haqida ingliz tilida ma'lumotga ega bo'lish. "Kiyim do'koni", "Kiyimlar uchun javon" bolalar o'yinlarini o'ynash. Mavzuga oid 15-20 ta yangi so'zlar berish. Mavzuga oid: "Ready	4	A

		to play in the snow”, “Mittens” she’rlarini o’rgatish.		
24	Winter (Qish)	Qish fasli, uning manzaralari ,qor parchalari haqida ingliz tilida ma’lumotga ega bo’lish, mashqlar bajarish. Slaydlar orqali rasmlarni tasvirlash.	2	A
25	Winter games. (Qishki o’yinlar.)	Qishki o’yinlar,uning turlari haqida ingliz tilida bilish.Yangi so’zlardan foydalanib gaplar tuzish,mashqlar bajarish. Qish haqida turli topishmoqlar topish,qish faslini tasvirlash.	2	A
26	Winter fairy-tales. (Qish ertaklari.)	Qisqa hikoyalar,ularni yangi so’z birikmalaridan foydalanib tuzishni o’rgatish, ma’nolarini ingliz tilida tushuntirish,mavzu haqida ma’lumot berish.	2	A
27	The New Year holiday. (Yangi Yil bayrami.)	Mavzu haqida ma’lumot berish. Yangi yil bayrami, uni qanday nishonlash va boshqa davlatlarda nishonlanishi haqida ingliz tilida ma’lumotga ega bo’lish, mashqlar bajarish.	2	A
28	Loyiha ishi Winter activities (Qishki o’yinlar)	Talabalar qishki o’yinlar mavzusida broshyura tayyorlab kelishadi va taqdimot qilishadi. Broshyura asosan qishki bolalar o’yinlarining yoritib berilishiga bag’ishlanadi.	2	A
29	Wonderful world. (G’aroyib dunyo.)	Yangi mavzu bilan slayd asosida tushuntirish, har xil metodlardan foydalaniladi,yangi so’zlardan foydalanib mashqlar bajariladi, rasmlar asosida gaplar tuziladi. S/R o’yin”Dunyo bo’ylab sayohat”.	2	A
30	The animals. (Hayvonlar.)	Ushbu mavzu to’liq tushuntirilib hayvonlar va ularning turlari (yovvoyi,uy hayvonlari)ga ajratib o’rgatish, ingliz tilida so’zlardan foydalanib gaplar tuzish, qisqa hikoyalar tuzish, rasmlardan foydalanib mashqlar bajarish.	4	A
31	Insects. (Hashoratlar.)	Hashoratlar nomlari va ularning talaffuzini o’rgatish. Ularni foydali va zararli turlariga(useful insects , harmful insects) ajrata olish,yangi so’zlardan foydalanib mashqlar bajarish.	2	A

32	Keep the Earth! (Sayyorani saqla!)	Maktabgacha yoshdagi bolalarning lug'atini boyitish, mustahkamlash va faollashtirish. Mavzuga oid yangi (15-20 ta)so'zlarni (o'qilishi,talaffuz etilishi)ni o'rgatish ,	2	A
33	Spring in our country. (Yurtimizda bahor.)	Yurtimizda bahor mavzusi ,uning qanday kirib kelishi, tabiat hodisalari haqida o'rganish, gaplar tuzish. Slaydlar orqali tasvirlashni o'rganish, mashqlar bajarish.	2	A
34	Flowers and trees in Spring. (Bahorda gullar va daraxtlar)	Mavzu asosida gaplar tuza olish, bahor gullari nomlarini o'rganish (o'qilishi, talaffuz etilishi)ni o'rgatish: M:Rose, Tulip, Jasmine, LilyRosemary, Lotus, Lavender, Sunflower, Daisy ... gullarini ingliz tilida o'rganish,ularning ranglarda ifodalash, "My favorite flower"-yoqtirgan guli haqida qisqacha gapira olish. Mavzuga oid yangi (15-20 ta)so'zlarni (o'qilishi,talaffuz etilishi)ni o'rgatish, mavzuga oid she'r va ashula o'rgatish: "Flowers", "The pink flower", "Garden"	2	A
35	Spring games/songs. (Bahor o'yinlari/qo'shiqlari.)	Bolalarda bahoriy o'yinlar orqali sog'lomlashtirish va tabiatga chiniqtirishni , bahorga oid qo'shiqlarni o'rgatish. Yangi so'zlardan o'yinlarda foydalanish. Bolalarda bahoriy o'yinlar orqali sog'lomlashtirish va tabiatga chiniqtirish	2	A
36	Mother's day. (Onajonlar bayrami.)	Ikki guruhda ishlash, bayramona qo'shiq she'rlarni o'rganish, guruh bo'lib mashqlar bajarish. Multimediya va slaydlardan foydalanib mavzuga oid qo'shiq ijro etish.	2	A
37	Navruz holiday	Talaba Navro'z bayramida bo'ladigan ishlar haqida ma'lumotga ega bo'ladi va buni ingliz tilida gapira oladi. Mavzuni turli xil sh'er va qo'shiqlar bilan mustahkamlash	2	A
38	Memory Day. (Xotira kuni.)	Xotira kuniga bag'ishlangan ingliz tilidagi qisqa she'r va qo'shiqlarni o'rganish, gapirib berish Tadbirlar tayyorlash va senariylar tuzish. Tashabbuskorlikni o'rganish, ijodkor bo'lish.	2	A
39	My favorite book. (Mening sevimli kitobim.)	Mening sevimli kitobim mavzusida berilgan so'zlardan, so'z birikmalaridan foydalanib qisqacha insho yozish.	2	A

40	Loyiha ishi Hello Summer! (Salom Yoz!)	Salom Yoz mavzusi bo'yicha ppt (animatsiyali slaydlar)li taqdimot tayyorlash. Unda yozda bolalarning vaqtini samarali o'tkazishga oid tavsiya va yo'riqnomalar, shuningdek yozgi o'yinlar haqida ma'lumot beriladi.	4	A
Ja'mi			100	

MUSTAQIL TA'LIM MAZMUNI

No	Mavzular nomi	Mustaqil ishning bajarilish shakli	Soat
1	Biografiya (mening ideal o'qituvchim)	Yozma	2
2	Mening eng yaqin do'stim	Insho	2
3	Mening kunim	Rasmlı poster	4
4	Men yoqtirgan maqola	Maqola tahlil qilish	2
5	Mening sevimli faslim	Rasmlı poster	4
6	Men bo'sh vaqtni qanday o'tkazaman	PPT	2
7	Men yoqtirgan retsept	Video presentatsiya	2
8	O'zbek bayramlari	Broshyura tayyorlash	4
9	Qiziqarli hikoyalar	Muhokama	2
10	Dunyoni o'zgartirgan 10 ta kashfiyot	PPT	2
11	Xatarli kasb egalari bilan suhbat	Intervyu	2
12	Milliy musiqa janrlari	Poster	2
13	Bolalar dunyosiga sayohat	Video presentatsiya	2
14	Qo'g'irchoq teatri uchun qo'g'irchoq yasash	Realia	4
15	Bolalar uchun gimnastika o'yinlarini ishlab chiqish	PPT	2
16	Bolalarning to'g'ri ovqatlanishi	Menyu yaratish	2
17	Bolalarga meva va sabzavotlarni o'rgatish	Meva va sabzavot maketlarini tayyorlash	4
18	Birinchi yordamda tibbiy savodxonlik	Tibbiyot qutichasi bilan tanishtirish(realıa)	2

19	Men sevgan ertak	Bolalarga oid ertak va hikoyalar tahlili	2
20	Bolalar she'riyati	Bolalar she'riy kitoblarining tahlili	2
	Jami:		50 soat

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari og'zaki, yozma, savol-javob, test, amaliy, nazariy, mustaqil topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4.TAVSIYA ETILAYOTGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Asosiy adabiyotlar

1. Irisqulov A., Butayev Sh. Inglizcha-o'zbekchavao'zbekcha-inglizcha lug'at. Toshkent 2009
2. Sarah Cunningham & Peter Moor with J C Carr. New Cutting Edge. Pre-Intermediate. Student's book. Longman 2005
3. [Liz and John Soars](#). New Headway Pre-Intermediate Fourth Edition Oxford, 2016
4. Raymond Murphy. Essential Grammar in Use. Elementary, Cambridge University Press, 2015
5. Azar Betty Schramper. Basic English Grammar, Longman 1996
6. Michael McCarthy, Felicity O'Dell, English Vocabulary in Use Elementary, 2017
7. Jeremy Harmer. How to teach English. Pearson Education Limited, 2010
8. Jeremy Harmer. How to teach writing. Pearson ESL, 2004
9. Thornbury S. How to teach grammar. Longman Pearson. 2002
10. Thornbury S. How to teach vocabulary. Longman Pearson. 2002
11. Thornbury S. How to teach phonetics. Longman Pearson. 2002
12. Macmillan Essential Dictionary for Learners of English

Qo'shimcha adabiyotlar

1. SH Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston respublikasida xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 2021 yil 19 maydagi PQ- 5117-son
3. "Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan Davlat talablari" O`zRXTB. MMXQTMORO`MM 2017
4. "Bolajon" tayanch dasturi. Toshkent. O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. 2016 yil
5. F.Vahobova, Sh.B.Nabixanova, D.T Karimova "Maktabgacha yoshdagi bola shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'lim asoslari" pedagogika kolleji o'quvchilari uchun o'quv qo'llanma. Toshkent-2015
6. "Ilk qadam" Maktabgacha Ta'lim Muassasasining Davlat o'quv dasturi

7.E.G'oziyev. "Psixologiya" Darslik. "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2008 51-64-bet.

9.S.X.Jalilova, S.M.Aripova. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. O'quv qo'llanma. Toshkent-Faylasuflar-2013, 2017. 77-88, 291-323-bet

Internet manbalari

1. <http://www.pbs.org/newshour/extra/teachers/lessonplans/media/podcasting>.
2. http://esl.about.com/od/englishlistening/a/intro_podcasts.htm
3. www.teachingenglish.org.uk
4. www.onestopenglish.com
5. www.tesol.org
6. www.tefl.com
7. www.teachertrainingvideos.com
8. www.learnenglish.org.uk
9. www.macmillanenglish.com/readers

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIMNING

**40110101- Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
kasbi bo'yicha**

Kasbiy faoliyatda axborot texnologiyalari fan

O'QUV DASTURI

Kvalifikasiya(lar) nomi: Yordamchi tarbiyachi

O'quv rejadagi tartib raqami: 1.02

Ajratilgan soat: 40

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchilar: Rahmatullayeva – Toshkent pedagogika kolleji O'IBDO'
Lutfiya G'affarovna
Ibragimov Bobur Toshkent pedagogika kolleji o'qituvchisi
Mansurovich

Taqrizchilar: Mehmonov Rustam – Nizomiy nomli Toshkent Davlat pedagogika
Yusuf o'g'li universiteti "Informatika va TAT"
kafedrasida katta o'qituvchisi

Niyazov Abduraxmon Toshkent pedagogika kolleji o'qituvchisi
Raxmatovich

I. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Kasbiy faoliyatda axborot texnologiyalari
Ajratilgan soat	40
Mavzular soni	20
Dasturning maqsadi	O'quvchilarga informatika va axborot texnologiyalarini kasbga yo'naltirilgan holda o'qitish, asosan ularning amaliy jihatlari haqida bilim berish, zamonaviy kompyuterlarning dasturiy ta'minoti, shu jumladan, amaliy va xizmat ko'rsatuvchi dasturlar bilan ishlash malakasini hosil qilish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan o'z kasbiy faoliyatlarida unumli foydalana olish ko'nikma va malakalarini shakllantirishdan iborat
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<p>Bo'lajak kichik mutaxassislariga informatika va axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatida samarali foydalana oladigan darajada o'rgatish, shu sohada mukammal to'liq bilim berilishini ta'minlashdan iboratdir.</p> <p>Fanni o'rganish natijasida o'quvchilar quyidagi bilim, ko'nikma, malakalarga ega bo'ladilar;</p> <ul style="list-style-type: none"> - axborotni tashkil qilish va izlab topish, ajratib olingan axborotni tizimlashtirish, tarkiblantirish, umumlashtirish va tushunarli shaklga keltirishni bilishi; - kompyuterlarga xizmat qilishning asosiy qoidalari, ularga xizmat qiluvchi dasturlar va ulardan foydalana olishni bilishi; - kompyuter viruslaridan saqlanish usullari, antivirus dastur vositalarining imkoniyatlaridan foydalana olishi; - fayllarni arxivlash usullari va arxivator dasturlar bilan ishlashni bilishi; - kasbiy sohasiga oid sodda masalalarning modellarini tuza olishi; - multimediya texnologiyasi va telekommunikatsiya vositalarini bilishi va ulardan foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'lishi;
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> -kompyuterni axborotga ishlov beruvchi vosita sifatidagi rolini, kompyuter dasturlari va ularning axborotlarga ishlov berish jaryonidagi o'rnini, shaxsiy kompyuterlar tasnifi va tarkibini, tizimli blok va uning tuzilmasini, kompyuterda ma'lumotlarni tashkil etish va saqlashni; - MTTda o'tiladigan turli mashg'ulotlar uchun didaktik o'yinlar yarata olishni; - elektron darsliklardan foydalana olishni; - internet tarmog'idan kasbiy sohaga mos ma'lumotlarni topa olishni; - maktabgacha yoshdagi bolalarning boshlang'ich kompyuter savodxonligini kasbiy faoliyatida samarali foydalana oladigan darajada o'rgatishni; - internetdan axborotni izlab topish, ajratib olingan axborotni tizimlashtirish, tarkiblantirish, umumlashtirish va tushunarli shaklga keltirishni; - kompyuter o'yinlari, didaktik o'yinlar yordamida bolalarda kompyuterda ishlashni o'rgatishni; - kompyuterdagi mavjud dasturlardan foydalanib, bolalarning yoshiga mos materiallar tayyorlay olishni;

	-multimediya texnologiyasi va telekommunikasiya vositalaridan foydalanishni. bilishi ;
Ko'nikmalar	-kompyuterning dasturiy ta'minotini o'rnatish; -WINDOWS operatsion tizimining yangi versiyalarida ishlay olish; -operatsion tizim va uning qobig'i ostida ishlovchi dasturlar bilan ishlay olish; -Kompyuterning asosiy va qo'shimcha qurilmalari bilan ishlay olish; -Kompyuterda axborotlarga ishlov berish, ma'lumotlarni tashkil etish va saqlash; -ofis dasturlari paketi va uning tarkibini, zamonaviy matn proessorlarining imkoniyatlaridan foydalana olish; -Kompyuterdagi amaliy dasturlardan foydalanib, mavzuga oid didaktik o'yinlar yaratish; -Internetdan va elektron darsliklardan foydalanib, kasbga doir ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlashi va mashg'ulot davomida qo'llash; -Maktabgacha yoshdagi bolalarda boshlang'ich kompyuter savodxonligini amaliy ko'nikmalarini shakllantira olish; -Maktabgacha yoshdagi bolalarda o'yinli mashg'ulotlar orqali amaliy dasturlar bilan boshlang'ich ko'nikmalarini shakllantira olish; -mutaxassisligiga oid multimediya texnologiyasi va telekommunikasiya vositalarini mashg'ulotlar davomida qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	MTTda boshlang'ich kompyuter savodxonligi
O'qitishning tashkiliy shakli	N-nazariy ta'lim A-amaliy ta'lim NA- birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg'ulotlar
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

2. O'quv dasturi mazmuni

№	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
I BOB. Kirish. Axborot texnologiyalari asoslari					
1	Kasbiy faoliyatda axborot texnologiyalari fani haqida tushuncha .Kompyuter bilan ishlashda texnika xavfsizligi	<p>Axborot, ma'lumot va bilim haqida tushuncha. Axborotli jarayonlar. Axborotni tasvirlash, saqlash, ishlov berish va uzatish. Axborotning sifat ko'rsatkichlari. Jamiyatda axborotli jarayonlar.</p> <p>Axborotlashgan jamiyat haqida tushuncha. Axborot madaniyati. Jamiyatni axborotlashtirishning huquqiy asoslari. Axborotlashgan jamiyatning moddiy va texnologik negizlari. Jamiyatning axborot resurslari.</p> <p>Axborot xavfsizligi, axboriy huquq va etika. Kasbiy faoliyatda axborotning roli va ahamiyati (turli kasbiy sohalar misolida).</p> <p>Kompyuter bilan ishlashda umumiy xavfsizlik qoidalari. Shaxsiy kompyuterda ishlashda mehnatni muhofaza qilish bo'yicha ko'rsatmalar. Mehnat faoliyatini davomiyligi va dam olish jadvaliga rioya qilish.</p>	2	N	
II BOB. Kompyuter bilan tanishtirish					
2	Kompyuter va ularning axborotlarga ishlov berish jaryonidagi o'rni. Kompyuterning asosiy qurilmalari va tashqi qurilmalarning vazifalari	<p>Kompyuter axborotlarga ishlov beruvchi vosita sifatida. Kompyuter dasturlari va ularning axborotlarga ishlov berish jaryonidagi o'rni.</p> <p>Asosiy tizimli plata (ona plata), protsessor, kuller, asosiy va doimiy xotira, ovoz va video kartalari tuzilishi, vazifasi va ishlash prinsipi. Tizimli blok vazifasi va ishlash prinsipi. Monitor, klaviatura, sichqoncha qurilmalarini tizimli blokka ulash. Ularning turlari, vazifasi va ishlash prinsipi.</p> <p>Shaxsiy kompyuterning qo'shimcha qurilmalari tuzilishi, vazifasi va ishlash prinsipi. Qo'shimcha qurilmalarni shaxsiy kompyuterga ulash.</p>	2	N	
III BOB. Kompyuterning dasturiy ta'minotlari					
3	Shaxsiy kompyuterning dasturiy ta'minoti va uning turlari. Operatsion tizimlar.	<p>Shaxsiy kompyuterning dasturiy ta'minoti va uning turlari. Tizimli dasturiy ta'minot. Operatsion tizim. Zamonaviy operatsion tizimlar. WINDOWS operatsion tizimining yangi versiyalari va ularning imkoniyatlari. LINUX-operatsion tizimi, uning imkoniyatlari, qo'llanilish doirasi, xususiyatlari va afzalliklari.</p>	2	A	

IV BOB. Ofis dasturlarida ishlash					
4	Ofis dasturlari va ularning yangi imkoniyatlari. Matn muharrirlarida ishlash asoslari	Ofis dasturlari paketi va uning tarkibi. Zamonaviy matn protessorlari va ularning imkoniyatlari. Gipersselkalar, rasmlar va murakkab jadvallar bilan ishlash. Sahifa parametrlarini sozlash. Matn bilan ishlash va chop etish. MS Word muharririda obyektlar bilan ishlash va litsenziyalash. Izoh qo'yish. Gipperhavolalarni qo'yish, tahrirlash va o'chirish. Word muharririda formula, obyekt, PDF bilan ishlash.	2	A	
5	Zamonaviy jadval protessorlari va ularning imkoniyatlari. Taqdimot va uni yaratishning zamonaviy dasturiy ta'minoti	Zamonaviy jadval protessorlari va ularning imkoniyatlari. Makroslar yaratish va ular bilan ishlash. Taqdimot va uni yaratishning zamonaviy dasturiy ta'minoti.	2	A	2
6	MS Power Point dasturning menyusi va uskunalar paneli. Prezentatsiya yaratish bosqichlari	MS Power Point dasturning menyusi va uskunalar paneli. Prezentatsiya yaratish bosqichlari. Power point dasturi va uning yangi imkoniyatlaridan lenta menyu qatorida ishlashni. Slaydlar ro'yxatini tashkil etish va uni tahrirlash.	2	A	
7	Slayd tuzilishini o'zgartirish va slaydlarga matn kiritish, obyektlarni joylashtirish va formatlash. Prezentatsiyaga maxsus effektlar qo'yish va namoyish etish	Slayd tuzilishini o'zgartirish va slaydlarga matn kiritish. Slaydlar ro'yxatini tashkil etish va uni tahrirlash. Microsoft Power Point murakkab animatsiyalar qo'yish. Slaydlar ketma-ketligini joyini o'zgartirish. Slaydlar bazalari bilan ishlash. Taqdimotga murakkab shakllar, diogrammalar, Smart Art tasvirlar qo'yish va ularni animatsiyasi. Prezi taqdimot yaratish.	2	A	2
V. BOB. Kompyuterda tasvirlar bilan ishlash asoslari					
8	Grafik obyektlar va ularni kompyuterda tasvirlash usullari Rastrli va vektorli grafikalar va ularning dsturiy ta'minotlari	Kompyuter grafikasi tushunchasi. Kompyuter grafikasi turlari. Grafik obyektlar va ularni kompyuterda tasvirlash usullari. Rastrli va vektorli grafikalar va ularning dasturiy ta'minotlari. Rastrli va vektorli grafikaning dasturiy ta'minotlari.	2	A	2
9	PhotoShop - rastrli grafik muharririda ishlash asoslari	Adobe Photoshop dasturining menyular qatori va uskunalar paneli bilan ishlash. Adobe Photoshop dasturida matnlar va grafik obyektlar bilan ishlash	2	A	2
10	CorelDraw - vektorli grafik muharririda ishlash asoslari. Ikki va uch o'lchovli grafika	CorelDraw dasturi haqida ma'lumot. CorelDraw dasturining uskunalar paneli. Obyektlar bilan ishlash. Shakllar yasash. Ikki va uch o'lchovli grafika haqida tushuncha. Kompyuter grafikasining texnik- dasturiy va infarmatsion asoslari hamda turkumlari	2	A	

11	Kasbiy faoliyatda grafik dasturlaridan foydalanish imkoniyatlari	Kasbiy faoliyatda grafik dasturlaridan foydalanish imkoniyatlari	2	N	
VI BOB. Amaliy dasturlar va ulardan turli kasbiy sohalarda foydalanish imkoniyatlari					
12	Elektron kitoblarni o'qish va tahrirlash: WinDjView dasturi interfeysi	*.PDF va *.PDD kengaytmasiga ega bo'lgan fayllarni ochish, chop etish. Katta hajmdagi ma'lumotlarni WinDjView dasturi yordamida hajmi kichraygan holatdagi elektron kitob yaratish dasturlaridan foydalanish.	2	A	
13	Skanerlangan ma'lumotlarni FineReader dasturi yordamida aniqlash va tahrirlash	ABBYY Fine Reader dasturiy ta'minotini o'rnatish. ABBYYFine Reader dastur inetrfeysi. ABBYY Fine Reader dastur oynasi. Asosiy menyu, uskunalar paneli. ABBYY Fine Reader dasturida ishlash	2	A	
VII BOB. Kasbiy foaliyatda amaliy dasturlardan foydalanish					
14	Maktabgacha yoshdagi bolalarga onatli va adabiyotini o'rgatishda Microsoft office dasturlaridan foydalanish	Maktabgacha yoshdagi bolalarga onatli va adabiyotini o'rgatishda Microsofr office dasturlaridan foydalanish.	2	A	2
15	Maktabgacha yoshdagi bolalarni matematik tasavvurlarini shakllantirish Microsofr office dasturlarining ahamiyati	Maktabgacha yoshdagi bolalarni matematik tasavvurlarini shakllantirish Microsofr office dasturlarining ahamiyati.	2	A	2
16	Maktabgacha yoshdagi bolalarni nutqini o'stirish Microsoft office dasturlarining o'rni.	Maktabgacha yoshdagi bolalarni nutqini o'stirish Microsoft office dasturlarining o'rni. Maktabgacha yoshdagi bolalarni nutqini o'stirish Microsoft office dasturlarining o'rni	2	A	2
17	Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasini o'rganishda qo'llaniladigan amaliy dasturlar	Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasini o'rganishda qo'llaniladigan amaliy dasturlar.	2	A	2
18	Maktangacha yoshdagi bolalar badiiy-ijodiy va tasviriy faoliyatga o'rgatishda Microsoft office dasturlaridan foydalanish.	Maktabgacha yoshdagi bolalar badiiy-ijodiy va tasviriy faoliyatga o'rgatishda Microsoft office dasturlaridan foydalanish.	2	A	2

19	Maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqiy bilimga ega bo'lishida qo'llaniladigan kompyuter dasturlari.	Maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqiy bilimga ega bo'lishida qo'llaniladigan kompyuter dasturlari.	2	A	2
VIII BOB. Kompyuterlarga xizmat ko'rsatish					
20	Kompyuter viruslari va ularni turlari .Antivirus dasturlari bilan ishlash .	<p>Kompyuter virusi, revizor dasturlar, doctor reizoplar, filtr dasturlar, resident dasturlari. Antivirus dasturlarining vazifasi. O'ziga xos xususiyatlari. Dastur yordamida ma'lumot xavfsizligini ta'minlash. Antivirus dasturiy ta'minot turlari. Detektor dasturlar, doktor dasturlar yoki "fag"lar, revizor dasturlar, vakcina yoki immunizator dasturlar.</p> <p>Antivirus dasturiy ta'minotini sozlash. Doimiy himoya, barcha fayllarni tekshirish, evristik analiz. Antivirus dasturini va bazasini avtomatik va qo'lda yangilash. Avtomatik skanerlash. Kasperskiy laboratoriyasida yaratilgan antivirus dasturiy ta'minoti. Foydalanuvchiga viruslardan, "shpion" dasturlaridan, rutiklardan, adwarelardan himoyalanih imkoniyatini beradi. Kaspersky Anti-Virus dasturini sozlash. Kaspersky Anti-Virus dasturining foydalanuvchi interfeysi. Kaspersky Anti-Virus dasturini himoya markazi, kompyuterni tekshirish, dastur va bazasini yangilash bo'limlarini sozlash.</p>	2	A	
	Jami:				40 20

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari og'zaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Sh.M.Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Sh.M. Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Sh.M.Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.

4. Sh.M. Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Sh.M. Mirziyoyev " Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Sh.M.Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Sh.M. Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. Sh.M.Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib,yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
9. Sh.M. Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
- 10.Sh.M. Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
- 11.Sh.M.Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
- 12.Sh.M.Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
- 13.Sh.M. Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
- 14.Sh.M. Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
- 15.Bolalar bog'chasida kompyuter savodxonligi. O'quv qo'llanma R.R.Boqiyev, R.Yu. Mehmonov, D.K.Husnitdinova Toshkent - 2010.
- 16.Informatika o'qitish metodikasi F.Zokirova.. Darslik. - 2005.
- 17.Axborot texnologiyalari. O'quv qo'llanma-T.: Aripov M., Begalov B., Begimqulov U., Mamarajabov M., "Nashr" 2009-368 b.
- 18.Kompyuter grafikasi va web-dizayn. Tavsiya etilgan o'quv qo'llanma. M.E.Mamarajabov., S.Q.Tursunov., L.M.Nabiulina Toshkent-2013 "Cho'lpon".
- 19."KOMPYUTER GRAFIKASI". SH.I.Razzoqov, SH.S.Yo'ldoshev, U.M.Ibragimov "Kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma" «NOSHIR»-Toshkent-2013
- 20.Informatika va axborot texnologiyalari. Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari uchun darslik – T.: Sattorov A. "O'qituvchi", 2002 y.-256 b.
- 21.Office dasturlari seriyasidan "Microsoft EXCEL 2007/2010/2013" Boltayev B.J., A.R.Azamatov. Qiyoslamalar, yo'llanmalar, namunalar, mashqlar. AMALIY QO'LLANMA. "O'qituvchilar uchun metodik qo'llanma II-nashr" "Tafakkur". Toshkent 2016. UO'K: 372.8.59(45) KBK: 45.262.86 M-18.
- 22.Office dasturlari seriyasidan "Microsoft WORD 2007/2010/2013" Boltayev B.J., A.R.Azamatov. Qiyoslamalar, yo'llanmalar, namunalar, mashqlar. AMALIY QO'LLANMA. "O'qituvchilar uchun metodik qo'llanma II-nashr" "Tafakkur". Toshkent 2016. UO'K: 002.6(072) KBK: 74.263.2T-61.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Barkamol avlod-O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. (O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida " va "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi to'g'risida"gi qonunlari). – T.: "Sharq", 1998. -64 b.
2. O'zbekiston Davlat ta'lim standarti: O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi umumta'lim fanlari. "Ma'rifat", N 86, 2000 yil 4 noyabr

3. Axborot texnologiyalari. Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari uchun darslik – T.: Abduqodirov A.A., Xayitov A., Shodiev R. “O‘qituvchi”, 2002 y. – 148 b.
4. ИНФОРМАТИКА. А.Б.Ахмедов, Н.И.Тайлақов. Дарслик сифатида тавсия этилган. Тошкент «ЎЗБЕКИСТОН» 2001.
5. ИНФОРМАТИКА. Учебное пособие для учащихся профессиональных колледжей. ТАШКЕНТ - «ИЛМ ЗИЁ» - 2004.
6. Informatika. Kasb-hunar kollejlari uchun darslik. G‘.Yuldashev U.Yu, Boqiev R.R., Zokirova F.M G‘. G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2002 y.- 240 b.
7. ИНФОРМАТИКА. Учебник для лицеев и колледжей. Ш.М.Камилов. ТАШКЕНТ - «ЎҚИТУВЧИ» - 2003.
8. АХБОРОТ ИСТЕЪМОЛИ МАДАНИЯТИ. Илмий оммабоп нашр. Умиджон Қўшаев. «Extremum-Press» Тошкент-2013.
- Ushbu fanni o‘qitishda turli axborot kommunikatsiya resurslaridan, hamda boshqa o‘quv, ilmiy va uslubiy ma‘lumotlar manbalaridan keng foydalaniladi.

Web saytlar:

<http://www.ziyonet.uz>
<http://www.ref.uz>
<http://www.timi.uz>
<http://www.tdtu.uz>
<http://www.tadi.uz>
<http://www.qnb.uz>
<http://www.google.ru>
<http://www.yandex.ru>
<http://www.vism.ru>
<http://www.crabo.ru>
<http://www.ilyarm.ru>
<http://www.floruzor.ru>
<http://www.osblog.ru>

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

**40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo‘yicha**

Davlat talablari va MTT o‘quv dasturi fan

O‘QUV DASTURI

Kvalifikatsiya(lar) nomi:

1. Yordamchi tarbiyachi

O‘quv rejadagi tartib raqami: 1.03.

Ajratilgan soat: 40

Toshkent – 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchilar:	Aripova S. M. Abdullayeva G.B. Fayzullayeva I.B. Kamalova M.R.	Toshkent pedagogika kolleji "Maxsus fanlar" kafedrasida o'qituvchilari
Taqrizchilar:	M.X Tadjiyeva M. Z. Fayzullayeva	Toshkent pedagogika kolleji direktori pedagogika fanlari nomzodi MTMRMQTMI "Maktabgacha ta'lim metodikasi" kafedrasida katta o'qituvchisi

1.O`quv dasturi umumiy talablari

Dastur nomi	Davlat talablari va MTT o`quv dasturi
Ajratilgan soat	40
Mavzularning soni	18
Dasturning maqsadi	Ta'lim oluvchilarga Davlat talablari va MTT o`quv dasturining maqsad, vazifalari va tamoyillarini, hujjat tuzilmasi, ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarni o`qitish va rivojlantirish uchun dasturning ustunligi haqida bilim berish
O`zlashtirish (o`qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - O`zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari"ning tuzilmasi va asosiy qoidalari to`g`risida bilimlar shakllantiriladi; - "Ilk qadam" Davlat o`quv dasturining maqsadi, vazifasi, tamoyillarini o`rganadi; - "Ilk qadam" davlat o`quv dasturi, "Ilm yo`li" variativ dasturi bo`yicha ta'lim tarbiyaviy faoliyatni rejalashtirishda kompetentlik yondoshuvni qo`llashni o`rganadi;</li> <li>- bola shaxsiga yo`naltirilgan ta'lim jarayonida rivojlantiruvchi muhitni yaratish va rivojlanish markazlarini tashkil etish talablarini o`rganadi;</li> <li>- MTT ishiga oilalarni jalb qilish va oilalar bilan muvaffaqiyatli hamkorlikni rejalashtirishni o`rganadi.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - Vazirlar mahkamasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti to`g`risida" gi 802-sonli qarorining asosiy qoidalari; O`zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari"ning tuzilmasi va asosiy qoidalari; - O`zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari"ga muvofiq ta'lim-tarbiya jarayonini amalga oshirish; - Davlat o`quv dasturi hamda "Ilm yo`li" variativ dasturining maqsadi, vazifasi, tamoyillarini; - bolalarni o`qitish va rivojlantirishda kompetentli yondashuv;</li> <li>- o`quv –tarbiyaviy faoliyatni rejalashtirish va baholash; - MTTda rivojlanish markazlari faoliyatini tashkil etish; - oilalar bilan hamkorlik va ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish.
Ko`nikmalar	<p>Vazirlar mahkamasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti to`g`risida" gi 802-sonli qarorining asosiy qoidalari amalga oshirish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishda qo`llaniladigan ish shakllari, usullar va vositalarning bolalarning yosh, ruhiy va fiziologik xususiyatlari, qiziqishlari, qobiliyatlari va ehtiyojlarini xisobga olish;</li> <li>- davlat o`quv dasturi va, bolalarni o`qitish va rivojlantirish uchun uning afzallik tomonlarini aniqlash;</li> <li>-davlat o`quv dasturi, "Ilm yo`li" variativ dasturi bo`yicha ta'limiy-tarbiyaviy faoliyatni rejalashtirishda kompetentlik yondoshuvni qo`llash;</li> <li>-bolaga shaxsiga yo`naltirilgan ta'lim jarayonida o`rgatuvchi muhitni yaratish va rivojlanish markazlarni tashkil etish; - MTT ishiga oilalarni jalb qilish va oilalar bilan muvaffaqiyatli hamkorlikni rejalashtirish.

O`quv rejasiga muvofiq o`zaro bog`liq bo`lgan fanning nomi	Maktabgacha ta`lim pedagogikasi “MTTda ta`lim-tarbiyaviy jarayonni va rivojlanish markazlaridagi faoliyatlarni tashkil etish” o`quv amaliyoti
O`qitishning tashkiliy shakli	N- nazariy ta`lim; A-amaliy ta`lim; NA-birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg`ulotlar
Dasturga qo`yilgan talab	Majburiy
O`qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O`quvchilarning bilim va ko`nikmalarini baholash	Yozma, og`zaki, savol – javob, munozara, test, amaliy topshiriq.

2.O`quv dasturi mazmuni

№	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O`qitishni tashkiliy shakli	Mustaqil ta`lim
I. Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari”					
1	Maktabgacha ta`lim va tarbiyaning davlat standarti	“Maktabgacha ta`lim va tarbiyaning davlat standartining madsad va vazifalari, mazmun mohiyati, asosiy prinsiplari.	2	N	
2	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablarini o`rganish	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablarining mazmun va mohiyati. Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablarida belgilangan beshta rivojlanish sohasi va ularning kichik sohalari	2	N	
3	Jismoniy rivojlanish va sog`lom turmush tarzini shakllanish sohasi	“Jismoniy rivojlanish va sog`lom turmush tarzini shakllanishi” sohasining mazmuni. Jismoniy rivojlanish va sog`lom turmush tarzini shakllanishi sohasining kichik sohalari talablarini o`rganish.	2	NA	1
4	Ijtimoiy-hissiy rivojlanishi sohasi	“Ijtimoiy-hissiy rivojlanish” sohasining mazmuni. Ijtimoiy hissiy rivojlanish sohasining kichik sohalari talablarini o`rganish	2	NA	1
5	Nutq, muloqot, o`qish va yozish malakalari sohasi	“Nutq, muloqot, o`qish va yozish malakalari” sohasining mazmuni . Nutq, muloqot, o`qish va yozish malakalari sohasinig kichik sohalari talablarini o`rganish.	2	NA	1

6	Bilish jarayonining rivojlanishi sohasi	“Bilish jarayonining rivojlanishi” sohasining mazmuni. Bilish jarayonlarining rivojlanishi sohasining kichik sohalari talablarini o`rganish.	2	NA	1
7	Ijodiy rivojlanish sohasi	“Ijodiy rivojlanish” sohasining mazmuni. Ijodiy rivojlanish sohasining kichik sohalari talablarini o`rganish	2	NA	2
II. “Ilk qadam “ Davlat o`quv dasturi.					
8	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Ilk qadam" Davlat o`quv dasturini ta'lim-tarbiya jarayoniga tatbiq etish	“Ilk qadam” Davlat o`quv dasturining mazmun va mohiyati. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim jarayonini tashkil qilish tamoyillari. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim berishda kompetensiyaviy yondashuv	2	N	1
9	“Ilk qadam” davlat o`quv dasturi asosida o`quv-tarbiyaviy jarayonni rejalashtirish	O`quv-tarbiyaviy jarayonda rejalashtirish turlari: yillik va haftalik mavzuviy reja. Tarbiyachining shaxsiy ish rejasi	2	N	1
III. MTT rivojlanish markazlarini tashkil etish					
10	“Ilk qadam” Davlat o`quv dasturi asosida guruhlarda rivojlanish markazlarini tashkil etish	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlanish markazlariga qo`yiladigan talablar. Bolalarning rivojlanish markazlaridagi mustaqil faoliyatini tashkil etishning mazmun-mohiyati.	2	N	1
11	“Qurish-konstruksiyalash va matematika” markazini tashkil etish	Qurish-konstruksiyalash va matematika markazining mazmuni va ahamiyati. Turli yosh guruhlarida “Qurish-konstruksiyalash va matematika” markazida bolalar faoliyatini tashkil etish..	2	A	1
12	Syujetli-rolli o`yinlar va sahnalashtirish markazini tashkil etish	Syujetli-rolli o`yinlar va sahnalashtirish va musiqa va ritmika markazining mazmuni va ahamiyati. Turli yosh guruhlarida, syujetli -rolli o`yinlar va sahnalashtirish markazida bolalar faoliyatini tashkil etish.	2	A	1
13	Til va nutq markazini tashkil etish	“Til va nutq” markazida ta'limiy faoliyatning mazmuni. “Til va nutq” markazini metodik ta'minlash	2	A	1
14	“Fan va tabiat” markazini tashkil etish	“Fan va tabiat” rivojlanish markazida bolalarni jonli va jonsiz tabiat bilan tanishtirishda qo`llaniladigan amaliy uslub va uning turlari . “Fan va tabiat” rivojlanish markazida narsa va hodisalarning o`ziga xos xususiyatlari va kichik tajribalar o`tkazish usullari.	2	A	1
15	San'at markazini tashkil etish	San'at markazining mazmuni va ahamiyati.	2	A	1

		Turli yosh guruhlarida, san'at markazida bolalar faoliyatini tashkil etish			
IV. Kuzatish va baholash					
16	"Bolaning rivojlanish xaritasi" daftarini yuritilish tartibi	Bolaning rivojlanish xaritasining tuzilishi. Bolalarning rivojlanishini kuzatish davrlari, kuzatuvlarning ma'lum tamoyillarga asoslangan holda olib borilishi. Bolaning rivojlanish xaritasini yuritish tartibi.	2	NA	2
V. Oilalar bilan hamkorlik va ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish					
17	Ota-onalar va pedagoglar o'rtasida samarali hamkorlik	Oilalar haqida nimalarni bilish muhim? MTT va oilaning ta'lim-tarbiya funksiyalari Oilalar va mahalliy jamoatchilik bilan hamkorlik ishlari. Ota-onalar va bolalarning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish.	6	N A	2
VI. "Ilm yo'li" variativ dasturi					
18	"Ilm yo'li" variativ dasturi	"Ilm yo'li" variativ dasturining maqsad, vazifa va tamoyillari. "Ilm yo'li" variativ dasturi asosida ta'limiy-tarbiyaviy faoliyatni rejalashtirish.	2	N	2
Jami			40	N-20 A-20	20

3.O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari yozma, og'zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati.

1. Sh.M. Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz". Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Sh.M. Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir". Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Sh.M. Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz". Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
4. Sh. Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Sh.Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi". Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Sh. Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz". Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Sh. Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi". Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. Sh. Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz". Toshkent – "O'zbekiston"-2018.

9. Sh. Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy Baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
10. Sh. Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz". Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
11. Sh. Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
12. Sh. Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi". Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
13. Sh. Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz". Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
14. Sh. Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi". Toshkent – "O'zbekiston"-2019
15. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil 22 dekabr 802 – sonli qarori
16. "O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" Toshkent. O'zRMTV 2018 yil
17. "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi. Toshkent. O'zRMTV 2018 yil
18. "Ilm yo'li" variativ dasturi. Toshkent. O'zRMTV 2019 yil.

Internet manbalari.

<http://www.ziyonet.uz>.

<http://referat.arxiv.uz>

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
O'RTA PROFESSIONAL TA'LIMNING

40110101 – Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi

Kasbi bo'yicha

Tibbiy- biologik va ijtimoiy sog'lomlashtirish asoslari fanidan

O'QUV DASTURI

Kvalifikasiya nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	1.04
Ajratilgan soat:	40

Toshkent - 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi

yo`nalishlari bo`yicha o`quv metodik birlashmasining 2022 yil “ 29 ” avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma`qullangan.

O`zbekiston Respublikasi Oliy, o`rta maxsus va professional ta`lim yo`nalishlari bo`yicha o`quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig`ilishida ma`qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Asqarova Zulfiya	– Toshkent Pedagogika kolleji o`qituvchisi
Taqrizchilar:	Haydarova Umida Qudratullayevna	- Shahar 1-son yuqumli kasalliklar shifoxonasi, 1- toifali shifokor
	Safakova Zamira Asralovna	- Shahar 1-son bolalar klinik shifoxonasi, oliy toifali shifokor

1. O`quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Tibbiy- biologik ijtimoiy sog'lomlashtirish asoslari
Ajratilgan soat	40
Mavzular soni	20
Dasturning maqsadi	O'quvchilar ta'lim-tarbiya jarayonida turli yoshdagi bolalar organizmining o'ziga xos xususiyatlarini e'tiborga olish hamda bolalarda uchraydigan kasalliklar, ularni oldini olish, baxtsiz hodisalarga uchraganda birinchi yordam ko'rsatish, madaniy-gigiyenik ko'nikmalarni tarbiyalash bo'yicha bilim, ko'nikma, malakalarini shakllantirishdan iboratdir.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	-tibbiy-biologik ijtimoiy sog'lomlashtirish asoslari fani bo'yicha bilimlarga ega bo'ladi; 1. bolalarni har tomonlama sog'lom va barkamol qilib tarbiyalashda biologik va ijtimoiy omillar, tashqi muhit hamda umumiy rivojlanish qonunlarining bola organizmiga ta'sirini bilib oladi 2. o'sib kelayotgan avlodning sogliq darajasini, joriy etilgan sog'lomlashtirish gigiyena tadbirlarining natijasini biladi; 3. gigiyenik tadbirlar ko'rish kerakligini belgilab beradi, madaniy-gigiyenik ko'nikmalarni hosil qiladi; 4. rivojlanayotgan organizmning a'zo va sistemalarning o'ziga xos yosh xususiyatlarini, uning tashqi muhit bilan o'zaro bog'liqligini bilib oladi; 5. bolalarda uchraydigan turli kasalliklar va ularning oldini olish bo'yicha tushunchaga ega bo'ladi.
Bilimlar	- Bolalar fiziologiya va gigiyenasini; - bola salomatligi va salomatlikka ta'sir etuvchi omillarni; -ilk yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlarini; -bolalar kasalliklari va ularga yordam ko'rsatishni; -profilaktik emlash kalendari va uning ahamiyatini; - yuqumli kasallik turlari xususiyatlari va ularga birinchi yordam ko'rsatishni; - baxtsiz xodisalar sodir bo'lganda birinchi tibbiy yordam berish va uning ahamiyatini bilish.
Ko'nikmalar	- bolalar kasalliklari (nafas olish, qon kasalliklari, moddalar almashinuv buzilishi tayanch harakat apparatining buzilishi yuqumli kasalliklar va ularga yordam berishni); - baxtsiz xodisalar sodir bo'lganda (jarohat olganda, qon ketganda, kuyganda, sovuq urganda, suyak singanda, xushdan ketganda va boshqa xolatlarda) birinchi tibbiy yordam ko'rsatish; - bolalar kasalliklari (nafas olish, qon kasalliklari, moddalar almashinuvining buzilishi, tayanch xarakat apparatining buzilishi va yuqumli kasalliklarda) birinchi yordam ko'rsata olishni; - jarohat olganda, kuyganda, sovuq urganda va boshqa baxtsiz hodisalar sodir bo'lganda, kuchli ta'sir etuvchi zaharli moddalar bilan shikastlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsata olishni; - yuqumli kasalliklar profilaktikasi bo'yicha o'tkaziladigan tadbirlarni bajarish.

O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	MTTda sanitariya-gigiyenik meyorlar
O'qitishning tashkiliy shakli	N-nazariy ta'lim A-amaliy ta'lim NA- birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg'ulotlar
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

2. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil
I-bo'lim. Inson salomatligi. Inson salomatligini buzuvchi omillar					
1	Salomatlik tushunchasi. Salomatlikka ta'sir etuvchi omillar.	Salomatlik tushunchasi. Tibbiy ijtimoiy tadqiqotlardagi salomatlik darajalari. Salomatlik omillari.	2	N	1
II-bo'lim. Yuqumli kasalliklar va ularni oldini olish.					
2	Yuqumli kasalliklar. Immunitet va immunoprofilaktika.	Yuqumli kasalliklar haqida tushuncha. Infeksiya va uning tarqalish yo'llari. Endemiya, epidemiya va pandemiya.	2	N	1
3	Nafas yo'li infeksiyalari.	Nafas yo'li infeksiyalari va uning turlari. Nafas yo'li infeksiyalarining epidemiologiyasi, belgilari va oldini olish chora tadbirlari.	2	NA	1
4	Ichak infeksiyalari. Ovqatdan bo'ladigan toksikoinfeksiyalar.	Ichak infeksiyalari kelib chiqish sabablari, kasallikni rivojlanishi, belgilari, kasallik oqibatlarini va oldini olish. Ovqatdan bo'ladigan toksikoinfeksiyalar haqida tushuncha.	2	NA	1
III-bo'lim. Yoshga oid fiziologiya va bolalar gigiyenasi.					
5	Nerv tizimi yosh fiziologiyasining hususiyatlari.	Nerv sistemasining ahamiyati. Nerv markazlarining fiziologik hususiyatlari. O'sish va rivojlanishining umumiy qonuniyatlari. Nerv sistemasining yoshga oid hususiyatlari.	2	N	1
6	Sezgi organlari.	Analizatorlarning tuzilishi va ahamiyati. Analizatorlarning yoshga oid hususiyatlari. Ko'rish qobiliyati pasayishini oldini olish. Eshitish gigiyenasi. Hid bilish, ta'm bilish va teri analizatori.	2	A	1
7	Ichki sekretiya bezlari.	Ichki sekretiya bezlarining tuzilishi. Garmonlar, ularning organizmdagi vazifalari. Garmon va stress. Ichki sekretiya bezlarining yoshga oid hususiyatlari.	2	N	1

8	Tayanch-harakat apparatining yosh hususiyatlari va gigiyenasi	Tayanch-harakat apparatining ahamiyati va vazifasi. Umurtqa pog'onasi va ularning egriliklari, egriliklarning shakillanishi.	2	N	1
9	Ovqat hazm qilish tizimi fiziologiyasi va ovqatlanish gigiyenasi.	Ovqat hazm qilishning yoshga oid tuzilishi. Og'iz bo'shlig'ida me'da va ichakda ovqat hazm bo'lishning hususiyatlari. Moddalar va energiya almashuvining yosh hususiyatlari. Umumiy va shaxsiy madaniy-gigiyenik ko'nikmalar. Ovqatlanish vaqtidagi madaniy-gigiyenik ko'nikmalar.	2	N	1
10	Yurak-qon tomir sistemasining yosh hususiyatlari va gigiyenasi.	Qonning ahamiyati, vazifalari, tarkibi. Ularning yosh hususiyatlari. Qon aylanishining ahamiyati. Katta va kichik qon aylanish doirasi. Puls va qon tomiri. Ularning yosh hususiyatlari.	2	N	1
11	Nafas a'zolarining yoshga oid hususiyatlari va gigiyenasi.	Nafas olish sistemasining ahamiyati. Nafas olish sistemasining yosh hususiyatlari. Nafas olish sistemasining vazifasi. Nafas olish gigiyenasi. Guruh xonalari gigiyenasiga qo'yiladigan talablar.	2	N	1
12	Ayiruv tizimi.	Ayiruv tizimining yosh hususiyatlari. Ayiruv jarayonlarining ahamiyati. Bolalarda siydik tuta olmaslik, uning kelib chiqishi.	2	N	1
IV-bo'lim. Baxtsiz hodisalarda bolalarga birinchi yordam.					
13	Jarohat va jarohatlanganda ko'rsatiladigan birinchi tibbiy yordam.	Jarohat tushunchasi, turlari. Jarohatlanganda ko'rsatiladigan birinchi yordam. Aseptika va antiseptika. Bog'lam to'g'risida tushuncha. Bog'lam qo'yish qoidalari.	2	A	1
14	Qon ketishi va qon ketayotganda ko'rsatiladigan birinchi yordam.	Qon ketishi, uning turlari. Qon quyilishi, gematoma. Qon ketayotganda ko'rsatiladigan birinchi yordam.	2	A	1
15	Yurak va nafas faoliyati to'satdan to'htaganda birinchi yordam	O'lim holati. Sun'iy nafas berish usulining qoidasi. Yurakni massaj qilish.	2	A	1
16	Suyak va bo'g'imlarning shikastlanishi va ularda birinchi yordam	Suyak va bog'imlarning chiqishi, suyak sinishi, uning turlari. Suyak singanda ko'rsatiladigan birinchi yordam.	2	A	1
17	Kuyish va kuyganda birinchi yordam	Kuyish tushunchasi va uning turlari. Kuyish darajasi. Kuyish shoki. Kuyishlarda birinchi yordam.	2	A	1
18	Organizmga past haroratning ta'siri	Sovuq urishi, sabablari va uning tavsiflari. Sovuq olganda ko'rsatiladigan birinchi yordam.	2	A	1
19	Yot jismlarning organizmga tushishi	Ovqat hazm qilish yo'lining yot jismlari. Yuza to'qimalarning yot jismlari. Nafas yo'llari yot jismlari va bunday holatlarda birinchi yordam.	2	A	1

20	Hayvonlar, zaharli ilon va hashoratlar chaqqanda birinchi yordam	Hayvonlarning tishlashi va tishlaganda birinchi yordam. Zaharli ilon va hashoratlar chaqqanda birinchi yordam.	2	A	1
Jami			40		20

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari og'zaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati

1. Shavkat Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Shavkat Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy Baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Shavkat Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
4. Shavkat Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Shavkat Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Shavkat Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Shavkat Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug'va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. D.D.Sharipova. "Valeologiya asoslari". Toshkent-2010yil.
9. E. L. Musaboyev, A. Q. Bayjanov. "Yuqumli kasalliklar epidemiologiya va parazitologiya". Toshkent 2006.
10. M. D .Axmedova. X. A. Abduqodirova. M. T. Karimova. D. B. Mirzajonov. "Yuqumli kasalliklar". Toshkent 2012.
11. O. B. Rahmatov. "Bolalar yuqumli kasalliklari" Toshkent 2008.
12. Sodiqov. Q. S. Aripova. X. S. "Yosh fiziologiyasi va gigiyenasi". Toshkent 2009yil.
13. G'. E. G'oipov. Mehnat muhofazasi. "Mehnat". 2000yil.
14. O. Qudratov. T. G'aniyev. "Hayotiy faoliyat xavfsizligi." Toshkent Mehnat 2004yil.
15. R. U. Muhitdinov. N. S. Tojiboyev. "Favqulotda vaziyatlarda tibbiy yordam ko'rsatish." Toshkent. 2002yil.
16. D. M. Sobirov. "Shoshilinch holatlar." Toshkent.2006yil.
17. G. Gadoyev. G. S. Oripova. "Bemorlarni uyda va shifoxonada parvarish qilish." 2014 yil. Toshkent.

Internet manbaalari

1. Arxiv.uz.
2. uz.m.wikipedia.org/wik/
3. ziyonet.uz.
4. ziyouz.com
5. www.toshpedkollej.uz.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIMNING

40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi

Hayot faoliyati xavfsizligi fan

O‘QUV DASTURI

Kvalifikasiya(lar) nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	1.05
Ajratilgan soat:	40

Toshkent -2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchilar:

Mannapova Ulmasay Sotiboldiyevna - Angren Pedagogika kolleji yetakchi o'qituvchisi

Arslanova Gulsar
Qurbanovna - Angren Pedagogika kolleji katta o'qituvchisi

Taqrizchi:

Ovasapova Natalya Vyacheslavovna - Angren shahar Maktabgacha ta'lim bo'limi mudirasi

1.O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Hayot faoliyati xavfsizligi
Ajratilgan soat	40
Mavzular soni	20
Dasturning maqsadi	Kasbiy faoliyatda hayot faoliyati xavfsizligi haqida tushunchalarni, hayot faoliyati xavfsizligi faning maqsad va vazifalarini, hayot faoliyatiga ta'sir etuvchi xavflar va ularni oldini olish yo'llarini bilish; hayot faoliyati xavfsizligining o'ziga xos qonuniyatlarini, texnik me'yorlarini bilish va qo'llay olish.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - MTTda bola hayotiga ta'sir etuvchi xavflar va ularning turlarini, xavfsizligini ta'minlash zaruratini o'rganadi; -MTTda hayot faoliyati xavfsizligiga oid muammolar va vazifalarning yechimlarini bilib oladi; - Yong'in va uning zararlovchi omillarini, yong'inda bolalar hayotini muhofaza qilishni, yong'in xavfsizligi bilan tanishtirishda didaktik materiallardan foydalanishni, yong'indan shikastlanganda birinchi tibbiy yordam berishni bilib oladi; - Terrorchilik harakatlari sodir bo'lganda harakatlanish tartibi. - Tarbiyachining bola uyda majburiy yolg'izlik holatida o'zini tutish qoidalariga o'rganadi; - MTTda bolalarga zilzila va ularda harakatlanish tartibi haqida ma'lumot berishni, zilzila oqibatlaridan muhofazalanish usullarini, tarbiyachining bolaga zilzilada birinchi tibbiy yordam berish tartibini biladi; - Gidrometeorologik xavfli hodisalar bilan bog'liq favqulodda vaziyatlar hamda ularda xavfsizlik qoidalariga rioya etishni; - MTTda abolalarni yo'l harakati xavfsizligi qoidalarini bilan tanishtirishni, bolalarni yo'l belgilari bilan tanishtirishni; - Sayohat va turizm vaqtida bolalar hayotini muhofaza qilishni; - Tarbiyachining elektr jihozlaridan to'g'ri foydalanish qoidalarini, elektr shikastlanganda birinchi tibbiy yordam berish tartibini bilish; - MTTda favqulodda vaziyatlar yuzaga kelganda birinchi tibbiy yordam va o'z-o'ziga yordam ko'rsatishni; - Ekologik muhit buzilishining inson hayotiy faoliyatiga zararli tasiri va uning natijasida yuzaga kelayotgan muammoli vaziyatlarni bilib oladi.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - hayot faoliyati xavfsizligi borasidagi o'zlarining vazifalari, huquq va majburiyatlari; - favqulodda vaziyatlarning oldini olish va oqibatlarini bartaraf etish borasidagi huquqiy-meyoriy hujjatlar mohiyati; - turli tushdagi xavf-xatarlarni keltirib chiqaruvchi manbaalar turlari; - favqulodda vaziyatlarning turlari, sabablari, belgilari va zararli oqibatlarini; - favqulodda vaziyatlarda tezkor yordam beruvchi xizmatlar vazifasi va majburiyatlari hamda ularni chaqirish tartibi; - himoya inshootlari va vositalaridan foydalanish;

	<ul style="list-style-type: none"> - terrorchilik harakati sodir etilganda o'zini tutish; - majburiy yolg'izlik holatida o'zini tutish; - elektr tokining zararli tasiridan himoyalanish; - yong'inning zararli tasiridan himoyalanish; - favqulodda vaziyatlarda o'zini tutish; - inson hayoti, sog'ligi va mol-mulkini sug'urtalash; - inson hayotiy faoliyatiga zarar keltiruvchi boshqa xavf-xatarlarni bilishi kerak.
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - favqulodda vaziyatlarda tezkor yordam beruvchi xizmatlarni tezkor chaqirish; - favqulodda vaziyatlarda tezkor harakat qilish, o'z-o'ziga va o'zaro birinchi tibbiy, ruhiy hamda boshqa yordamni berish; - kriminogen vaziyatlarda shaxsiy xavfsizlikni taminlash; - himoya inshootlari hamda himoya vositalaridan foydalanish; - terrorchilik harakati sodir etilganda harakatlanish; - majburiy yolg'izlik holatida harakat qilish; - gidrometeorologik xavfli hodisalar sodir bo'lganda harakat qilish; - elektr tokidan zararlanganda harakat qilish; - yong'inda harakat qilish; - favqulodda vaziyatlarda moddiy va manaviy boyliklarni asrash; - inson hayotiy faoliyatiga zarar keltiruvchi boshqa xavf-xatarlar yuzaga kelganda harakat qilish; - olgan nazariy bilim va amaliy tajribani hayotda qo'llay bilishikerak.
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Pedagogika Maxsus fanlar
O'qitishning tashkiliy shakli	N-nazariy ta'lim A-amaliy ta'lim NA- birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg'ulotlar
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

2. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
	I-bo'lim.	Kasbiy faoliyatda hayot faoliyati xavfsizligi			
1	Kirish. Kasbiy faoliyatda hayot faoliyati xavfsizligi haqida tushuncha	<p>Kasbiy faoliyatda hayot faoliyati xavfsizligi fani haqida tushunchalar.</p> <p>O'zbekiston Respublikasining favqulodda vaziyatlarga oid qonunlari va meyoriy-huquqiy hujjatlarining mohiyati. O'zbekistonda favqulodda vaziyatlarni bartaraf etish, oqibatlarini kamaytirish va bunday vaziyatlarda harakat qilishning huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.</p> <p>Favqulodda vaziyat tushunchasi. Favqulodda vaziyatlarda yordam berishning asosiy tamoyil va qoidalari.</p>	2	N	1
2	Kasbiy faoliyatda hayot faoliyati xavfsizligi o'quv fanining maqsad va vazifalari.	<p>Hayot faoliyati xavfsizligi faning maqsad va vazifalari, hayot faoliyatiga ta'sir etuvchi xavflar va ularni oldini olish yo'llari; hayot faoliyati xavfsizligining o'ziga xos qonuniyatlarini, texnik me'yorlari.</p> <p>Xalqaro nufuzli tashkilotlar va mamlakatlar faoliyatida turli tushadigan favqulodda vaziyatlarning oldini olish, ularning inson hayoti, atrof-muhit, qishloq xo'jaligi, sanoat, fan va madaniyat, tadbirkorlik va biznesga zararli oqibatlarini kamaytirish borasidagi muammolarning asosiy masalaga aylanganligi.</p>	2	N	1
	II-bo'lim.	MTTda bola hayotiga ta'sir etuvchi xavflar va ularning turlari			
3	MTTda bola hayotiga ta'sir etuvchi xavflar va ularning turlari	<p>MTTning proyeksi bilan tanishish. Sog'lomlashtirish yo'nalishi qoidasi materiallar va vositalar mazmuni. Binoning ichki va tashqi tuzilishi. MTTning barcha xonalarini (guruh xonasi, yuvinish xonasi, yotoqxona, musiqa zali, sport zali, oshxona, yo'laklar) xavfsizligini ta'minlash. O'quv xonalarini sun'iy yorug'lik bilan ta'minlash turlari, o'quv va maehnat faoliyatini olib borish xonalarida shovqin ko'rsatkichlari.</p>	2	N	1

4	MTTda hayot faoliyati xavfsizligini ta'minlash zarurati	MTTda hayot faoliyati xavfsizligini ta'minlash zaruratini o'rganish. MTTda bola hayotiga ta'sir etuvchi xavflar va ularning turlari, mehnat faoliyati xavfsizligi. Bolaning yoshiga mos jihozlar tanlash, o'yinchoqlardan foydalanish. MTTda hayot faoliyati xavfsizligini ta'minlash zarurati.	2	N	1
	III-bo'lim.	I. MTTda hayot faoliyati xavfsizligi			
5	MTTda hayot faoliyati xavfsizligiga oid muammolar va vazifalarning yechimlari	MTTda hayot faoliyati xavfsizligiga oid muammolar va vazifalarning yechimlari. Baxtsiz hodisalarni oldini olish, favqulotda vaziyatlarda shikastlanishlar va kasb kasallillari, HFXni ta'minlashga oid xalqaro tajriba izlanishlar tahlili.	2	N	1
	IV-bo'lim.	Yong'in va uning zararlovchi omillari			
6	Yong'in va uning zararlovchi omillari. Yong'inda bolalar hayotini muhofaza qilish	Yong'in va uning zararlovchi omillari. MTTda yong'inda bolalar hayotini muhofaza qilish. Yong'inning kelib chiqish sabablari, yong'inning havfli omillari, yong'inning o'chirish metodlari va vositalari, OVP -10 rusumdagi kimyoviy ko'pikli yong'in o'chirish qurilmasi, yong'in doskasi va jihozlarning joylashishi. Yong'inga qarshi tayyorgarlik. Kundalik hayotda maishiy uy jihozlaridan to'g'ri foydalanish.	2	N	1
7	Yong'indan shikastlanganda birinchi tibbiy yordam berish.	Yong'indan shikastlanganda birinchi tibbiy yordam berish. Kuyish va uning turlari, darajalari. Kuyishda birinchi yordam berish. Kuyishda bo'ladigan shok holati. Kuyishda birinchi yordam berish va transportirovka qilish.	2	A	1
	V-bo'lim.	Terrorchilik harakatlarida harakatlanish tartibi			
8	Terrorchilik harakatlari sodir bo'lganda xarakatlanish tartibi. Axborot xavfsizligi.	Terrorchilik harakatlari sodir bo'lganda harakatlanish tartibi. Axborot xavfsizligi, terrorchilik harakati sodir etilganda o'zini tutish. MTTda bolalar xavfsizligini ta'minlash, tezkor qaror chiqarish. Terrorchilik harakatlar va ularning insoniyatga qarshi ekanligi. Terrorizmning global muammoga aylanib borayotganligi. Terroristik harakatlarning turlari. Xalqaro terrorizm. O'zbekistonda yuz bergan terrorchilik harakatlari va ularning keng jamoatchilik tomonidan qoralanishi. Unga qarshi kurash va undan muhofazalanish	2	N	1

		<p>O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining burchi ekanligi. MTTning bunday harakatlar obekti bo'lishdan saqlanish choralarinibilishi bunday harakatlar obekti bo'lishdan saqlanish choralari. Terrorchilik tisdagi xavf elon qilinganda harakatlanish tartibi.Garovga tushib qolganda qilinadigan harakat.</p> <p>Missionerlik, ommaviy madaniyat va axborot xurujlarining zararli ta'siridan muhofazalanish. Malumotlarni yig'ish, bog'lash, taqqoslash va tahlil qilishning ahamiyati. Ommaviy tartibsizliklarda hamda kriminogen vaziyatlarda shaxsiy xavfsizlikni taminlash va o'zini tutish qoidalari.</p>			
	VI-bo`lim.	Majburiy yolg'izlik holatida harakat qilish			
9	Tarbiyachining bola uyda majburiy yolg'izlik holatida o'zini tutish qoidalarigao`rgatishi.	<p>Tarbiyachining bola uyda majburiy yolg'izlik holatida o'zini tutish qoidalariga o`rgatishi. Favqulodda vaziyatlarga manaviy - ruhiy tayyorgarlik. Ruhiy yolg'izlik holatining belgilari va salbiy oqibatlari. Ijtimoiy ko`rinishdagi favqulodda vaziyatlar.</p> <p>Kundalik hayotda shaxsiy xavfsizlikni taminlash. Xavfli holatlarni oldindan ko`ra bilish, tahlil qilish, qaror qabul qilish, xavfsizlikni taminlash. O`zlashtirilgan ko`nikma va malakalardan foydalanib dastlabki choralarni ko`rish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni omon qolish ko`nikmalarini egallashga o`rgatish. Tezkor xizmatlarni chaqirishga o`rgatish.</p>	2	N	1
10	Bolani uyda yolg`iz qolganda havfsizlik qoidalariga rioya qilishga o`rgatish.	<p>Bolani uyda yolg`iz qolganda havfsizlik qoidalariga rioya qilishga o`rgatish. Bolaga uyda yolg`iz qolganda elektr anjomlaridan foydalanmaslikka o`rgatish, gaz asboblaridan foydalanish xavfi bo`yicha, suv quvurlaridan foydalanish qoidalariga o`rgatish bo`yicha, ko`p qavatli binoda yolg`iz qolganda o`zini tutish qoidalariga o`rgatish mashg`ulot ishlanmalarini yozish. Kundalik hayotda shaxsiy xavfsizlikni taminlashga oid ko`rgazmalar tayyorlash.</p>	2	N	1
	VII-bo`lim.	MTTda zilzila vaqtida to`g`ri harakatlanish tartibi haqida ma'lumot berish			

11	MTTda zilzila vaqtidato`g`rixarakatlani sh tartibi haqida ma`lumot berish. Zilzila oqibatlaridan muhofazalanish usullari	<p>MTTda zilzila vaqtida xarakatlanish tartibi haqida ma`lumot berish. Zilzila oqibatlaridan muhofazalanish usullari. Zilzila haqida tushuncha, tarbiyachining bolaga zilzilada birinchi tibbiy yordam berish tartibi, zilzila oqibatlarini kamaytirish tadbirlari.</p> <p>Zilzila davrida MTTda bolalarni to`g`ri harakat qilishga o`rgatish. Zilziladan oldin, zilzila vaqtida va zilziladan keyin harakatlanish tartibi. Zilzilani e`tiborga olgan holda uy, ish va o`quv xonalarning xavfsiz joylarini oldindan aniqlash, ularni jihozlash. Zilzila yuz berganda himoyalani vositasi sifatida uy va xona jihozlardan foydalanish. Uydagi jihozlari tomonidan yuzaga kelishi mumkin bo`lgan xavf-xatarlar. Zilzila oqibatida vayronalar ostida qolgan, yuqori qavatli yoxud bir qavatli imoratlarda bo`lgan kishilarning to`g`ri harakatlanishi.</p> <p>Guruh xonasi, bolalar yotoq xonasi va boshqa shu kabi imoratlarning xavfsiz joylarini aniqlash. Tayanch devorlarni belgilash. Zilzilani etiborga olgan holda, guruh xonasi va yashash joylarining to`g`ri jihozlanishini ko`rsatib berish. Zilzila yuz berganda xona jihozlardan himoya vositasi sifatida foydalanish. Elektr manbalari, gaz va suv jumraklarini yopish.</p>	2	N	1
12	Tarbiyachining bolaga zilzilada birinchi tibbiy yordam berish tartibi.	<p>Zilzilda shikastlanishlar turlari va ularga birinchi yordam ko`rsatish.</p> <p>Zilzila oqibatida vayronalar tagida qolganlarga yordam ko`rsatish. Qon ketishida birinchi yo`dam ko`rsatish. Kesilgan, shilingan va kichik jarihattlarda birinchi yordam. Ezilish holatida birinchi yordam ko`rsatishni amalda bajarib o`rgatish.</p>	2	A	1
	VIII-bo`lim.	Gidrometeorologik xavfli hodisalar bilan bog`liq favqulodda vaziyatlar			
13	Gidrometeorologik xavfli hodisalar bilan bog`liq favqulodda vaziyatlar hamda ularda xavfsizlik qoidalariga rioya etish.	Gidrometeorologik xavfli hodisalar bilan bog`liq favqulodda vaziyatlar hamda ularda xavfsizlik qoidalariga rioya etish. Suv toshqinlari haqida tushuncha, suv toshqinlarining masshtabi va talofat keltirish bo`yicha tasniflanishi, dovul tofon va quyun vaqtida aholi harakatlari. Sel, suv	2	N	1

		<p>toshqini haqida tushuncha. Ularning birlamchi va ikkilamchi oqibatlari. Sel, suv toshqini yuzaga kelishi xavfi tug'ilganida yoki yuzaga kelganida harakatlanish tartibi.</p> <p>Suv havzalarining yil fasllariga ko'ra xususiyatlari. Suv havzalarida xavfsizlik qoidalariga rioya etish. Suv havzasida harakatlanayotgan inson tanasida muammoli vaziyatlar ro'y berganida harakatlanish tartibi.</p> <p>Suvga cho'kkanda birinchi yordam ko'rsatish. Cho'kayotgan kishini suv havzasidan olib chiqish. Nafas olish yo'llarini tozalash. Suniy nafas berish va yurakni uqalash.</p> <p>Qor ko'chishi haqida tushuncha. Qor ko'chishi xavfi tug'ilganida yoki qor ko'chishi ro'y berganida harakatlanish tartibi. Kuchli shamol (to'fon) va to'xtovsiz yog'ingarchilikning zararli tasiri.</p>			
	IX-bo'lim	Yo'l harakati havfsizligi			
14	MTTda bolalarni yo'l harakati havfsizligi qoidalari bilan tanishtish.	<p>Temir yo'l, havo, suv, yo'l usti transporti va metroda avariya yuz berganda harakatlanish tartibi. Ularda harakat xavfsizligini ta'minlashda fuqarolarning ishtiroki. O'zbekiston Respublikasining yo'l harakati xavfsizligini taminlash borasidagi huquqiy-meyoriy hujjatlari.</p> <p>MTTda bolalarni yo'l harakati havfsizligi qoidalari bilan tanishtish, bolalarni yo'l belgilari bilan tanishtirish. Yo'l harakati xavfsizligi qoidalariga rioya etish. Yo'l harakati hodisasi yuz berganda harakatlanish tartibi. Bolalarnitemir yo'l, havo, suv, jamoat transporti va metrodan foydalanishgao`rgatishqoidalari.</p>	2	NA	1
15	MTTda bolalarni yo'l belgilari bilan tanishtirish.	<p>MTTda bolalarni yo'l harakati havfsizligi qoidalari bilan tanishtish, bolalarni yo'l belgilari bilan tanishtirish, yo'l harakati xavfsizligi qoidalariga rioya etishga o`rgatish bo'yicha mashg`ulot ishlanmasini yozish.</p> <p>Bolalarni temir yo'l, havo, suv, jamoat transporti va metrodan foydalanish qoidalariga o`rgatish bo'yicha innovatsion texnologiyalardan foydalanib mashg`ulot ishlanmasini yozish.</p> <p>MTTda bolalarni yo'l harakati havfsizligi qoidalari, bolalarni yo'l belgilari bilan</p>	2	NA	1

		tanishtirishga oid didaktik materiallar tayyorlash. Chorrahaning maketini tayyorlash.			
	X-bo'lim	Sayohat va turizm turlari			
16	Sayohat va turizm vaqtida bolalar hayotini muhofaza qilish.	Sayohat va turizm turlari. Sayohat va turizm vaqtida bolalar hayotini muhofaza qilish, sayohatdagi baxtsiz hodisalarning ko'rinishi, sayohatda havfsizlikni ta'minlashga oid ko'rsatmalar. Arqondan foydalanish usillari. Sayohat va turizm vaqtida bolalarning xulq madaniyatlariga oid ko'rgazmalar tayyorlash.	2	NA	1
	XI-bo'lim	Tarbiyachining elektrdan jihozlaridan to'g'ri foydalanish qoidalari			
17	Tarbiyachining elektr jihozlaridan to'g'ri foydalanish qoidalari.	Nazariy mashg'ulot. Tarbiyachining elektr jihozlaridan to'g'ri foydalanish qoidalari. Elektr energiyasidan foydalanish qoidalari. Elektr energiyasi tizimida yuzaga keladigan nosozliklar. Noqonuniy elektr uskunalari va jihozlaridan foydalanishning salbiy oqibatlarini. Shartli ravishda gaz, ochiq qolgan elektr simlaridan muhofazalanish. Ularning tasirini bilish va zararlovchi manbalarini bartaraf etish.	2	N	1
18	MTTda elektr shikastlanganda birinchi tibbiy yordam berish tartibi.	MTTda elektr shikastlanganda birinchi tibbiy yordam berish tartibi. Gaz va elektr tokidan jarohatlanganda amaldabirinchi yordam berish tartibi. Elektrdan kuyishda birinchi yordam ko'rsatishni amalga bajarish.	2	A	1
	XII-bo'lim	MTTda favqulodda vaziyatlar yuzaga kelganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish			
19	MTTda favqulodda vaziyatlar yuzaga kelganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish.	MTTda favqulodda vaziyatlar yuzaga kelganda birinchi tibbiy yordam ko'rsatish. Baxtsiz hodisalarni oldini olish, qon ketishi va uni vaqtincha toxtatish usullari, suyak sinish va ularda birinchi yordam. Suniy nafas berish, yurakni uqalashni mashq qilish. Hayvon tishlaganda, ilon yoki zaharli hashoratlar chaqqanida birinchi tibbiy yordam berishni mashq qilish. Issiq va sovuqdan tasirlanganda birinchi tibbiy yordam berishni amalga oshirish. Surunkali charchash va stress holatida yordam berish. Epilepsiya va shok holatlarida birinchi yordam berishni o'rganish.	2	NA	1

	XIII-bo`lim	Ekologik muhit buzilishining inson hayotiy faoliyatiga zararli tasiri			
20	Ekologik muhit buzilishining inson hayotiy faoliyatiga zararli tasiri va uning natijasida yuzaga kelayotgan muammoli vaziyatlar.	<p>Ekologik muhit buzilishining inson hayotiy faoliyatiga zararli tasiri va uning natijasida yuzaga kelayotgan muammoli vaziyatlar. O`zbekiston Respublikasida ekologik muhit buzilishining oldini olish bo`yicha qabul qilingan qonun va me`yoriy hujjatlar tizimi. Tabiiy va texnogen tasirlar natijasida yuzaga kelayotgan ekologik favkulodda vaziyatlar. Tabiat va havo sofliqi. Tabiat va inson uyg'unligi.</p> <p>Ichimlik suvining antropogen ifloslanishi. Toza ichimlik suvining yetishmasligi muammosi. Cho'llanish va qurg'oqchilik tushunchalari. Toza ichimlik suvidan oqilona foydalanish.</p> <p>Maishiy va sanoat chiqindilari. Ishlab chiqarishda zaharli kimyoviy vositalardan foydalanishning atrof muhitga zararli tasiri. Talim tashkiloti yoki yashash joylarida havoni ifloslantirayotgan omillar va ularni bartaraf etish.</p> <p>Oziq-ovqat sanoatida genetik takomillashtirilgan mahsulotlardan foydalanishning zararli oqibatlari. Ekologik toza mahsulotlar. Oziq-ovqat mahsulotlariga qo'yiladigan ekologik talablar. Oziq-ovqat mahsulotlarining tanqisligi. Oziq-ovqat xavfsizligi.</p>	2	N	1
	Jami :		40		20

Amaliy mashg'ulotlarni o'tish yuzasidan tavsiyalar:

1. Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda FVV, IIV, DAN, yong'in xavfsizligi, tez tibbiy yordam, qutqaruv xizmatlari bilan hamkorlik qilish.
2. Amaliy mashg'ulotlarni o'tishda talim tashkiloti sharoitidan kelib chiqqan holda yuz berishi mumkin bo'lgan favkulodda vaziyatlar turlariga yaqin holat tashkil etish.
3. Zaruriyatga ko'ra malakali mutaxassislarni amaliy mashg'ulotlarga jalb etish.
4. Amaliy mashg'ulotlarda belgilangan meyorlar bajarilishini taminlash. O'yin va musobaqaviy usullardan samarali foydalanish.
5. Favkulodda vaziyatlarga manaviy-ruhiy tayyorgarlikni amalga oshirish uchun qo'rquv hissini paydo qiluvchi sharoit yaratish va undan chiqib ketish yo'llarini o'rgatish.
6. Uy vazifasi berib, yashash joylarida, qishloq xo'jaligi va sanoatda shaxsiy xavfsizlikka tahdid soluvchi holatlar va omillarni aniqlash.
7. Xavf soluvchi omillarga qarshi kurashda o'quvchi tomonidan qilinishi kerak bo'lgan amaliy harakatlar xususida yozma ishlar olish.
8. Egasiz qolgan har qanday buyumga etibor berish hamda u haqda o'zgalarni ogohlantirish. IIB

xodimlariga xabar berishni o'rgatish.

- Innovatsion Pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda, namunaviy amaliy harakatlar bo'yicha o'quv-uslubiy materiallar namoyish etish. Ulardagi harakat tartibini amaliyotga ko'chirish.

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari og'zaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati

- Shavkat Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
- Shavkat Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy Baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
- Shavkat Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
- Shavkat Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
- Shavkat Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
- Shavkat Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
- Shavkat Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
- Z.F.Ilyosova, "Hayot xavfsizligi asoslari", Toshkent - "Moliya" -2001 y.
- "Окружающая среда безопасности нашей жизни. Экологическая азбука для детей и родителей" Ташкент- 2002г.
- "Avesto" tarixiy- adabiy yodgorlik, "Sharq", 2003 y. T.
- O'zbekiston Qizil Yarim Oy jamiyati, " Основные понятия о стихийных бедствиях. Правила поведения в случае их возникновения" Ташкент -2006г.
- Авт.кол. " Защита населения от чрезвычайных ситуаций" Учебное пособие для руководителей ГСЧС Т,-2003
- E.J. Ikromov, "Favqulodda vaziyatlar va jamoatchilik fikri", T., 2004 y.
- Y. Allayorov, Y Tojiboyev, «Favgulodda vaziyatlarda tez tibbiy yordam asoslari», Toshkent – "ZAR GALAM" -2005
- "Zemletryaseniyai strategiya bezopasnogo stroitelystva v TSentral'noy Azii". Dushanbe. 2006 g.
- E.I.Musaboev, A.Q.Bayjanov, "Yuqumli kasalliklar epidemiologiya va parazitologiya", Toshkent -2007
- G.YO.Yormatov, O.R.Yuldashev, A.L.Hamrayeva «Hayot faoliyati xavfsizligi» Toshkent – aloqachi - 2009 y.

Huquqiy-meyoriy adabiyotlar:

- O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi;
- O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlar vazirligi. "Aholi va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilishning huquqiy asoslari" (Meyoriy hujjatlar to'plami I tom). T. 2003 y.va (Meyoriy hujjatlar to'plami II tom).2010 y
- A. Norboev, M. Ziyoeva, M. Ishxo'jaeva, "Hayot faoliyati xavfsizligi" fanidan namunaviy o'quv dasturi, Toshkent-2012 y;

4. Mual. jam, "CHAqiriqqa qadar boshlang'ich tayyorgarlik" o'quv fanidan o'quv dasturi, Toshkent-2010 y;
5. J.Yaxshiliqov, H. Zohidov, J. Abdurahmonova, "Manaviyat asoslari" fani o'quv dasturi, Toshkent-2010 y;
6. Mual. jam, "Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi" o'quv fani dasturi, Toshkent-2010 y;
7. I. Saifnazarov, Sh. Azizov, "Shaxs va jamiyat" fani o'quv dasturi, Toshkent-2012 y;
8. Mual. jam, "Diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning manaviy-marifiy asoslari" maxsus kursi o'quv dasturi, Toshkent-2005 y;
9. X.R.Saydaxmedova, G.Yu.Nazarova, "Sog'lom turmush tarzi asoslari va oila" maxsus kursi dasturi, Toshkent-2010 y.

Internet manbaalari

1. www.vospitatel.com.ua.
2. www.dovosp.ru.
3. http://fikir.uz/post/fikir.maktabgacha_talim/5086.html

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
O'RTA PROFESSIONAL TA'LIMNING

40110101.-Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
kasbi bo'yicha
Maktabgacha ta'lim pedagogikasi fanidan

O'QUV DASTURI

Kvalifikasiya nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	1.06
Ajratilgan soat:	60

Toshkent -2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchilar:	Abdullayeva Guli Bahodirovna	– Toshkent pedagogika kolleji, yetakchi o'qituvchisi
	Kamalova Nilufar Abduxapizovna	– Toshkent pedagogika kolleji, katta o'qituvchisi
		– Toshkent pedagogikakolleji,kattao'qituvchl
Taqrizchilar:	Mo`minova Nargiza Sabitjanovna	– MTTDQTMOI Pxd katta o'qituvchisi
	Ro'ziyeva Saodat Baxtiyarovna	– Shayxontohur tumaniga qarashli 171- sonli MTT mudirasi.

1.O'quv dasturi asosiy talablari

Dastur nomi	Maktabgacha ta'lim pedagogikasi
Ajratilgan soat	60
Mavzular soni	20
Dasturning maqsadi	Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berish, ularni har tomonlama rivojlantirish, sog'lom, yetuk shaxs qilib tarbiyalash qonuniyatlarini ta'lim oluvchilarga o'rgatish uchun xizmat qiladi. Shu bilan birga u bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachlari uchun maktabgacha ta'lim pedagogika fanining nazariy va amaliy masalalarini yoritib berib, ularda pedagogik kasbga nisbatan qiziqishlarini shakllantirishdan iborat.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - maktabgachata'lim pedagogikasining umumiy asoslaribo'yicha bilimlarni shakllantiradi. - maktabgacha ta'lim tizimining huquqiy asoslarini o'rganadi. - maktabgacha yoshdagi bola tarbiyasining tarkibiy qismlarini o'rganadi - maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hamkorlik ishlarini o'rganadi.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> -Maktabgacha ta'lim pedagogikasining umumiy asoslari; - zamonaviy pedagogning kasbiy kompetensiyalarini, pedagogik etika; - maktabgacha ta'lim pedagogikasi fanining maqsad va vazifalari; - O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni; - Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida O'zbekiston Respublikasining Qonuni, "Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiya; - Maktabgacha ta'lim tizimiga oid qarorlar; - bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim, bola shaxsini sog'lom yetuk qilib tarbiyalash; - MTTda ta'lim – tarbiya ishlarini, tarbiyachining ish hujjatlari; - ta'limiy tarbiyaviy faoliyatni rejalashtirish; - maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni har tomonlama: jismoniy,aqliy, axloqiy, fuqorolik, ekologik, iqtisodiy, mehnat, estetik tarbiyalash; - MTTning hamkorlik ishlari; - MTTning oila bilan hamkorlik shakllari; - MTT va maktab o'rtasidagi hamkorlik ishlarini, bolalarni maktabdagi ta'lim jarayoniga tayyorlash

Ko`nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - bola shaxsiga yo`naltirilgan ta`lim asosida ta`lim-tarbiya jarayonini tashkil etish, bola huquqlarini himoya qilish;</li> <li>- kun tartibi asosida ishlarni rejalashtirish va olib borish;</li> <li>- ish hujjatlarini yurita olish;</li> <li>- ta`limiy tarbiyaviy faoliyatni tashkil etish; - maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlashda ta`lim metodlardan foydalanish; - MTTda ota – onalar bilan hamkorlikda ishlash.
O`quv rejasiga muvofiq o`zaro bog`liq fanning nomi	“Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi” Maxsus fanlar
O`qitishning tashkiliy shakli	N- nazariy ta`lim A- amaliy ta`lim NA-birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg`ulotlar
Dasturga qo`yilgan talab	Majburiy
O`qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibi ga asoslanib
O`quvchilarning bilim va ko`nikmalarini baholash	Yozma, savol-javob, munozara, test, amaliy topshiriq

2. O`quv dasturi mazmuni

№	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O`qitishningtas hkiliyshakli	Mustaqil ta`lim
I-bo`lim. Maktabgacha ta`lim pedagogikasining umumiy asoslari					
1	Pedagoglik kasbi va uning kasbiy kompetensiyalari.	Jamiyatda pedagog faoliyatining o`rni va zaruriyati. Pedagogning kasbiy kompetensiyalari. Halollik va kasbga sadoqat. Pedagogik etika.	2	N	2
2	Maktabgacha ta`lim pedagogikasi fani va uning maqsad va vazifalari.	<p>Pedagogika fani va uning asosiy tushunchalari. Maktabgacha ta`lim pedagogikasining maqsadi va vazifalari. Maktabgacha ta`lim pedagogikasining boshqa fanlar bilan bog`liqligi. Pedagogikaning ilmiy-tadqiqot metodlari.</p> <p><b>Sharq va g`arb mutafakkirlarining maktabgacha ta`lim pedagogikasiga qo`shgan hissalarini. A.Avloniy, Behbudiy, M.Abdurashidxonovning pedagogik qarashlari.</p>	4	NA	2

		Piaje, Vigotskiy, Kamenskiyning pedagogik g'oyalari.			
3	Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishi va tarbiyasi	Shaxs haqida tushuncha. Bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim. Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishi va tarbiyasi	2	N	
II-bo'lim. Maktabgacha ta'lim tizimining huquqiy asoslari					
4	Bola huquqlari to'g'risidagi Konvensiya	“Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiya”ning maqsad va vazifasi. Konvensiya huquqlarini toifalash. Konvensiyaning tamoyillari. “Bola huquqlari to'g'risidagi konvensiya” moddalarini o'rganish va tahlil qilish. Konvensiyamoddalarini o'rganish. Konvensiya moddalarini mustaqil toifalash va tahlil qilish.	4	NA	2
5	O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni.	O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”gi Qonunning maqsadi. Davlat siyosatining asosiy prinsiplari. Ta'lim turlari. Ta'lim to'g'risida”gi Qonunini o'rganish . Kacbiy faoliyatga oid moddalarni o'rganish va tahlil qilish.	4	NA	2
6	Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida O'zbekiston Respublikasining Qonuni.	Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida O'zbekiston Respublikasining Qonuni. Qonunning maqsadi. Qonundagi asosiy tushunchalar. Qonunning bob va moddalarini. Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida O'zbekiston Respublikasining Qonunini o'rganish.	4	NA	2
7	MTT tarbiyachining ish hujjatlari	Davlat MTT pedagoglarining olib boradigan ish hujjatlari. MTT tarbiyachining ish hujjatlari: 05-01. Davlat talablari, o'quv dasturlari, metodik qo'llanma va tavsiyalar 05-02. Tarbiyachining shaxsiy ish rejasi (ishjurnali); 05-03. Bolalar davomatini qayd etish daftari (Tabel, filtr, patranaj va ota-onalar haqida ma'lumotlar); 05-04 Bolalarning rivojlanish xaritalari ; 05-05. Pedagoglar bilan o'zaro hamkorlik ish Tarbiyachining ish hujjatlarini o'rganish va tahlil qilish.	4	NA	
III-bo'lim. Maktabgacha yoshdagi bola tarbiyasining tarkibiy qismlari					
8	O'yin bola tarbiyasining muhim vositasi	O'yin nazariyasining asosiy masalalari. O'yin turlari. O'yinchoqning ta'lim tarbiyaviy ahamiyati. MTTda o'yinlarini tashkil etish va o'tkazish. Ijodiy o'yinlarga rahbarlik qilish. Qoidali o'yinlarni tashkil etish.	4	NA	2

9	Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalash	Jismoniy tarbiya mazmuni va asosiy tushunchalari.MTTda jismoniy tarbiyaning maqsad va vazifalari. Jismoniy tarbiya shartlariga vositalari. MTTda kun tartibini tashkil etishni o`rganish.</b> Kun tartibi va unga qoyilgan talablar.“ILK QADAM” davlat o`quv dasturi bo`yicha turli yosh guruhlarning kun tartibini o`rganishva tahlil qilish.	4	NA	2
10	Maktabgacha yoshdagi bolalarga aqliy tarbiya berish.	Aqliy tarbiya haqida tushuncha. Maktabgacha ta`lim yoshidagi bolalarga ta`lim berish metodlari. Ta`limning didaktik prinsiplari. <b>MTTda ta`limiy tarbiyaviy faoliyatni o`rganish.</b> O`yinli ta`lim faoliyatini kuzatish va tahlil qilish.	4	NA	2
11	Maktabgachayoshdagi bolalarga sensor tarbiya berish.	Sensor tarbiyamazmuni, maqsad va vazifalari. Maktabgachayoshdagibolalarga sensor tarbiya berishning ahamiyati. Sensor tarbiya usuli. M.Montessori materiallari bilan tanishish. Mariya Montessori metodin io`rganish va materiallari bilan tanishish.	4	NA	2
12	Maktabgacha yoshdagi bolalarni axloqiy tarbiyalash.	Axloqiy tarbiyaning vazifasi va uni amalga oshirish vositalari. Axloqiy tarbiyaning tamoyillari va metodlari.	2	N	2
13	Maktabgacha yoshdagi bolalarga fuqarolik tarbiyasini berish.	Fuqarolik tarbiyasining mazmuni, maqsad va vazifalari. Maktabgacha yoshdagi bolalarga O`zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi haqida ma`lumot berish. Davlat tili, davlat ramzlariga nisbatan hurmat hissini shakllantirish. O`zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi bo`yicha MTTda fuqarolik tarbiyasini tashkil qilish. MTT da o`tkaziladigan Konstitutsiya kuniga bag`ishlangan tadbir senariyasini o`rganish va tahlil qilish.	4	NA	2
14	Maktabgacha yoshdagi bolalarga ekologik tarbiya berish.	Ekologik tarbiya haqida tushuncha. MTT da ekologik tarbiya berish usullari.Ilm fan va tabiat markazida ekologik tarbiya.	2	N	2
15	Maktabgacha yoshdagi bolalarga iqtisodiy tarbiya berish.	MTT da iqtisodiy tarbiya berishning mazmuni. Iqtisodiy tarbiyaning metodlari va shartlari.	2	N	2
16	Maktabgacha yoshdagi bolalarga mehnat tarbiyasini berish.	Mehnattarbiyasining maqsad va vazifalari. MTTdamehnaturlari. Bolalar mehnatining tashkil etishning asosiy shakllari. MTTda navbatchilik. Turli yosh guruhlarda bolalar mehnatini tashkil qilishni o`rganish.	4	NA	
17	Maktabgacha yoshdagi bolalarni estetik tarbiyalash.	MTTda estetik tarbiyaning mazmuni. Estetik tarbiya vazifalari. Estetik tarbiya metodlari va	2	N	2

		vositalari.MTTda bayramlar va ko'ngil ochar daqiqalar.			
IV-bo'lim. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hamkorlik .					
18	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hamkorlik ishlari.	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hamkorlik ish rejasi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hamkorlikda qilinadigan ishlar mazmuni. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oila o'rtasidagi hamkorlik Tarbiyachining oila bilan olib boriladigan ish mazmuni. Hamkorlikning tamoyillari.Yosh ota onalar uchun tavsiyalar	4	NA	2
	JAMI		60	N-36 A-24	30

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash.

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholashusullar u yozma, og'zaki, savol-javob, test, amaliy

Topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natjalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. Tavsiya etilgan adabiyotlar va saytlar ro'yxati.

1. Shavkat Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
2. Shavkat Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Shavkat Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug' , hayoti yorug'va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
4. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. Toshkent. O'zbekiston nashriyoti. 2017 yil.
5. O'zbekiston Respublikasining Qonuni Ta'lim to'g'risida. Toshkent- 2020 yil.
6. O'zbekiston Respublikasining Qonuni Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida. Toshkent- 2019 yil.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 13 maydagi "Maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida" 391-sonli qaror.
8. O'zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari". Toshkent-2018 yil
9. O'zbekiston Respublikasining Maktabgacha ta'lim vazirligining "Ilk qadam" Davlat O'quv dasturi. Toshkent-2018 yil
10. "Ilm yo'li" variativ dasturi. Toshkent. O'zRMTV 2019 yil.
11. O. Xasanboyeva. "Maktabgacha ta'lim pedagogikasi". Toshkent- 2011.
12. A. Zununov. Pedagogikatarixi. Darslik- 2002.

13. YU.K.Babanskiyaboshqalar."Pedagogika", Moskva1998;
14. V.I.Turchenko. DoshkolnayapedagogikaMoskva 2013
15. S.A. Kozlova.T.A.Kulikova. Doshkolnaya pedagogika. Moskva 2000
16. Bolagayonaltirilganta'limdasturinitashkiletish. O'zRXTB. MMXQTMORO'MM.2012
17. Pfn. F.Vaxobova, Sh.B.Nabixanova,D.T Karimova "Maktabgacha yoshdagi bola shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'lim asoslari" pedagogika kolleji o`quvchilari uchun o`quv qo`llanma.Toshkent-2015
18. G'aybullaev. N Pedagogika. Ma'ruzalar matni.
"Ilk iqtisodiy ta'lim saboqlari dastur va uslubiy qo'llanma. Toshkent 2004
19. N.Yusupova. Musiqa savodi metodikasi va ritmika.Qollanma-2010.

Internet manbalari:

1. <https://lex.uz>
2. <http://www.ziyonet.uz>
3. www.uznature.uz
4. <http://fkr.uz>
5. <http://referat.arxiv.uz>
6. <http://uchebnikfree.com>

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIM

**40110101.-Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
kasbi bo'yicha**

Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi fan

O'QUV DASTURI

Kvalifikasiya nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	1.07
Ajratilgan soat:	56

Toshkent - 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Aripova Sayyora Mirsoatovna	– Toshkent pedagogika kolleji pedagogika, psixologiya kafedrasida yetakchi o'qituvchisi
Taqrizchilar:	Halilova Nargiza Ikromaliyevna	– Nizomiy nomli Toshkent Davlat pedagogika universiteti dotsenti "Psixologiya" kafedrasida mudiri psixologiya fanlari nomzodi
	Mullaboyeva Nozima Mahmudjonovna	- O'zMU „Psixologiya“ kafedrasida dotsenti psixologiya fanlari nomzodi

1. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi
Ajratilgan soat	56
Mavzular soni	21
Dasturning maqsadi	O'quvchilarga psixologiyaning umumiy masalalari va bolalar psixologiyasi fanining asoslari, bola shaxsining shakllanishi muammolari, Davlat talablarida bolaning ijtimoiy-hissiy rivojlanish sohasi talablari, bolalarning individual-psixologik xususiyatlari, bilish jarayonlari, bolalarni maktab ta'limiga psixologik tayyorlash haqida bilim berishdan iborat.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - Umumiy psixologiya fanini haqida tushunchaga ega bo'ladi; - maktabgacha yoshdagi bolalar shaxsining shakllanish xususiyatlari haqida bilim oladi; - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" da bolaning ijtimoiy-hissiy rivojlanishi talablarini o'rganadi; - "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturida ijtimoiy-hissiy rivojlanish kompetensiyalari; - psixologik bilimdonlikning zaruriy asoslari tarkib toptiriladi; - kasbga doir psixologik ko'nikmalarni egallaydi; - o'zlashtirilgan bilimlar bo'yicha tajribalar o'tkaza oladi; - bolalarni mustaqil ijodiy fikrlashga o'rgatadi.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - Psixologiya fanining vazifalari, tarmoqlarini, bolalar psixologiyasining umumiy masalalari; - Shaxs psixologiyasi va shaxslararo munosabatlarni, MTTda ziddiyatli xolatlarni, faoliyat turlarini; - shaxsning qiziqishlari, motivlari, motivatsiyasini; - shaxsning psixik jarayonlari: sezgi, idrok, xotira, tafakkur, nutq, xayol, diqqatni; - shaxsning xissiy-irodaviy jarayonlari: his-tuyg'u, irodani; - shaxsning individual-psixologik xususiyatlari: qobiliyat, temperament va xarakterni; - bolalar psixologiyasining predmeti va psixik rivojlanish qonuniyatlarini; - ilk va maktabgacha yoshdagi bola psixikasining rivojlanishini; - maktabgacha yoshdagi bolalar psixik jarayonlari, holatlari va xususiyatlarini; - bola shaxsining shakllanishi xususiyatlarini
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari", "Ilk qadam" davlat o'quv dasturidagi ijtimoiy-hissiy rivojlanish talablarini aniqlay olish; - har bir bola uchun ijobiy ahloqiy-psixologik muhit yaratish, bolalar o'rtasida o'zaro ijobiy munosabatlarni rivojlantirish, bolaning tengdoshlari bilan, tarbiyachining hamkasblari va ota-onalar bilan yuzaga kelgan muammo va ziddiyatlarni tarbiyachi bilan birga hal eta olish; - "Men" – obrazi orqali o'z-o'zini anglash, baholash; - bilish jarayonlarini rivojlantirish ustida ishlash;

	<ul style="list-style-type: none"> - psixologik metodlar asosida bolaning psixik jarayonlari va xususiyatlarini aniqlab berish, uni rivojlantirish ustida tarbiyachi bilan birga ishlash; - faoliyat turlarini farqlay bilish va bolaning shaxs xususiyatlarini xisobga olish; - turli yosh guruhdagi bolalar bilan yakka va guruhiy ishlarni tarbiyachi bilan birga tashkil etish
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Pedagogika Maxsus fanlar
O'qitishning tashkiliy shakli	N-nazariy ta'lim A-amaliy ta'lim NA- birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg'ulotlar
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

2. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
I-bo'lim. Psixologiyaga kirish					
1	Psixologiya haqida tushuncha. Bolalar psixologiyasining umumiy masalalari	<p>Psixologiya haqida umumiy tushuncha. Psixologiya fanining ta'rifi va psixika haqida tushuncha. Psixik qonuniyatlar: psixik jarayonlar, psixik xususiyatlar, psixik holatlar, psixik hodisalar va ularning mazmuni. Psixologiya fanining tarixi.</p> <p>Psixologiya fanining vazifalari, tarmoqlari. Psixologiya fanining vazifalari. Tarmoqlari, fanlararo bog'liqligi.</p> <p>Bolalar psixologiyasining umumiy masalalari. Bolalar psixologiyasi – bola psixik taraqqiyoti haqidagi faktlar va qonuniyatlarni o'rganuvchi psixik rivojlanishi va xususiyatlarining tarkib topishini o'rganuvchi fandır. Bolalar psixologiyasi – yosh davrlari psixologiyasining bir qismi sifatida. Bolalar psixologiyasining boshqa fanlar bilan aloqasi.</p>	4	N	
2	Psixologiya fanining metodlari	Kuzatish va eksperiment metodi - bola psixik rivojlanishini o'rganishning asosiy metodi sifatida.	2	NA	1

		Bola psixikasini o'rganishning yordamchi metodlari. Empirik metodlar - suhbat, test, biografiya, sotsiometriya, faoliyat mahsulini o'rganish metodlari - bola taraqqiyotini ilmiy-psixologik jihatdan o'rganishning yordamchi metodlari mazmuni, mohiyati, qo'llash usullari.			
3	Psixikaning nerv-fiziologik asoslari. Psixika va ong taraqqiyoti	Miya va psixika, miya, uning tuzilishi va psixik hayotda tutgan o'rni. Miyaning reflektorlik faoliyati va katta yarim sharlar po'stlog'idagi nerv jarayonlari. Birinchi va ikkinchi signallar sistemasi hamda ularning o'zaro bir-biriga bog'liqligi. Psixika va ong taraqqiyoti Psixikaning yuzaga kelishi va evolyutsiyasi. Voqelikni aks ettirish shakllari. Hayvonot olamidagi aqliy harakatlar. Inson ongi va psixikasining rivojlanishi. Ong tushunchasi. Inson ongining tuzilishi, ta'riflari va rivojlanishi. Ong osti holatlari.	2	NA	1
4	Ilk yosh davrida psixik rivojlanish	Go'daklik davrida psixik rivojlanish. Jonlanish kompleksi. Ilk yoshdagi bola nerv sistemasining rivojlanishi, senzitiv davr. Ilk yoshda miyaning rivojlanishi. Ilk yoshdagi bola psixikasining rivojlanishi. Ilk yoshda sezgi, idrok, diqqat, xotira, tafakkur, xayolning rivojlanishi. Nutqni egallashi va tushunishining senzitiv davri.	2	NA	2
II-bo'lim. Shaxs va faoliyat					
5	Shaxs psixologiyasi. Maktabgacha yoshda bola shaxsining shakllanishi	Shaxs haqida umumiy tushuncha. Individ va individuallik. Shaxsning tuzilishi. Motiv va uning turlari, motivatsiya tushunchasi. "Men" obrazi va o'z-o'zini baholash tizimining shakllanishi. Shaxsning o'z-o'zini anglashi, baholashi va tarbiyalashining tarkibiy qismlari. "Men" obrazi va o'z-o'zini baholash tizimining shakllanishi. Ilk yoshda bola shaxsining shakllanishi. (1-3 yosh) Ilk yoshda muloqotga kirishish xususiyatlari. Bir yoshli inqiroz. Ehtiyojlarni qondirilishi asosida turli hissiy holatlarning yuzaga kelishi. Bolaning boshqalarga bog'liqligi va mustaqilligi. Ilk yoshdagi bola shaxsini shakllanishining sharoitlari. Uch yoshli inqiroz. «Men o'zim» konsepsiyasining vujudga kelishi. Bolalarda vujudga keladigan illatlar – qaysarlik, o'jarlik, injiqlik sabablari. 3 yoshli bolalarning psixik rivojlanishidagi asosiy o'zgarishlar. Kichik maktabgacha yoshda shaxsning shakllanishi (3-5 yosh)	6	NA	3

		<p>Bola shaxsining rivojlanishi uchun zarur bo'lgan shart-sharoitlar. Bolalar axloqiy motivlarning xususiyatlari. Bolalar axloqiy motivlarning xususiyatlari. Bola shaxsning shakllanishida oila muhiti va kattalarning ta'siri. Tengdoshlar bilan muloqot, munosabatlarining ko'rinishi. Bola shaxsining shakllanishida o'yin faoliyatining ta'siri.</p> <p>Katta maktabgacha yoshda shaxsning shakllanishi (5-7 yosh)</p> <p>Maktabgacha yoshda o'z-o'zini anglash va o'z-o'zini baholash xususiyatlari. Bolalarda ahloqiy sifatlarining shakllanishi. Kattalar va tengdoshlari bilan muloqotlari jarayonida shaxsning shakllanishi. Jinsga mansublik va o'yinda rol, o'yinchoq tanlash. Maktabgacha yosh davrida jinsiy tarbiya. Oilaning bola shaxsini shakllanishidagi o'rni.</p>			
6	Shaxslararo munosabatlar psixologiyasi. MTTda konfliktli holatlar va ularni hal etishda tarbiyachining o'rni	<p>Muloqotning shaxs hayotidagi o'rni. Muloqotning vositalari, tuzilishi shakllari. MTTda konfliktli holatlar va ularni hal etishda tarbiyachining o'rni. Guruhlardagi ijobiy ahloqiy-psixologik muhit. Bolalar o'rtasida o'zaro ijobiy munosabatlarni rivojlantirish, bolaning tengdoshlari bilan, tarbiyachining hamkasblari va ota-onalar bilan yuzaga kelgan ziddiyat va muammolarni hal eta olish.</p>	2	A	2
7	Maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatining psixologik xususiyatlari.	<p>Faoliyat haqida umumiy tushuncha. O'yin, ta'lim, mehnat faoliyatlari va ularning psixologik mohiyati. O'yin faoliyatining psixologik xususiyatlari. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'limiy mashg'ulotlari va mehnat faoliyatining xususiyatlari. Mehnat faoliyatining bola psixik rivojlanishiga ta'siri.</p>	2	NA	1
8	Diqqat. Bolalarda diqqatning rivojlanishi	<p>Diqqat haqida umumiy tushuncha. Diqqatning nerv-fiziologika soslari. Diqqat turlari. Diqqatning xususiyatlari. Diqqatning buzilishi, parishonxotirlik.</p> <p>Bolalarda diqqatning rivojlanishi</p> <p>Bolalarda ixtiyoriy va ixtiyorsiz diqqat xususiyatlari. Barqaror diqqatning tarkib topishi. Diqqatning ko'lami, bo'linuvchanligi zaifligining faoliyatda ko'rinishi. Bolalarda ixtiyoriy diqqatni tarbiyalash. Bolalar diqqatini rivojlantiruvchi mashq va o'yinlar tayyorlash</p>	2	NA	2
III- bo'lim. Shaxsning psixik jarayonlari					
9	Sezgilar. Bolalarda sezgilarning rivojlanishi	<p>Sezgilar haqida umumiy tushuncha. Analizatorlar va uning tuzilishi. Sezgi turlari. Sezgi darajalari. Sensor taraqqiyot bosqichlari va ularning bola faoliyati bilan aloqasi. Maktabgacha yoshdagi</p>	2	N	1

		bolalarda sezgi a'zolarining rivojlanishi xususiyatlari. Ko'rish, eshitish, hid, ta'm, teri sezgilari takomillashuvining bola psixik taraqqiyotiga ta'siri.			
10	Idrok. Bolalarda idrokning rivojlanishi	Idrok haqida umumiy tushuncha. Idrokning nerv – fiziologik asoslari. Idrok xususiyatlari: Idrokning darajalari. Idrok shakllari. Bolalar idroki rivojlanishi xususiyatlari. Idrokning rivojlanishiga nutq, buyumlar rangi, shaklini tahlil qila olish, rasmlarni idrok qilishning ta'siri. Idrokning predmetliligi va doimiyliigi. Bolalarning vaqt, fazo, harakat, nutqni idrok qilishlari. Idrok shakllaridagi tasavvurlarning faoliyat turlari jarayonida o'zlashtirilishi. Bolalarda kuzatuvchanlikni tarbiyalash.	2	NA	1
11	Xotira. Xotiraning bolalarda rivojlanishi	Xotira to'g'risida umumiy tushuncha. Inson hayotida xotiraning ahamiyati. Xotiraning fiziologik asoslari, assotsiatsiyalar. Tasavvurlar va ularning turlari. Xotira turlari; Xotira jarayonlari. Xotiraning bolalarda rivojlanishi Maktabgacha yoshdagi bola xotirasining xususiyatlari. Nerv sistemasining plastikligi, qo'zg'aluvchanligi, tormozlanishning sustligini bola xotirasiga ta'siri. Tasavvurlarni rivojlantirish. Ixtiyorsiz va mexanik esda olib qolishning bola faoliyati sharoitiga bog'liqligi. Kichik maktabgacha yoshda obrazli xotiraning o'yin faoliyatida rivojlanishi. Bolalarxotirasini tekshiruvchi va rivojlantiruvchi o'yin va mashqlar tayyorlash.	4	NA	2
12	Tafakkur. Bolalarda tafakkurning rivojlanishi	Tafakkur haqida tushuncha. Tafakkurning nerv fiziologik asoslari. Tafakkur turlari; Tafakkur shakllari: Tafakkur sifatleri: Tafakkur operatsiyalari, ularning mazmuni, kasbiy faoliyatda qo'llanilishi. Tafakkurni rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar yechish. Bolalarda tafakkurning rivojlanishi Maktabgacha yoshdagi bolalar tafakkurining xususiyatlari. Maktabgacha yoshidagi bolaning ko'rgazmali-obrazli va mantiqiy tafakkuri. Tafakkur turlarining o'zaro bog'liqligi. Maktabgacha yosh davrda tafakkur masalalari doirasining kengayishi va murakkablashuvi. Bolalar tafakkurni rivojlantiruvchi mashq va o'yinlar tayyorlash	4	NA	2
13	Nutq. Bolalarda nutqning rivojlanishi	Nutq to'g'risida umumiy tushuncha. Nutq va til. Nutq va tafakkurning o'zaro bog'liqligi. Nutq turlari. Nutq sifatleri va vazifalari. Bolalarda nutqning rivojlanishi	2	NA	1

		Bola nutqining xususiyatlari. Nutqning muomalada ko'rinishi. Bola nutqining rivojida oila muhitining o'rni. Egosentrik nutq.			
14	Xayol. Bolalar xayolining rivojlanishida ertak va tasviriy faoliyatning o'rni	Xayol haqida umumiy tushuncha. Xayol turlari: ixtiyoriy, ixtiyorsiz, tiklovchi, ijodiy. Xayol jarayonlari: agglyutinatsiya, giperbolizatsiya, tipizatsiya, sxematizatsiya. Xayol shakllari: fantaziya, orzu. Bolalar xayolining rivojlanishida ertak va tasviriy faoliyatning o'rni. Maktabgacha yoshdagi bolalarda xayolning rivojlanishi.	2	NA	1
IV-bo'lim. Shaxsning hissiy-irodaviy holatlari					
15	His-tuyg'ular. Bolalardagi agressivlik holatlari.	His-tuyg'ularning nerv-fiziologik asoslari. Hissiyotning namoyon bo'lish shakllari: hissiy ton – stenik va astenik holatlar, kayfiyat, ehtiros, affekt, stress holatlari va ularning ta'rifi. Ma'naviy, intellektual, estetik, praksik hislarning inson faoliyati va hayotidagi ahamiyati. Hissiyot shakllariga oid psixodiagnostika metodikalari Bolalardagi agressivlik holatlari. Bolalarda namoyon bo'ladigan agressivlik holatlarining kelib chiqish sabablari . Bolalar agressiyasi. Agressiv bolalarning xususiyatlari. Agressiv bolalar bilan ishlash. Agressiyani bartaraf etishda o'yinlardan foydalanish.	4	NA	2
16	Iroda. Maktabgacha yoshda hissiy irodaviy holatlar.	Iroda to'g'risida umumiy tushuncha. Irodaning inson hayotidagi ahamiyati. Ixtiyoriy va ixtiyorsiz irodaviy harakatlar. Tavakkalchilik. Irodaviy harakatlarning nerv- fiziologik asoslari. Shaxsning irodaviy sifatleri. Maktabgacha yoshda hissiy irodaviy holatlar. Bola shaxsining rivojlanishida irodaviy harakatlar va nutqning o'rni. Tarbiyachilik kasbiga hos irodaviy sifatlar. O'z irodasi ustida ishlash. Irodalilikni tarbiyalashda mashq va treninglar.	2	N	1
V-bo'lim. Shaxsning individual-psixologik xususiyatlari					
17	Temperament. Bolalar temperamenti	Temperament haqida umumiy tushuncha. Shaxsning hayoti va faoliyatida temperamentning o'rni. Temperament haqida Gippokrat nazariyasi va turli ta'limotlar. Temperament tiplarining tavsifi. Oliy nerv faoliyati va temperament tiplari. Temperament tipini aniqlash metodikalari. Bolalar temperamenti Temperament va tarbiya. Ta'lim-tarbiya jarayonida bolalar temperamenti xususiyatlarini hisobga olish va yondoshish. Bolalar	4	NA	1

		temperamentiga tavsifnoma. Berilgan tavsifnoma orqali bolalar temperamenti tipini aniqlash..			
18	Xarakter.	Xarakter haqida umumiy tushuncha. Xarakterning fiziologik asoslari. Xarakterda munosabatning ifodalanishi. K.Yungning xarakter tipini aniqlash metodikasini o'tkazish. Bolalar xarakter hislatlarining o'ziga xosligi. Bolalardagi ijobiy, salbiy, axloqiy xarakter hislatlarining o'ziga xosligi. Xarakterni tarbiyalash, o'z xakteri ustida ishlash.	2	N	1
19	Qobiliyatlar	Qobiliyatlar haqida tushuncha. Qobiliyat va faoliyat. Layoqat nishonalari va uning turlari. Qobiliyatlarning rivojlanib borishi. Qobiliyatlarning turlari. Maktabgacha yoshdagi iqtidorli bolalar va ular bilan ishlash. Layoqatning bolalarda erta ko'rinishi.	2	N	1
20	"Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" da bolaning ijtimoiy-hissiy rivojlanishi	"Men" konsepsiyasi, hissiyotlar va uni boshqarish, kattalar va tengdoshlar bilan muloqot kichik sohalarini o'rganish. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturidagi ijtimoiy-hissiy rivojlanish kompetensiyalari. Davlat talablari asosida "Ilk qadam" davlat o'quv dasturini turli yosh guruhlarida rejalashtirilishini tahliliy o'rganish. Turli yosh guruhlarida haftalik rejalashtirishda ijtimoiy-hissiy rivojlanish talablari maqsadining tanlanishi. "Ilm yo'li" variativ dasturida bolalar psixikasidagi o'ziga hosliklar. "Ilm yo'li" variativ dasturida 6-7 yoshli bolalar rivojlanishidagi o'ziga hosliklar. Bilish jarayonlarining rivojlanishi.	2	NA	1
21	Bolalarni maktabdagi ta'lim jarayoniga psixik jihatdan tayyorlash.	Bolalarni maktabdagi ta'lim jarayoniga jismoniy, aqliy va ijtimoiy-psixologik tayyorlashning psixologik tomonlari va unga qo'yiladigan talablar. "Ilm yo'li" variativ dasturida bolalarni maktabdagi yangi munosabat shakllariga va yangicha bilish faoliyatiga tayyorlash vazifalari. O'qish ehtiyoji va motivlarining o'zgarishi. Bilish faoliyati sohasida bolaning maktabdagi ta'lim jarayoniga tayyorligi.	2	NA	1
	jami		56		28

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari og'zaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv

elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati

1. Shavkat Mirziyoev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Shavkat Mirziyoev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy Baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Shavkat Mirziyoev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
4. Shavkat Mirziyoev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Shavkat Mirziyoev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Shavkat Mirziyoev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Shavkat Mirziyoev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. E.G'oziyev. "Psixologiya" Darslik. "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2008. 65-82-bet.
9. S.X.Jalilova, S.M.Aripova. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. O'quv qo'llanma. Toshkent-Faylasuflar-2013, 2017. 62-76, 357-408-bet
10. N.G.Kamilova. Detskaya psixologiya. Uchebnoye posobiye. "Voris-nashriyot" T.-2007.
11. O'zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari". Toshkent-2018 yil
12. O'zbekiston Respublikasining Maktabgacha ta'lim vazirligining "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi Toshkent-2018 yil
13. "Ilm yo'li" variativ dasturi Toshkent. O`zRMTV 2019 yil.
14. V.S.Muhina Vozrastnaya psixologiya. Moskva –2008.
15. V.M.Karimova, F.A.Akramova. Psixologiya. Ma'ruzalar matni FTDK, DITAF T.- 2000
16. Vahobova F.N., D.Zaynutdinova. Rivojlantiruvchi o'yinlar.T.-"Bekinmashoq- plyus"-2009
17. Sirliyev B., Ismailova N. Stress va agressiya. – T., 2014.
18. Z. Nishanova Bolalar psixodiagnostikasi. TDPU nashriyoti.Toshkent-1998
19. E.A.Bondarrenko. "Готовимся к школе", "Играя развиваем мышление" Москва ЗАО «БАО – ПРЕСС». MTM tayyorlov guruhlar uchun tavsiya-2005
20. M.Zufarova Umumiy psixologiya. Toshkent-Faylasuflar-2010
21. G.R.To'xtasinova vb. Bolalar bog'chasida intellektual o'yinlar. Yandi asr avlodi. T.-2005
22. Ткач Р.М. Сказкатерапия детских проблем. – М.: «Сфера», 2008.
23. Панфилова М.А. Игротерапия общения. – М.: «ГНОМ и Д», 2008.
24. Maktabgacha yoshdagi bolalarda agressivlik va uni korreksiyalash yo'llari. Ilmiy konferensiya materiallari. Zamonaviy ta'lim Современное образование 2016.
25. MTMlarining tarbayalanuvchilari uchun rivojlantiruvchi o'yinlar majmuasi. O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi vazirligi. Respublikatashxismarkazi Toshkent-2013
26. Maktabgachata'lim nazariyasivametodikasijurnali.
27. "Ilk qadam" jurnali

Internet manbaalari

[www. "ZiyoNET"](http://www.ZiyoNET)

[www.Psixoljgi.uz.](http://www.Psixoljgi.uz)

[https://www.resobr.ru/article 633](https://www.resobr.ru/article/633) Конфликтные ситуации в ДОУ

[https://www.maam.rudetskijasad;](https://www.maam.ru/detskijsad/) <https://www.7ya.ru/article> Конфликт
в детском саду

[www. tdpu-INTRANET. Ped.](http://www.tdpu-intranet.ru)

[www. referatlar.uz](http://www.referatlar.uz)

"МТТ хужжатлари ва ko'rgazmalari" telegram kanali @bogchamfaxrim.

www.jlmt.uz

. <https://mdou62.edu.yar.ru> PDF

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIMNING

**40110101.-Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
kasbi bo'yicha**

Biznesni tashkil etish va yuritish fan

O'QUV DASTURI

Kvalifikasiya(lar) nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	1.08
Ajratilgan soat:	40

Toshkent – 2022

O'quv dasturi Pedagogik innovatsiyalar, professional ta'lim boshqaruvi hamda pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish instituti Biznes va boshqaruv yo'nalishlari bo'yicha O'quv-metodik birlashmasining 2022 yil 29 avgust 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

TUZUVCHILAR

Z.Ya.Xudayberdiyev	Pedagogik innovatsiyalar, kasb-hunar ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularni malakasini oshirish instituti direktori, i.f.d., professor
N.K.Abdurahmonova	Professional ta'limni innovatsion rivojlantirish boshqarmasi bosh mutaxassisi
N.R.Sirojiddinova	Ta'lim texnologiyalari, o'quv rejalari va dasturlarini ishlab chiqish bo'limi bosh mutaxassisi
B.N. Sharipova	Toshkent Pedagogika kolleji o'qituvchisi

TAQRIZCHILAR

F.U.Mamarasulov	Pedagogik innovatsiyalar, kasb-hunar ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularni malakasini oshirish instituti "Ta'limda boshqaruv" kafedrasini mudiri, iqtisod fanlari nomzodi
M.B.Kalonov	TDIU huzuridagi "O'zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishning ilmiy asoslari va muammolari" ilmiy tadqiqot markazi direktori, universitet prorektori, i.f.n., professor

1. O'QUV DASTURI UMUMIY TALABLARI

Dastur nomi	Biznesni tashkil etish va yuritish
Ajratilgan soat	40
O'qituvchining mashg'ulotida qatnashib o'zlashtirilishi lozim bo'lgan mavzular soni	17
Dasturning maqsadi	O'quvchilarda biznes faoliyatining amaliy asoslarini o'rgatish orqali tadbirkorlik kompetensiyalarini shakllantirish.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ol style="list-style-type: none"> 1. Shug'ullanish mumkin bo'lgan muayyan tadbirkorlik faoliyati turining afzallik va ustun jihatlarini aniqlash; 2. O'z shaxsiy biznesini tashkil etish uchun zarur bo'lgan biznes muhitni tahlil qilish; 3. Biznesni boshlashning huquqiy va moliyaviy jihatlarini baholash; 4. Turli tadbirkorlik strategiyalari samaradorligini baholash hamda maqbul variantini tanlash; 5. O'z shaxsiy biznes-rejalarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish; 6. Shaxsiy biznesni tashkil etish, uni davlat ro'yxatidan o'tkazish hamda litsenziya olish.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> – tadbirkorlik faoliyatining tashkiliy-huquqiy shakllari; – biznes-reja, uning vazifasi va asosiy bo'limlari; – tadbirkorlik sub'yektlarida marketing faoliyatini tashkil etish asoslari; – bankdan kredit olish va rasmiylashtirish tartibi; – tadbirkorlik sub'yektlarini soliqqa tortish tartibi.
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> – tadbirkorlik faoliyatining ta'xis hujjatlarini rasmiylashtirish; – shaxsiy biznesni tashkil etish va uni davlat ro'yxatidan o'tkazish, litsenziya olish; – biznes-reja ishlab chiqish, shaxsiy biznes faoliyatini yuritish va uni boshqarish; – 1C: Buxgalteriya dasturida ishlay olish va hisobotlarni tayyorlash; – o'z biznes faoliyatini yuritish uchun marketing tadqiqotlarini o'tkazish va tahlil qilish; – kreditlar, shu jumladan, mikrokreditlarni rasmiylashtira olish va kredit risklarini kamaytirish; – soliq hisobotlarini tayyorlash va topshirish.
O'quv rejasiga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Umumkasbiy va maxsus fanlar.
O'qitishni tashkiliy shakli	<p>N – Nazariy ta'lim; A – Amaliy ta'lim; NA – Nazariy va amaliy ta'lim birgalikda tashkil etiladi; MX – Maxsus xonada o'tkaziladigan mashg'ulot.</p>
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy

O'qitish tili	Guruhda belgilangan o'qitish tili asosida
Baholash tartibi	Baholash bo'yicha amaldagi tartib asosida
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Yozma, og'zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriq

2. O'QUV DASTURI MAZMUNI

No	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishni tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
1.	Tadbirkorlik faoliyatining tashkiliy-huquqiy shallari	Tadbirkorlik tushunchasi va uning mohiyati. Tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy ahamiyati. Tadbirkorlik va biznesning farqi. Mikrofirma va kichik korxonalar. Xususiy korxonalar va uning xususiyatlari. Mas'uliyati cheklangan jamiyat, afzalliklari va kamchiliklari. Qishloq joylarida tadbirkorlik. Shaxsiy yordamchi xo'jalik. Dehqon xo'jaligi. Fermer xo'jaligi. Yakka tartibdagi tadbirkorlik	2	N	1
2	Tadbirkorlikda o'z o'zini band qilish faoliyati va uning imkoniyatlari	O'zini o'zi band qilish faoliyati va uning imkoniyatlari. O'z o'zini band qilish faoliyat yo'nalishlari. O'zini o'zi band qilish faoliyatini ro'yxatdan o'tkazish tartibi. O'z-o'zini band qilish bo'yicha onlayn anketa to'ldirish amaliyoti	2	N	1
3	Yangi korxonani tashkil etish tamoyillari va faoliyat yo'nalishlarini tanlash	Xususiy biznes yaratish. Korxonani tashkil etish tartibi. Tadbirkorlik faoliyatini rejalashtirish.	2	N	1
4	Tadbirkorlik faoliyatida biznes-reja	Biznes-rejaning mohiyati, mazmuni va tuzish zaruriyati. Kichik biznesni rivojlantirishda biznes-rejaning ahamiyati. Biznes-rejani tuzish tartibi va bo'limlari. Bozor tahlili. Biznes-reja qismlari: rejaning qisqa bayoni, korxonalar tavsifi, ishlab chiqariladigan mahsulot, mo'ljallanayotgan bozor tahlili, marketing strategiyasi, boshqaruv tuzulmasi, ishlab chiqarish va tushumlar jadvali, kerakli kapital, moliyaviy reja.	2	N	1

5	Xususiy MTT ochishda biznes-rejasini ishlab chiqish va taqdim etish	Xususiy MTT ochishda biznes-reja taqdimot matnini tayyorlash. Biznes-reja loyihasi uchun qisqacha investitsion taklif.	6	NA	3
6	Xususiy MTT davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi	Yuridik shaxslar uchun – xususiy hamkorning nomi va joylashgan joyi; jismoniy shaxslar uchun – shaxsiy ma'lumotlar va yashashjoyi; loyihani amalga oshirish maqsadi; loyiha joylashadigan obekt yoki yer uchastkasi haqidagi ma'lumotlar aks ettiriladi.	2	N	1
7	Davlat-xususiy sheriklikdagi bog'chalar ochishda kredit stavkasi	Prezidentimizning “Maktabgacha ta’lim sohasida davlat-xususiy sheriklikni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi qaroriga ko’ra, 2019 yil 1 dekabr qadar maktabgacha ta’lim tashkilotlarini tashkil etish	2	A	1
8	Xususiy biznesni rivojlantirishda banklarning ahamiyati.	Bank va bank tizimi hamda ularning bajaradigan vazifalar. Markaziy bank va tijorat banklari hamda ularning funksiyalari. Kredit tizimi. Kredit turlari. Kredit tamoyillari. Kichik biznes sub'yektlarini mikrokreditlash. Imtiyozli kredit tushunchasi. Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda banklarning roli	2	N	1
9	Bankda hisob raqami ochish	Bankda hisob raqami ochish tartibi. Joriy faoliyatni amalga oshirish maqsadida depozit bank hisobini ochish. Banklarda hisobraqam ochish uchun arizani rasmiylashtirish. Imzo va muhr namunasi blankasini rasmiylashtirish.	2	A	1
10	Marketing tadqiqotlarini o'tkazish va o'z mahsulotini reklama qilish yo'llari	Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatida marketing tadqiqotlaridan foydalanish. Bozor segmenti. Narx strategiyalari. SWOT-tahlili asosida kelajakda yuritmoqchi bo'lgan tadbirkorlik faoliyatini tahlil qilish. Reklama. Tovarining hayotiy davrida reklamani o'zni va vazifalari. Reklama axborotlarini tashkil etish. Internet reklamasi va uning hozirgi davrdagi ahamiyati	2	N	1
11	Tadbirkorlik sub'yektlarini joriy faoliyatini moliyaviy qo'llab quvvatlash	Korxonalar faoliyatini moliyalashtirishning ichki manbalari. Tadbirkorlik faoliyatini tashqi moliyalashtirishning asosiy shakllari. Moliyaviy mablag'larni jalb	2	N, A, MX	1

		qilishga yo'naltirilgan shartnomalar tahlili (faktoring, lizing shartnomalari, kredit shartnomalari)			
12	Buxgalteriya hisobi	Hisob turlari va unda qo'llaniladigan o'lchov birliklari. Operativ hisob, statistik hisob, buxgalteriya hisobi. Moddiy, mehnat va qiymat o'lchov birliklari. Buxgalteriya hisobining mohiyati va ahamiyati. Buxgalteriya hisobotining turlari va ularning ahamiyati. Tadbirkorlik faoliyatida buxgalteriya hisobini yuritishning 1C dasturi bo'yicha boshlang'ich ma'lumotlar bilan tanishish,	2	N	1
13	Xo'jalik sub'yektlarida 1-S buxgalteriya dasturidan foydalanish	1C bazaga tashkilot haqida ma'lumotlarni kiritish, hisob siyosati, 1C Buxgalteriya 8: tezkor o'zlashtirish. Kadrlarni ishga olish. Ish haqi hisoblash: tabel yasash, ish haqi hisoblash, ish haqidan ushlanmalar ushlash. Aksiz solig'i, ish haqi va QQS hisobotlarini jo'natish.	2	A	1
14	Tadbirkorlik faoliyatida elektron davlat xizmatlaridan foydalanish	Elektron kalit olish tartibi, e-imzo dasturidan foydalanish, www.e-imzo.uz saytida ishlash tartibi. "E-auksion"da e'lon berish, tenderda ishtirok etish tartibi. Mobil banking va elektron soliq (oylik, chorak, yarim yillik va yillik) xizmatlarini amalga oshirish tartibi. Elektron hisob-kitoblarni amalga oshirish. Saytga elektron rezyume va elektron vakansiya joylashtirish tartibi. www.gov.uz , www.mehnat.uz , www.lex.uz - saytlaridan foydalanish. Mehnat qonunchiligi. www.mehnat.uz saytidan vakansiyalar va bo'sh ish o'rinlarini aniqlash.	4	NA	2
15	Tadbirkorlik sub'yektlarini soliqqa tortish tartibi	Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlarini soliqqa tortish tartibi. Kichik biznes va tadbirkorlik sub'yektlaridan soliq olish qoidalari va soliq imtiyozlari.	2	N, A MX	1
16	Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish	Yakka tartibdagi tadbirkorlikning mazmuni. Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish. Aylanmadan olinadigan soliq va qat'iy belgilangan miqdordagi soliqlarni hisoblash.	2	N	1

17	Zamonaviy tadbirkor madaniyati va mas'uliyati. Tadbirkorlik faoliyatida risklar va ularni kamaytirish yo'llari.	Tadbirkor madaniyati va etikasi. Suhbatlashish, tanishish hamda so'rashish normasi. Tadbirkor sifati. Tadbirkor rahbarning nutq madaniyati. Tadbirkor rahbarning tashqi ko'rinishi va o'zini tutishi. Tadbirkorlik risklarining tabiati, tasnifi va kamaytirish yo'llari. Risklarni tahlil qilish. Risklarni boshqarish yo'llari.	2	N	1
	Jami		40		20

3. O'QUVCHILARNING BILIM VA KO'NIKALARINI BAHOLASH

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi.

Baholash usullari yozma, og'zaki, savol-javob, test, amaliy topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. TAVSIYA ETILADIGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2015 yil 28 sentyabrdagi "Tadbirkorlik sub'yektlariga "yagona darcha" tamoyili bo'yicha davlat xizmatlari ko'rsatish tartibini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2412- sonli Qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 5 oktyabrdagi "Tadbirkorlik faoliyatining jadal rivojlanishini ta'minlashga, xususiy mulkni har tomonlama himoya qilishga va ishbilarmonlik muhitini sifat jihatidan yaxshilashga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-4848-sonli Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-sonli Farmoni.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 8 sentyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash davlat jamg'armasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 704-son Qarori.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 18 apreldagi "O'zbekiston Respublikasi Xususiyashtirilgan korxonalariga ko'maklashish va raqobatni rivojlantirish davlat qo'mitasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2897-sonli Qarori.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 27 iyuldagi "Tadbirkorlik sub'ektlarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5490-son farmoni.
7. «Yoshlar - kelajagimiz» Davlat dasturi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2018 yil 27 iyundagi PF-5466-sonli Farmoni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2018 yil 7 iyundagi "Har bir oila-tadbirkor» dasturini amalga oshirish to'g'risidagi PQ-3777-sonli Qarori.

9. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2018 yil 14 iyuldagi «Aholi bandligini ta'minlash borasidagi ishlarni takomillashtirish va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-3856-sonli Qarori.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 22 yanvardagi "2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini «Faol tadbirkorlik, innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash yili»da amalga oshirishga oid davlat Dasturi to'g'risida"gi PF-5308-sonli Farmoni.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 7 iyundagi "Har bir oila-tadbirkor» dasturini amalga oshirish to'g'risidagi PQ-3777-sonli Qarori.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 14 iyuldagi «Aholi bandligini ta'minlash borasidagi ishlarni takomillashtirish va samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-3856-sonli Qarori.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 7 martdagi "Hududlarda aholini tadbirkorlikka keng jalb qilish va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4231-sonli Qarori.
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 14 maydagi "Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash va himoya qilish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5718-sonli Farmoni.
15. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 24 oktyabrdagi "Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish davlat dasturlari doirasida amalga oshirilayotgan loyihalarni kreditlash tartibini takomillashtirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4498-sonli Qarori.
16. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojatnomasi. 2020 yil.
17. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 20 maydagi «Har bir oila-tadbirkor» dasturini moliyalashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi PQ-4720-sonli Qarori.
18. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 8 iyundagi "Tadbirkorlik faoliyati va o'zini o'zi band qilishni davlat tomonidan tartibga solishni soddalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-4742-sonli Qarori.
19. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 30 iyundagi "Aholi tomorqalaridan foydalanish samaradorligini oshirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4767-sonli Qarori.
20. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 26 martdagi "O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi hamda uning tizim tashkilotlari faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi 4653-sonli Qarori.

Ilmiy adabiyotlar

1. Abdullayeva Sh.Z.. Pul muomalasi va kredit. O'quv qo'llanma. T., «ILM ZIYO», 2013.
2. Abdurahmonov Q.X. Mehnat iqtisodiyoti: nazariya va amaliyot. Darslik. Qayta ishlangan va to'ldirilgan 3-nashri – T.: O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi «FAN» nashriyot davlat korxonasi, 2019. – 592 b.
3. Abduraxmanova G.Q. Kichik biznesda aholini ish bilan ta'minlash. Monografiya. –T.: "Iqtisodiyot", 2014. -216 b.
4. Aybeshev H. va boshq. Marketing asoslari. O'quv qo'llanma. T., «ILM ZIYO», 2013.
5. Vaxabov A.V., Toshmatov Sh.A. va boshq. Moliyaviy savodxonlik asoslari: o'quv qo'llanma. – T.: Baktria press. 2013, 288 b.
6. Egamberdiyev E.. Mikroiqtisodiyot. O'quv qo'llanma. T., «ILM ZIYO», 2013.
7. Jo'rayev A.S. Yuridik va jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. Kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma. T., «O'qituvchi», 2007.
8. Inoyatov U., Ahmedov S. Iqtisodiyot va tadbirkorlik. T., «O'qituvchi», 2004.

9. Кемпбелл Кетрин. Венчурный бизнес: новые подходы. М., “Альпина Паблишер”, 2008.
10. Raxmatullayeva D. Kasb-hunar kollej o'quvchilarini tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirib o'qitish. O'quv qo'llanma. –T.: “Adabiyot uchqunlari”, 2017. 260 –bet.
11. Raxmatullayeva D.R. Kollejda biznesni yuritish. O'quv-uslubiy qo'llanma. –T.: 2019 “Lesson Press”. -B. 76.
12. Raxmatullaeva D.R. Kasb-hunar ta'limi muassasalari o'quvchilarini tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirib o'qitishning tashkiliy pedagogik shart-sharoitlari. Uslubiy tavsiyanoma. –T.: 2019. –B. 96.
13. Raxmatullayeva D.R. “Kasb-hunar ta'limi muassasalari o'quvchilarini tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirib o'qitishni takomillashtirish”. Pedagogika fanlari bo'yicha Falsafa doktori (PhD) doktorlik dis. –T.:2018. –B.130.
14. Samadov A.N., Ostanaqulova G.N. Kichik biznes va tadbirkorlik. –T.: “Moliya-iqtisod”. 2008.
15. Стивен Спинелли-мл., Роберт М.Розенберг, Сью Берли. Франчайзинг. М., «Вильямс», 2006.
16. Uzoqov T., Nosirov E.I., M.A. Sultonov. Kichik va o'rta biznes investitsiyalarini kreditlash. O'quv qo'llanma. T., «Moliya», 2001.
17. G'ulomov S.S.. Tadbirkorlik va kichik biznes. –T.: SHarq, 2002.
18. G'afurov U.V., Sharipov Q.B. Tadbirkorlik asoslari: umumiy o'rta ta'lim muassasalarining 11-sinfi va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari uchun darslik. – T.: «O'zbekiston» NMIU, 2018. – 144 b.
19. Xudoyberdiyev Z.Y., Homitov K.Z. va boshqalar. Tadbirkorlik va biznes asoslari. Kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma (6-nashr). - T., «ILM ZIYO», 2014. -352 b.
20. Xudayberdiyev Z.Y., Xomitov K.Z., Murodov A., Ko'paysinova L.K., Arabov N.U. “Tadbirkorlik va ishga joylashtirish texnologiyasi asoslari”. Kasb-hunar kollejlari uchun o'quv qo'llanma. – T.: “ILM ZIYO”, 2017. -344 b.
21. Xodiev B.Y., Qosimova M.S., Samadov A.N. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik. – T.: TDIU, 2010. – 267 b.
22. Xudoyqulov S. Soliq tizimi. O'quv qo'llanma. –T.: “ILM ZIYO”, 2013.
23. Ayzekson Uolter. Stiv Jobs [Matn] / U. Ayzekson. – Toshkent: «Ofset-print» MCHJ, «Nihol» nashriyoti, 2019. -624 b.

Internet saytlari

https://lex.uz/search/all?form_id=3972

https://lex.uz/search/all?form_id=3973

<https://cbu.uz/oz/credit-organizations/banks/head-offices/ao/mikrokreditbank/>

-“Mikrokreditbank” ATB rasmiy sayti

<https://www.un.org/ru/ga/undp> / – Birlashgan Millatlar Tashkiloti Taraqqiyot dasturining (ПРООН) O'zbekiston Respublikasidagi vakolatxonasi sayti

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

**40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo‘yicha**

**Bolalar adabiyoti va nutq o‘stirish
fan**

O‘QUV DASTURI

Kvalifikatsiya(lar) nomi:

Yordamchi tarbiyachi

O‘quv rejadagi tartib raqami: 2.1.1.

Ajratilgan soat: 80

Toshkent -2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi: Qodirov V.A.

Andijon DU, Maktabgacha pedagogika kafedrasida
dotsenti, pedagogika fanlari doktori

Kamalova M.R.

Toshkent pedagogika kolleji

"Maxsus fanlar"

Fayzullaeva I.B.

kafedrasida o'qituvchilari

Taqrizchilar: Mo'minova Nargiza Sabitdjanovna - MTMRMQTMOI katta
o'qituvchi

Po'latova N. M

-Uchtepa tumani 252 DMTT direktori

1. O'quv dasturiga qo'yiladigan talablari

Dastur nomi	Bolalar adabiyoti va nutq o`stirish
Ajratilgan soat	80
Mavzularning soni	37
Dasturning maqsadi	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar nutqini fonetik, grammatik hamda uslubiy jihatdan rivojlantirish, lug'at boyligini o'stirish orqali ularda nutqiy ko'nikmalarni shakllantirish yuzasidan talabalarga nazariy bilimlar berish va ularning bu boradagi amaliy-metodik kompetentligini shakllantirish.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - turli yosh bosqichlarida bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish xususiyatlarini idrok etish, ularning tushunish qobiliyati va tushuntira olish (so'zlash) ko'nikmalarini shakllantira bilish; -bolalar nutqining turli jihatlarini rivojlantirish metod va usullarini o'zlashtirish, ulardan o'z o'rnida maqsadga, sharoit taqozosiga ko'ra foydalanish; - xalq og'zaki ijodi va uning turlari, bolalar adabiyoti namoyondalari ijod namunalarining yosh avlodni axloqiy, estetik tarbiyalashdagi o'rnini va ahamiyatini anglash; - bolalarga mo'ljallangan asarlarning o'ziga xos xususiyatlari, g'oyaviy-estetik, tarbiyaviy imkoniyatlarini tushunish, didaktik hamda badiiy jihatdan tahlil qila bilish
Bilim	<ul style="list-style-type: none"> - "Bolalar adabiyoti va nutq o`stirish" o'quv fanining maqsad va vazifalari; - til va nutq tushunchalarini farqlash; - nutqning tovush tuzilishi; bolalar nutqining tovush bilan bog'liq xususiyatlari; - nutqning grammatik tuzilishi haqida tushuncha, bolalar nutqini grammatik jihatdan to'g'ri shakllantirishining ahamiyati; - bolalarda shakllantirilajak nutqiy kompetensiyalar: tinglab tushunish, o'qib (ko'rib) tushunish, yozish va og'zaki nutq (so'zlash); - bolalar nutqni o'stirish bo'yicha ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari; - bolalar so'z boyligini oshirish usul va yo'llari; - bolalarni bog'lanishli nutqqa o'rgatish asoslari; - maktabgacha ta'limda badiiy adabiyot bilan tanishtirishning maqsad, vazifalari, tamoyillari; - bolalarni badiiy adabiyot bilan tanishtirishning shakl va mazmuni; - maktabgacha ta'limda badiiy asarlarni tahlil qilishning o'ziga xosligi; - o'qish va yozishning dastlabki malaka hamda vositalari; - ta'limiy-tarbiyaviy faoliyatini tashkil etish jarayonida innovatsion va axborot texnologiyalari imkoniyatlari.
Ko'nikma	<ul style="list-style-type: none"> - ta'lim-tarbiya jarayonida bolalarni nutqiy faoliyatga hamda badiiy asarlarni o'zlashtirishga qiziqtirish va faollashtirish; - til va nutq rivojlanish markazlarida ta'lim berishga, tarbiyalash faoliyatini rejalashtirishga va o'tkazishga ko'maklashish; - innovatsion va axborot texnologiyalari va didaktik vositalardan o'rinli foydalanish;

	- ko'rgazmali jihozlar, tarqatma materiallar tayyorlash; - bolalarda badiiy so'zdan zavqlanish hissini uyg'otish, dastlabki tahlil ko'nikmalarini shakllantirish; -badiiy asarni ifodali o'qish;
O'quv rejasiga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	"Davlat talablari va MTT o'quv dasturi", "Maktabgacha ta'lim pedagogikasi", "Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi", fanlari
O'qitishning tashkiliy shakli	N- nazariy ta'lim; A-amaliy ta'lim; NA-birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg'ulotlar
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Yozma (referat, taqriz kabi) shakllardagi topshiriqlar, og'zaki savol-javob, mustaqil ta'lim topshiriqlari, test, metodik xarakterdagi amaliy topshiriqlar.

2.O'quv dasturi mazmuni

No	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishni tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
1	"Bolalar adabiyoti va nutq o'stirish" alohida fan sifatida	Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni har tomonlama tarbiyalashda ona tilining ahamiyati. Til va nutq tavsifi. "Bolalar adabiyoti va nutq o'stirish" fanining maqsad va vazifalari. Xorijiy pedagoglarni bolalar nutqini rivojlantirishga qo'shgan xissalari	2	N	
2	Tarbiyachi nutqiga qo'yiladigan pedagogik talablar	Tarbiyachi nutqi bolalar nutqini to'g'ri rivojlantirish uchun namuna sifatidagi ahamiyati va bilimlar manbai, tarbiya vositasi ekanligi. Tarbiyachi nutqiga qoyilgan pedagogik talablar. Tarbiyachi o'z nutqini takomillashtirish ustida ishlashning zarurligi.	2	N	1
3	MTTda lug'at ishining vazifalari va mazmuni.	Tevarak-atrof bilan tanishtirishning ahamiyati, bolalar tomonidan lug'atni o'zlashtirish xususiyatlari. MTTda lug'at ishining vazifalari va mazmuni	2	N	
4	MTTda lug'at ustida ishlash bo'yicha mashg'ulot turlari.	Bolalarni tevarak-atrof bilan tanishtirish va lug'atni rivojlantirish bo'yicha mashg'ulot turlari: Narsa buyumlarni kuzatish, sayohat yoki ekskursiya, narsa buyumlarni ko'rib chiqish va	4	NA	2

		taqqoslash, suratlarni ko'rib chiqish va u haqida suhbat, ta'limiy o'yinlar, topishmoqlar topish va o'ylashga o'rgatish mashg'ulotlarida lug'at ishi. Bolalarni topishmoqlarni topishga o'rgatish. Turli yosh guruhlarda ta'limiy o'yinlar va ularning ahamiyati. Turli yosh guruhlar uchun bolalar lug'atini boyitishda ta'limiy o'yinlarni tanlash, o'tkazish.			
5	Bolalarda nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash.	Nutqning tovush madaniyati to'g'risida tushuncha berish. Bola tomonidan nutqning tovush tomonini o'zlashtirish xususiyatlari. Nutq tovush madaniyatini tarbiyalash va shakllantirish bo'yicha ishlarining vazifalari va mazmuni. Nutqni tovush madaniyatini rivojlantirish uchun mashqlar va didaktik o'yinlarni tanlash va o'tkazish.	4	NA	1
6	Bolalarda nutqning grammatik qurilishini to'g'ri shakllantirish ishlari	Grammatik termin haqida tushuncha, nutqning grammatik jihatdan shakllantirish vazifalari va mazmuni. Grammatik nutqni shakllantirish uchun mashqlar va didaktik o'yinlarni tanlash va o'tkazish.	4	NA	1
7	Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni bog'lanishli nutqqa o'rgatish	Bog'lanishli nutqni shakllantirish va uni maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda rivojlantirish haqida tushuncha. Bolalarni dialogik nutqqa o'rgatish bo'yicha ishlarining mazmuni va vazifalari. Bolalarni dialogik nutqqa o'rgatish metodlari va usullari.	2	N	
8	Suhbat turlari va uning mazmuni.	Suhbat turlari va uning mazmuni. Suhbat qismlari. Suhbatga tarbiyachining tayyorlanishi va o'tkazishi.	2	N	
9	Bolalarni monolog nutqqa o'rgatish. Hikoya turlari va metodlari.	Bolalarga monologik nutq haqida tushuncha berish. Bolalarni monologik nutqqa o'rgatish bo'yicha ish mazmuni va vazifalari. Hikoya qilishga o'rgatish mashg'ulot turlari. Bolalarni hikoya qilib berishga o'rgatishda foydalaniladigan usullar haqida tushuncha berish.	2	N	2
10	Badiiy asarlarni qayta hikoya qilish.	Bolalar tomonidan badiiy asarlarni qayta hikoya qilib berishning ahamiyati. Asarning ma'nosini tushunib hikoya qilish, asarni to'liq bayon etish, izchillik, ketma-ketlik bilan hikoya qilib berish. Qayta hikoya qilishga o'rgatishda foydalaniladigan usullar.	2	N	2
11	Bolalarni hikoya qilishga o'rgatish usullari.	Bolalarni rasmlarga qarab hikoya qilish. O'yinchoq va predmetlarga qarab hikoya qilish. O'z tajribalaridan (xotiradan) hikoya qilish.	2	N	2

12	Bolalarni badiiy adabiyot bilan tanishtirishda MTT oldida turgan vazifalar	Bolalarni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalashda badiiy adabiyotning ahamiyati. Bolalarni adabiyot bilan tanishtirishda MTTning oldida turgan vazifalari	2	N	
13	Mashg`ulotdan tashqari vaqtda badiiy adabiyotdan foydalanish	MTTda mashg`ulotdan tashqari vaqtda badiiy adabiyotdan foydalanish. Bolalarga asarlarni o`qib berish va hikoya qilish. Bayramlar va badiiy viktarinalar tashkillashtirish.	2	N	
14	Badiiy asarni sahnalashtirish turlari	Badiiy asarlarni mustahkamlash maqsadida, MTTda badiiy asarlarni sahnalashtirish turlari. MTTda badiiy asarlarni sahnalashtirishni tashkil etish.	2	A	2
15	Bolalarni badiiy adabiyot bilan tanishtirishda axborot texnologiyasidan foydalanish.	Bola yoshiga mos o`rgatuvchi kompyuter o`yin va dasturlarini tanlash. Badiiy asarlar asosida taqdimot namoishi.	2	A	2
16	MTT Davlat talablari va o`quv dasturini o`rganish	“O`zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yohdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari”ning “Nutq, muloqot, o`qish va yozish malakalari” sohasini o`rganish. “Ilk qadam” o`quv dasturi bo`yicha soha kompetensiyalari.	2	N	1
17	Ilk yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish.	Tug`ilgandan, bir yoshgacha bo`lgan bolalarning rivojlanishida nutqning ahamiyati. Bolalar nutqini rivojlantirishda kattalarning bir maqsadga qaratilgan rahbarligining zarurligi. Ikki yoshgacha bo`lgan bolalar nutqini rivojlantirishning o`ziga xos xususiyatlari. Ilk yoshdagi bolalarni nutqini rivojlantirishda ta`limiy o`yin va mashg`ulotlar, ularga qo`yiladigan talablar.	2	N	2
18	MTTda bolalarni savodga tayyorlash.	Nutqiy savodxonlikka yo`naltirilgan mashg`ulotlarida savodga tayyorlash. Maktabgacha yoshdagi bolalarni savodga tayyorlashda analitik-sintetik tovush metodi. “Ilm yo`li” variativ dasturini o`rganish.	2	N	1
19	Turli yosh guruhlarida Davlat talablari bo`yicha “O`qish malakalari” va “Qo`l barmoqlari mayda motorikasi” kichik sohalarini o`rganish	Turli yosh guruhlarida O`zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yohdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari bo`yicha “O`qish malakalari” va “Qo`l barmoqlari mayda motorikasi” kichik sohalarinio`rganish va tahlil qilish	2	A	2
20	Harf elementlarini yozishni mashq qilish.	Shtrihlash orqali bolalarning qollarini yozishga tayyorlash. Qiya chizikli daftarga harf elementlarini kichik – katta ko`rinishda yozishni mashq qilish.	2	A	2
21	Savodga tayyorlash mashg`ulotlarida	Turli axborot va pedagogik texnologiyalardan savodga o`rgatish mashg`ulotlarida foydalanish.	2	A	1

	foydalaniladigan o'yin texnologiyalari	Savodga orgatish mashg'ulotlarida kompyuter oyinlaridan foydalanish.			
			48	A-16 N-32	24
22	Bolalar adabiyotining o'ziga xos xususiyatlari	Badiiy adabiyot tushunchasi. Kattalar va bolalar adabiyotining umumiy tomonlari. Bolalar adabiyotigagina xos bo'lgan jihatlar. Badiiy adabiyotning bolalarni har tomonlama rivojlanishidagi ahamiyati.	2	N	
23	Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalar kitobxonligi	Bolalar kitobxonligi va uning turlari. Zamonaviy bolalar kitoblariga qo'yilgan talablar. MTTda bolalar uchun kichik kutubxonalarni tashkil etish	2	N	1
24	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xalq og'zaki ijodi janrlari bilan tanishtirish	Xalq og'zaki ijodi haqida umumiy ma'lumot. Xalq og'zaki ijodi janrlari. Bolalar folklori. Xalq og'zaki ijodi namunalarni o'rganish.	2	N	2
25	Ertak va uning mavzu jixatdan turlari.	Ertak haqida tushuncha. Bola tarbiyasida ertaklarning o'zni. Ertaklarning turlari.	2	N	1
26	Xalq ertaklari	Turli yosh guruhlari uchun o'zbek, rus va jahon xalq ertaklarini tanlash, asar ustida ishlash va sahnalashtirish.	2	A	1
27	Ozbek bolalar adabiyoti	Bolalar uchun yaratilgan badiiy asarlar, sherlar va ularning mualliflari haqida ma'lumot.	2	N	1
28	A.Navoiy ijodi	A. Navoiyning: "Sher bilan Durroj", "Non isi", "Kabutar" hikoyalarni tahlili.	2	A	1
29	O'zbek bolalar shoirlar	Turli yosh guruhlari bo'yicha o'zbek bolalar shoirlarning she'rlarini ifodali o'qish. Oqilgan asarlarni tahlil qilish	2	A	1
30	Rus bolalar adabiyoti.	Bolalar uchun yaratilgan badiiy asarlar, sherlar va ularning mualliflari haqida ma'lumot	2	N	1
31	A.S.Pushkin-mashhur rus ertakchisi	Mashhur rus ertakchisi A.S.Pushkinning bolalar uchun yaratgan ertaklarini ifodali o'qish va tahlil qilish.	2	NA	1
32	K.I. Chukovskiy ijodi	K.I.Chukovskiy "Yuvim do'mbog'im", "Fedorino qayg'usi", «Doktor Voyjonim», "Telefon" asarlarini ifodali o'qish va tahlil qilish	2	NA	1
33	S.YA. Marshak ijodi	S.YA. Marshak "12 oy" asarini ifodali o'qish va tahlil qilish.	2	A	1
34	Jahon bolalar adabiyoti	Bolalar uchun yaratilgan badiiy asarlar va ularning mualliflari haqida ma'lumot.	2	N	1
35	Sh Perro ertaklari	Sharl Perro –"Qizil shapkacha", "Zolushka", "Etik kiygan mushuk" ertaklarini ifodali o'qish va tahlil qilish.	2	A	1
36	H.K Andersen ertaklari	H.K Andersen- "Dyumchaxon", "Irkut o'rdakcha" ertaklarini ifodali o'qish va tahlil qilish.	2	N	1
37	Turli janrdagi asarlarni ifodali o'qish va hikoya qilish	Turli janrdagi asarlarni ifodali o'qish ko'riklarini o'tkazish.	2	A	1

			32	N-18 A-14	16
Jami			80	N-50 A-30	40

3.O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari yozma, og'zaki, savol –javob , test, amaliy topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati.

1. Sh.M. Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib,yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Sh.M. Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Sh.M. Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
4. Sh.M. Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Sh.M. Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Sh.M. Mirziyoyev ziyoev "Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Sh.M. Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. Q. Shodiyeva “Nutq o`stirish uslubi” Toshkent-2009
  9. Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil
10. “O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari” Toshkent. O`zRMTV
11. Ilk qadam” Davlat o'quv dasturi. Toshkent. O`zRMTV
12. Maktabgacha ta’lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil 22 dekabr 802 – sonli qaror
13. “Ilm yo'li” variativ dasturi Toshkent. O`zRMTV 2019 yil.
14. Q.S.Shodieva,,Kichkintoylarni o`qish va yozishga o`rgatish”.Qo'llanma 2002

Internet manbalari.

- [http://www.ziyonet.uz.](http://www.ziyonet.uz)
- <http://referat.arxiv.uz>
- <http://vosпитateljam/>
- <http://planetadetstva.net/>
- [http://dou-sad.ru /](http://dou-sad.ru/)
- [http://www.moi-detsad.ru /](http://www.moi-detsad.ru/)
- [http:// dohcolonoc.ru/](http://dohcolonoc.ru/)

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

**40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo‘yicha
Bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish fan**

O‘QUV DASTURI

Kvalifikatsiya(lar) nomi:

1. Yordamchi tarbiyachi

O‘quv rejadagi tartib raqami: 2.1.2.

Ajratilgan soat: 60

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi: Karimova Dilbar – Toshkent pedagogika kolleji pedagogika, Tashpulatovna psixologiya kafedrasining bosh o'qituvchisi

Taqrizchilar: G.E. Djampeisova – Toshkent shahar A.I. Gersen nomidagi "Maktabgacha ta'lim" kafedrasini mudiri pedagogika fanlari nomzodi, dosent.

Mo'minova Nargiza - MTDMQTMOI PhD katta o'qituvchisi

1.O`quv dasturiga qo`yildigan talablar

O`quv dasturining nomi	Bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish
Ajratilgan soat	60
Mavzular soni	30
Dasturning maqsadi	<p>“Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish” fan dasturining asosiy maqsadi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-maktabgacha ta`lim tashkilotlarida ishni tashkil etish va rejalashtirish, -matematikaga o`qitishning asosiy tashkiliy masalalari, bolalarga kichik yoshdan son-sanoq, kattalik, geometrik shakl , tevarak-atrofda mo`ljol olish, vaqtni chamalash va qurish-yasash haqidagi matematik tasavvurlarni shakllantirishdan iboratdir.
O`zlashtirish (o`qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> -Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida ilk matematikaga o`rgatishning nazariy asoslari haqida bilib oladi; -Bo`lajak tarbiyachining ilmiy va uslubiy ta`minlanganligini, uning kasbiy kompetentligini organadi; - Son va sanoq haqida bilim berish usullarini biladi; -Kattalik va geometrik shakllar haqidagi tasavvurlarni shakllantiradi; - Tevarak-atrofda mo`ljol olish va vaqtni chamalash haqidagi tasavvurlarini shakllantiradi;</li> <li>- Mashg`ulotlarni samarali tashkil etishda, shu bilan birga nazorat va taxlil ish usullarini o`tkazishda ko`maklashadi; -“Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazida faoliyatlarni tashkil etishda tarbiyachiga ko`maklashadi.
Bilim	<ul style="list-style-type: none"> - Maktabgacha ta`lim yoshdagi bolalarda ilk matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasining nazariy asoslarini;</li> <li>- Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida matematika bo`yicha ishlarni rejalashtirishni;</li> <li>-Bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirishda qo`llaniladigan zamonaviy didaktik vositalarni; -MTT-larda bola shaxsini rivojlantirishda “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazidagi ish faoliyatini tashkil etish; -MTT yoshidagi bolalarni maktab ta`limiga muvaffaqiyatli tayyorlashda , MTT va oilaning hamkorlikdagi ishilarini tashkil etishda ko`maklashadi; -“O`zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yilgan Davlat talablari” va “Ilk qadam” o`quv dasturi, “Ilm yo`li” variativ dasturida berilgan vazifalar asosida turli yosh guruhlarda son sanoq , kattalik, geometrik shakl, tevarak atrofda mo`ljol olish, vaqtni chamalash, qurish-yasash haqidagi bilim berish metodlarini o`rgatishni bilishi;
Ko`nikma	<ul style="list-style-type: none"> -Mashg`ulotlarni tashkil etishda turli metodlar va ilg`or ped texnologiyalardan foydalanishni; -Arifmetik masalalar tuzish va yechish, raqamlar ko`rinishi bilan tanishtirish va ilk iqtisodiy tushunchalar berish usullarini;

	<p>-Mashg'ulotlarni muvoffaqiyatli o'tkazishda didaktik vositalardan samarali foydalanishni;</p> <p>-Matematik bilimlarni berishda bola shaxsini rivojlantirishga oid rivojlantiruvchi markazlarni tashkil etishni;</p> <p>-Mashg'ulotni yakunlashda bolalar ishini tahlil qilishni va rag'batlantirishni;</p> <p>-Bolalarning mustaqil shug'ullanishga va topshiriqlarni oxirigacha sifatli bajarishiga erishish, o'z ustida ishlash, izlanish, mustaqil mutolaa qilish, ijod qilishni;</p> <p>-MTT yoshidagi bolalarni maktab ta'limiga muvaffaqiyatli tayyorlashda , MTT va oilaning hamkorlikdagi ishlarni tashkil etishni;</p> <p>-Elementar matematik ko'nikmalar bo'yicha rivojlanish haritasini yuritishni;</p> <p>-Bolalarni maktabga tayyorlash bo'yicha topshiriqlarni mustaqil bajarish ko'nikmasiga ega bo'lishi kerak;</p>
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fan nomi	Pedagogika Maxsus fanlar
O'qitishning tashkiliy shakli	N-Nazariy ta'lim; A-Amaliy ta'lim; NA-Nazariy va amaliy ta'lim birgalikda tashkil etiladi; MX-maxsus xonada o'tkaziladigan mashg'ulot
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhda belgilangan o'qitish tili asosida- O'zbek tili
Baholash tartibi	Baholash bo'yicha amaldagi tartib bo'yicha.
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baxolash	Yozma, og'zaki, savol-javob, tect, amaliy topshiriq

2.O'quv dasturi mamuni

№	Mavzular nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
1	Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarda ilk matematik tasavvurlarini shakllantirish metodikasining nazariy asoslari	<p>Nazariy mashg'ulot: Fanning maqsadi, mohiyati va vazifalari.Bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishda asosiy masalalar.</p> <p>Rivojlanishning ilk pog'onalarida matematik tasavvurlarning kelib chiqish tarixi. Natural son tushunchasining rivojlanishi.Matematik bilimlarning hozirgi kundagi axamiyati.</p>	2	N	

	2-bo`lim.	Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida matematika bo`yicha ishlarni rejalashtirish	4		2
2	Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida matematika bo`yicha ishlarni rejalashtirish.	Nazariy mashg`ulot:</b> MTT-larda ta`lim-tarbiya jarayonini rejalashtirish; Har bir yosh guruhda hafta davomida o`tkaziladigan mashg`ulotlar soni va ularning davomiyligi. Amaliy mashg`ulot:</b> Matematika mashg`ulotlarida olingan bilimlarni bir kunlik faoliyatda mustaxkamlash.	2	N	2
3	Matematika mashg`ulotlariga qo`yilgan didaktik talablar va o`qitish metodlari	Nazariy mashg`ulot:</b> Matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasining didaktik talablari. O`rgatish ishlarini tashkil qilishda tarbiyachi amal qiladigan asosiy qoidalar. Amaliy mashg`ulot:</b> Maktabgacha yoshdagi bolalarga matematik tasavvurlarni shakllantirishda o`qitish metodlari.	2	N.A	
	3-bo`lim.	Ilk yosh bolalarining matematik tasavvurlarni shakllantirish	4		2
4	Ilk yosh bolalarining matematik tasavvurlarni shakllantirish	Nazariy mashg`ulot:</b> Ilk yoshdagi bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish ishlarini tashkil etish. Ilk yosh bolalarini buyumlar to`plami bilan ishlash, "ko`p", "bitta", "hech ham yo`q" so`zlari bilan belgilash; buyumlar o`lchamini, shaklini farqlash, idrok qilishning o`ziga xos xususiyatlari. <b>Amaliy mashg`ulot: Didaktik o`yinlarning bolalarni aqliy rivojlanishlaridagi o`rni. Didaktik o`yinchoqlar bilan o`tkaziladigan mashg`ulotlar.	2	N.A	
5	Sensor tarbiya. Mariya Montessori metodi haqida tushuncha	Amaliy mashg`ulot:</b> Sensor tarbiya haqida tushuncha. Sensor tarbiyaning vazifalari va metodlari. Ilk yosh guruh bolalariga sensor tarbiya mashg`ulotlarini tashkil etish. M. Montessori metodi haqida tushuncha. M. Montessori materiallarining muhimligi. Maktabgacha ta`lim yoshidagi bolalarni tarbiyalashda xamda ularda «tuyg`u, sezgi, idrok, sezish» qobiliyatlarini shakllantirishda sensor tarbiyaning ahamiyati.	2	A	2
	4-bo`lim.	MTT-da kichik guruh bolalarining matematik tasavvurlarini shakllantirish.	8		4

6	Uch yoshdan to`rt yoshgacha bo`lgan bolalar bilan olib boriladigan sensor tarbiya mazmuni.	Nazariy mashg`ulot:</b> Sensor tarbiyaning maqsad va vazifalari. Uch yoshdan to`rt yoshgacha bo`lgan bolalar bilan olib boriladigan sensor tarbiya mazmuni. Bolalar bilan mashg`ulot o`tkazishda tavsiya etiladigan didaktik o`yinchoqlar.	2	N	2
7	Kichik guruh yoshidagi bolalarning son-sanoq va kattalik haqidagi matematik tasavvurlarini shakllantirish.	Nazariy mashg`ulot:</b> Kichik guruh yoshidagi bolalarning son-sanoq haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. Kichik guruh yoshidagi bolalarni "Son" tushunchasini shakllantirishga tayyorlash. Bolalarda bitta va ko`p tasavvurlarini shakllantirish. Kichik guruh (3-4) yoshidagi bolalarning kattalik haqidagi tasavvurlarini shakllantirish. Bolalarni buyumlarning uzunligi, kengligi, balandligi bo`yicha yonma-yon qo`yib va birini ikkinchisining ustiga qo`yib taqqoslashga o`rgatish. Amaliy mashg`ulot:</b> Bolalarda son-sanoq va o`lchash malakalarini shakllantirishda o`yin vaziyatidan foydalanish. O`yinchoqlar va buyumlar bilan didaktik o`yinlar tashkil etish.	2	N.A	
8	Kichik guruh yoshidagi bolalarni geometrik shakl haqidagi tasavvurlarini shakllantirish	Nazariy mashg`ulot:</b> Kichik guruh (3-4) yoshidagi bolalarning geometrik shakl haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. Buyumlarning shaklini tekshirib ko`rish, idrok qilishning o`ziga xos xususiyatlari. <b>Amaliy mashg`ulot: Buyumlarning atrofida barmoq yurgizib ularning shaklini aniqlash.	2	NA	2
9	Kichik guruh yoshidagi bolalarni tevarak atrofda mo`ljal olish va vaqtni chamalshga o`rgatish.	Nazariy mashg`ulot:</b> Kichik guruh (3-4) yoshidagi bolalarning tevarak-atrofdan mo`ljal olish haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. Maktabgacha kichik guruh yoshida bolalarni yo`nalishlarning asosiy guruhlarini farqlashga (oldiga-orqaga, yuqoriga-pastga, o`ngga-chapga) o`rgatish. Vaqt tushunchalarini shakllantirish ishini kundalik turmushda o`tkazish. Bolalarni sutka qismlarining xarakterli belgilarini farqlashga o`rgatish. <b>Amaliy mashg`ulot: Bolalarning tevarak-atrofdan mo`ljal olish va vaqtni chamalash haqidagi tasavvurlarni mustahkamlash	2	N.A	

		bo'yicha o'yin va mashg'ulotlarni tashkil etish.			
	5-bo'lim	MTT-da o'rta guruh yoshidagi bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish	6		2
10	O'rta guruh yoshidagi bolalarning son-sanoq va kattalik haqidagi matematik tasavvurlarini shakllantirish.	Nazariy mashg'ulot: O'rta guruh yoshidagi bolalarning son-sanoq va kattalik haqidagi tasavvurlarini shakllantirish. O'rta guruh yoshidagi bolalarni "Son" tushunchasini shakllantirishga tayyorlash. Sanashga o'rgatish usullari. O'rta guruh yoshidagi bolalarning kattalik haqidagi tasavvurlarini shakllantirish. Mashg'ulotlarda ishni tashkil qilish Bolalarda o'lchash malakalarini rivojlantirishni tashkil etish.	2	N	
11	O'rta guruh yoshidagi bolalarni geometrik shakl haqidagi tasavvurlarni shakllantirish	Nazariy mashg'ulot: O'rta guruh yoshidagi bolalarning geometrik shakl haqidagi tasavvurlarini shakllantirish. Mashg'ulotlarda ishni tashkil etish. Amaliy mashg'ulot: Bolalarni geometrik shakl haqidagi bilimlarini rivojlantirishda o'yin va mashg'ulotlar.	2	N.A	2
12	O'rta guruh yoshidagi bolalarni tevarak-atrofdan mo'ljal olish va vaqtni chamashga o'rgatish.	Nazariy mashg'ulot: Bolalarga berilgan yo'nalishda harakat qilish.U yoki bu predmetning o'ziga nisbatan joylashuvini so'z bilan ifodalash. Kun va uning qismlarini bilish, ularning ketma-ketligi va nomini bilish. Amaliy mashg'ulot: Tevarak-atrofdan mo'ljal olishga o'rgatishda hayotiy vaziyatlardan foydalanish. "Kun qismlari", "Kun", "Tun", "Bugun", "Ertaga", "Kecha" kabi tushunchalar bilan tanishtirish. Harakat tarzini ifodalovchi tez-sekin kabi so'zlarni farqlash	2	N.A	
	6-bo'lim	Bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy didaktik vositalar	4		2
13	Bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirishda qo'llaniladigan ko'rgazmali materiallar.	Nazariy mashg'ulot: Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni xususiyatlari ko'rgazmalilikni talab etadi.Ko'rgazma materiallar turlari. Ko'rgazmalarning mashg'ulotni dastur vazifasini o'zlashtirishda o'rgatish vositasi. Ko'rgazma materiallarni saqlash.	2	N	2

14	Mashg'ulotlarni muvoffaqiyatli o'tkazishda didaktik vositalarning to'g'ri tanlanishining ahamiyati	<p>Nazariy mashg'ulot: Mashg'ulotlarni muvaffaqiyatli o'tkazishda ko'rsatma quollarini to'g'ri tanlashning ahamiyati. Ko'rgazma materiallarga qo'yilgan talablar.</p> <p>Amaliy mashg'ulot: Asosiy matematik tushunchalarning har bir bo'limiga oid ko'rgazma va tarqatma materiallardan namunalari berish.</p>	2	N.A	
	7-bo'lim	MTT-da katta guruh yoshidagi bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish	6		4
15	Katta guruh yoshidagi bolalarning son-sanoq va kattalik haqidagi matematik tasavvurlarini	<p>Nazariy mashg'ulot: Katta guruhda bolalarni sanoqqa o'rgatish. Birliklardan hosil bo'lgan sonning miqdoriy tarkibi. Katta guruh yoshidagi bolalarni o'lchashga o'rgatishning o'ziga xosligi.</p> <p>Katta guruhda bolalarda tartib sonlardan foydalanish malakasini rivojlantirish. Kattaliklarni aniqlashda predmetlarni taqqoslashni mashq qilish. Shartli o'lchov bilan tanishtirish. Sanoq va kattalik malakalarini rivojlantirishda o'yin</p>	2	N	
16	Katta guruh yoshidagi bolalarni geometrik shakl haqidagi tasavvurlarini shakllantirish	<p>Nazariy mashg'ulot: Katta guruh yoshidagi bolalarining geometrik shakl haqidagi tasavvurlarini shakllantirish. Shakllar va uning ayrim belgilari haqida tasavvur hosil qilishga o'rgatish.</p> <p>Amaliy mashg'ulot: Hajmli geometrik shakllar bilan tanishtirish. Mashg'ulotlarda va kundalik turmushda didaktik o'yinlar tashkil etish.</p>	2	N.A	2
17	Katta guruh yoshidagi bolalarni tevarak atrofda mo'ljal olish va vaqtni chamalashga o'rgatish.	<p>Nazariy mashg'ulot: Katta guruh yoshidagi bolalarni tevarak-atrofda mo'ljal olishga o'rgatishning o'ziga xosligi. Katta guruh yoshidagi bolalarini tekislikda mo'ljal olishga o'rgatish.</p> <p>Katta guruh yoshidagi bolalarning vaqtni chamalash haqidagi tasavvurlarini shakllantirish.</p> <p>Amaliy mashg'ulot: Bolalarni hafta kuhlari bilan tanishtirish. Kun davomidagi faoliyatlarda vaqt haqidagi tushunchalarni mustaxkamlanishi. Bolalarni tevarak-atrofda mo'ljal olish va vaqtni chamalash haqidagi tushunchalarini</p>	2	N.A	2

		mustahkamlashda o`yinlardan foydalanish.			
	8-bo`lim	MTT-da maktabga tayyorlov guruhi bolalarini matematik tasavvurlarni shakllantirish	14		10
18	Maktabga tayyorlov guruhi bolalarining son-sanoq haqidagi matematik tasavvurlarni shakllantirish	Nazariy mashg`ulot:</b> MTT tayyorlov guruhi yoshidagi bolalarni 20 ichida sanash , ajratib sanash ko`nikmalarini takomillashtirish.7 yoshga qadam qo`ygan bolalarni o`qitishda raqamlar bilan tanishtirish. Maktabga tayyorlov guruhi bolalarning sonning 2ta kichik sondan iborat tarkibi haqidagi tasavvurlarni shakllantirish. Maktabga tayyorlov guruhi bolalarini tanga-chaqalar bilan tanishtirish.	2	N	
19	Arifmetik masalalar tuzish va yechish	Nazariy mashg`ulot:</b> Bolalarni arifmetik masalalar bilan tanishtirishda ularning yosh xususiyatlarini hisobga olish.Bolalarni og`zaki masalalarni yechishga tayyorlash usullari. Amaliy mashg`ulot:</b> Hisoblash usullarini o`rgatishni bittalab qo`shib sanash va bittadan ajratib sanashdan boshlash.Bolalarni hisoblash faoliyatiga o`rgatishda va masalalar bilan tanishtirishda bosqichma-bosqich amalga oshiriladigan ishlar.	2	N.A	2
20	Maktabga tayyorlov guruhi yoshidagi bolalarni o`lchashga o`rgatish	Nazariy mashg`ulot:</b> O`lchashning ma`nosi va ahamiyatini tushuntirish.Bolalarni predmetlarni o`lchashga o`rgatish. <b>Amaliy mashg`ulot: Bolalarda o`lchash malakalarini tarkib toptirish. Suyuq va to`kiluvchi jismlarni shartli o`lchov birligi bilan o`lchash va o`lchash natijasini son bilan aytishga o`rgatish.	2	N.A	2
21	Maktabga tayyorlov guruhi yoshidagi bolalarni geometrik shakl haqidagi tasavvurlarni shakllantirish	Nazariy mashg`ulot:</b> Maktabga tayyorlov guruxi bolalarning shakl haqidagi bilimlarini mustahkamlash va sistemaga solish. . “Beshburchak”, “Oltiburchak”, “Ko`pburchak” bilan tanishtirish. Amaliy mashg`ulot:</b> Bolalarni sodda masalalar — bosh qotirg`ichlar (cho`plardan har xil geometrik figuralar tuzish) bilan tanishtirish.Maktabga tayyorlov guruhi bolalarini geometrik shakllar haqidagi bilimlarini mustahkamlashga oid mantiqiy o`yinlar	2	N.A	2

		berish.			
22	Maktabga tayyorlov guruhi yoshidagi bolalarni tevarak-atrofdagi mo'ljallanishga o'rgatish	Nazariy mashg'ulot: Tevarak atrofda mo'ljallanishga o'rgatish metodlari. Olti yoshli bolalar bilan «Buyumlardan» mo'ljallanishga doir topshiriqlarning murakkablashuvi. Olti yoshli bolalar bilan ishlashda varaq tekisligida mo'ljallanishga o'rgatish. Maktabga tayyorlov guruhi bolalariga yo'l qoidalarini o'rgatish.	2	N	
23	Maktabga tayyorlov guruhi yoshidagi bolalarni vaqtni chamalash haqidagi tasavvurlarini shakllantirish.	Nazariy mashg'ulot: Maktabga tayyorlov guruhi bolalarida katta guruhda berilgan bilimlarni mustahkamlash. Bolalarning yil fasllari haqidagi tasavvurlarini shakllantirish. Maktabga tayyorlov guruhlari bolalarini "Oylar" bilan tanishtirish. Barcha vaqt o'lchovlari (daqqa, soat, sutka, vxk); etalonlari ma'lum sistemasini tashkil etishi haqida.	2	N	2
24	Maktabgacha tayyorlov guruhi yoshidagi bolalarni soat va uning turlari bilan tanishtirish.	Amaliy mashg'ulot: Qadimda odamlarning vaqtni qanday o'lchaganliklari haqida. Vaqt o'lchovlari haqida. Bolalarni soat, uning tuzilishi va turlari bilan tanishtirish.	2	A	2
25	Bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirishda "O'zbekiston Respublikasi ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talabalarining" mazmun mohiyati.	Nazariy mashg'ulot: O'zbekiston Respublikasi ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talabalarining Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning Davlat standarti sifatida. "Bilish jarayonining rivojlanishi" sohasining elementar matematik malakalari kichik sohasida berilgan talablar va kutilayotgan natijalar. "Ilq qadam" maktabgacha ta'lim tashkilotining davlat o'quv dasturi bo'yicha "Elementar matematik ko'nikmalar" sohasi.	2	N	
	9-bo'lim	MTT-larda bola shaxsini rivojlantirishda "Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika" markazini tashkil etish.	6		4
26	MTT-larda bola shaxsini rivojlantirishda "Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika" markazini tashkil etish.	Nazariy mashg'ulot: "Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika" markazining maqsad va vazifalari. Rivojlanish sohalari bo'yicha integratsiya. Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazidagi faoliyat metodikasi. Markazni jihozlash va bezatish.	2	N	MTT-larda bola shaxsini rivojlantirishda "Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika"

		Bolalarni “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markaziga jalb qilish va faol tarzda ishlash yuzasidan tavsiyalar.			markazini tashkil etish.
27	MTT-larda bola shaxsini rivojlantirishda “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazini tashkil etish. (Qurish-yasash)	Nazariy mashg`ulot:</b> MTT-larda bola shaxsini rivojlantirishda “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazini tashkil etishni. (Qurish-yasash) Qurish-yasash maktabgacha yoshdagi bolaning shaxsiy fikriga ko`ra konstruksiya yaratishdir. Konstruktorlar bilan ishlash bosqichlari. Amaliy mashg`ulot:</b> Qurish-yasash ishlari bo`yicha pedagogik jarayonni tashkil etish.	2	N.A	MTT-larda bola shaxsini rivojlantirish da “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazini tashkil etish. (Qurish-yasash)
28	MTT-larda bola shaxsini rivojlantirishda “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazini tashkil etish. (Matematika)	Nazariy mashg`ulot:</b> Bolalarda ilk matematik tasavvurlarni shakllantirish. İlk matematik tasavvurlarni shakllantirish markazini tashkil etish. <b>Amaliy mashg`ulot: Barcha boshqa markazlarda bolalarga matematikani o`rgatish imkoniyatlari.	2	N.A	MTT-larda bola shaxsini rivojlantirish da “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazini tashkil etish. (Matematika)
	10-bo`lim.	“Ilm yo`li” variativ dastur 6 yoshdan 7 yoshgacha bo`lgan bolalarni maktab ta`limiga tayyorlash.	2		
29	“Ilm yo`li” variativ dastur 6 yoshdan 7 yoshgacha bo`lgan bolalarni maktab ta`limiga tayyorlash.	Nazariy mashg`ulot:</b> Elementar matematik tasavvurlarni (matematikani) rivojlantirish sohasida maktabgacha ta`lim mazmunining asosiy yo`nalishlari: Son va miqdor haqida, shakl, qiymat va uni aniqlash usullari haqida tasavvurlarni shakllantirish. Makonli – maydon yo`nalishlari va vaqtni chamalashni takomillashtirish. “Qurilish, konstruktorlik va matematika” markazi uchun o`yinlar tanlash va o`tkazish.	2	N	
	11-bob	Maktabgacha ta`lim yoshidagi bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish MTT va oilaning aloqasi	2		
30	Maktabgacha ta`lim yoshidagi bolalarning matematik	Nazariy mashg`ulot: Bolalarning matematik bilimlarini rivojlantirishda MTT va oilaning aloqasi. Bolalarni aqliy	2	N.A	

tasavvurlarini shakllantirish MTT va oilaning aloqasi	rivojlanishida son-sanoq mashg`ulotlarini tashkil etish va o'lchash bilan tanishtirishning ahamiyati. <b>Amaliy mashg`ulot: Bolalarni butun buyumni bir necha teng qismga bo'lishga o'rgatish.Ota-onalar farzandlarini matematikaga o'rgatish ishini masalalardan boshlashlari.			
Jami		60	N-40 A-20	must ishi-30

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari og'zaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi.

Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga muvofiq bo'lishi lozim.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati

1. Shavkat Mirziyoev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib,yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Shavkat Mirziyoev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy Baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Shavkat Mirziyoev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
4. Shavkat Mirziyoev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Shavkat Mirziyoev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Shavkat Mirziyoev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Shavkat Mirziyoev "niyati ulug'xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug'va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" O`RMTV Toshkent-2018
- 9."Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi O`RMTV Toshkent-2018
10. "Ilm yo'li" variativ dastur 6 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash. O`RMTV. Toshkent-2019.
- 11.Shin A.V., Mirziyoeva Sh.Sh., va boshq. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida ta'lim jarayonini rejalashtirish. Metodik qo'llanma. T.: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi O'zbekiston BMT Xalqaro bolalar fondiga (YuNISEF), 2020. – 120 b.
- 12.M.E.Jumayev. "Bolalarda boshlang'ich matematik tushunchalarini rivojlantirish nazariyasi va metodikasi" Toshkent. «Ilm-Ziyo» Qo'llanma - 2013.
- 13.Pfn.F.Voxobova, Sh.B.Nabixanova,D.T Karimova "Maktabgacha yoshdagi bola shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'lim asoslari" pedagogika kolleji o'quvchilari uchun o'quv qo'llanma. Toshkent-2015

14. Shin A.V., Mirziyoeva Sh.Sh., va boshq. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida ta'lim jarayonini rejalashtirish. Metodik qo'llanma. T.: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi O'zbekiston BMT Xalqaro bolalar fondiga (YuNISEF), 2020. – 120 b.
15. Jumanova F.U., Alfayzov S. A. Boshqaruv ilmiga sharq mutafakkirlarining ilmiy qarashlari. // ACADEMIC RESEARCH IN EDUCATIONAL SCIENCES VOLUME 2. ISSUE 4. – 2021. 57-62 p.
16. Grosheva I.V. va boshq. O'yin orqali ta'lim olish. Uslubiy qo'llanma. T.: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi O'zbekiston BMT Xalqaro bolalar fondiga (YuNISEF), 2020. – 88 b.
17. Эльконин, Д.Б. Психическое развитие в детских возрастах: Избранные труды. - М. Воронеж. НПО «МОДЭК», 2001-. 417 с.
18. Джанпеисова Г. Э. Теория и методика формирования математических представлений. Ўқув қўлланма. Т.: Тафаккур, 2019. -356 б.
19. Chabrova T.L., Djanpeisova G.E. Biz birga o'samiz va o'rganamiz. Uslubiy qo'llanma. T.: "Innovasiya – Ziyo", 2020. – 104 b.
20. Sadikova Sh.A. Maktabgacha pedagogika. Darslik. T.: Taffakur bustoni, 2019. -554 b.
21. Джанпеисова Г.Э. Математика – ключ к уму и интеллекту. Методическое пособие. Т.: "Инновация – Зиё", 2020. – 224 с.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Chabrova T.L., Djanpeisova G.E. Biz birga o'samiz va o'rganamiz. Uslubiy qo'llanma. T.: "Innovasiya – Ziyo", 2020. – 104 b.
2. Qudrat Do'stmuhammad. "1 dan o'ngacha" MTM tayyorlov guruhleri uchun tavsiya Toshkent. «Sharq»-2000
3. Sh. Boltayeva. "O'ynaymiz, o'ylaymiz, aqlimizni charxlaymiz" UICC «Uzincomcenter» MTM tayyorlov guruhleri uchun tavsiya Toshkent- 2002 yil.
4. E.A. Bondarrenko. "Готовимся к школе", "Играя развиваем мышление" Москва ЗАО «БАО – ПРЕСС». MTM tayyorlov guruhleri uchun tavsiya-2005
5. N.A. Muratova. "Математика" для обучения детей в д/с и дома. Екатеринбург. У-Фактория». Qo'llanma-2002.
6. Jukova "Энциклопедия развития и обучения для дошкольников". Санкт – Петербург, Москва. НЕВА». Энциклопедия- 2005.
7. Bolaga yo'naltirilgan ta'lim dasturi- "O'zing yasa" O'zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
8. "Bolaga yo'naltirilgan ta'lim dasturini tashkil etish" O'zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
9. Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim atamalarining izohli lug'ati "Bekinmachoq-ply" 2011 yil.
10. Монтессори М. Мой метод. - М.: Центрполиграф, 2011. - 414 с.
11. "Montessori bolalar bog'chasi" Yu.I. Fausek. "Karapuz" nashriyoti "Yangi asr avlodi" 2008 yil
12. MTMdagi turli yosh guruh bolalarining vaqt bo'yicha ilk tushunchalarini shakllantirish. – metodik qo'llanma; "Faylasuflar nashriyoti" Tuzuvchi: Karimova Dilbar Tashpulatovna 2018 yil.

Internet manbalari:

Axborot-resurs markazining VEB sayti
 ARMning elektron pochta manzili: Saodat
 Ta'lim muassasasi internetga "ZIYO-Net" tarmog'i orqali ulangan.
 Kollejning VEB sayti www.toshped.zn.uz.

Kollejning elektron pochtasi E-mail.toshpedkollej@mail.ru. mavjud.

1.ZiyoNET. Ta`lim portali. www.ziynet.uz.

2.www.google.uz.

3.O`rta maxsus, kasb-hunar ta`limi Markazi; www.markaz.uz.

4.www.TEACHER.uz.

5.www.vospitatel.com.ua.

6.www.dovosp.ru.

7.www.obruch.ru.

8.[http://fikir.uz/post/fikr.maktabgacha ta`lim/5086.html](http://fikir.uz/post/fikr.maktabgacha%20ta%20lim/5086.html)

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIMNING

40110101 – Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo'yicha

Tabiat bilan tanishtirish va ekologik tarbiya fan

O'QUV DASTURI

Kvalifikasiya nomi: Yordamchi tarbiyachi

O'quv rejadagi tartib raqami: 2.1.3

Ajratilgan soat: 60

Toshkent – 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Z.N.Nodirova	– Toshkent pedagogika kolleji “Maxsus fanlar” kafedrasida maxsus fan o'qituvchilari
	Sh.D.Tursunxodjayeva	
Taqrizchilar:	Sh.Sodiqova	– Nizomiy nomli Toshkent Davlat pedagogika universiteti “Maktabgacha ta'lim metodikasi” kafedrasida o'qituvchisi.
	S.Ro'ziyeva	- Shayxontahur tumani 171-MTT direktori

I. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Tabiat bilan tanishtirish va ekologik tarbiya
Ajratilgan soat	60
Mavzular soni	30
Dasturning maqsadi	Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik ta'lim uchun o'quvchilarni kasbiy tayyorligini shakllantirish va atrof-muhitni o'rgatishga zamonaviy yondashish. Jonli va jonsiz tabiat obyektlari haqida to'liq ma'lumot berish. Sayr va ekskursiya davomida, o'yinlarni tashkil etishda metod va shakllarni to'g'ri qo'llash. "Ilk qadam" va "Ilm yo'li" dasturlari orqali bolalarni tabiat bilan tanishtirish hamda ekologik bilimlarini kengaytirish. Bolalarda mamlakatimiz haqidagi geografik tushunchalarini o'stirish.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari", "Ilk qadam" "Ilm yo'li" davlat dasturida berilgan talablar asosida bolalarni tabiat bilan tanishtiradi va ekologiya haqidagi tasavvurlarini shakllantiradi; - rivojlantirish markazlarida bolalar ta'lim-tarbiyaviy faoliyatini rejalashtiradi va tashkil eta oladi; - o'yinlar, sayr va ekskursiya, mehnat mashg'ulotlari orqali tabiat, atrof - muhitga muhabbat uyg'otadi; - ekologik ta'lim berishda zamonaviy ta'lim texnologiyalarni qo'llaydi; - kasbiy ko'nikmalarni egallaydi va pedagogik amaliyotda qo'llay oladi;
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari", "Ilk qadam" va "Ilm yo'li" Davlat o'quv dasturida berilgan vazifalar asosida bolalarni tabiat hodisalari haqidagi tasavvurlarni shakllantirishni; - maktabgacha yoshda ekologik ta'lim berishning maqsadi, vazifalarini; - Yer shari, quruqlik, dengizlar, tog'lar va daryolar haqida geografik ma'lumotlarni berishni; - O'zbekiston Respublikasining ramzlari va xaritasi bilan tanishtirish, - bolalarda ekologik madaniyatni shakllanti-rishni; - turli yosh guruhlarda ekologik ta'lim berishni; -bolalarni jonli va jonsiz tabiat haqidagi tasavvurlarini shakllantirishni; - bolalarni o'simliklar, hayvonot dunyosi, xasharotlar bilan tanishtirish va ularga munosabatni; -hayvonlarni, qushlarni va akvariumdagi baliqlarni to'g'ri boqish va ovqatlantirish uchun qulay sharoit yaratish; - bolalarni yil fasllari bilan tanishtirishni; -bolalarga sabzavot haqida bilim berish; -bolalarni ona-yurt bilan tanishtirishni; - "Ilm-fan va tabiat" markazida va yer maydonchasidagi ishlarni to'g'ri tashkil etishni; - turli yosh guruhlarda rivojlanish markazlarida ishni tashkil etish va rejalashtirishni.
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - ekologik ta'lim berish mazmuni; - Yer shari, quruqlik, dengizlar, tog'lar va daryolar haqida geografik ma'lumotlar haqida bilimlar berish;

	<ul style="list-style-type: none"> -bolalarni O'zbekiston Respublikasining ramzlari va xaritasi bilan tanishtirish; - bolalarda ekologik madaniyatni shakllantirish uchun shart-sharoitlar yaratish; - bolalarni jonli va jonsiz tabiat haqidagi bilimlarni bera olish; - bolalarga o'simliklar, sabzovotlar, hayvonlar qushlar va hashoratlar haqidagi bilimlarni bera olish; - bolalarni yil fasllari bilan tanishtirish haqidagi bilimlarni bera olish; - "Ilm-fan va tabiat" markazida guruhlar bo'yicha tadqiqotlar, tajribalar o'tkaza olish; - mashg'ulotlar, sayrlar, o'yinlar hamda ekskursiyalarni to'g'ri tashkil etish; -bolalarni ona-yurt bilan tanishtirish; - har bir yosh guruh bo'yicha ta'limiy tarbiyaviy faoliyatlarni tashkil etish va bolalar faoliyatini tahlil qilish.
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Maxsus fanlar
O'qitishning tashkiliy shakli	N-nazariy ta'lim A-amaliy ta'lim
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

O'quv dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Kurs ishi	Mustaqil ta'lim
I-bo'lim. Kirish				N 8; A 2		2
1.	MTT yoshidagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish va ekologik tarbiya berishning maqsad va vazifalari.	MTTda bolalarni tabiat bilan tanishtirish-ning maqsadi, vazifalari. Tabiatning faol himoyachilarining vazifalari. Umumiy ekologiya haqida tushincha. Ekologiya fanning asoschilari va ta'lim tarbiyada tutgan o'rni. Umumiy ekologiyaning bo'limlari, sohalari.	2	N		
2.	O'zbekiston haqida geografik tushuncha.	MTT yoshidagi bolalarga mamlakatimizni geografik xaritada joylashuvi va maydoni haqida tushuncha berish. (Yer, dengiz, tog', daryo) haqidagi bilimlarini kengaytirish. Bolalarni globus bilan tanishtirish. O'zbekiston boyliklari, ramzi, shaharlari, viloyatlari, tumanlari, mahallalari bilan tanishtirish.	2	N		
3.	MTT yoshdagi bolalarni atrof-muhit bilan tanishtirish va ularda ekologik munosabatni shakllantirish.	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda at-rof-muhitga nisbatan hurmat, uni saqlash, ehtiyotkorona munosabat va unga mas'uliyat bilan qarash hissini tarbiyalash, jonli va jonsiz tabiat bilan tanishtirish. O'zbekiston Respublikasi tomonidan atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha chiqarilgan qonun va qarorlar haqida ma'lumot berish.	2	N		
4.	Markaziy Osiyoda tabiat haqidagi fikrlarning rivojlanishi	O'zbek xalqining qadimgi ekologik madaniyati. «Avesto»ning tabiat haqidagi fikrlari. Buyuk alloma Muhammad ibn Muso al-Xorazmiy risolalari. Tabiat haqida Abu Nasr Farobiy va Abu Rayxon Beruniy qarashlari. Abu Ali Ibn Sino qomusiy olim. Zahiriddin Muxammad Boburning asarlaridagi geografik qarashlari. Yan Amos Kamenskiy Chexiyalik mashxur pedagog.	2	N		
5.	Tabiat bilan tanishtirishda bolalarni dunyoqarashini shakllantirishda tarbiyachining majburiyati.	Insonni tabiatdagi o'rni. Bolalarni dunyoqarashlarni shakllantirish. Bolalarni tabiat bilan tanishtirishda tarbiyachining o'rni. Tarbiyachi bilim doirasining kengligi va oldiga qo'yilgan talablar. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik madaniyatini tarbiyalash-ekologik ta'limning umumiy vazifasi. «Ekologik madaniyat» tushunchasining mohiyati va maktabgacha yoshdagi bolalarning shakllashining asoslari.	2	A		2

II-bo'lim. Bolalarni tabiat tanishtirishda "Tabiat burchagi" ni tashlik etish.				N-10 A-6		6
6.	MTTda turli yosh guruhlarda "tabiat burchagi"ni to'g'ri tashkil etish.	"Tabiat burchagi"ni to'g'ri tashkil etish va unga qo'yiladigan talablar.Tabiat burchagiga jihozlarni to'g'ri tanlash, kerakli mehnat anjomlar. Kichik va o'rta guruhda "Tabiat burchagi"ni to'g'ri tashkil etish.Katta va tayyorlov guruhlarda "Tabiat burchagi"ni tashkil etishda tarbiyachining mahorati.Hat bir yosh guruhda tashkil etigan "Tabiat burchagi"ga o'simliklarni va jonivorlarni to'g'ri tanlay bilish. Tanlangano'simliklarni parvarishlashda tarbiyachining rahbarligi. Jonivorlarni oziqlarini tayyorlashda bolalar tomonidan yondashuv. Kichik va o'rta yosh guruhlarda ob-havo kalendarini tashkil etish. Katta va tayyorlov guruhlarida ob-havo kalendarini murakkablashuvi.Har bir yosh guruhda navbatchilik burchagini tashkil etish	2	N		
7.	Akvarium va unda yahovchi jonivorlar, ularning parvarishi	MTT uchun akvariumni to'g'ri tanlash. Yorug'lik va isitish, havo berish rejimini to'g'ri tashkil etish. Akvarium o'simliklari va zararkunandalari. Akvariumda yashovchi baliqlarni to'g'ri tanlash, oziqlantirish va parvarishlash. Turli yosh guruhlariga akvariumbop baliqlarni tanlash. Hayvonlar uchun tarrariumlarni to'g'ri tanlash, jihozlash va tozalash.. Hayvonlar uchun to'g'ri ozuqalar tanlash. Terrariumda yashovchi hayvonlardan toshbaqa, tipratikan, suriya og'maxoni, quyon, dengiz cho'chqachasini to'g'ri parvarishlash va saqlash. Guruhlar bo'yicha terrariumda yashovchilarni to'g'ri joylashtirish.	2	N		
8.	Qafasda qushlarni saqlash.	Qushlar uchun qafasni va ozuqalarni to'g'ri tanlash. MTTda qafasdagi qushlarni kuzatish. Sayroqi va manzarali to'tiqushlarning xilma-xilgi. Ularni boqish, saqlash, oziqlantirish, ko'paytirish va parvarishlash yo'llari bilan tanishtirish. Qafas uchun qushlarni to'g'ri tanlash.	2	A		2
9.	Xona o'simliklarini to'g'ri parvarishlash.	Xonada ostirish mumkin bo'lgan gullar to'g'ri va parvarishlash. Bolalar bilan gullarga to'g'ri munosabatda bo'lishga o'rgatish. Gullar uchun tuvaklar tanlash, to'g'ri suv quyish va sug'orish, purkash, yuvish, tuprog'ini yumshatish, ko'chirib o'tkazish va ko'chat qilishni o'rgatish. O'simliklarni turli yo'llar bilan ko'paytirish. Guruh bo'yicha bolalarni	2	A		2

		o'simliklarni parvarish qilishga jalb qilish. Bolalarni mustaqil mehnat qilishga o'rgatish.				
10.	MTTda yer maydonchasi	MTTda yer maydonchalarning to'g'ri tashkil etish. Yer maydonchalarida o'yinlar, sayr, mashg'ulot o'tkazish. Yer maydonchasini chiroyli bezatish.. Bolalarni yoshiga mos o'simliklar tanlash va ekish, farqlashga o'rgatish. O'simliklarni kundalik kuzatish (suv quyush, tagini yumshatish, o'gitlash,to'g'ri parvarishlash). O'simliklarni ko'paytirish turlari.Bolalarni mustaqil mehnat qilishga o'rgata olish.	2	N		
11.	O'zbekiston o'simliklari, sabzavotlari va qazilma boyliklari	O'zbekiston o'simliklari va ularni xilma-xilligi. O'simliklarni tuzilishi, turi, zarar-kunandalari va ko'rinishi. O'zbekiston o'simliklarini dunyo o'simliklaridan farqi. Qazilma boyliklari va mahsulotlar.	2	A		2
12.	O'zbekiston qushlari va xasharotlari haqida ma'lumot va ularga ga'mxorlikni tashkil etish.	MTT xovlisida qushlarni kuzatish. Eng oddiy donxo'raqlardan namunalar ko'rsatish. Qushlar uchun sun'iy uylar tashkil etish. Bolalarni mustaqil mehnat qilishga o'rgatish. MTTda xasharotlar bilan tanishtirishning ta'lim-tarbiyaviy ahamiyati. Tashqi ko'rinishi, tabiatdagi o'rni. Ularni foydali tomoni haqida tushuncha berish. Mavsumiy o'zgarishlarda hashoratlar hayoti bilan tanishtirish. Zararkunanda hasharotlar bilan tanishtirish. Mamlakarimizda yashaydigan qushlarga taalluqli mashg'ulot ishlanmasini tuzishga o'rgatish. O'zbekiston sabzavotlari bilan tanishtiruvchi mashg'ulot ishlanmasini tuzish va tahlil qilish.	2	N		
III-bo'lim. Bolalarni hayvonot olami bilan tanishtirish.				N-4		2
13.	MTTda bolalarni "Qizil kitob" va "Bolalar ensiklopediyasi" bilan tanishtirish.	O'zbekistonda yer va er osti boyliklari. "Qizil kitob"ni tashkil topishi. BMTning YuNESKO tashabbusi bilan tabiiy resurslarini muhofaza qilinishi. «Qizil kitob»ga kiritilgan hayvonlar, qushlar, sudralib yurivchilar va baliqlar. «Qizil kitob»da saqlanib borayotgan o'simliklar va hayvonlarning turlari. Bolalar yoshiga mos mavzular tanlash, slaydalar yaratish.	2	N		
14.	MTTda bolalarni uy va yovvoyi hayvonlari bilan tanishtirish.	Uy hayvonlarni tabiatdagi o'rni haqida umumiy tushuncha berish. Ularning tashqi ko'rinishi, xarakati, xayot kechirish tarsi va odamlarga foydali tomonlarini bilish. Hayvonot dunyosining inson hayotidagi roli. Har bir bolaning kuzatilayotgan obyektga e'tibor berishi, savollarga javob berishi, eng	2	N		2

		xarakterli belgilarini ajrata olish qobiliyatini shakllantirish. Uy hayvonlarni farqlash. Hayvonlaridan olinadigan mahsulotlar. Yovvoyi hayvonlarni tabiatdagi o'rne haqida umumiy tushuncha berish. Ularning tashqi ko'rinishi, xarakati, xayot kechirish tarsi va odamlarga foydali tomonlari bilish. Hayvonot dunyosining inson hayotidagi roli. Har bir bolaning kuzatilayotgan oby'ektga e'tibor berishi, savollarga javob berishi, eng xarakterli belgilarini ajrata olish qobiliyatini shakllantirish. Yovvoyi hayvonlarni farqlash.				
IV-bo'lim. MTTda tabiat bilan tanishtirish shakl va metodlari.				N-4 A-12		12
15.	Kuzatish - bolalar ekologik ta'limining yetakchi metodidir.	Tabiat bo'yicha kuzatuv turlarini (tabiiy ravishda, maxsus tashkil etilgan), davomiyligi bo'yicha (qisqa va uzoq muddatli, qiyosiy); Bolalarni kuzatuv ishlarini tashkil etish shakllarini (jamoaviy, kichik guruhli, individual). Kuzatuvlarni tashkil etishga qo'yiladigan talablar. Turli yosh guruhlarda kuzatuvlarni tashkil qilish va boshqarish usullari.	2	N		
16.	Turli yosh guruhlarda rasmlar ko'rish, audio-vizual vositalarni qo'llash.	Ekologik ta'lim beruvchi audio-vizual vositalarni qo'llash. Slaydlardan, o'rgatuvchi dasturlardan foydalanish. Devoriy rasmlar. Rasmlar orqali tabiat xodisalari bilan batafsil tanishish. Texnik vositalar tabiat haqidagi ilmiy bilimlar doirasini kengaytirishga imkon beruvchi, bolalarning qiziqishini faollashtiruvchi, o'quv faoliyatini tashkil etishda guruh sharoitida tabiatni o'rganishga yordam beruvchi vosita sifatida.	2	A		2
17.	Ekologik ta'lim berishda amaliy metodlarning o'rne.	Ekologik ta'lim berishda tajribalardan va amaliy o'yin metodidan foydalanish. Didaktik o'yin mashg'ulotlarini tashkil etish. Xarakterli o'yinlarni tashkil etish. Xarakterli o'yinlarda obrazlarning xatti-xarakterlariga taqlid qilish. Ijodiy o'yinlar orqali yangi bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lish. Ijodiy o'yinlarda tabiiy materiallardan foydalanish. Tabiiy materiallar yordamida bolalar ijodkorligini o'stirish.	2	A		2
18.	Analog o'yinchoqlar bilan o'yinlarni o'rganish.	Analog o'yinchoqlar- bu o'quv o'yinchoqlar, tirik mavjudotlarning o'ziga xos xususiyatlari to'g'risida aniq goyalarni bir qator muhim xususiyatlar asosida shakllantirish. Jonli va jonsiz narsalar bilan tubdan farq qiladigan faoliyat turlarini ko'rsatish.	2	A		2
19.	Mehnat - bolalar uchun ekologik	Bolalarning tabiatdagi mehnati. Mehnat orqali maqsad va natijalarga erishish. Bolalar bilan muhitning o'zgarishini kuzatish.	2	A		2

	ta'limining asosiy metodlardan biridir.	Mehnatning ongli va maqsadga yo'naltirilganligi. Bolalar mehnatiga rahbarlik qilish va navbatchilikni tashkil etish.				
20.	Ekologik ta'lim berishda og'zaki metodlarning o'rni.	Oldindan o'tkaziladigan suhbat va yakuniy suhbatlarni tashkil etish. Suhbatlarning maqsadi, unga qo'yiladigan savollar. Suhbatda didaktik maqsadni tasavvur qilish. Suhbatda xilma-xil ko'rgazmali materiallardan foydalanish.	2	A		2
21.	Ekologik ta'lim berishda amaliy mashg'ulotlardan foydalanish.	Amaliy mashg'ulotlarni to'g'ri tashkil etish. Amaliy mashg'ulotlarga tayyorlanish. Amaliy mashg'ulotlarda ko'rgazmali qurollardan foydalana olish. Amaliy mashg'ulotlarni tartib bilan olib borish. Mashg'ulotlarni tashkil etishda turli xil metodlardan foydalanish.	2	N		
22.	Tabiat qo'yniga sayr va ekskursiya uyushtirish.	MTTda sayr va ekskursiyani ahamiyati. Sayr va ekskursiyada og'zaki, ko'rgazmali va amaliy metodlardan foydalanish. Sayr va ekskursiya uchun mehnat qurollarini, o'yinchoqlarini tanlash va ularga rahbarlik qilish. Tarbiyachining va bolalarni ekskursiyaga tayyorlanishi. Sayr va ekskursiyadan keyingi ish.	2	A		2
V-bo'lim. Bolalarni yil fasllari bilan tanishtirish.				N-8		4
23.	MTTda bolalarni kuz fasli bilan tanishtirish.	Guruhlar bo'yicha bolalarni kuz fasli bilan tanishtirishning ahamiyati. Ob-havodagi o'zgarishlarni kuzatish. O'simliklar dunyosidagi o'zgarishlar. Hayvonot olami, qushlar, hashoratlar bilan tanishtirish. Tabiat burchagidagi, yer maydonchasidagi mehnat. Kattalar mehnatining ta'lim-tarbiyaviy ahamiyati. Kuz fasliga oid guruhlar bo'yicha mashg'ulot ishlanmasini tuzish.	2	N		2
24.	MTTda bolalarni qish fasli bilan tanishtirish.	Kichik va o'rta guruh bolalarni qish fasli bilan tanishtirishning ahamiyati. Ob-havoning o'zgarishlarni kuzatish. Katta va tayyorlov guruh bolalarini qish fasli bilan tanishtirishning ahamiyati. Guruhlar bo'yicha hayvonat olami va qushlar bilan tanishtirish. Tabiat burchadagi mehnat. Kattalar mehnatining ta'lim-tarbiyaviy ahamiyati. Faollik markazlarida tajriba kuzatishlardan foydalanish.	2	N		
25.	Bolalarni bahor fasli bilan tanishtirish.	MTTda bolalarni bahor fasli bilan tanishtirishning ta'lim tarbiyaviy ahamiyati. Bolalarni jonsiz tabiat bilan tanishtirish. O'simliklarni kuzatish. Hayvonot olami bilan tanishtirish. Qushlar va hashoratlar hayoti.	2	N		2

		Kattalar mehnati bilan tanishtirish.Tabiat burchadagi va yer maydonchasidagi mehnat..				
26.	Bolalarni yoz fasli bilan tanishtirish.	Turli yosh guruhlarda bolalarni yoz fasli bilan tanishtirishning ta'lim tarbiyaviy ahamiyati. Ob-havodagi sodir bo'ladigan mavsumiy o'zgarishlar. O'simliklar olamidagi o'zgarishlar. Hayvonlar, qushlar, hashoratlar hayoti. Kattalar mehnati bilan tanishtirish.Tabiat burchadagi va yer maydonchasidagi mehnat. Qishloq xo'jalik ishlari. Polizga, bog'ga, dalaga ekskursiyalar uyushtirish. Yozgi sog'lomlashtirish davri rejasida ekologiyaga oid mavzularni tahlil qilish.	2	N		
VI-bo'lim. MTTda "Davlat talabi" va Dasturlar asosida qamrab olingan yondashuv				N-6.		4
27.	MTTda "ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari"ning mohiyati.	MTT da bolalarni tabiat bilan tanishtirishda Davlat talablari. Turli yosh guruhlarda Intellektual bilish malakalari sohasi talablari. Samarali refleksiv faoliyat sohasi talablari	2	N		2
28.	MTTda "ilk qadam" dasturining ahamiyati.	" ilk qadam " dasturini MTTda ahamiyati. Dastur bolalarga ta'lim-tarbiya berish vazifalari, mazmuni, metodlari, rivojlanish ustivorligiga bog'liqligi. Vazifalarga amal qilishda bola sog'lig'ini muhofaza qilish. Dasturni bob va tamoyillarga asoslanishi. Har bir yosh guruh bo'yicha rivojlantiruvchi muhitni va xaritalarini to'g'ri tashkil etish. Guruhlar bo'yicha mashg'ulotlarni rejalashtira olish.	2	N		2
29	MTTda "Ilm-fan va tabiat" markazini tashkil etish.	"Ilm-fan va tabiat" markazni to'g'ri tashkil etish va unga qo'yiladigan talablar. Markazga jihozlarni to'g'ri tanlash, kerakli mehnat anjomlar.	2	N		
30.	MTTda "Ilm yo'li" dasturi asosida bilimlarni rejalashtirish.	"Ilm yo'li" dasturining MTTda ahamiyati. Asosiy tushunchalarni yoritish. Dasturning maqsad, vazifa va tamoyillari. Bolaning erta rivojlanishida asosiy omillar. Atrof-muhitdagi voqea-hodisalarni kuzatishi va ehtiyotkorona, g'amxorlik munosa-batda bo'lishi., "Tabiat va odam" rasmlari va illyustratsiyalari, valiologiya bo'yicha maketlar, tabiiy materiallarning xususiyatlarini o'rganish, tadqiqotlar uchun bilim to'plamlari, o'ynash uchun o'yin mavzular to'plamlari-uy va yovvoyi hayvonlar, dengiz hayoti, hasharotlar,qushlar.	2	N		
	Jami:		60	N 40 A 20.		30

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari og'zaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. Tavsiya etilgan adabiyotlar va saytlar ro'yxati

1. Sh.M. Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Sh.M. Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Sh.M. Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
4. Sh.M. Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Sh.M. Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Sh.M. Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Sh.M. Mirziyoyev "niyati ulug'xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug'va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil
9. O'zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yilgan Davlat talablari" Toshkent. O'zRMTV 2018 yil
10. "Ilk qadam" o'quv dasturi. Toshkent. O'zRMTV 2018 yil.
11. "Ilm yo'li" variativ dasturi Toshkent. O'zRMTV 2019 yil.
12. O.Hasanboyeva. H.Jabborova. Z.Nodirova. Tabiat bilan tanishtirish metodikasi. T-Cho'lpon Qo'llanma-. 2013y.
13. P. Baratov , A.G'ofurov "Tabiatshunoslik va uni o'qitish metodikasi" Toshkent – 2017 yil.
- 13.P.Yusupova. «Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga ekologik tarbiya berish». T.O'qituvchi. Qo'llanma-1995 .
- 14.SH.M.Kamolho'jayev. "Tabiatshunoslik asoslari". – T.:Cho'lpon Qo'llanma -. 2006.
- 15.H.S. Yo'ldoshev, SH.M.Avazov. "Ekologiya va tabiatni muhofaza qilish asoslari" – T:"Mehnat" Qo'llanma – 2003.
16. "Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim". – T.: 2012.
- 17.I.Xolliyev. A.Ikromov."Ekologiya" – T.: "Talqin" Qollanma – 2004 yil.

Internet manbaalari

1. Kollejning VEB sayti www.toshpedkollej.uz.
2. Ziyonet. Ta'lim portali.
3. jltm.uz

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
kasbi bo‘yicha
Bolalar ijodiy rivojlanishi fanidan
O‘QUV DASTURI

Kvalifikatsiya(lar) nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	2.1.4
Ajratilgan soat:	60

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:

Fayzullayeva Iroda Bahtiyorovna - Toshkent Pedagogika kolleji
Tursunxodjaeva Shaxlo Dadajanovna maxsus fanlar kafedrasida o'qituvchilari

Taqrizchilar: Muminova Nargiza Sabitdjanovna - MTMRMQTMOI katta o'qituvchi

Po'latova N. M - Uchtepa tumani 252 DMTT direktori

1. O'quv dasturi umumiy talablari

Dastur nomi	MTTda ijodiy rivojlanish
Ajratilgan soat	60
Mavzularning soni	29
Dasturning maqsadi	<p>“O`zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari”, “Ilk qadam ” Davlat o`quv dasturi asosida MTTlarda bolalar ijodiga rahbarlik qilish uchun amaliy, bilim va ko`nikmalarni berish. Musiqaviy ko`nikma va malakalarini rivojlantirish, hamda musiqa haqida tushuncha berish</p>
O`zlashtirish (o`qitish) natijalari	<p>“O`zbekiston Respublikasi ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari”, "Ilk qadam" Davlat o`quv dasturi asosida bolalarni badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish. Ijodkorlik, izlanish orqali ijodiy ishlarni yarata olish qobiliyatini shakllantirish;</p> <p>MTTlarda bolalar ijodkorligini rivojlantiruvchi markazlar uchun ko`rgazmalar tayyorlash yo`llarini o`rganish, fazoviy tasavvurini rivojlantirish.</p> <p>Musiqiy-nazariy savodxonlikni o`stirishni shakllantirish;</p> <p>Musiqa tinglash, qo`shiq kuylash, musiqaga mos harakat bajarish va bolalar musiqa cholg`ularida ijroga o`rgatish malakalarini o`stirish;</p> <p>Ta`lim-tarbiya jarayonini musiqa faoliyat turlari asosida tashkil etishni o`rganish</p>
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - Maktabgacha yoshdagi bolalarni tasviriy faoliyatga o`rgatishning maqsad va vazifalarini;</li> <li>- turli yosh guruhlarida tasviriy faoliyatga o`rgatishning metod va usullarini; <ul style="list-style-type: none"> - “O`zbekiston Respublikasi ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari”da “Ijodiy rivojlanish” sohasi talablarini va MTT o`quv dasturi yillik rejasi bo`yicha berilgan vazifalar asosida turli yosh guruhlarida rasm chizish, plastilin (loy) bilan ishlash, applikatsiya, qurish-yasash, tasviriy san'at, haqida bilim berish mazmuni va kompetentsiyalarini; -Maktabgacha ta`lim tashkilotlarining turli yosh guruhlarida bolalarni buyumlarni bosqichma-bosqich chizishga o`rgatish usullarini; - Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida plastilin va loydan buyum yasashga o`rgatish usullarini; - Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida applikatsiya ishlarini o`rgatish usullarini; - Maktabgacha ta`lim tashkilotlarida qurish – yasashga o`rgatish usullarini; - Maktabgacha yoshdagi bolalarning tasviriy faoliyatga o`rgatish va rejalashtirishni</li> </ul> </li> <li>-Musiqaga oid ma'lumotlarni va oddiy musiqiy tushunchalarni;</li> <li>- O`zbek mumtoz musiqasi madaniyatini; - Musiqa faoliyat turlarini tinglash, kuylash musiqa savodi, musiqiy ritmik harakat va bolalar musiqa asboblari ijroga o`rgatish faoliyatlarini

Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - MTT o'quv dasturi yillik rejasi buyicha berilgan vazifalar asosida turli yosh guruhlarda rasm chizish, plastilin (loy) bilan ishlash, applikasiya, qurish-yasash ishlarini tashkil etish va rejalashtirish; - turli yosh guruhlarda rivojlantirish markazlarida ishni tashkil etish; - turli yosh guruhlarda bezakli rasm solish, plastilin (loy) bilan ishlash, applikasiya, qurish-yasash faoliyatlarini tashkil etish; -Badiiy qo'l mehnati asosida ishlash; -Qurilish materiallarni konstruktiviyalash; -Qog'ozdan konstruktiviyalash; -Qurish-yasash materiallaridan, qurilish materiallaridan konstruktiviyalash hosil qilish; - turli yosh guruhlarda ishni tashkil etish va rejalashtirish va bolalarda ijodiy qobiliyatlarni shakllantirish uchun shart-sharoitlar yaratishni; - Musiqaga oid ma'lumotlaridan foydalanish; -Ozbek mumtoz milliy kuy va qo'shiqlarini tinglashni; - Mashg'ulotlarda musiqa faoliyat turlaridan tinglash, kuylash, musiqiy ritmik harakat va bolalar musiqa asboblarida ijroga o'rgatish faoliyatlaridan foydalanishni; - Fanni amaliyot bilan bog'lashni; - Bolalarga musiqa mashg'ulotida va mashg'ulotdan tashqarida yakkama-yakka yondoshish
O'quv rejasiga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Badiiy-ijodiy faoliyat
O'qitishning tashkiliy shakli	N- nazariy ta'lim; A-amaliy ta'lim; NA-birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg'ulotlar
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'rikmalarini baholash	Yozma, og'zaki, savol – javob, munozara, test, amaliy topshiriq.

2.O'quv dasturi mazmuni

№	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishni tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
1	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari va oilada bolalarni tasviriy san'at turlari bilan tanishtirish.	Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarni har tamonlama tarbiyalashda tasviriy faoliyatning ahamiyati. Tasviriy faoliyat mashg'ulotlarida estyetik idrok etish, nafasat his – tuyg'ularni rivojlantirish. Tasviriy faoliyat turlari. O'rgatish metodlari, ularning	2	N	1

		ahamiyati. Tasviriy faoliyat mashg'ulotlari uchun materiallar va ularga qo'yilgan talablar.			
2	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rasm chizishga o'rgatish va noan'anaviy rasm chizish turlari.	Tasviriy faoliyatga o'rgatishning asosiy vazifasi. Alohida predmetlarning rasmini chizish. Mazmunli rasm chizish. Dekorativ rasm chizish. Noan'anaviy usulda rasm chizish. Rasm chizishni turli usullaridan foydalanim ijodiy ish bajarish.	2	N	1
3	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining kichik va o'rta guruhidagi bolalarini rasm chizishga o'rgatish.	Kichik va o'rta guruhda o'rgatishning mazmuni va vazifalari. MTTning kichik va o'rta guruhlarda bolalarni buyumlarni bosqichma-bosqich chizishga o'rgatish. Kichik va o'rta guruhlarda rasm chizish bo'yicha mashg'ulotlarni rejalashtirish.	2	N	1
4	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining katta guruhidagi bolalarini rasm chizishga o'rgatish.	Katta guruh bolalarini alohida predmetlarning rasmini chizishga o'rgatishning vazifalari. Katta guruh bolalarini mazmunli rasm chizishga o'rgatishning vazifalari. Katta guruh bolalarini dekorativ rasm chizishga o'rgatishning vazifalari Katta guruhlarda rasm chizish bo'yicha ishlashni rejalashtirish.	2	NA	1
5	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maktabga tayyorlov guruh yoshidagi bolalarni rasm chizishga o'rgatish.	Maktabga tayyorlov guruh bolalarini alohida predmetlarning rasmini chizishga o'rgatish vazifalari. Maktabga tayyorlov guruh bolalarini mazmunli rasm chizishga o'rgatishning vazifalari. Maktabga tayyorlov guruh bolalarini dekorativ rasm chizishga o'rgatishning vazifalari. Maktabga tayyorlov guruhlarda rasm chizish	2	NA	1
6	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida plastilin (loy) bilan ishlash	Kichik va o'rta guruhlarda plastilin (loy) bilan ishlash narsa yasashga nisbatan bolalarda barqaror qiziqishlarni shakllantirish. Kichik va o'rta guruhda bolalarni loy bilan ishlashga qo'yilgan vazifalar. MTTning kichik va o'rta guruhida plastilin (loy) bilan ishlashni o'rganish	2	N	1
7	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruhlarda plastilin (loy) bilan ishlash.	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruhlarda plastilin (loy) ishlarining o'ziga xosligi, o'rgatish vazifalari, mazmuni. Narsa yasashda tabiiy narsalardan foydalanish. Loy bilan ishlashda foydalaniladigan metod va usullar MTTning katta guruhida plastilin (loy) bilan ishlashni rejalashtirish	2	NA	1
8	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhlarda plastilin (loy) bilan ishlash.	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruhlarda plastilin (loy) bilan ishlashga o'rgatish vazifalari, mazmuni. Buyumlarni yasashda yangi shakllarni qo'llash. Ilk qadam davlat dasturini o'rganish. MTTning maktabga tayyorlov guruhida plastilin (loy) bilan ishlashni o'rganish va rejalashtirish	2	NA	1
9	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida applikasiya qilishga o'rgatish.	Applikatsiya haqida umumiy tushuncha. Applikasiya turlari va ularni bajarish texnologiyasi. Qirqib yopishtirish xar xil usullari. Noan'anaviy	2	N	1

		applikasiya turlari. Noan'anaviy applikasiya turlari bo'yicha ijodiy ish bajarish.			
10	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari kichik va o'rta guruhlarida applikasiya ishlari.	Applikatsiyaga qiziqishni shakllantirish va bolalarni applikasiya ishlariga jalb qilish. Yelimlash usullarini ko'rsatish; bolalarga tabiiy va geometrik bezakli kompozitsiyalar yaratishni o'rgatish. MTTning kichik va o'rta guruhida applikasiya ishlarini o'rganish va rejalashtirish	2	NA	1
11	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruhlarida applikasiya ishlari.	Qirqishning turli metod va usullari. MTTning katta guruhida applikasiya ishlarini o'rganish ijodiy ish bajarish	2	A	1
12	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhlarida applikasiya ishlari	Maktabga tayyorlov guruhlarida applikasiya ishlarning o'ziga xosligi, o'rgatish vazifalari, mazmuni. Dastur mazmunining izchilik bilan murakkablashishi. Murakkab qirqish usullari. MTTning tayyorlov guruhida applikasiya ishlarinio'rganish	2	NA	1
13	Qurish – yasash va uning bolalar tarbiyasida tutgan o'rni	Qurish- – yasash va uning bolalar tarbiyasida tutgan o'rni. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qurish – yasashga o'rgatish. Qurish-yasash materiallarining turlari.	2	N	1
14	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari kichik va o'rta guruhlarida qurish – yasash.	Qurish-yasash materiallarining turlari. MTTning kichik va o'rta guruhida qurish – yasash ishlarini o'rganish	2	A	1
15	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruhlarda qurish – yasash .	Qurilishni bajarishdan avval u haqida fikr yuritish: - qismlarning kerakligini tanlash, qurilishda buyumni tashqi ko'rinishini ko'rsata bilish. MTTning katta guruhida qurish – yasash ishlarini o'rgatish	2	A	1
16	Maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhlarda qurish - yasash.	Qurilish materiallari. Turli «Konstruktor» o'yinlaridan foydalanish. Qurish – yasashda o'xshashlikni ko'rsata olish. Masofa va hajmni tasavvur etish qobiliyatlarini rivojlantirish MTTning tayyorlov guruhida ijodiy rivojlanish markazlarida qurish – yasash ishlarini o'rgatish	2	A	1
17	Tasviriy faoliyat turlari haqida bilim berishda davlat talablari va MTT o'quv dasturini o'rganish	O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari": Ijodiy rivojlanish sohasi va kichik sohalari mustaqil organish."Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi, "Ilm yo'li " variativ dasturning san'at markazini mustaqil o'rganish.	2	N	1
18	MTT va oilada musiqa tarbiyasining maqsad va vazifalari.	Fanning maqsadi, mohiyati va vazifalari. Musiqaning hayotdagi o'rni. MTTda va oilada bolalarni har tomonlama tarbiyalashda musiqa tarbiyasining maqsad va vazifalarini. Musiqa tarbiyasining aqliy, ahloqiy va jismoniy tarbiyalar bilan bog'liqligi.	2	N	1

19	O'zbek xalq musiqa ijodiyoti va milliy kuylari	O'zbek xalq milliy kuylari haqida ma'lumot. O'zbek xalq milliy kuylaridan parchalar tinglash va tahlil qilish. O'zbek xalq kuylari asosida ritmik harakatlar bajarish.	2	N	1
20	O'zbek xalq cholg'u asboblari	O'zbek xalq cholg'ulari tarixi. O'zbek xalq cholg'ularining turlari. O'zbek xalq cholg'ularining tasnifi.	2	N	1
21	O'zbek kompozitorlari.	O'zbek kompozitorlari Sh.Yormatov, N.Norxo'jayev, A.Mansurov, D.Omonullaevlar kabi kompozitorlarning hayoti va ijodi haqida ma'lumot. O'zbek kompozitorlari ijodidan kuylash.	2	NA	1
22	Jahon kompozitorlari.	Jahon kompozitorlari V.A.Motsart, I.S.Bax, L.Betxoven, P.I.Chaykovskiy kabi kompozitorlarning hayoti va ijodi haqida ma'lumot. Jahon kompozitorlari ijodidan namunalar tinglash va tahlil qilish.	2	N	1
23	MTTda musiqa mashg'ulotlari.	MTTda musiqa mashg'ulotining tarbiyaviy ahamiyati va tutgan o'rni. Musiqa mashg'ulotining tuzilishi. Musiqa mashg'ulotining turlari va xillari.	2	N	1
24	Musiqa tinglash.	Tinglash faoliyatining ahamiyati va vazifalari. Tinglanadigan asarga qo'yiladigan talablar, bosqichlari va jarayonlari.	2	N	1
25	Kuylash faoliyati.	Kuylash faoliyatining tarbiyaviy ahamiyati va vazifalari. Bolalar ovozlari va diapozonlari. Qo'shiq tanlashda qo'yiladigan talablar. Turli guruhlariga mos bolalar qo'shiqlaridan namunalar kuylash.	2	NA	1
26	Musiqiy didaktik o'yinlar.	Bolalarga mos musiqiy idrokini, qobiliyatini rivojlantiruvchi didaktik o'yinlar.	2	A	1
27	Musiqiy ritmik harakat faoliyati.	Bolalar tarbiyasidamusiqiy- ritmik harakatning o'rni. Musiqiy- ritmik harakatning vazifalari. Musiqiy- ritmik harakatning turlari. Turli yosh guruhdagi bolalarga mos mashqlar, raqslar va qo'shiqlarga mos harakatlar bajarishni o'rgatish.	4	NA	1
28	Bolalar musiqa cholg'u asboblari ijroga o'rgatish.	Bolalar musiqa cholg'u asboblari ijroga o'rgatish metodikasi. Bolalar musiqa cholg'u asboblari ijro yo'llari. Turli bolalar cholg'u asboblari ijro ansambli tashkil etish.	2	N	1
29	MTTda bayram ertaliklarini tashkil etish.	MTTda nishonlanadigan bayram ertaliklari. Bayramga tayyorgarlik. Bayram stenariysiga qo'yiladigan talablar. Bayram ertaligining qismlari. Bolalar liboslari. Bayram bezaklari. Bayram davomiyligi. Bayram senariylarini tuzish. Turli yosh guruhlarda bayram ertaliklarini tashkillashtirish.	2	A	2
Jami			60	N-38 A-8	30

3.O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari yozma, og'zaki, savol – javob , test, amaliy topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati.

1. Shavkat Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy Baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Shavkat Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
3. Shavkat Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
4. Shavkat Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Shavkat Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
6. Shavkat Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
7. M.Nurmatova, SH.Xasanova:Rasm ,buyumlar yasash va tasviriy faoliyat metodikasi. T.2012 y 107-108 bet
8. K.Madumarov "Texnik chizmachilik" 2011yil
9. "O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" Toshkent. O'zRMTV 2018 yil
10. "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi. Toshkent. O'zRMTV 2018 yil
11. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil 22 dekabr 802 – sonli qaror
12. A. Ashirboyev "Chizmachilik" Tasvir 2012 yil.
13. AbduraxmonovSh"Chizmageometriya" Toshkent. Aloqachi, 2005yil.

Internet manbalari.

<http://www.ziyonet.uz>.

<http://www.pinterest.com/>

<http://planetadetstva.net>

www.maam.ru

nsportal.ru

Axborot-resursmarkazining VEB sayti

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

**40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo‘yicha**

Bolalar jismoniy tarbiyasi fan

O‘QUV DASTURI

Kvalifikatsiya(lar) nomi:

Yordamchi tarbiyachi

O'quv rejadagi tartib raqami:

2.1.5

Ajratilgan soat:

40

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Nabiyeva Dilnoza Midxadovna	–	Toshkent Pedagogika kolleji yetakchi o'qituvchisi
	Kamalova Muhabbat Rajabovna	-	Toshkent Pedagogika kolleji yetakchi o'qituvchisi
Taqrizchilar:	Djamilova Nargiza Nuriddinovna	–	Nizomiy nomli Toshkent Davlat Pedagogika universiteti "Maktabgacha ta'lim" kafedrası Pedagogika fanlari nomzodi
	Ro'ziyeva Saodat Baxtiyorovna	–	Shayhontohur tumani 171- MTT direktori

I. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi:	Bolalar jismoniy tarbiyasi
Ajratilgan soat	40
Mavzular soni	20
Dasturning maqsadi	Maktabgacha yoshdagi bolalar jismoniy tarbiyasi o'quv fani o'quvchilarga maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ilk yoshdan boshlab to maktab yoshiga yetgunga qadar bolalarni jismoniy rivojlantirish, bola hayotini muhofaza qilish, sog'lig'ini yaxshilash, mustaxkamlash, har tomonlama sog'lom, baquvvat, chiniqqan, o'z harakatini yaxshi boshqara oladigan, jismoniy tarbiya va sport mashqlarini sevadigan, maktabdagi o'qishga kelgusidagi faol ijodiy faoliyatga nisbatan qobiliyatli bola shaxsini shakllantirish
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - Bolalar jismoniy tarbiya fanining asosiy tushunchalari haqida bilib oladi; - bolalar bilan badantarbiya mashqlarini o'tkazishni o'rganadi; - Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etishda tarbiyachiga ko'maklashadi; - harakatli o'yinlarini tashkil eta oladi;
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> – Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalashning maqsad va vazifalarini; – “O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qoyiladigan Davlat talablari” sohalarida jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllanishi kompetensiyalarini; – Turli yosh guruhlarda jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish bo'yicha ta'limiy tarbiyaviy faoliyatni tashkil etishni; – Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'tkaziladigan saflanish qayta saflanish, asosiy harakat mashqlari-sakrash, emaklash, tirmashib chiqish, uloqtirish va muvozanatni saqlash mashqlarini bajarishini; – Buyumlar va buyumlarsiz o'tkaziladigan umurivojlantiruvchi mashqlarni bajarishini; – Harakatli o'yinlarni rejalashtirish va o'tkazish, o'zbek milliy va sport elementi bo'lgan o'yinlarni; – Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tkazish metodlarini; – Sog'lomlashtiruvchi tadbirlarini tashkil etishni ;
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> – Ertalabki badantarbiya mashqlarini o'tkazishga ko'maklashish; – Sport musobaqalarini tashkil etish; – Ta'limiy – tarbiyaviy faoliyat jarayonida jismoniy daqiqalarni tashkil etishni; – Mavzuga mos ko'rgazmali qurollar va vositalarni tayyorlashga ko'maklashish; – Bolalarni jismoniy rivojlantirishda sog'lomlashtiruvchi tadbirlarni tashkil etishga yordamlashish;

O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Pedagogika Maxsus fanlar
O'qitishning tashkiliy shakli	N – nazariy ta'lim A – amaliy ta'lim
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan darstili asosida (o'zbek yoki rus)
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

2. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
I-bo'lim. Jismoniy tarbiya metodikasining umumiy tushunchalari					
1	O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportini rivojlanishi	O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya O'zbekiston iftihorlari haqida. jismoniy tarbiya haqida asosiy tushunchalar.	2	N	
2	Jismoniy tarbiyani maqsad va vazifalari	Bolalar jismoniy tarbiyasini predmeti, Jismoniy tarbiya metodikasini maqsad va vazifalari: sog'lomlashtiruvchi, ta'lim beruvchi va tarbiyalovchi vazifalari.	2	N	
3	Jismoniy tarbiya vositalari	Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalash vositalari. Issiq iqlim sharoitida bolalar organizmini chiniqtirish, madaniy-gigiyenik ko'nikma va odatlarni tarbiyalash.	2	N	2
II-bo'lim. Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanishi					
4	MTTda ilk yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanishi mazmuni	Ilk yoshdagi bolalarning psixologik rivojlanishida jismoniy tarbiya mashqlarining ahamiyati, o'ziga hos xususiyatlari. Ilk yoshli bolalar bilan o'tkaziladigan chinitirish tadbirlari, jismoniy mashqlar va o'yinlar.	2	N	2
5	Saflanish va qayta saflanish mashqlari	Saflanish va qayta saflanish mashqlarini ahamiyati. Safda turish mashqlarining turlari. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida saflanish va qayta saflanish.	2	N	2
III- bo'lim. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida asosiy harakat mashqlari					
6	MTTda asosiy harakat mashqlari	Maktabgacha yoshdagi bolalar organizmini rivojlanishi va o'sishida asosiy harakat mashqlarining ahamiyati. Umumiy xarakteristika. Asosiy harakatlar turlari.	2	N	

7	Turli yosh guruhlarda asosiy harakat mashqlari.	Asosiy harakat mashqlari: Yurish, yugurish, sakrash, emaklash, tirmashib chiqish, uloqtirish, ilib olish, muvozanatni saqlash mashqlari bajarish.	2	A	2
IV- bo'lim. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida umurivojlantiruvchi mashqlar					
8	MTTda umurivojlantiruvchi mashqlar.	Maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlantirish jarayonida umumrivojlantirish mashqlarini ahamiyati va o'tkazish uslubi bilan tanishtirish.	2	N	
9	Buyumlar va buyumlarsiz o'tkaziladigan umurivojlantiruvchi mashqlar	Umumrivojlantiruvchi mashqlarni bajarishda buyumlardan foydalanish. Umum rivojlantiruvchi mashqlarni bajarishda to'g'ri nafas olishga o'rgatish.	2	N	
10	Turli yosh guruhlarda umumrivojlantiruvchi mashqlar	Kichik, o'rta, katta va tayyorlov guruhlariga umum rivojlantiruvchi mashqlarni o'tkazish.	2	N	2
V-bo'lim. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida harakatli o'yinlar					
11	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida harakatli o'yinlar	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida harakatli o'yinlarning ahamiyati. Harakatli o'yin turlari. Harakatli o'yinni tashkil qilish	2	N	
12	Turli yosh guruhlarda harakatli o'yinlar	Kichik, o'rta, kata va tayyorlov guruh bolalari bilan harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazishda tarbiyachining o'rne (roli).	2	A	2
13	O'zbek milliy harakatli o'yinlari.	Milliy harakatli o'yinlarining tarbiyaviy ahamiyati. Milliy harakatli o'yinlarini o'tkazish.	2	A	2
14	Sport elementi bo'lgan o'yinlarni ahamiyati va turlari	Sport elementi bo'lgan o'yinlarni turlari. Sport elementi o'yinlarini o'tkazish.	2	A	2
15	Sport mashqlari.	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sport mashqlarini ahamiyati. Turlari (velosipedda, samokatda va g'ildirakli konkida yurish).	2	N	
VI-bo'lim. Jismoniy tarbiya ish shakllari					
16	NTTda jismoniy tarbiya ish shakllarini tashkil etish. Jismoniy tarbiya mashg'uloti	MTT da jismoniy tarbiya ish shakllarini tashkil etish. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarni tuzilishi va mazmuni.	2	N	
17	Turli yosh guruh bolalari uchun jismoniy tarbiya mashg'uloti.	Kichik, o'rta, kata va tayyorlov guruhlarda jismoniy tarbiya mashg'ulotini o'tkazish.	2	N	2
VII-bo'lim. MTTda sog'lomlashtiruvchi tadbirlar					
18	MTT da jismoniy sog'lomlashtiruvchi tadbirlar. Ertalabki badan tarbiya	Ertalabki badan tarbiyaning ahamiyati, hamda ularning maktabgacha ta'lim tashkilotlarining kun tartibidagi o'rne.	2	N	

19	Turli yosh guruhlarda ertalabki badan tarbiya mashqlarini o'tkazish. Jismoniy daqiqalarni.	Kichik, o'rta, katta va tayyorlov guruhlarda ertalabki badantarbiya mashqlarini o'tkazish. bolalarni aqliy zo'riqishni talab qiladigan mashg'ulotlar jarayonida jismoniy daqiqalarni o'tkazish.	2	A	2
20	Bolalarni jismoniy rivojlanishida "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" sohasini tanishtirish.	Davlat talablari bo'yicha turli yosh guruhlarda bolalarni jismoniy tarbiyalashda "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" sohasini tanishtirish.	2	N	
Jami:			40	30/N 10/A	20

3.O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari yozma, og'zaki, savol –javob , test, amaliy topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

4. Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2019 yil 8 may PQ 4312 qarori.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari". 2018 yil 18 iyundagi 1-mh son qarori.
3. M.X.Tadjiyeva; S.I.Xusanho'jayeva "Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash nazariyasi va metodikasi" .Qo'llanma.– Moliya –iqtisod. 2013y\
4. "Sog'lomavlod dasturi". Qo'llanma . – T.; 2000
5. M.K.Mahkamjonov. "Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi" Ma'ruza matni, qo'llanma.- Toshkent-2000y.

Internet manbaalari

www.ziyonet.uz

www.ped-kopilka.ru

www.resobr.ru

www.maam.ru detskijasad;

www.tdpu.uz

www.referatlar.uz

www.jlmt.uz

"MTT xujjatlarivako'rgazmalari" telegram kanali @bogchamfaxrim.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIMNING

4.11.02.01. Maktabgacha ta'lim yordamchi tarbiyachisi

kasbi bo'yicha

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sanitariya-gigienik me'yorlar fan

O'QUV DASTURI

Kvalifikatsiyalar nomi: Yordamchi tarbiyachi

O'quv rejadagi tartib raqami: 2.1.6

Ajratilgan soat: 40

Toshkent - 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Asqarova Zulfiya	– Toshkent pedagogika kolleji o'qituvchisi
Taqrizchilar:	Safakova Zamira Asralovna	- Shahar 1-son bolalar klinik shifoxonasi, oliy toifali shifokor
	Haydarova Umida Qudratullayevna	- Shahar 1-son yuqumli kasalliklar shifoxonasi, 1- toifali shifokor

I. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sanitariya gigiyenik meyorlar
Ajratilgan soat	40
Mavzular soni	18
Dasturning maqsadi	Tashqi muhit omillarining, bolalar organizmiga ta'sirini tadqiq qilib olingan ma'lumotlar asosida tashqi muhitni, MTT da shart-sharoitlarni yaxshilash, bola sog'lig'ini mustaxkamlashning mazmuni va qoidalarini yuqumli kasalliklarni oldini olish chora tadbirlar va sanitariya- gigiyena tartib qoidalarini tushuntirishdan iborat.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - Sanitariya –gigiyenik me'yorlar va normativlar haqida tushuncha hosil bo'ladi; - Bolalar sog'lig'ini himoya qilishni; - Kun tartibini tashkil etish, bolalarning jismonan sog'lom rivojlanishi uchun zarur bo'lgan shart-sharoitlarni o'rganadi; - ovqatlantirish va shaxsiy gigiyena normalarini biladi; - Guruh xonalarini jixozlanish, xonalarni joylashuvini to'g'ri tashkil etish, yorug'lik va havo almashinuvini yetarliligini ta'minlash, bolalar salomatligini mustahkamlashni biladi. bo'yicha yordamchi tarbiyachilarda bilim, ko'nikma, malakalarini shakllantirishdan iboratdir.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - Gigiyena va sanitariya-gigiyenik me'yorlarni; - bola organizmining o'sish va rivojlanishida uning ahamiyatini; - bolalar salomatligini saqlash hamda ularda kasallikning oldini olish tadbirlarini; - MTT kun tartibi va uning gigiyenik asoslarini; - bolalarning ovqatlanishini tashkil etish gigiyenasi va uning ahamiyatini, ovqatlarning retseptlari va tayyorlash texnologiyasini bilish; - sanitariya texnik jixozlashga qo'yiladigan gigiyenik talablarni; - tozalovchi va dizinfektsiyalovchi vositalarning nomlanishi, tarkibi, qo'llanilishi, tayyorlanish yo'riqnomalari hamda saqlash qonun qoidalarini; - idish tovoqlarni yuvishda sanitar - gigiyenik me'yorlarga hamda va tozalovchi vositalar bilan ishlaganda texnik xavfsizlik qoidalariga rioya qilishni; - idishlarni yuvish, qo'llanilishi va saqlash qoidalarini; - O'zbekiston Respublikasidagi sanitar qoidalar, gigiyenik me'yorlar va talablarni bilish.
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - Turli yoshdagi bolalarni to'g'ri parvarishlash va ular bilan yoshiga oid munosabatda bo'lish; - shaxsiy gigiyena qoidalariga rioya qilish, turli ish jarayonlarida maxsus kiyimlardan to'g'ri foydalanishni; - sanitariya gigiyena qoidalariga rioya qilgan holda himoya vositalaridan (perchatka, xalat) to'g'ri foydalanishni. - sanitariya gigiyenik talablarga muvofiq ravishda ovqatlanish jarayonini tashkil etishni;

	-bolalarni kun davomida parvarish qilish, g'amxurlik qilish, xonani tozalash ishlarini bajarish; - tozalovchi eritmalarni tayyorlanish va qo'llanilishida yo'riqnomalarga amal qilish; - tozalovchi va yuvuvchi vositalarni tug'ri tanlash, santexnik -qurilmalarni ozodaligini taminlashda shaxsiy gigiyena qoidalariga rioya qilish
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Tibbiy- biologik ijtimoiy sog'lomlashtirish asoslari
O'qitishning tashkiliy shakli	N-nazariy ta'lim A-amaliy ta'lim NA- birgalikda tashkil etilgan nazariy va amaliy mashg'ulotlar
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida(o'zbek yoki rus)
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

II. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mus taqil ta'lim
I-bo'lim. Sanitariya –gigiyenik me'yorlar va normativlar					
1	Inson organizmiga atrof muhit omillarining ta'siri, gigiyenik me'yorlashtirish.	Gigiyenik me'yorlarning ahamiyati, gigiyenik me'yorlar, qoidalar va normativlar. O'zbekiston Respublikasida gigiyenik me'yorlar. Gigiyenik meyorlarni ishlab chiqishga bo'lgan umumiy yondoshishlar.	2	N	1
2	MTT joylashuvi tuzilishi va faoliyatini tashkillashtirishga oid sanitariya qoida va me'yorlari. SanQva M. N0355-18	SanQva M. N0355-18,Asosiy tushunchalar. Umumiy qoidalar MTT joylashuvi tuzilishi va faoliyatini tashkillashtirishga oid sanitariya qoida va me'yorlari	4	N	2
3	Kasallanish.	Kasallanishning yosh xususiyatlari. Aqliy va jismoniy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar guruhi uchun talablar. Qisqa muddatli guruhlarga qo'yiladigan talablar.	4	NA	2

4	Bolalarni qabul qilish kun tartibi, turli faoliyat turlari uchun talablar.	Bolalarni MTTga qabul qilish. Kun tartibi, turli faoliyat turlari uchun qo'yiladigan talablar.	2	N	1
5	Binolarga qo'yiladigan qoidalar	Binolarni sanitariya jihatidan saqlash va zararlantirish choralari qo'yiladigan talablar.	2	NA	1
6	Yuvuvchi va zararsizlantiruvchi vositalar	Yuvuvchi va zararsizlantiruvchi vositalar me'yori. Ulardan to'g'ri foydalanish.	2	NA	1
7	Tibbiy xodim tomonidan o'tkaziladigan asosiy tadbirlar.	Asosiy sanitariya qoidalariga amal qilishga qo'yiladigan talablar. Asosiy binolarning tarkibi va umumiy maydoni. Umumiy ovqatlanish joylarining tarkibi va maydoni	2	N	1
II-bo'lim. O'suvchi organizm o'sish va rivojlantirishning asosiy qonuniyatlari					
8	Bolalar organizmining o'sish va rivojlanish qonuniyatlari.	Jismoniy rivojlanish ko'rsatkichlari. Rivojlanishning uzluksizligi rivojlanishining individualligi.	2	NA	1
9	Akseleratsiya. Akseleratsiya va uning nazariyasi	Akseleratsiyaga doir gigienik muammolar.	2	N	1
10	Bolalar salomatligi va uni nazorat etish.	Sog'lom organizm haqida tushuncha. Kasal organizm haqida tushuncha. Yuqumli kasalliklar	2	N	1
III-bo'lim. Kasallanish					
11	Kasalliklarni yoshiga qarab tarqalishi	Infeksiyalarni tarqalish yo'llari. Organizmning o'zini-o'zi himoya qilishi.	2	NA	1
12	Bolalarda uchraydigan yuqumli kasalliklar	Yuqumli kasalliklar haqida tushuncha. Yuqish yo'llari. Profilaktikasi.	2	N	1
IV-bo'lim. Ovqatlanish gigiyenasi					
13	Bolalar ovqatlanishining gigiyenik asoslari	Ratsional ovqatlanish va unitashkil etishga qo'yiladigan talablar. Ovqatlanishning fiziologik ahamiyati. Balansli ovqatlanish.	2	NA	1
14	Ovqatlanishda ozuqali moddalarning o'rni	Oqsillar, yog'lar, uglevodlar va vitaminlar, mineral moddalarning biologik ahamiyati.	2	NA	1
15	Alimentar kasalliklar va ularni oldini olish	Birlamchi alimentar kasalliklar. Ikkilamchi alimentar kasalliklar	2	NA	1
16	Ovqatdan zaxarlanish va uning profilaktikasi	Toksikoinfeksiyalar. Stafilakokk intoksikatsiyalari. Botulizm	2	NA	1
17	Ovqatlanishni to'g'ri tashkil etish	Ovqatlanishning ilmiy asoslari. Ratsional ovqatlanishning ahamiyati. Ovqatlanish rejimi. Bolalar ovqatlari reseptlari.	2	N	1
V-bo'lim. Shaxsiy gigiyena					

18	Sogʻlom turmush tarzi va shaxsiy gigiyena	Badan gigiyenasi va badanni chiniqtirish, kiyim-bosh, poyafzal gigiyenasi va oʻyinchoqlarga qoʻyiladigan talablar	2	N	1
	Jami		40	N-30 A-10	20

III. Oʻquvchilarning bilim va koʻnikmalarini baholash

Oʻquv dasturi davomida oʻquvchilar tomonidan oʻzlashtirilgan bilim va koʻnikmalar ichki nazorat boʻyicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari ogʻzaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat boʻlib, ular oʻquv elementini oʻzlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qoʻyilgan maqsadga hamohang boʻlishi lozim.

IV. Tavsiya etiladigan adabiyotlar roʻyxati

19. СанПиН № 0355-18 санитарно-гигиенические требования к содержанию, устройству и организации режима работы дошкольных образовательных учреждений в Республике Узбекистана
20. Sodiqov Q. S. Aripova X.S. "Yosh fiziologiyasi va gigiyenasi" Toshkent 2009 yil.
21. Ismoilov M.N. "Bolalar va oʻsmirlar gigiyenasi" 1994 yil.
22. Sodiqov K.S. "Oʻquvchilar fiziologiyasi va gigiyenasi" T. Oʻqituvchi 1992 yil
23. Almatov X.T "Ulgʻayish fiziologiyasi" 2004 yil
24. E. I. Sibulkina. "Pediatriada tez tibbiy yordam" T. 1991 yil.
25. 21 avgust 2020 yildagi 0373-20 sonli Covid-19 pandemiyasi davrida MTTlarning ish faoliyatiga qoʻyiladigan sanitar-gigiyenik talablar.

Internet manbaalari

www. Ziyouz.Komkutubxonasi.
 Kollejning VEB sayti www.toshpedkollej.uz.
 Ziyonet.Taʼlimportali. www.ziyonet.uz.
 www.google.uz.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

**40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo‘yicha**

Badiiy-ijodiy faoliyat o‘quv amaliyot

O‘QUV DASTURI

Kvalifikasiya(lar) nomi: Tarbiyachi

O‘quv rejadagi tartib raqami: 2.1.7

Ajratilgan soat: 120

Toshkent – 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:

Fayzullaeva I.B

Toshkent pedagogika kolleji "Mahsus fanlar"
kafedrasida o'qituvchisi

Taqrizchilar:

Ro'ziyeva M.M.

MTMRMQTOI" Maktabgacha va musiqiy ta'lim"
kafedrasida katta o'qituvchisi.

Muminova N

Yangixayot tumani 51 MTT direktori

1. O'quv dasturi umumiy talablari

Dastur nomi	Badiiy-ijodiy faoliyat
Ajratilgan soat	120
Mavzularning soni	17
Dasturning maqsadi	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar ijodiga rahbarlik qilish uchun amaliy, bilim va ko'nikmalarni berish. Ularga qog'oz, karton, tabiiy materiallarni qayta ishlash texnikasi, o'yin kulgular uchun jihozlar yasash, tabiiy, tashlandiq materiallarni qayta ishlash, gazlamadan applikasiya va boshqa materiallarni qayta ishlash yo'llarini o'rgatish
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - Qog'oz va karton turlari bilan ishlash usullarini, qog'ozni bo'yash turlari texnologiyasini, harakatli o'yinchoqlar va ularning yasash yo'llarini o'rganish; -Plastilin va loydan predmetli, mazmunli, dekarativ va boshqa usullarda ishlashni o'rganish -Amaliy dars jarayonida ijodkorlik, izlanish orqali ijodiy ishlarni yaratish qobiliyatini shakllantirish; - MTT larda bolalar ijodkorligini rivojlantiruvchi markazlar uchun jihozlar tayyorlash yo'llarini o'rganish; -Tabiiy va tashlandiq materiallardan ijodiy ishlar bajarish
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - Maktabgacha yoshdagi bolalarni badiiy ijodiy faoliyatga o'rgatishning maqsad va vazifalarini; - qog'oz, karton turlari bilan ishlash va qog'oz, kartondan trafaret, shablon, muhr tayyorlash texnikasini; - qog'ozni bo'yash turlarini bajarish texnikasini va xavfsizlik qoidalarini; - pape-mashe va applikasiya usullarini; - ijodiy o'yinlar uchun qo'llanmalar, qiziqarli kitobchalar tayyorlash usullarini -MTTda ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarni o'tkazishga ko'rgazmali vositalar tayyorlashni - rivojlantiruvchi markazlar uchun ko'rgazmalar tayyorlashni - tabiiy, taslandiq materiallar va turli hom ashyolar bilan ishlash usullarini -Munchoqlar bilan ishlash; - Ip va gazlamalar bilan ishlash usullarini. - loy va plastilin bilan ishlash usullarini;
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - qog'oz va karton turlari bilan ishlash usullaridan foydalanib ijodiy ishlar bajarish; - qog'ozdan konsturktsiyalash orqali buyumlar yasash; - qog'ozni bo'yash turlari texnologiyasidan foydalanib ijodiy ishlar bajarish va turli usullarda rasm chizish; - qiziqarli ertak kitobchalar tayyorlash; -MTTda ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarni o'tkazishga ko'rgazmali vositalar tayyorlash - ta'limiy tarbiyaviy faoliyat va o'yinlar uchun jihozlar tayyorlash; - tabiiy va tashlandiq materiallardan ijodiy ishlar bajarish; - Munchoqlar bilan ishlash; -loy va plastilindan buyumlar yasash.

O'quv rejasiga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Tasviriy faoliyat metodikasi
O'qitishning tashkiliy shakli	A-amaliy ta'lim;
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Yozma, og'zaki, savol – javob, munozara, test, amaliy topshiriq.

2. O'quv dasturi mazmuni

№	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishni tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
1 Bo'lim. Qog'oz va karton turlari bilan ishlash					
1	Qog'oz va karton turlari . Qog'oz va kartondan trafaret, shablon, muxr tayyorlash texnikasi.	Qog'oz va karton navlarini to'plash va ijodiy ish bajarish. Trafaret, shablon va muxr tayyorlash texnikasi. Trafaret, shablon va muxr tayyorlash bo'yicha amaliy ish bajarish	6	A	2
2	Qog'ozga turli bo'yash usullaridan foydalanib rang berish	Akvarel, guash, moyli bo'yoq, tush va tabiiy ranglar, kleyster, tampon, rangli qalam yordamida oddiy va murakkab bo'yash turlarini bajarish. Noan'anaviy rasm chizish turlari yordamida ijodiy ishlar bajarish.	6	A	4
3	Turli applikasiya usullarida ijodiy ish bajarish	Qirqib yopishtirishning har xil usullari. Predmetli, mazmunli, dekorativ, mazaika, kandli, kvilling applikasiya usullaridan foydalanib ijodiy ishlar bajarish Noan'anaviy applikasiya usullaridan foydalanib ijodiy ishlar bajarish	12	A	4
4	Qog'ozni buklash yo'li bilan o'yinchoqlar yasash. "Origami"	Qog'ozni buklash ya'ni "origami" usullari. Origamini to'g'ri to'rtburchak shaklidagi qog'ozni kvadrat shakliga keltirish orqali va ularni 9,12,16 kvadrat buklash usullaridan foydalanib yasash. Oddiy va modulliy origami usullarida ijodiy ish bajarish	6	A	4
5	Tadbirlar uchun bezaklar tayyorlash	MTTda o'tkaziladigan bayramlar uchun turli xil bezaklar tayyorlash.	6	A	4

6	Qog'oz va salfetkalar yordamida gullar yasash	Turli qog'oz va salfetkalardan gullar yasashni mashq qilish va gul dasta tayyorlash. Birgalikda ijodiy ishlar bajartirish.	6	A	4
7	Qiziqarli ertak kitobchalar tayyorlash	MTTlar uchun qiziqarli ertak kitoblarini turli xom ashyolar yordamida tayyorlash	6	A	4
8	Pap'ye - mash'e	Pap'ye –mash'e usulida uy ro'zg'or buyumlar, sabzavot, mevalar va o'yinchoqlar tayyorlash.	12	A	4
2. Bo'lim: Tabiiy, tashlandiq materiallar va turli hom amshyolar bilan ishlash					
9	Tabiiy va tashlandiq materiallardan ijodiy ishlar bajarish	Danaklar, yong'oq, daraxt po'stlog'i, shohchalar kabi tabiiy materiallardan ijodiy ishlar va o'simlik barglari, urug'lardan applikasiya ishlarini bajarish. Tuxum po'chog'i, karton qutichalari, paralon, yelim idishlar kabi tashlandiq materiallar (ikkilamchi homashyolar) dan o'yinchoqlar yasash. Birgalikda ijodiy ishlar bajartirish	6	A	4
10	Esdalik sovg'alari yasash va bezatish.	Qog'ozdan va turli materiallardan esdalik sovg'alari yasash va bezatish. Birgalikda ijodiy ishlar tayyorlash	6	A	4
11	Munchoqlar yordamida kompozitsiyalar tayyorlash	Munchoqlar yordamida daraxtlar, gullar va hasharotlar kompozitsiyalarini tayyorlash.	6	A	4
12	Iplar va rangli lentalar yordamida turli o'yinchoqlar va buyumlar yasash	Iplarni maydalab kesish yordamida applikasiya ishlari bajarish usullari. Ipli bubonchiklardan o'yinchoqlar tayyorlash usullari. Rangli lentalar yordamida gullar tayyorlash. To'qilgan iplardan foydalanib applikasiya ishlari bajarish usullari	6	A	4
13	Loy va plastilindan ijodiy ishlar bajarish.	Plastilin va loydan predmetli, mazmunli, dekarativ va boshqa usullardan foydalanib ijodiy ishlar bajarish.	6	A	4
3. Bo'lim. Rivojlantiruvchi markazlar uchun ko'rgazmalar tayyorlash					
14	Qurilish va konstruktorlash markazi uchun ko'rgazmalar tayyorlash	Qurilish konstruktorlash va matematika markazi uchun turli yosh guruhlariga, mavzularga doir ko'rgazmalar tayyorlash.	6	A	2
15	Syujetli rolli o'yinlar va drammashtirish markazi uchun ko'rgazmalar tayyorlash	Syujetli rolli o'yinlar va drammashtirish markazi uchun turli yosh guruhlariga, mavzularga doir ko'rgazmalar (niqoblar, barmoq teatri, pahmoq teatri, stol teatri, soya teatri va qo'g'irchoq qo'lqop teatri uchun qahramonlar) tayyorlash.	12	A	4
16	Til va nutq markazi uchun ko'rgazmalar tayyorlash	Til va nutq markazi uchun turli yosh guruhlariga, mavzularga doir ko'rgazmalar tayyorlash.	6	A	2
17	Ilm fan va tabiat markazi uchun ko'rgazmalar tayyorlash	Ilm fan va tabiat markazi uchun turli yosh guruhlariga, mavzularga doir ko'rgazmalar tayyorlash	6	A	2
Jami			120		60

2. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari yozma, og'zaki, savol –javob , test, amaliy topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati.

1. Sh.M. Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Sh.M. Mirziyoyev "Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy baxodir" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Sh.M. Mirziyoyev "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2016.
4. Sh.M. Mirziyoyev "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
5. Sh.M. Mirziyoyev "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" Toshkent – "O'zbekiston"-2017.
6. Sh.M. Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
7. Sh.M. Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
8. M. SH.Nurmatova, SH.T.Xasanova, D.E.Azimova "Ustaxonda amaliy mashg'ulot" Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2010.
9. "O'quv ustaxonasida amaliy mashg'ulot" Rahima Movlonova. Marhamat Satbayeva. Toshkent-"Ilm Ziy"-2010
10. A.В.Никитина Рисованя веревочкой .М. 2006 г
11. Т.Ю. Амреева Нетрадиционные графичэские техники рисования
12. И.А.ЛыковаАппликация из бумаг Мос карапуз 2007 г
13. Д.Чиотти. Оргеналная поделки из бумаг. москва 2008
14. И.А.Лыкова Конструированя ДОУ М 2009
15. "Ilk qadam" davlat dasturi . Toshkent.O`zRMTV. 2018 yil
16. М.М. Shmulevich. «Qog'oz va kartondan figuralar yasash» Т.:«O'qituvchi»-1994
17. Aziza Murodova. Gulnoza Murodova "O'yinchoqlar yasash san'ati" Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti Toshkent-2008
18. Патрик Захорюк Картины из цветов и листьев 2008
19. R.Raximova: Loy va plastelindan narsalar yasashni o'rganamiz.T.2016 y.
20. И.А.Лыкова Лепим сказку Мос карапуз 2010 г
21. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil

Internet manbalari

<http://www.ziyonet.uz>.
<http://www.pinterest.com/>
<http://planetadetstva.net>
www.maam.ru
nsportal.ru

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

**40110101 – Maktabgacha ta‘lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo‘yicha**

**Rivojlanish markazlarida bolalar faoliyatni tashkil etish
o`quv amaliyot**

O‘QUV DASTURI

Kvalifikatsiya(lar) nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	2.1.8
Ajratilgan soat:	120

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchilar:	Aripova S.M. Karimova D.T. TursunxodjayevaSh.D. Fayzullayeva I.B.	Toshkent Pedagogika kolleji maxsus fanlar kafedrası fan o'qituvchilari
Taqrizchilar:	N.Sh.Abdullayeva Navro'zova Umida Baxtiyarovna	MTMRMQTMOI "Maktabgacha va musiqiy ta'lim" kafedrası mudiri psfd Yakkasaroy tumani 125-DMTT direktori

II. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Rivojlanish markazlarida bolalar faoliyatni tashkil etish
Ajratilgan soat	120
Mavzular soni	20
Dasturning maqsadi	O'quvchilarga MTTda turli yosh guruhlarida rivojlanish markazlarida bolalar o'quv tarbiyaviy faoliyatini tashkil etish, qurish yasash, konstruksiyalash va matematika, syujetli rolli o'yinlar va dramalashtirish, til va nutq, ilm fan va tabiat markazlariga bolalar bilan olib boriladigan ishlar haqida bilim berishdan iborat.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - MTTda turli yosh guruhlarida rivojlanish markazlari, ularning jihozlanishi haqida bilib oladi; - o'yinli-ta'lim faoliyatini tashkil etishni bilib oladi; - turli rivojlanish markazlarida bolalar faoliyatini tashkil etadi; - turli markazlarda tashkil etiladigan o'yinlar zahirasini to'playdi; - markazlar faoliyatida bolalarga guruhiy va individual yondoshishni; - ish beruvchining taklif va talablari asosida fanning o'qitilishini inobatga olishni; - kasbiy ko'nikmalarni egallash va pedagogik amaliyotda qo'llashni; - o'zlashtirilgan bilimlarni amaliyotda qo'llash, mustaqil ijodiy fikrlashga o'rgatishni. - Mashg'ulotlardan tashqari vaqtlarda bolalar faoliyatini tashkil etishni o'rganadi.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> ➤ “Ilk qadam” o'quv dasturi, “Ilm yo'li” variativ dasturi bo'yicha rivojlanish markazlarida mavzuviy loyihalash mazmunini; ➤ “Ilk qadam” o'quv dasturi xaftalari bo'yicha qurish yasash va matematika markazida bolalar faoliyatini tashkil etishni; ➤ qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi uchun mavzu bo'yicha didaktik materiallar tanlashvatayyorlashni; ➤ Syujetli-rolli o'yinlar va dramalashtirish markazida o'yinli ta'lim faoliyatini tashkil etishni; ➤ Turli mavzudagi syujetli-rolli o'yinlarni turli yosh guruhlar uchun rejalashtirish va tuzishni; ➤ til va nutq markazida haftalik mavzular bo'yicha rivojlanish markazlarida ishlar mazmunini va tashkil etishni ➤ nutqini rivojlantiruvchi ta'limiy o'yinlarni turli yosh guruhlarida rejalashtirishni; ➤ ilm-fan va tabiat markazida o'yinli ta'lim faoliyatini tashkil etishni ➤ ilm-fan va tabiat markazi uchun mazuli o'yinlar, eksperimentlar-amaliy tajribalar o'tkazishni; ➤ katta va tayyorlov guruhlarda tadqiqiy bilish va samarali refleksiv faoliyatni tashkil etishni;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mashg'ulotlardan tashqari vaqtlarni to'g'ri tashkil etishni; ➤ MTTda turli yosh guruhlarida o'tkaziladigan barcha o'yin turlarini tashkil etishni bilish.
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> ➤ haftalik mavzular bo'yicha barcha rivojlanish markazlarda bolalar o'yinli ta'lim faoliyatini rejalashtirish va o'tkazish; ➤ haftalik mavzular bo'yicha mavzuni mustahkamlovchi didaktik, syujetli rolli, rivojlantiruvchi o'yinlarni o'tkazish; ➤ o'yinli ta'lim faoliyati uchun ko'rgazmali jihozlar, didaktik materiallar, atributlar tayyorlash; ➤ rivojlanish markazlari faoliyatida bolalarga guruhiy va individual yondoshish; ➤ bolalar ishini baholash, rag'batlantirish, ko'rgazmalar tashkil etish; ➤ mashg'ulotlardan tashqari vaqtlarda bolalar faoliyatini tashkil etish
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Maxsus fanlar
O'qitishning tashkiliy shakli	A-amaliy ta'lim
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

2. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Ja' mi	O' qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta' lim
1	2		4	9	10
1	I-bo'lim.	Qurish-yasash, konstruktsiyalash va matematika markazini tashkil etish	6		3
1	Turliyoshguruhlarda qurish-yasash, konstruktsiyalash va matematika markazini tashkil etish	<p>Turli yosh guruhlarda ta'lim jarayonining mavzuviy rejasi bo'yicha qurish-yasash, konstruktsiyalash va matematika markazidagi mavzularni o'rganish. Tayyor qurish-yasash materiallari, lego, pazllar, qog'oz va kartonlar, tabiiy materiallar bilan ishlash usullari.</p> <p>Kichik guruh uchun taklif etiladigan mavzular: Kubik va g'ishtchalardan "Uzun va qisqa yo'lakchalar", "Gul yaproqlari", "Onam uchun stul", "Do'kon quramiz", "Mening krovatim",</p>	6	A	3

		<p>“Dadam uchun krovat”. Legodan; “O’rtoqlarim uchun zinacha”, “Kuzgi maydonchalar”, “Kuzgi xosilni yig’ish uchun yuk mashinasi”, “Non mashinasi”, “Paxta terish mashinasi”, “Poezd” yasash, “Temir yo’l quramiz”, Geometrik shakllardan; “Ertak qaxramonlariga uy quramiz”, “Katta kichik archalar”, “Qo’g’irchoq uchun divan”, “ Qo’g’irchoq uchun shkaf”, qog’oz va kartondan konstruksiyalar yasash, yirik kesma rasmlarni yig’ish kabi mavzularida o’yinlar tashkil etish.</p> <p>O’rta guruh uchun taklif etiladigan mavzular: «Korobka yasaymiz» konstruksiyasini yasash, matematika: “Predmet xossalari - geometrik shakllar», «Ko’prik», “Shaxar ko’chalaridagi uylar”, “Darvoza quramiz”, “Do’stlar uchun sirli quticha”, “Parrak yasaymiz”, “Bu nima?” pazldan yig’ish, «Avtobus» konstruksiyasini yasash, “Svetofor” «Kema» (origami), «Harbiy aerodrom», «Katta, kichik archalar», «Qishda qushlar uchun uy chalar», «Qo’g’irchoq xonasi», «Yetti rangli gul», Geometrik shakllar-Keng-tor «Qo’g’irchoq xonasi», “Aravacha” «Ikki qavatli bino»; qog’ozdan «Do’stim uchun albom», «Ajoyib xaltacha», «O’rmon qurish», konstruktoralash «Kitob jovoni», “quticha”, kabi mavzularida o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish.</p> <p>Katta guruh uchun taklif etiladigan mavzular: “Mening shahrim”, “Yuk mashinasi”, “Mening bog’cham”, “Ko’priklar”, “Ikki qavatli uy”, “Minimarket”, “Suv transportlari”, “Men yashayotgan uy”, “Tez yordam mashinasi”, “Qog’oz savatcha”, “Qushlar uchun uy”, “Non mashinasi”, Qog’ozdan “Qo’g’irchoq uchun aravacha”, Qog’ozdan “Oqqushlar” yasash, “Yo’lovchilar uchun avtobus” kabi mavzularida o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish.</p> <p>Tayyorlov guruh uchun taklif etiladigan mavzular: qurish-yasash bloklari, geometrik shakllar, kubik va legolardan: “Zamonaviy shahar”, “Supermarket”, “Teatr”, kubiklardan sonlar, dominodan “Sehrli raqamlar”, “Raqamli moychechak”, tangram, “Sehrli doira”, “Kolumb tuxumi”, transport turlarini yasash; minora; Pazllardan “Samolyot”, transport vositalari”, “Qushlar hovlisi”, mazmunli konstruksiyalar; Qog’ozdan: varrak, xolodilnik, savatcha, archa o’yinchoqlari, qayiqcha vblar; xajmli kubiklardan</p>			
--	--	--	--	--	--

		sonlar va soʻzlar hosil qilish, tashlandiq va tabiiy materiallardan “Onam uchun taqinchoq”, “Qush uyasi” kabi mavzularida oʻyinli taʼlim faoliyatini tashkil etish. Markazlarda ishlash boʻyicha mustaqil ravishda didaktik materiallar tayyorlash va oʻtkazish.			
	II-boʻlim.	Syujetli-rolli oʻyinlar va dramalashtirish markazi	12		6
2	Kichik va oʻrta guruhlarda syujetli-rolli oʻyinlar va dramalashtirish markazida oʻyinli taʼlim faoliyatini tashkil etish	<p>“Ilk qadam” oʻquv dasturida turli yosh guruhlarda maishiy mazmundagi syujetli-rolli oʻyinlarni tashkil etish.</p> <p>Mavzular tanlash: “Oila”, “Mening uyim”, “Bayramlar”, “Tugʻilgan kun”, “Sayrga chiqamiz”, “Ona va qizlar”, “Dam olish kuni”, “Hashar”, “Tushlik”, “Mehmon kutamiz” kabi mavzular boʻyicha oʻyinlarni tashkil etish, jixozlar tanlash.</p> <p>“Men va mening oilam” hafta mavzusida rivojlanish markazlaridagi bolalar oʻyinli taʼlim faoliyatini tashkil etish, atributlar yasash.</p> <p>Syujetli-rolli oʻyinlarni tashkil etishda tarbiyachi va bolalar hamkorligini, yosh guruhlari boʻyicha murakkablashib borishini tahlil qilish.</p> <p>Katta va tayyorlov guruhlarda “Men va mening doʻstlarim” mavzusida oʻyinli taʼlim faoliyatini tashkil etish. “Ilk qadam” oʻquv dasturida turli yosh guruhlarda maishiy mazmundagi syujetli-rolli oʻyinlarni tashkil etish.</p> <p>“Oilamiz doʻsti”, “Doʻstlarim mening uyimda”, “Bayramlar”, “Tugʻilgan kun”, “Sayrga chiqamiz”, “Bogʻchamagi doʻstlarim”, “Dam oilsh kuni”, “Hashar”, “Tushlik”, “Mehmon kutamiz” kabi mavzular boʻyicha oʻyinlar tashkil etish, jixozlar tanlash</p> <p>“Men va mening doʻstlarim” hafta mavzusida rivojlanish markazlaridagi bolalar oʻyinli taʼlim faoliyatini tashkil etish. Syujetli-rolli oʻyinlar senariysini tuzish va atributlar yasash.</p> <p>Syujetli-rolli oʻyinlarni tashkil etishda tarbiyachi va bolalar hamkorligini, yosh guruhlari boʻyicha murakkablashib borishini tahlil qilish.</p>	6	A	3
3	“Mening shahrim – mening mahallam” mavzusida oʻyinli taʼlim faoliyatini tashkil etish. Badiiy-ijodiy mavzudagi syujetli-rolli oʻyinlarni	<p>“Ilk qadam” oʻquv dasturida kichik va oʻrta guruhlarda ijtimoiy mavzudagi syujetli-rolli oʻyinlar.</p> <p>Mavzularining haftalar boʻyicha taqsimlanishini oʻrganish. Ijtimoiy mazmundagi syujetli-rolli oʻyinlarni tashkil qilish, jixozlar tanlash.</p> <p>“Dorixona”, “Supermarket”, “Shifoxona”, “Bolalar bogʻchasi”, “Maktab”, “Qurish-yasash”,</p>	6	A	3

	<p>markazlarda tashkil etish.</p>	<p>“O’t o’chruvchilar”, “Posbonlar”, “Zoopark”, “Ko’chada”, “Kafe”, “Biz sportchilarmiz”, “Kutubxona”, “Sirk”, “Yurtimiz bayramlari”, “Navro’z” kabi mavzular bo’yicha oylar bo’yicha variativ reja tuzish.</p> <p>“Mening shahrim – mening mahallam” hafta mavzusida rivojlanish markazlaridagi bolalar o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish.</p> <p>Syujetli-rolli o’yinlarni tashkil etishda tarbiyachi va bolalar hamkorligini, yosh guruhleri bo’yicha murakkablashib borishini tahlil qilish.</p> <p>“Ilk qadam” o’quv dasturida katta va tayyorlov guruhlarda ijtimoiy mavzudagi syujetli-rolli o’yinlar. Mavzularining haftalar bo’yicha taqsimlanishini o’rganish. Ijtimoiy mazmundagi syujetli-rolli o’yinlarni tanlash, jixozlash va tashkil etish.</p> <p>“Dorixona”, “Supermarket”, “Go’zallik salomi”, “Shifoxona”, “Bolalar bog’chasi”, “Maktab”, “Qurish-yasash”, “O’t o’chruvchilar”, “Posbonlar”, “Zoopark”, “Ko’chada”, “Kafe”, “Biz sportchilarmiz”, “Kutubxona”, “Sirk”, “Yurtimiz bayramlari”, “Navro’z” kabi mavzular bo’yicha oylar bo’yicha variativ reja tuzish.</p> <p>“Mening shahrim – mening mahallam” hafta mavzusida rivojlanish markazlaridagi bolalar o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish, atributlar tanlash.</p> <p>Syujetli-rolli o’yinlarni tashkil etishda tarbiyachi va bolalar hamkorligini, yosh guruhleri bo’yicha murakkablashib borishini tahlil qilish.</p> <p>Turli yosh guruhlar uchun badiiy-ijodiy mavzudagi syujetli-rolli o’yinlar.</p> <p>“Ilk qadam” o’quv dasturida turli yosh guruhlarida badiiy-ijodiy mavzudagi syujetli-rolli o’yinlarni tanlash, jixozlash va tashkil etish.</p> <p>Multfilm va ertak qaxramonlari syujeti bo’yicha o’yinlar tashkil etish. “Sirk artistlarimiz”, “Dizayner”, “Aktyor”, “Chempionlar”, “Biz kosmonavtlar”, “Marsga uchamiz”, “Vaqt mashinasi”vblar. Ishbilarmonlik o’yinlari; “Laboratoriya”, Operatsiya xonasi”, Nashriyot”, “MCHS”, “Turizm markazi” “Bank operatori”, “Ofis”, “Dizayn studiyasi” kabi real hayot bilan bog’liq bo’lgan o’yinlar</p> <p>Interaktiv o’yinlar. Interaktiv doska orqali namoyish etilgan joylar – dengiz, tog’lar peyzaji, turli shaharlar, fantastik syujetlar bo’yicha tashkil qilinadigan o’yinlar. “Sehrlil mamlakat”,</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>“Dinozavrlar davri”, “O’zga sayyoraliklar” haqidagi video lavhalardan foydalanish.</p> <p>Turli yosh guruhlar uchun syujetli-rolli o’yinlar tashkil qilish. Badiiy ijodiy asarlarni sahnalashtirishda tarbiyachi, ota-onalar va bolalar hamkorligini tahlil qilish.</p>			
	III-bo’lim.	Til va nutq markazi	24		12
4	<p>Turliyoshguruhlarda “Bizning inoq mamlakatimiz” “Qo’shni mamlakatlar”, “Dunyo mamlakatlari” mavzusida o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish.</p>	<p>“Ilk qadam” o’quv dasturida kichik va o’rta guruhlarda mavzuviy rejalashtirishni o’rganish va tahlil qilish. Til va nutq markazi uchun ta’limiy, stol-bosma, predmetli, so’zli, nutqni rivojlantiruvchi o’yinlar tanlash. Kichik guruh uchun didaktik o’yinlar tashkil etish.</p> <p>Nutqni rivojlantirish, bog’lanishli nutqni, nutqning fonetik-fonematik tomonini, leksik tuzilishi, tovush madaniyati, grammatik qurish-yasashini rivojlantirishga oid didaktik o’yinlarni tashkil etish usullari. Til va nutq markazida olib boriladigan ishlar.</p> <p>“Ilk qadam” o’quv dasturida katta va maktabga tayyorlov guruhlarida “Qo’shni mamlakatlar”, “Dunyo mamlakatlari” mavzuviy rejalashtirishni o’rganish.</p> <p>Til va nutq markazi uchun nutqni rivojlantirishga oid mavzularni tanlash.</p> <p>Rossiya, Qozog’iston, Tojikiston, Qirg’iziston kabi qo’shni mamlakatlar bilan tanishtirish. Turli markazlarda o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish. Davlat bayrog’i, ramzi, milliy urf-odatlar, kuy va qo’shiqlari, an’analari bilan tanishtiruvchi mavzular tanlash. Faoliyat ishlanmasini, jihozlarini tayyorlash, slaydalar tayyorlash. Markazlar faoliyatini o’tkazishga tayyotlanish va taqdimot qilish. Guruh bilan birgalikda mavzu bo’yicha o’yinli ta’lim faoliyatini tahlil qilish.</p> <p>Mavzular: “Do’stlik ko’prigini quramiz”, “Mehmon keldi”, “Shaharning diqqatga sazovor joylarini rasmga qarab so’zlab berish”, “Bayroq”ni chizish, “Matryoshka”lar rasmini chizish, “Ko’ylak”ni bezash.</p> <p>Koreya, Fransiya, Angliya, Germaniya, Turkiya, Yaponiya va boshqa dunyo mamlakatlari bilan tanishtirish. Turli markazlarda o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish. Davlat bayrog’i, ramzi, milliy urf-odatlar, kuy va qo’shiqlari, an’analari bilan tanishtiruvchi mavzular tanlash. Faoliyat ishlanmasini, jihozlarini tayyorlash, slaydalar tayyorlash. Markazlar faoliyatini o’tkazishga</p>	6	A	3

		tayyorlanish va taqdimot qilish. Guruh bilan birgalikda mavzu bo'yicha o'yinli ta'lim faoliyatini tahlil qilish. "Samolyot" yasash, "Eyfel minorasi"ni yasash, "Dunyo mamlakatlariga sayohat", "Dimkovskaya" o'yinchog'i, "Do'stlar davrasi", "Yaponiya vulqoni".			
5	"O'zbekistonning buyuk arboblari" mavzusida o'yinli ta'lim faoliyatini tashkil etish.	<p>"Ilk qadam" o'quv dasturida katta va maktabga tayyorlov guruhlarida "O'zbekistonning buyuk arboblari" mavzulari bo'yicha ishlarni tashkil etish usullari. Til va nutq markazi uchun nutqni rivojlantirishga oid mavzularni tanlash.</p> <p>Alisher Navoiy, Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi, Mirzo Bobur, Ibn Sino, musavvir O'rol Tansiqboyev, Kamoliddin Behzod, Yunus Rajabiy haqida suhbat mashg'ulotini va markazlar faoliyatini taqdimotiga tayyorlanish va o'tkazib berish.</p> <p>Jihozlarini tayyorlash, slaydalar tayyorlash, ta'limiy dasturlardan foydalanish. Guruh bilan birgalikda mavzu bo'yicha o'yinli ta'lim faoliyatini tahlil qilish.</p> <p>Mavzular; Raketa, Registon maydoni, Dorixona, Ikki vafodor do'stlar, Kun va tunning almashishi, Ko'zani milliy naqshlar bilan bezatishdan foydalanish.</p>	6	A	3
6	Rivojlanish markazlarida "Kitob bilan do'stlashamiz", "Kitob tarixi" hafta mavzusida o'yinli ta'lim faoliyatini tashkil etish.	<p>MTTo'quv dasturida turli yosh guruhlarida "Kitob bilan do'stlashamiz", "Kitob tarixi" mavzuviy rejalashtirishni o'rganish va tahlil qilish. Til va nutq markazi uchun nutqni rivojlantirishga oid mavzularni tanlash.</p> <p>Faoliyat ishlanmasini, jihozlarini tayyorlash, slaydalar tayyorlash. Markazlar faoliyatini o'tkazishga tayyorlanish va taqdimot qilish. Guruh bilan birgalikda mavzu bo'yicha o'yinli ta'lim faoliyatini tahlil qilish.</p> <p>Tavsiya etiladigan mavzular: Kitobcha yasash, sevimli kutubxonani yirik qurish-yasash materiallaridan yasash, Sevimli kitoblar bo'yicha sheriya kechasi, Ertaknamo shahar, Kitob do'koni, Kutubxona, Adabiyotlar viktorinasi, Men yoqtirgan kitob, Kitob xususiyatlari bilan tanishish, Mening sevimli ertak qaxramonim, Bizning sevimli ertaklarimiz kabi mavzulardan foydalanish.</p>	6	A	3
7	"Asboblar va anjomlar" oy mavzusi bo'yicha o'yinli ta'lim faoliyatini tashkilotish.	MTTo'quv dasturida turli yosh guruhlarida "Asboblar va anjomlar" mavzularni o'rganish. Til va nutq markazi uchun nutqni rivojlantirishga oid mavzularni tanlash.	6	A	3

		<p>Hafta mavzulari “Men va mening uyim”, “Xotira kuni”, “Mebel”, “Idishlar”, “Milliy naqshlar”, “Bizning yordamchilarimiz maishiy asboblar” mavzularida ma’lumotlar yig’ish, faoliyat ishlanmasini, jihozlarini tayyorlash, slaydalar tayyorlash, rivojlantiruvchi ta’limiy dasturlardan foydalanish. Markazlar faoliyatini o’tkazishga tayyorlanish va taqdimot qilish. Guruh bilan birgalikda mavzu bo’yicha o’yinli ta’lim faoliyatini tahlil qilish.</p> <p>Faoliyat mavzulari: “Uy quramiz, Men yashayotgan uy, Orzuimdagi uy, Supermarket, Mening xonam. Mebellar haqida nimalarni bilamiz, Mebellar saloni, Daraxt xususiyatlari bilan tanishish, Sandiqni bezatish, Milliy hunarmandchilik.</p> <p>Qog’ozdan stakan yasash, Kafe, Suyuqlik xajmini o’lchash, Tarelkani bezash, Choynakli bezash. Mayishiyytexnikaniyig’amiz, mayishiyanjomlaryordamchilarimiz, kompyute r yasaymiz” vhk.</p>			
	IV-bo’lim.	Ilim-fan va tabiat markazi	30		15
8	“Kuz bo’yoqlari” oy mavzusi bo’yicha o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish.	<p>Turli yosh guruhlarda bolalarga tabiat ob’ektlarida ishlash, ularni taqqoslash, individual tashqi belgilardagi turli xil ta’lim vazifalarini hal qilishga imkon beruvchi, “Kuz bo’yoqlari” oy mavzusi bo’yicha rivojlanish markazlarida o’yinli ta’lim faoliyatini tashkil etish usullari. Mavzuviy rejalashtirishni o’rganish va tahlil qilish. Tabiat markazi uchun kuz mavzulari bo’yicha o’yinlar tanlash.</p> <p>Kichik va o’rta guruhlarda stol-bosma, predmetli, so’zli didaktik o’yinlar: «Nima bu?» "Kuz yaproqlari", "Biz va tabiat" "Uyda kim yashaydi?", "Mazasidan top", "Bir hil bargni top", "Paxtadan nima hosil qilingan?", "Zoologik Loto", "Botanik Loto", "Nima uchadi, yuguradi, suzadi, sakraydi", "Mevalarning rangini ayt va qo’y", "Ajoyib haltacha", "Bu kimning uychasi?." , "Jonli-jonsiz", "To'rt fasl", "O'simliklar" kabi kuz fasliga oid o’yinlar uchun materiallar tayyorlash va o’tkazish.</p> <p>Katta va tayyorlov guruhlarda ta’limiy, predmetli, so’zli, bolalarning bilimlarini kengaytirish va mustahkamlashga qaratilgan o’yinlar tanlash: “Dorivor o’tlar”, “Inson va tabiat”, “Nima bo’ladi, agar tabiatda ... yo’q bo’lsa”, “Kuzdami, qishdami?” “Bu qachon</p>	6	A	3

		<p>bo'ladi?", "Savatda nima bor?", "Sabzavotlar do'koni", "Meva va mevalar", "Barglarni oling", "Bu kerak - kerak emas", "Bargiga qarab daraxtni top!", "Ta'midan yop!", "Xuddi shu gulni top!", "Nimaning ovozi?", "Ovozidan top!", "Ustida-ostida", Nima qayerda yashaydi?" kabi.</p> <p>Kuz fasliga oid o'yinlar uchun materiallar tayyorlash va markaz faoliyatini tashkil etish.</p>			
9	<p>"Qish" oy mavzusi bo'yicha o'yinli ta'lim faoliyatini tashkilotish.</p>	<p>Turli yosh guruhlarda "Qish" oy mavzusi bo'yicha rivojlanish markazlarida o'yinli ta'lim faoliyati mavzusini o'rganish. Ilm-fan va tabiat markazi uchun qish fasliga oid o'yinlar tanlash. Qish, sog'lom tanda-sog'lom ruh, mavsumiy kiyimbosh va poyabzal, yangi yil nima?</p> <p>Yosh guruhlarda hafta "Qish. Konstitutsiya kuni" mavzusi bo'yicha markazlarda o'yinli ta'lim faoliyatini tashkil etish va unga materiallar tayyorlash.</p> <p>Ta'limiy, stol-bosma, predmetli, so'zli, harakatli, musiqiy didaktik o'yinlar: "Bu qachon sodir bo'ladi?", "Qo'lqopning juftini top", "Avval nima, keyin nima?", "Qishning rasmini to'plang", "Qish yaxshimi, yomonmi?", "Bu qachon sodir bo'ladi?", "Qo'limda nima yashiringan, top!", "Foydali-foydasiz", "O'z toshingni top", "Qorparchangni top", "Men bilaman...", "Hayvonlar, qushlar, baliq". "Hayvonni pastga qo'ying.", "Sumkada nima borligini bilasizmi?", "U qayerda o'sishini aniqlang" "Men qanday hayvonman?", "Nimadan yasalgan?", "Bahorda, yozda, kuzda", "Yeyish mumkin emas – yeyish mumkin", "Foydali - foydasiz", "Gapni tugat", "4-si ortiqcha", "Havo, yer, suv" kabi o'yinlar tashkil etish va unga materiallar tayyorlash.</p> <p>Hafta mavzulari bo'yicha kichik guruhlarda markaz faoliyatini tashkil etish.</p>	6	A	3
10	<p>"Go'zal bahor" oy mavzusi, "O'simliklar bilan do'stlashamiz" hafta mavzusi bo'yicha tabiat markazida o'yinli ta'lim faoliyatini tashkil etish</p>	<p>Kichik va o'rta guruhlarda "Hayvonlar va qushlar bilan do'stlashamiz", "O'simliklar bilan do'stlashamiz", "Mavsumiy o'zgarishlar", "Hasharotlar" hafta bo'yicha rivojlanish markazlarida o'yinli ta'lim faoliyati. Mavzuviy rejalashtirish bo'yicha o'rganish va tahlil qilish. Ilm-fan va tabiat markazi uchun o'yinlar tanlash.</p> <p>Hayvonlar, qushlar, o'simliklar haqida olgan bilimlarini mustahkamlovchi ta'limiy o'yinlar ishlanmasini tuzish, atributlar tayyorlash. Barcha markazlarda mavzu bo'yicha ta'lim</p>	6	A	3

		<p>jarayonini tashkil etish. Davlat talablari bajarilishini aniqlash.</p> <p>Quyidagi mavzularni taklif qilish:</p> <p>Uchib ketuvchi va qishlab qoluvchi qushlar</p> <p>Qush uyasi uchun nimalar kerak?</p> <p>Chalkashliklar</p> <p>Nima qayerda qishlaydi?</p> <p>Qushni soyasi (tasviri)ga qarab top!</p> <p>Yaxshi va yomon</p> <p>Bu qush ekanini isbotla!</p> <p>Nima – nimaning bolasi?</p> <p>Bu kimning uyi?</p> <p>Uchadi – uchmydi</p> <p>Nima ortiqcha?</p> <p>Qushni yasa! (geometrik shakllardan)</p> <p>Nima yo'qoldi</p> <p>Tabiatni asra!</p> <p>Qushlar oilasi</p> <p>Ovozidan top! Kabi ta'limiy o'yinlarni rivojlanish markazlarida tashkil etish usullari. Mavzuga ijodiy yondoshish.</p> <p>Katta va tayyorlov guruhlarida "Hayvonlar va qushlar bilan do'stlashamiz", "Mavsumiy o'zgarishlar", "Hasharotlar" hafta mavzusida rivojlanish markazlarida o'yinli ta'lim faoliyati.</p> <p>Mavzuviy rejalashtirish bo'yicha o'rganish va tahlil qilish. Ilm-fan va tabiat markazi uchun o'yinlar tanlash.</p> <p>Hayvonlar, qushlar, o'simliklar haqida olgan bilimlarini mustahkamlovchi ta'limiy o'yinlar tashkil etish, atributlar tayyorlash. Barcha markazlarda mavzu bo'yicha ta'lim jarayonini tashkil etish. Davlat talablari bajarilishini aniqlash.</p> <p>Quyidagi mavzularni taklif qilish:</p> <p>"Men nimani tasvirladim, top!"</p> <p>"Bosh harfidan top!",</p> <p>"Men bilaman...",</p> <p>"Hasharotlar".</p> <p>"Hasharotlarni ajrat." ,</p> <p>"Ovozidan top!",</p> <p>"U qayerda yashaydi?"</p> <p>"Men qanday hasharotman?",</p> <p>"Bahorda, yozda, kuzda",</p> <p>"Foydali - foydasiz",</p> <p>"Gapni tugat",</p> <p>"Bu qachon sodir bo'ladi?",</p> <p>"4-si ortiqcha",</p>			
--	--	---	--	--	--

		“Havoda, yerda, suvda” kabi o‘yinlar uchun materiallar tayyorlash.			
11	Kichik va o‘rta guruhlarda eksperimentlar – amaliy tajribalar tashkilotish.	<p>Kichik va o‘rta guruhlarda sensor idrok qilish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish. Bolalarni turli xil holatlarda suyuq va qattiq jismlarni (suv, qum, toshlar, havo) xususiyatlarini o‘rganishga o‘rgatish. So‘rov natijalariga ko‘ra bolalarni mustaqil xulosalar chiqarishga o‘rgatish. Tajribalar o‘tkazish orqali bolalarda tabiatga qiziquvchanlik, kuzatuv, aqliy faoliyatni rivojlantirish. Videoroliklar orqali mustahkamlash.</p> <p>Davlat talablarini o‘rganish va yosh bosqichlari bo‘yicha murakkablashuviga e‘tibor berish. Tajriba va eksperimentlar mavzularini mavzuviy rejalashtirish bo‘yicha o‘rganish, kerakli jihozlarni tanlash va amalda tashkil etib ko‘rsatish.</p> <p>Tavsiya etiladigan mavzular: Bo‘yoqlar bilan tajribalar ;“Ranglarni ajrat!”, “Rangidan top!”, “Fyrverk” Havo bilan tajribalar; “Futbol” o‘ynaymiz”, “Kema uchiramiz” naychada puflash, “No‘xotlar o‘yini” Suv bilan tajriba o‘tkazish; “ Suvni bo‘yash”, O‘simliklar qanday suv ichadi?”, “Issiq va sovuq cuv” Tuz bilan tajribalar; “Eriydi, erimaydi”, “Sho‘r – ta‘msiz” Qum va loy bilan tajribalar; “Qumdan shakllar yasash” Elektr zaryadlari bilan tajribalar; Boshqa jonsiz tabiat ob'ektlari bilan tajribalar; O‘simliklar bilan tajribalar; Turli xil materiallar bilan tajribalar: shisha, oyna, qog‘oz, yog‘och, metall, sovun); Magnit bilan tajribalar.</p> <p>Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ko‘ngil ochish va tajriba o‘tkazish;</p>	6	A	3
12	MTTda tadqiqiy bilish va samarali Refleksiv faoliyatni tashkil etish.	<p>Davlat talablaridan tadqiqiy bilish va samarali refleksiv faoliyatni kichik sohasini o‘rganish. “Ilk qadam” davlat dasturida turli yosh guruhlarida ilm fan va tabiat markazida olib boriladigan ishlarni o‘rganish. Bolalar uchun qiziqarli tajriba va eksperimentlar: Maks Lusher rangining o‘ziga xos xususiyati ,“Quyosh”,« "Archa- kayfiyati daraxti", «Nishon»«Pantomima», "Idishdagi murabbo",refleksivekrani: "Svetofor" "Quyosh</p>	6	A	3

		va bulutlar" "Odamlar" kayfiyat ekrani:kayfiyat belgilaridan foydalanish (kulgilar, yulduzcha,bayroqlar ...); (gul barglari, shar, lupa, kattalashtiruvchi oyna, suv shag'ami, siyoh, olov-havoni buzadi, uzumdan, tuxumdan suv osti kemasi, qattiq va yumshoq narsalar) havu, suv, tuz, qum va loy, jonsiz predmetlar (shar, yelpig'ich, oyna, baklajka), o'simliklar, turli materiallar (oyna, shisha qog'oz, daraxt, temir, sovun), magnit bilan bolalar yoshiga mos eksperimentlar - amaliy tajribalar tanlash va tashkil etish.			
	V-bo'lim.	Ilk qadam dasturi bo'yicha guruhii mashg'ulot va rivojlanish markazlarida ta'limiy jarayonni tashkil etish	42		21
13	IMEN (TRIZ) metodi asosida ta'limiy jarayonni tashkil etish.	<p>"TRIZ-IMEN metodi asosida ishlash" mavzusida guruhii mashg'ulot tashkil etish usullari. Rivojlanish markazlarida o'yinli ta'limiy faoliyatni tashkil etish. TRIZ (rustilida: teoriya resheniya izobretatelskix zadach) ixtiro muammolarini yechish nazariyasi ekanligi haqida tushuncha. TRIZ-IMEN metodining maqsadi bolani tevarak olamni mustaqil ravishda anglab, undagi voqea-hodisalardan xulosa chiqarish, ixtiro etishga yo'naltirishdir.</p> <p>IMEN dasturi-bu bo'yicha jamoa bo'lib o'ynaladigan o'yinlar. Bolalarga hayotdagi qarama-qarshiliklarni hal etish yo'llarini ya'ni har kungi yaxshi-yomon, foyda-zarar kabilarni anglashni o'rgatish. Bolaning barcha faoliyati uning istagiga ko'ra tashkil etilishi va ijodiy rivojlantirilishi.</p> <p>Markazlardagi ta'limiy faoliyat: Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi: (Ixtiyoriy mavzu tanlanadi) "Bu uyda kim yashaydi?", "Mebel kim uchun?", "Men arxitektorman", "Garaj", "Mening uchar mashinam" birgina ob'yektni undan foydalanishning turli shart-sharoitlarini nazarda tutib konstruksiyalash; Qaysi detal qurish-yasash uchun ko'proq mos kelishini aniqlash; Qaysi usul bilan konstruksiyalash ko'proq maqsadga muvofiq ekanligini belgilash;</p>	6	A	3

		<p>Turli narsalarni ikki teng qismlarga bo'lishni, olingan qismlarni «yarim», «ikkidan bir qism» deb atash.</p> <p>Narsalarni ko'z bilan chamalab, miqdori, kattaligi (uzun (qisqa), keng (tor), enli (ensiz), baland (past), qalin (yupqa) kabi namuna va unga teng bo'lgan bolalar uchun tanish narsalar yoki harakatlar natijasida qiyoslanuvchi narsalarning o'lchamini aniqlash.</p> <p>Syujetli-rolli o'yinlar va drammashtirish markazi:</p> <p>“Sholg'om polizda kichkina bo'lib o'sibdi”, “ Bu teremokda kimlar yashaydi?”, “Zamonaviy-Zumrad va Qimmat”, “Men-Robot”-hikoya va ertaklarini yangi talqinda ixtiro qilib, rollarga bo'linib o'ynash va sahnalashtirish.</p> <p>“Tog' yon bag'rida karam sho'rva pishiramiz” (muammoli vaziyat) syujetli rol o'yin -bolalarni faqat fantaziya qilish emas, balki ularning dunyoning ikkilamchilik tomoni borligini anglash.</p> <p>IMEN usulidagi jumboqli o'yinlar orqali bolalar qobiliyatini o'stirish bilan birga, ularda hozirjavoblik, fantaziya, ixtiro qilish va qiyin vaziyatdan to'g'ri yo'l topa olish kabi xususiyatlarni tarbiyalash.</p> <p>Til va nutq: “Tomchilar haqida ertak”, “Ur to'moq”, “Susanbil” ertagi; “Berkitilgan resurslar”, “Garoyib piyoda”-suhbatlar uyushtirib, o'rganilgan axborotlar tizimini qiyosiy tahlil etish, solishtirish, mustaqil munosabatni shakllantirishga imkon yaratishni, bolalarning so'z boyligini oshirish va faollashtirish.</p> <p>Bolalar bilan har bir mashg'ulot muammosi izlanish tomonlari qanday qilib? Qayerda? Nega? Nima uchun? Nima bilan almashtirish mumkin. Nimasi yaxshi, nimasi yomon, nimasi foydali, nimasi noqulay, nima qilmoq kerak? Qanday foydalansa boladi? Qanday yo'l tutish kerak? Gul urug'l yerga tushadi, yomg'ir yog'adi, u o'sadi, shamol esadi vkh savollarga fikrlab to'liq javob berish</p> <p>Ilm fan va tabiat markazi: Havoning, magnitning, elektrning xususiyatlari va ularning inson hayotidagi yaxshi-yomon, foyda-zarar tomonlari bilan tanishtirishni; Havoning qayishqoqligi va ma'lum hajmni egallashi; Magnit uchlarning o'ziga tortishishi va o'zidan</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>itarishi bilan tanishtirishni; Bolalarni o`zlari qurgan uychalarini batareyka, lampochka, sim , viklyuchatel yordamida "elektrlashtirishga" o`rgatishni;</p> <p>San`at markazi:</b> "Shaklni davomettir", "Bu shaklni nimaga o`xshatyapsan?", "Bu qanday o`yinchoq?", "Kayfiyatlar", "Mening kelajakdagi uyim", "Afsonaviy mashina", "Mening sevimli qo`g`irchog`im", "Gerbariylardan ihtiyoriy applikasiya ishini bajarishni; Loy ishi "Buni nimaga o`xshatyapsan?" ixtiroli, ijodiy ishlar bajarishni;</p> <p>Bolaga tayyor ish bermay, uning ongida borliqni anglatishga imkon uyg`otish.</p> <p>"Qani, sen nima deb o`ylaysan?" deya bolani o`zini o`ylashga, fikrlashga yo`naltirish.</p> <p>Musiq va ritmika markazi:</p> <p>Raqs. "Zamonaviy qizaloq"; O`yin "Ovozidan top", "Kuladi-yig`laydi", "Kayfiyatlar"; musiqa tinglash, "Oxanglarda ertaklar" A.Mansurov; Kuylash: "Qilichmi-to`qmoq" N.Norho`jayev;- musiqa rahbariga jo`r bo`lib ijro etishni;</p> <p>Tinglangan, kuylayotgan kuy va qo`shiqlarning mazmunini anglashi va bayon etish. Kuylash va harakatlanishni musiqaga moslay olish.</p>			
14	<p>Kichik va o`rta guruhlarda "O`zbekiston - mening Vatanim" mavzusida ta`limiy jarayonni tashkil etish.</p>	<p>"O`zbekiston mening Vatanim" mavzusida guruhliy mashg`ulot tashkil etish. Rivojlanish markazlarida o`yinli ta`limiy faoliyatni tashkil etish. O`quvchilarga bolalarga tug`ilib o`sgan joylariga muhabbat va ularning Vatanim-O`zbekiston haqida bilim berish usullarini ko`rsatish. O`z shahar, qishloq, mahalla va ko`chasi haqidagi bilimlarni kengaytirish. Yashash joyidagi me`morchilik yodgorliklari, chiroyli qurish-yasashga qiziqish uyg`otish, ularning nomlarini to`liq aytishga o`rgatish.</p> <p><b>Markazlardagi ta`limiy faoliyat: (Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</p> <p>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi:</p> <p>"lego" turidagi o`yin bo`laklaridan modellar yig`ishni; 3-4ta (kichik guruhda); 6-8ta (o`rta guruhda) qismlardan pazllar yasash; Qog`ozdan buklash orqali sodda shakllarni yasash;</p> <p>Asosiy qurish-yasash materiallari (kubik, g`ishtchalar, plastina, silindr, uch qirrali prizma kabilar)ni bilish va nomini aytish;</p>	6	A	3

	<p>G'isht va plastinalarni vertikal tartibda tahlay olishni, qo'shimcha detal qo'shish yoki birini boshqasi bilan almashtirish orqali qurish-yasash ishlarini o'zgartirish;</p> <p>Qurish-yasash qismlarining hajmini: katta-kichik, baland-past, uzun-qisqa, keng-tor, kabi tushunchalarni berilishi;</p> <p>(Kubik va g'ishtchalardan "Bog'cha quramiz"; "Bayroqcha"ni bo'yash", "Bizning ko'cha"; "Do'kon quramiz", "Toshkent shahri bilan tanishuv");</p> <p>Bolalarga tayyor shakllardan konstruksiyalar ("Toshkent ko'priklari", "Men yashaydiganuy") yasashni;</p> <p>Bolalarga alohida predmetlardan guruh hosil qilishni (barcha qizil, barcha sariq, barcha yumaloq va boshqa predmetlarni guruhlash);</p> <p>Guruhdan bir predmetni ajratishni;</p> <p>Bolalarni doira, kvadrat va uchburchak haqidagi tasavvurlarni mustahkamlash uchun (doirani o'ng qo'lga ol, kvadratni chap qo'lga ol), qo'lida turgan narsani nomini aytishni;</p> <p>"Topchi, haltada nima bor", "Juftingni top", "O'z uyingni top" kabi o'yinlardan foydalanishni o'rgatish usullarini ko'rsatish;</p> <p>Syujetli-rolli o'yinlar va drammalashtirish markazi:</p> <p>Bolalarni tarbiyachi bilan bo'ladigan hamkorlikdagi o'yinlariga qatnashishlari;</p> <p>O'zi mustaqil tanlagan rolni ijro etishni, shartli o'yin harakatlarini bajarishlari;</p> <p>Tarbiyachi yordamida tanish ertaklarni va zamonaviy adabiyot syujetlarini drammalashtirish;</p> <p>Bolalar o'yinlarda madaniy axloq qoidalari, xayrihohlik, o'zaro yordam vakllarni qo'llash;</p> <p>("Kelinglar tanishamiz", "Bolalar bog'chasi", mazmunli rolli o'yinlar "O'zbekiston shaharlari")</p> <p>Til va nutq: "Mening guruhimdagi jihozlarim", O'zbekiston shaxarlari haqida suhbat; Avtobusda ekskursiya, har xil yodgorliklar, diqqatga sazovor joylar oldida to'xtash; Suhbat "O'zbekiston Vatanim mening", "O'zbekiston poytaxti", "O'zbekiston prezidenti", "O'zbekiston haqida she'rlar yodlash";</p> <p>Mavzu bo'yicha she'r, ertak, topishmoq, hikoya, sanamalarni ifodali aytish;</p> <p>Asar mazmuni asosida berilgan savollarga imkon qadar aniq va dadil javob berish;</p>			
--	---	--	--	--

		<p>Ilm fan va tabiat markazi: Bolalarga ob-havo holatini (sovuq, issiq, iliq, quyoshli, bulutli, shamol esyapti, yomg'ir yog'yapti), suv va qorning ayrim hususiyatlarini (suv tiniq, qor yumshoq bo'lishi, undan qorbobo yasash ,qor bo`ron o`ynash, qor quruq nam bo`lishi mumkinligi vkh...) farqlashni;  Ayrim predmetlar suvda cho`kishi, ayrimlari cho`kmasligi-suvning hususiyatlarini; (tajriba)  Jonsiz tabiatning ayrim hususiyatlari (tosh qattiq, qum sochiluvchan) ni tajriba orqali farqlash usullarini ko`rsatish; "Hona gullari bilan tanishtirishni", "Kuz barglari";</p> <p>San`at markazi:</b>  Rasm "Bayroqchani bo`yash", "Gullar", loyishi "Do`stlarim uchun teshikkulcha". Yelimlash: "Bayroqcha."  Rasm chizish "O`z shahrimni qanday ko`rishni istayman", applikasiya "So`zana", "Shaxar bo`ylab ekskursiya";  Rasm solish uchun zarur materiallarni bilish va nomini aytishni, qalam, flamaster, mo`yqalam va bo`yoqdan to`g`ri foydalanish;  Tayyor figuralardan tasviriy materiallar yaratish, tabiiy va geometrik shakllardan bezakli kompozitsiyalar yaratishni va applikasiyani bezash;</p> <p><b>Musiqa va ritmika markazi:</b>  Bolalarga bir-biriga o`xshash bo`lmagan (bayramona-tantanali, oxista-tebranuvchi, raqsona-quvnoq) kayfiyatidagi qo`shiq va cholg`u kuylarini idrok etishni;  "Alla" D. Omonullayeva, Raqs-"Gullar bilan raqs", Juft raqs (o`zbek halq kuyi). Bolalarda kichik hajmli asarni tinglashga ishtiyoq uyg`otish.</p>			
15	<p>Katta va tayyorlov guruhlarida "O`zbekiston meningVatanim" Mavzusida ta`limiy jarayonni tashkil etish.</p>	<p>"O`zbekiston mening Vatanim" mavzusida guruhiy mashg`ulot tashkil etish. Rivojlanish markazlarida o`yinli ta`limiy faoliyatni tashkil etish. O`zbekistonning milliy madaniy me`rosini, uning tarixini bilishga qiziqtirish. O`zbekiston respublikasiga kiruvchi shaharlar (Buyuk ipak yo`li), har bir shaharlarning o`ziga xos hususiyati, madaniyati, me`morchilik san`ati, iqtisodi, xaritada joylashuvi kabi bilimlarni bolalar ongiga yetkazish.  Mavzularni tanlashda, mantiqiy fikrlashga oid lavhalar, ilg`or g`oyalar, vatanparvarlik,</p>	6	A	3

	<p>insonparvarlik ruhini ko'tarish haqida materiallar, ularni yoritishda hamda amaliy mashg'ulotlarni tanlashda milliy an'ana va qadriyatlarimizdan, o'yinlar, maqol, matal, hikoyalardan foydalanish.</p> <p>Markazlardagi ta'limiy faoliyat: (Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</p> <p>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi: "Mening shaxrim", "Teleminora quramiz", "Mening kelajakdagi uyim", "Zamonaviy shahar", "Maxalla ko'chalari", "Oilamiz uchun uy"-birgina ob'yektni undan foydalanishning turli shart-sharoitlarini nazarda tutib konstruksiyalash; Qaysi detal qurish-yasash uchun ko'proq mos kelishini aniqlash; Qaysi usul bilan konstruksiyalash ko'proq maqsadga muvofiq ekanligini belgilash; Istiqbolda qurish-yasashni rejalashtirish ko'nikmalarini rejalashtirish; Pul qiymatlari va narx-navo, plastik kartochka, terminal haqida ilk tushuncha berish. Shartli o'lchov yordamida predmetlarning kengligini, uzunligini o'lchashni va taqqoslash; Suyuq jismlarni shartli o'lchov birligi bilan o'lchashni va o'lchash natajasini son bilan aytish; Turli narsalar (geometric shakllar, mevalarni va boshqalar)ni o'nta teng qismlarga bo'lishni o'rgatish; Bolalarni 2 ta, 4 ta uch burchaklardan bitta ko'p burchaklar tuzishga (besh burchak va oltiburchak), kichik to'rt burchakdan bitta katta to'rt burchak tuzishga o'rgatish usullari; Tevarak-atrofdan mo'ljal olib bilishni mashq qildirish, aytilgan yo'nalishni tez va to'g'ri belgilash;</p> <p>Syujetli-rolli o'yinlar va drammalash tirish markazi: "Yosh sayohatchilar", "Maktab", "Buvijonimnikida mehmonda", "Sartaroshxona", "Zumrad va Qimmat" ertagini sahnalashtirish, "Ikki do'st" hikoyasini sahnalashtirish; Bolalarni o'yin mazmuniga mos tarzda turli rollarga kirishishni, anjomlar, qurilmalar, qurish-yasash materiallaridan foydalanish; O'yinlarda atrof-borliq haqidagi tasavvurlarni, adabiy asarlar va multfilmlardan olgan taassurotlardan ijodiy foydalanish;</p>			
--	---	--	--	--

	<p>Barcha o`yin ishtirokchilarida o`z harakatlarini rejalashtirishni va muhokama qilish ko`nikmalarini rejalashtirish;</p> <p><b>Til va nutq:</b> Suhbatlar uyushtirish-“Vatanimizning tarixiy shaharlari (Samarqand, Buhoro, Xiva-buyuk ipak yo`li) bilan tanishuv; “Samarqand, Buxoro o`yinchoqlari”, “Mening oilam, mening qo`rg`onim”, didaktik o`yin-“Kulolchilik do`konida”-bolalarga o`yinchoqlar va buyumlar haqida hikoya tuzish; O`rgatayotganda o`yinchoqlarni tariflab berish; O`yinchoqlarning o`ziga xos xususiyatlarini ko`rsatuvchi belgilarini (rangi, shakli, qanday o`ynalishi vkh...) aniq so`zlar orqali ifodalash;</p> <p><b>Ilm fan va tabiat markazi:</b> “O`lkaning yer maydoni (tog`lar, adirlar, daryolar)”, “Sabzavot va mevalardan bo`yoq olish”, “Loy va qumning hususiyatlari”, “Toshning hususiyatlari”, “Kimning uyi mustahkam”, “Ajoyib magnitlar” Magnit uchlarining o`ziga tortishishi va o`zidan itarishi haqidagi bilimlarini rivojlantirish; Qum, loyning belgilarini farqlash va nomini aytishni (qum to`kiladi, xo`l qumdan narsalar yasash mumkin, qurigan loy-qattiq , ezsa uqalanadi, u ho`l bo`lsa yana loyga aylanadi, undan narsalar yasash mumkin vkh...)ligini tajriba qilish;</p> <p>San`at markazi:</b> “O`zbekistonda milliy bayramlar”, “Tabiiy bo`yoqlardan kuzgi manzara”, Applikatsiya “Obod maxalla”, “Navro`z saylida” rasm va applikatsiya “Men va mening oilam”, “Do`stimga sovg`a” ixtiyoriy ijodiy ish; “Xamro buvi o`yinchoqlari” rasmini noan`anaviy usulda chizish; Loy ishi-Xamro buvi o`yinchoqlarini “Toy choq”, “Xo`roz”;</p> <p>Applikatsiyada yelimdan foydalanishlarni va tayyor formalarni yelimlash yo`li bilan tasvirlar yarata olish;</p> <p>Jamoaviy kompozitsiyalarni yaratishda qatnashish va ijod qilish ko`nikmasini shakllantirish;</p> <p>Musiq va ritmika markazi: Kuylash: “Oltin paxtam” M.Burxonov; musiqa tinglash “Vatanim ” F.Nazarov; “O`zbekiston Davlat madhiyasi” M.Burxonov; “Turkiston farzandimiz” D.Omonullayeva; “O`zbekiston mustaqil” M.Dadaboyev-Vatanga muhabbat hissi, milliy g`ururini shakllantirish;</p>			
--	--	--	--	--

		Musiqasi asarining go'zalligini his qilish, mazmunini tushunish.			
16	Kichik va o'rta guruh yoshidagi bolalar bilan "Koinotsirlari" mavzusida ta'limiy jarayonni tashkil etish.	<p>"Koinot sirlari" mavzusida guruhviy mashg'ulot tashkil etish. Rivojlanish markazlarida o'yinli ta'limiy faoliyatni tashkil etish. O'quvchilarga bolalarga kichik yoshdan tevarak-atrofdagi voqea-hodisalariga to'g'ri munosabatni shakllantirishda koinot sirlari haqida eng sodda tushunchalar berishni. Quyosh, Oy, sayyoralar va Yer sayyorasi to'g'risidagi ilk bilim va tushunchalarni mashg'ulotlar aro bog'liqlik va boshqa faoliyatlarda berish metodlari.</p> <p>Markazlarda ishlash bo'yicha o'yinlarni tashkil etish.</p> <p>Markazlardagi ta'limiy faoliyat: (Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</p> <p>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi: Bolalarga soda voqeband o'yin masalalarni loyihalab oddiy qurilmalarni "lego" turidagi o'yin bo'laklaridan modellar yig'ish;</p> <p>3-4ta (kichik guruhda); 6-8 ta(o'rta guruhda) qismlardan pazllar yasash;</p> <p>Qog'ozdan buklash orqali soda shakllarni yasash;</p> <p>(Qurish-yasash: "Shamol bilan o'ynash uchun parrak yasash", "Paketa" vxk..)</p> <p>Qurish-yasash qismlarini hajmiga ko'ra (katta-kichik, uzun-qisqa, baland-past, tor-keng) ligini farqlay olishni va o'z nutqlarida bu so'zlarni qo'llashni;</p> <p>Bolalarga globus, Yer sayyorasi, kosmik kemalar, fazogirlar, osmon jismlari haqida tushuncha berish jarayonida sayyoralarining katta-kichikligini, uzoq-yaqinligini, shakli, fazodagi o'rnini, ya'ni matematik tasavvurlarni shakllantirish;</p> <p>Quyosh va oy haqida tasavvur hosil qilish;</p> <p>Geometrik shakllardan "Raketa", "Quyosh" tasvirlarini yasash; "Rasmlar juftini top"; "Sayyoramiz qanday shaklda?", "Kosmik loto" v.hk... didaktik o'yinlarini uyushtirish;</p> <p>Syujetli-rolli o'yinlar va drammashtirish markazi: "Oyga raketada uchamiz"-bolalarni tengdoshlarning o'yin harakatiga qiziqishini uyg'otish, bir-biriga halaqit qilmasdan o'ynashga o'rgatish;</p>	6	A	3

		<p>Harakatlarni bitta ob`yektdan ikkinchisiga ko`chira olish, mustaqil o`ynayotgan paytda harakatlarni so`zlar bilan izohlash;</p> <p>Qo`g`irchoq teatri qaxramonlari harakatlarini kuzatish;</p> <p>Til va nutq: Suhbat “Raketa kimga kerak?”; “Fazo va fazogirlar”, “Fazoga yo`l”, “Yulduzli osmon rasmi asosida suhbat; U.Nosirov. “Oftob chiqdi olamga” she`rini yodolish; -javob berayotganda, hikoya qilayotganda, so`zlarni Grammatik jihatdan to`g`ri o`zlashtirish, jummalarni to`g`ri tuzish;</p> <p>Suratlar bo`yicha so`zlab, hikoya qilishda, bolalarga suratda tasvirlangan voqealarga munosabat bildirib, mustaqil hikoya tuzish;</p> <p>“Fazo bu nima?”, “Sayyoramiz qanday nomlanadi?”, “Quyosh sayyorami yoki yulduz?”, “Kimlar fazoga uchadi?”, “Oyga sayoxat”, “Uchadi-uchmaydi”; “Kim nima qiladi?” didaktik o`yinlarni uyushtirish;</p> <p>Qo`shimcha ravishda fazo, raketa so`zlarini o`z nutqlarida qo`llashlari;</p> <p><b>Ilm fan va tabiat markazi:</b> Suv, qor, muz, qum, loyning belgilarini farqlash va nomini aytishni (qor oppoq, sovuq suv, suv oqadi, iliq va sovuq bo`lishi mumkin; muz qattiq, sirpanchiq; qum to`kiladi, xo`l qumdan narsalar yasash mumkin), o`simliklarni o`sishi uchun suv zarur; - bolalarning diqqatini jonli va jonsiz tabiatda sodir bo`layotgan tanish va notanish predmet va tabiat hodisalariga jalb qilish;</p> <p><b>San`at markazi: Rangli qalamlar bilan “Raketa parvozi”- rasm; “Katta-kichik sayyoralar rasmini chizishlari”; “Osmondagi yulduzlar”; “Fazo sirlari”; plastelindan “Raketa” yasash; applikasiya “Fazodagi raketalar” tasvirlarini (jamoaviy ish) bajarish;</p> <p>Predmetning o`ziga qarab va tasavvurlariga asoslanib, narsalar yaratishni, bunda tabiat hodisalari, tasviriy vosita va texnologiyalarni qo`llash;</p> <p>Musiqa va ritmika markazi: Musiqa ostida marsh, mavzuga oid hikoya, she`r, ashulalarni o`rganish;</p> <p>Bolalarga musiqa asarining mazmunini tushinishi (M-n “Quyosh va oy” quyosh chiqqanda quvnoq musiqa, oy chiqqanda tinch musiqa yangraydi) va kayfiyatini farqlash;</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>Bolalarga turli sayyoralar kiyimlari yoki niqoblarini kiygizib, sayyoralarning quyosh atrofida aylanib yurishlari harakatlarini musiqa ostida bajarish;</p> <p>Bolalarni asar g`oyasini tushunishga, tasviriy vositalarni his etishga, she`riy nutqdagi musiqiylik, ohangdorlik, ritmni payqay olishga o`rgatish.</p>			
17	<p>Katta va maktabga tayyorlov guruh yoshdagi bolalar bilan "Koinot sirlari" mavzusida ta`limiy jarayonni tashkil etish.</p>	<p>"Koinot sirlari" mavzusida guruhviy mashg`ulot tashkil etish. Rivojlanish markazlarida o`yinli ta`limiy faoliyatni tashkil etish. Kosmik fazo va birinchi fazogir Y.A. Gagarin; Quyosh va uning xususiyatlari bilan tanishtirishni davom etish; Tun va kun haqida bilim berish (nima uchun Yer yuzida tun va kun bo`ladi?), koinotdagi sayyoralar va ularning Quyosh tizimidagi joylashuvi haqida bilim berish usullarini ko`rsatish. Tevarak-olam haqidagi bilim va tasavvurlarni chuqurlashtirish asosida bolalarning so`z boyligini oshirish va faollashtirish.</p> <p>Markazlardagi ta`limiy faoliyat:</b>  <b>(Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</b>  <b>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi:</b> Bolalarda 10 gacha bo`lgan predmetlarni to`g`ri va teskari sanash ko`nikmasini mustahkamlash, ko`rsatilgan songa binoan predmetlarni sanab chiqishni mashq qildirish;</p> <p>Matematik misollarni raqamlar yozilgan kartochkalar yordamida ifodalab yechish;</p> <p>Bolalar shartli o`lchov yordamida predmetlar kengligi, uzunligini o`lchashga o`rgatishni davom ettirish va o`lchash natijasini son bilan aytishni va tegishli raqamlar bilan belgilash; Buyumlar (o`yinchoq)ni o`ng qo`l bilan chapdan ongga qo`yish;</p> <p>Bolalarni predmetlarning o`ziga nisbatan joylashishini aniqlash;</p> <p>Maxsus figuralar to`plamidan foydalanib, namunadagi qismlardan tashkil topgan shakl-siluetlar ("Ozga sayyoraliklar", "Lunaxod" v.hk...) hosil qilish;</p> <p>Labirintlar va ularning yechimini topish;</p> <p>Bolalarni yangi detallar va ularning xususiyatlari bilan tanishtirishni-turli shakl va hajmdagi yog`och taxta (uzun-qisqa, to`rtburchak, uchburchak) chorqirra yog`och (brus) va silindrlar;</p>	6	A	3

		<p>Bolalarga yil davomida lego jihozlaridan loyihalar yaratish; 20 qismdan kam bo`lmagan pazllarni yig`ish va qog`ozlarni bukib shakllar yasash;  Bir necha qurish-yasash guruhini yagona mazmunga birlashtirish;  Qurish-yasash materiallari to`plamlaridan turli mavzularda loyihalar yaratishga o`rgatish.  “Kosmodrom”, “Maydon”, “Raketani yig` ” – jamoaviy ish bajarishni; “Quyosh va uning tizimidagi sayyoralar”- pazllardan tasvirni yig`ish.  “Raketa”, “Kosmonavt”, “Quyosh va uning tizimidagi sayyoralar”- qirqimlardagi tasvirini to`g`ri yig` va sana; “Labirintdan raketaga to`g`ri chiqib manzilga yetib olish yo`lini ko`rsat”- labirint; “Rasmni soyasiga ko`ra joylashtir” kabi o`yinlarni uyushtirish; Syujetli-rolli o`yinlar va drammalashtirish markazi:</b>  Turli-tuman o`yin syujetlarini (“Oyga qilgan sayohatimiz sarguzashtlari”, “Viktorina”) mustaqil tanlash va o`ylab topish;  Rolning yangi talqinini toppish va uni amalga oshirish;  O`yin jarayonida o`z tengdoshlari bilan birgalikda harakat qilish, xarita va sxemalarni tanlash tartibi haqida kelishib olish; Til va nutq: Bolalarning atrof-olamdagi hodisalar haqidagi bilimlarini aniqlash, mustahkamlash va kengaytirish maqsadida ularning nutqini boyitish va faolligini oshirish; “Quyosh bilan tanishuv”; “Quyosh tizimi”- hikoya; “Men kosmonavt”- ixtiyoriy hikoya; “Yer, Oy, va raketa”-Qora qalpog`iston halq ertagi; “Quyosh bilan tanishuv”; “Birinchi kosmonavt Yu. A. Gagarin”, “Boshqa sayyoralarda hayot bormi?” suhbat-kabi mavzular yoritilayotganda, javob berayotganda, hikoya qilayotganda bolalar so`zlarni Grammatik jihatdan to`g`ri o`zlashtirish;  O`yinchoq, turli buyumlar va voqeiy (Syujetli) rasmlar bo`yicha, mustaqil ijodiy hikoyalar tuzish; Ilm fan va tabiat markazi: Bolalarning eng oddiy fizik hodisalar haqidagi tasavvurlarini boyitishda havo va uning eng oddiy xususiyatlari (tiniqligi, qayishqoqligi, harakat qilishi-shamol) bilan tanishtirish (Tajriba);</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>Suv xususiyatlari (tajriba) Predmetlarni kuzatishni, oddiy tajribalar (cho`kadi-cho`kmaydi, uchadi-ucmaydi) otkazishni, suvning xususiyatlarini aniqlash;</p> <p>Teleskop bilan tanishtirish;</p> <p>Bolalarni tong, kunduz, kechqurun, kechasi tushunchalari bilan tanishtirish;</p> <p>Kun qismlarida insonlar va bolalarning harakatlari haqida tushuncha berish;</p> <p>San`at markazi:</b> Rasm: "Kapsula; sputnik, raketa"; , "Kulgili o`zga sayyoraliklar", Applikasiya: "Biz Oyga uchamiz". Loy ishi "Belka va strelka oyga uchdi"-turli usullardan foydalanib har xil shakldagi narsalarni yasash;</p> <p>Kattalar rahbarligida bolalarning badiiy faoliyatida faol ishtirok etishga nisbatan qiziqish va ishtiyoqlarini oshirish;</p> <p>"Kosmosga parvoz qilamiz"-bolalarga teng qurlari bilan birgalikdagi faoliyatda, ikki qatnashuvchi ishtirok etadigan syujetli-rolli o`yinlarni, rollarni ijro etish;</p> <p>Rollarni navbatma-navbat ijro etib, obrazlarni jonlantirishga intilish;</p> <p><b>Musiq va ritmika markazi:</b></p> <p>Ota-onalar bilan birga "Kosmik liboslar" mavzusida ko`rgazma uyushtirib musiqaga mos mustaqil harakatlanishi;</p> <p>Mavzuga oid bayram ertaliklari va ko`ngil ochish soatlaridagi faol ishtirok etishlari;</p> <p>Turli obrazlarga harakatlar o`ylab topish.</p> <p>Maktabga tayyorlov guruhi bolalari bilan "Koinot sirlari" mavzusida guruhii mashg`ulot tashkiletish.</b> Rivojlanish markazlarida o`yinli ta`limiy faoliyatni tashkiletish. O`quvchilarga maktabga tayyorlov guruhi bolalariga yulduzlar va yulduzlar turkumlari, koinotga sayr qilgan "Fazogirlar", ulug' mutafakkir Mirzo Ulug'bekning yulduz shunoslik faniga qo'shgan ulkan hissalarini, milliy-madaniy merosimiz haqida bilim berish usullarini ko`rsatish. Astronomik bilimlarni berishda matematik tushunchalardan son-sanoq, kattalik, shakl, tevarak atrofda mo`ljol olish va vaqt haqidagi tushunchalarini mustahkamlash, lug`atini yangi so`zlar bilan boyirish.</p> <p>Markazlardagi ta`limiy faoliyat: (Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi:</p> <p>10 gacha tartib bilan sanash, miqdor va tartib sanoqni farqlash, «qancha?», «qaysi?», «xisob bo'yicha nechanchisi?» degan savollarga to'g'ri javob bera olish;</p> <p>Vazifalarning yechimini «yozishda» sonlarning raqam belgilari va amal belgilari: plyus (+), minus (-), barobar (=) dan foydalanish;</p> <p>Arifmetik masalalar tuzish va yechush.</p> <p>“Koinotdagi chalkash uvlar”, “Kosmonavtlarni qidirib”, “Uchar likobcha”, “Raketalar adashishdi”, “Birinchi parvoz”, “Marsda yashovchi Marsliklar”, “Ozga sayyoraliklar”, “Koinotdagi jang” labirintlar va ularning yechimini topishni; “lego” jixozlaridan loy ihalar yaratish;</p> <p>8-10 qismdan kam bo'lmagan pazllarn iyig'ish;</p> <p>Qog'ozlarni bukib shakllar yasashni (lunaxod, kapsula, raketa), qurish-yasash materiallari to'plamlaridan turli mavzularda loyihalar yaratishni o'rgatish;</p> <p>Bolalarga yulduzlar va yulduzlar turkumlari haqida tushuncha berish; Bolalarga yulduzlar va ularning o'zaro turkumlar hosil qilishlarini, yulduzlar turkumlaridagi yulduzlar sonini sanash, ularni farqlash va taqqoslashga o'rgatish;</p> <p>Birinchi kosmonavt- qaxramon uchuvchi Yuriy Alekseevich Gagarin; Hamyurtimiz Vladimir Jonibekov; o'zbek o'g'loni Solijon Sharipovlar bilan tanishtirish;</p> <p>“Yulduzlar turkumlarini birlashtir” rasmlari orqali sanash va bo'yash;</p> <p>“Yulduzli hayvonot bog'i” ga (matematik mazmundagi) sayr;</p> <p>Syujetli-rolli o'yinlar va drammalashtirish markazi:</p> <p>Qanday o'yin o'ynash, bunda (“Marsga uchamiz”, “Yerga qaytish”) kim qanday rolni o'ynashi haqida sheriklari bilan kelishishni, o'yin qoidalariga rioya qilish;</p> <p>Ta'limiy o'yinlar orqali o'z imkoniytlarini baholash;</p> <p>Spektaklni ko'rib bo'lgandan keyin aktyorlar o'ynini qo'llangan badiiy ifoda vositalarini va saxnaasarining badiiy bezaklarini baholash;</p> <p>Til va nutq: Hayotiy mavzular bo'yicha mantiqiy rivojlanib boruvchi hikoya tuzish qobiliyatlarini rivojlantirish;</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>“Muhammad Tarag`ay Ulug`bek bilan tanishuv”-bolalarda asarda ishtirok etayotgan qaxramonlarning ruhiy kechinmalarini tushunib, ravon bayon etish, she`riy asarlarni yodolish, ifodali o`qishni mashq qilish;</p> <p>“Sayyoralar bilan tanishuv”; “Oy bilan tanishuv”, “Oyga sayohat” ,“Gallaktikadagi eng yaxshi Sayyora”-kattalarga tabiatdagi notanish yoki o`zi uchun qiziqarli bo`lgan predmet va xodisalar haqida savollarga javob berish;</p> <p>Koinot sirlari, Quyosh, Oy, Yulduzlar haqida she`r, topishmoq va maqollarni o`rganish;</p> <p>Ilm fan va tabiat markazi: TRIZ-IMENusulida “Boshqa sayyoraga sayohat” hikoya davomida muammolar yechimini topish;</p> <p>Plastmassa bilan yog`och haqidagi elementar tushunchalarini shakllantirish;</p> <p>Plastmassani hususiyatini hisobga olgan holda undan qurish va yasashni o`rgatish;</p> <p>Yog`och va plastmassani suvga solinganligidagi holatini kuzatish;</p> <p>Yer va o`zga sayyoradagi hayot uchun uylar, mebellarni ixtiro qilish;</p> <p>Uyerda qanday gullarni tuvakda o`stirish;</p> <p><b>San`at markazi: Individual va jamoaviy rasmlar chizish, atrof borliq, hayot va badiiy asar voqea-hodisalari asosida predmetli va syujetli rasm chizish;</p> <p>Rasmda turli tasviriy materiallarni va tasviriy texnologiyalarni qo`llash;</p> <p>Narsaning konstruksiyasini ko`ra bilish va amaliy vazifalarni nazarda tutgan holda uni tahlil qila olish;</p> <p>Katta hajmdagi o`yinchoqlarni yasash;</p> <p>“Koinotda raketa”, “Quyosh va uning tizimidagi sayyoralar”, “Skafandr kiygan kosmonavt” rasmini chizishni; Applikatsiya “Raketa koinotda uchib ketmoqda”, loyishi “Skafandr kiygan kosmonavt” siluyetlarini yasash;</p> <p>Musiq va ritmika markazi:</p> <p>“Oy atrofidagi yulduzchalar raqsi”, “O`zga sayyoraliklar” raqsi-musiqaga mos mustaqil harakatlanish;</p> <p>D.Omonullayevaning “Kosmonavtlar” qo`shig`ini kuylashni, kuylash va harakatlarni musiqaga moslay olish;</p> <p>Tinglangan, kuylayotgan kuy va qo`shiqlarning mazmunini anglashi va bayon etish;</p> <p>Bayram ertaliklarida faol ishtirok etish;</p>			
--	--	---	--	--	--

		Turli musiqiy o`yinlarni tashkil etish.			
18	“Yer sayyorasi” mavzusida ta’limiy jarayonni tashkil etish.	<p>Kichik va o`rta guruh yoshidagi bolalar bilan “Yer sayyorasi” mavzusida guruhiy mashg`ulot tashkilotish.</p> <p>Rivojlanish markazlarida o`yinli ta’limiy faoliyatni tashkil etish. O`quvchilarga bolalarga “Yer sayyorasi” shu bilan birga o`z shahar, qishloq, mahalla va ko`cha haqida bilim berish usullarini ko`rsatish. Ularning ona Yerimizga, tabiatga, hayotga, borliqqa to`g`ri munosabatda bo`lish hislarini tarbiyalash. Bolalarning tevarakatrodagi narsa va hodisalarga qiziqishini uyg`otish va lug`atini boyitish.</p> <p>Markazlardagi ta’limiy faoliyat: (Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</p> <p>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi:</p> <p>“Kub, gishtcha, va piramidalardan uylar quramiz”, “Teremok”, “Uch ayiq uchun uycha”, “Yer rasmini pazllardan yig`ing”;</p> <p>Bolalarga g`ishtchalarni qator qilib terib, bir-biri bilan birlashtirishni (uycha, tomon, yo`lka, poyezdizi), fazoviy belgilar (qisqa-uzun, tor-keng)ni farqlash va ularni so`z bilan to`g`ri ifodalash;</p> <p>Bolalarga o`z qurilmalari bilan o`ynashni o`rgatish (qurilmalarni: uy va yo`lka-ko`cha; stol, stul, divan-qo`g`irchoqlar uchun mebel vkh) syujetga ko`ra birlashtirish;</p> <p>Bolalarga soda voqeaband o`yin masalalarni loyihalab oddiy qurilmalar yasash:</p> <p>“lego” turidagi o`yin bo`laklaridan modellar yig`ish;</p> <p>3-4ta (kichik guruhda); 6-8ta (o`rta guruhda) qismlardan pazllar yasash;</p> <p>Qog`ozdan buklash orqali soda shakllarni yasash;</p> <p>Syujetli-rolli o`yinlar va drammashtirish markazi:</b></p> <p>“Shahar yo`llarida”, “Hayvonot bog`i”, “Do`stlar bilan sayohat maroqli”, “Tabiatni asraymiz”-</p> <p>Bolalar tengqurlari bilan birgalikdagi faoliyatda, ikki qatnashuvchi ishtirok etadigan syujetli-rolli o`yinlarda (mehmon-mezbon, ona-bola, shifokor- bemor) rollarini ijro etishlari;</p> <p>Rollarni navbatma-navbat ijroetib obrazlarni jonlantirishga intilish;</p> <p>Bolalarning u yoki bu rol uchun atributlar tanlash;</p>	6	A	3

		<p>O`yin muhitiga yetishmagan buyum, o`yinchoqlar bilan to`ldirish urinishlarini rag`batlantirish;</p> <p>Teatr haqidagi suhbatlarda ishtirok etish;(teatr-aktyorlar-tomoshabinlar va ularning o`zlarini tomosha zalida tutishlari)</p> <p><b>Til va nutq:</b> “Yer”, “O`z uyingni asra!”-suhbat; Q. O`tayevning “Yer” she`rini o`rganishni-tevarakatrofda bilim va tasavvurlarni chuqurlashtirish asosida bolalarning so`z boyligini oshirish va faollashtirish;</p> <p>O`zining hatti-harakatini boshqarishni, faoliyatini so`z bilan ifodalash;</p> <p>Bir qancha gaplardan hikoya tuza olish;</p> <p>Mavzuga oid nutqni rivojlantiruvchi muhitni yaratish maqsadida ta`limiy o`yinlarni uyushtirish;</p> <p>Ilm fan va tabiat markazi: “Shamol, shamol, shabada”, “Havo stakanda”, “Shamol bu havoning harakati”-tajribalarni o`tkazish;</p> <p>Bolalarga ob-havodagi o`zgarishlarni (Shamol esyapti, sovuq shamol esyapti, shabada) farqlash;</p> <p>Bolalarni shamol bilan tanishtirishda ko`rgazma va tarqatma materiallar asosida tajribalarni uyushtirish;</p> <p>To`g`ri nafas olib va nafas chiqarishni bunda predmetlarni og`izdan havo chiqarib, puflab harakatlantirish; (shamol qilishni)</p> <p>San`at markazi:</b> “Daraxtlar”, “Tabiatni asrash bizning qo`limizda” -o`ziga qahramonning ma`lum bir rolini olib, tengdoshlari bilan o`yinda birgalikda harakat qila olish;</p> <p>Bir necha o`yin harakatlarini yagona syujet chizig`iga birlashtirish;</p> <p>O`yinda narsalar bilan harakatlanishni va odamlar o`rtasidagi munosabatlarni aks ettirish;</p> <p>Teatrlashtirilgan sahna ko`rinishlarining borishini kuzatish va ularga hissiy tarzda munosabatda bo`lish;</p> <p>“Tabiatni o`rganamiz” nakleykali mozaika bilan ishlash;</p> <p>Musiqa va ritmika markazi: Musiqa tinglash-“Qashqarcha”, “Andijon polkasi”- o`zbek halq kuyi; O`yin- “o`rmonda”, Musiqiy ritmik harakatlar “Arqonni tort”-asar kayfiyati va uni ochib beruvchi ifoda vositalari haqida suhbatlashish;</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>4-5 harakatni ketma-ket, o`zaro bir-biriga bog`lab hamda musiqaga moslab ijro etish; Qo`shiqning so`zlarini aniq va dona-dona talaffuz etishni, ijrochilik ko`nikmalarini rivojlantirish.</p> <p><b>Katta va tayyorlov guruh yoshidagi bolalar bilan “Yer sayyorasi” mavzusida guruhiy mashg`ulot tashkil etish. Rivojlanish markazlarida o`yinli ta`limiy faoliyatni tashkil etish.</p> <p>O`quvchilarga bolalarni Xarita bilan tanishtirish: “Globus”, “Dunyoning tabiiy xaritasi”, “O`zbekiston Respublikasi xaritasi”. Yerning shar shaklida ekanligi va u o`z o`qi atrofida aylanishi, undagi qit`alar haqida tushuncha berish; Bolalarni O`zbekistonning xaritadagi o`rni va ko`rinishi bilan tanishtirish usullarini ko`rsatish. Mavzuni o`zlashtira olish qobiliyatini “Xaritani bilasanmi?” o`yini orqali rivojlantirish.</p> <p><b>Markazlardagi ta`limiy faoliyat: (Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</p> <p>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi:</p> <p>“Klumba”, “Qush uyasi maketi”, “Asboblar uchun yashik”, “Bolalar bog`chasi” , “Havfli belgilar”, “Hiyobon”, “Kelajaks hahri”;  Qaysi detal qurish-yasash uchun ko`proq mos kelishini aniqlash; Qaysi usul bilan konstruksiyalash ko`proq maqsadga muvofiq ekanligini belgilash;  Istiqbolda qurish-yasashni rejalashtirish ko`nikmalarini rejalashtirish.</p> <p>8-10 qismdan kam bo`lmagan pazllarni yig`ishni; “Yer sayyorasini pazllarda yig`ish”  “Xaritani bilasanmi?” o`yini (“O`zbekiston Respublikasi xaritasi va unga kiruvchi viloyatlar bilan tanishuv”)-“O`zbekiston respublikasi xaritasini pazllardan yig`ish” ni mashq qilish; Yetishmagan shakl, jismni topishga doir mantiqiy masalalarni tuzish va echish; Razllardan uylar, qasirlar, dala hovlilar, garajlar maketi konstruksiyasini qurish; Hafta kunlari va yil fasllari izchilligi haqidagi bilimlarni mustahkamlash; Kelgusi oyning nomini aytishni mashq qildirish; Qirqimlarni to`g`ri terish va sanash natijasida “Yer”, “Yil fasllari” ga oid kompozitsiyalarni yig`ish;</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>Syujetli-rolli o`yinlar va drammashtirish markazi:</b>  “Oila”, “Mening multfilmdagi sevimli qahramonim”, “Uyquramiz”, “Xayvonot bog`i”-Hamkorlik va o`zaro yordamga asoslangan munosabatlarni shakllantirish;  Sahnalashtirish uchun ertak, qo`shiqni mustaqil tanlash, bo`lg`usi spektakl uchun zarur bo`lgan anjomlar va dekoratsiyani tayyorlashni;  O`zaro majburiyat va rollarni bo`lib olish ko`nikmasini takomillashtirish;</p> <p>Til va nutq: “Yer” she`ri, “Yer sayyorasi” haqida suhbat, “Koreys halq ertagi”, “Fedorino qayg`usi” she`rini o`qib berish, “Moydodir” she`rini yod olish, “Mening mahallam” surati asosida hikoya tuzish qobiliyatini rivojlantirish;  Bolalarga mazmunli rasmlarda aks ettirilgan voqealarni izchil bayon qilish;  Qaxramonlarning hatti-harakatiga nisbatan o`z munosabatlarini bildirish; Hikoyani mantiqli tugallashni, topishmoqlar o`ylab topish;</p> <p><b>Ilm fan va tabiat markazi:</b> Bolalarni “Xarita” va uning kelib chiqish tarixi bilan tanishtirish; Yer sayyorasida turli millat vakillari yashashi;“Olimpiya halqasi”; “Dunyoning xaritasi”ga har bir davlatning qahramonlarini bolalar qo`yib berishlarini mashq qilish; (M-h Xindular, Eyfel minorasi, Kenguru, Pingvin, Kreml vkh...)</p> <p>Bolalarni ona yerga, tabiatga, hayotga, borliqqa to`g`ri munosabatni shakllantirish; Globusdan foydalanib bolalarga kun va tunning almashishini va dunyo xaritasidan qit`alar, quruqliklar, tog`lar, suv havzalarini belgilash;</p> <p>San`at markazi:</b> “Mening Toshkentim” jamoaviy kollaj; Applikatsiya “Navro`z bayrami”; “Yerni asraylik” rasm, applikatsiya jamoaviy ish; Yerning har fasldagi ko`rinishini rasm va applikatsiya asosida noan`anaviy usulda bajarish;</p> <p>Predmetning o`ziga qarab va tasavvurlariga asoslanib, narsalar yaratishni, bunda tabiat hodisalari, tasviriy vosita va texnologiyalarni qo`llash;</p> <p>Musiq va ritmika markazi: Raqs “Quyosh va bulut”; Kuylash: “Tinchlik qo`shig`i” S.Boboyev; “Tinchlik bo`lsin”</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>M.Ikromova musiqasi-musiqqa rahbariga jo`r bo`lib ijro etish;</p> <p>Tinglangan, kuylayotgan kuy va qo`shiqlarning mazmunini anglashi va bayon etish;</p> <p>Bayram ertaliklarida faol ishtirok etish;</p> <p>Kuylash va harakatlanishni musiqaga moslay olish.</p>			
19	<p>Transport ko`cha harakati qoidalari. (KHQ)</b></p> <p><b>oy mavzusidata`limiyjar ayonnitashkiletish.</p>	<p>Kichik va o`rta guruhlarda “Transport bilan tanishuv”, “Yer usti transporti” mavzusida guruhiy mashg`ulot tashkil etish.</p> <p>Rivojlanish markazlarida o`yinli ta`limiy faoliyatni tashkil etish. Turli transport vositalari va kasblar haqida tushuncha berish. O`quvchilarga bolalarni turli xil transport vositalari (mashina, poyezd, samalyot, avtobus, yengil avtomobil v.hk...) bilan tanishtirish, turli faoliyatlar asosida transport vositalari haqidagi bilimlarini kengaytirish va ularning nomlarini to`g`ri aytishga o`rgatish usullarini ko`rsatish. Yengil va yuk mashinalarni tanish va aytishni mashq qilish.</p> <p><b>Markazlardagi ta`limiy faoliyat: (Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)</p> <p>Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi: Asosiy qurish-yasash materiallarini (kubik, g`ishtcha, plastina, silindr, uchqirrali prizma kabilarni) farqlashni, nomini aytish va qo`llay bilishga o`rgatishni;(Chorraha, “Mashina uchun garaj”)</p> <p>Detallarni gorizontalar tarzda joylashtirishni o`rgatishni (“Mashina uchun yo`l”, “Poyezd yasash”);</p> <p>Bolalarda qurish-yasash detallarini gorizontalar (keng, uzun tarafi bilan-mashina yo`lini qurish) va vertikal (aylanasiga qatorlashtirib qo`yish-devor) tartibida taxlay olish ko`nikmasini shakllantirish;</p> <p>Bir-birining ustiga mahkam qilib taxlash hamda ma`lum bir oraliqda qo`ya olish (darvoza) tarbiyachining ko`rsatmasiga muvofiq sodaroq qurish-yasash ishlarini amalga oshirish;</p> <p>“lego” turidagi o`yin bo`laklaridan modellar yig`ish; (mashina turlari, garaj)</p> <p>3-4ta (kichik guruhda); 6-8ta (o`rta guruhda) qismlardan mashinalarning turli ko`rinishlarini pazllar yig`ish;</p> <p>Suratlarni taqqoslay bilish; o`ziga 2-3 belgisiga asosan ularni guruhlay olishga o`rgatish usullari.</p>	6	A	3

	<p>Sutka qismlarini bilish va o`z nutqida to`g`ri qo`llay olish;</p> <p>“Ko`p”, “Oz”, “Barobar” tushunchalarini taqqoslash orqali aniqlay bilish;</p> <p>O`lchovda mo`ljal ola bilish, qism-butun tushunchalarini farqlay olish;</p> <p><b>Syujetli-rolli o`yinlar va drammalashtirish markazi: Bolalarga tengqurlari bilan birgalikdagi faoliyatda, ikki qatnashuvchi ishtirok etadigan syujetli-rolli o`yinlarda ( haydovchi-yo`lovchi) rollarini ijro etish;</p> <p>“Xaydovchi va piyodalar”, “Avtobus” o`yinlarida rollarni navbatma-navbat ijro etib obrazlarni jonlantirishga intilish;</p> <p>Bolalarning u yoki bu rol uchun atributlar tanlashi;</p> <p>O`yin muhitiga yetishmagan buyum, o`yinchoqlar bilan to`ldirishga urinishlarini rag`batlantirish;</p> <p><b>Til va nutq:</b> “Transport turlari”, “Yer usti transporti” bilan tanihuv; rivojlantiruvchi o`yin-“Ovozli narvoncha”, “Har xil transport turlarida sayohat qilamiz”, Haydovchi mehnati haqida suhbat-so`zlashuv nutqini o`stirish;</p> <p>Bolalarda tarbiyachining nutqini tinglash va tushunish;</p> <p>Berilgan savollarga to`liq javob berish, o`yinchoqlarni tasvirlash;</p> <p>“Yangi mashina” A.Nosirov-hikoyalarni qiziqib tinglashga ishtiyoq uyg`otish;</p> <p>Bolalarni qisqa ertak va hikoyalarni so`zlab berishni, javob berishni, kichik she`r va erkalamalarni yod olish;</p> <p>Bolalarni kitobga nisbatan qiziqishni, mehr hislarini kuchaytirish;</p> <p><b>Ilm fan va tabiat markazi:</b> “Yer, suv, havo transporti” turlarini ajratish;</p> <p>“Kuz bog`iga mashinada sayr” ni uyushtirish;</p> <p>Suratlarni taqqoslay bilish; o`ziga 2-3 belgisiga asosan ularni guruhlay olish;</p> <p>“Hona o`simliklari bizning do`stimiz” haqida tushuncha;</p> <p>“O`simliklarga suv quyib turilsa va turpog`i yumshatilsa o`simliklar yengil nafas oladi”-tajribasini uyushtirish; (Tuvakdagi tuproqni kuzatishni, uni cho`p bilan yumshatish, tuvakdagi gullarga o`z vaqtida suv quyib turish)</p> <p>Bolalardan qachon o`simliklar yengil nafas olishi haqidagi tushunchalarini aniqlash;</p>			
--	--	--	--	--

	<p>San`at markazi:</b> “Poyezd vagonlari”, “Yuk mashinasi”- rasmini chizish; “Samalyot uchmoqda”, “Vagonlarni yelimlash”, “Avtobus”, “Traktor”, “Qayiqchalar suvda suzmoqda”- applikasiya; “Mashina”, “G`ildirak”, “Samalyot”-loyishi;</p> <p>Qalam, flamaster, mo`yqalam kabilardan to`g`ri foydalanish;</p> <p>Loyni yassi shaklga keltirib , yengil harakat bilan uning zarur chetlarini chimdib, mayda detallarni yasash;</p> <p>Bolalarni qaychini to`g`ri ushlab va qirqish, geometric shakllardan kvadrat, doira, to`g`ri to`rtburchak, uchburchak hakklarini kesish;</p> <p>Turli rangli detallardan foydalanib, mayda va yirik qurish-yasash ishlarini amalga oshirish;</p> <p>Tabiiy materiallardan turli narsa-buyumlar tayyorlash, ularning qismlarini mustahkamlash uchun plastelin va yelimdan foydalanish;</p> <p>Musiq va ritmika markazi:</p> <p>“Quvnoq paravoz”, “Chumchuqlar va avtomobil” o`yini-bolalarni chaqqonlik, ziyraklikka chorlashni, musiqani diqqat bilan eshitishni, signalga rioya qilish;</p> <p>“O`tiramiz-turamiz”-raqs; “Raqs elementlari”, “Bayroqchalar bilan mashq”-musiqiy ritmik harakatlarni bajarish;</p> <p>“Quvnoq bolalar qo`shig`i” –qo`shiqning so`zlarini aniq va dona-dona talaffuz etish, ijrochilik ko`nikmalarini tarkib toptirish.</p> <p><b>Katta va tayyorlov guruhlarida “Havo, suv va yerusti transporti” mavzusida ta`limiy jarayonni tashkil etish.</p> <p>Rivojlanish markazlarida o`yinli ta`limiy faoliyatni tashkil etish. Transport vositalari (havo, suv va yer) xizmatchilari mehnati haqida; Maxsus transportning ko`p xilligi, ma`lum ish turlarini bajarish mexanizmlari va uskunalar (o`t o`chirish mashinasi, qor tozalovchi, suv sepuvchi mashinalar) haqida tushuncha berish. Harakat qilish muhiti bo`yicha transport turlariga (yerd, suvda, havoda), bajaradigan ishiga qarab (tez yordam, militsiya, yo`lovchilarni tashivchi, yuk tashuvchi, qurish-yasashdagi maxsus mashinalar v.hk...) guruhlarga ajratish, ularni taqqoslashga o`rgatish; transport vositalari tuzilishining ularning harakat qilish muhitiga, bajaradigan ishiga va yukining xarakteriga bog`liq ekanini tushunishga o`rgatish.</p>			
--	---	--	--	--

**Markazlardagi ta'limiy faoliyat:
(Ihtiyoriy mavzular tanlanadi)
Qurish-yasash, konstruksiyalash va
matematika markazi:**

Buyumlarning shaklini atash, figuralarni guruhga ajratish, figuralarning bir-biriga o'xshashligi, farqini bilish, taqqoslash, o'lchash, sanash, (katak daftar varag'ida chizish, qirqish, yangi bir figuradan boshqa figurani hosil qilish);

Uchburchak, to'rtburchak, to'g'ritoburchaklar haqidagi tushunchalarni rivojlantirish;

Shakllarning xossa va elementlarini ajratish, ularning sonini aniqlash va hokazolar ustiga, yoniga qo'yish, rasmini chizish, shartli o'lchovlar bilan sanash;

Ayrim elementlarni (tomonlarini) o'lchash usullaridan foydalanish;

Bolalarning figuralar o'rtasidagi o'xshashlik va farq qiluvchi belgilarni farqlashga o'rgatish.

Geometrik figuralar va jismlar nabori bilan bajariladigan o'yin musobaqalarni tashkil etishni; (havo, suv va yer) transport turlarini yasash-ihtiyoriy, ijodiy ishlarni bajarish;

Qurish-yasash: tashlandiq materiallaridan (havo, suv va yer) transport turlarini yasash-ihtiyoriy, ijodiy ishlarni bajarish;

Labirintlar: "Mashina qaysi yo'ldan yursa marraga tezroq yetib keladi" ...;

O'yinlar "Bu qismlar qaysi mashinaniki?", Qirqimlardan "Tez yordam", "O't o'cherish mashinasi", "Militsiya", "Samalyot", "Kema", "Vertolyot" v.h.k... mashina turlarini, terish va sanash;

Konstruktor legodan "Garaj" quramiz, "Mashina", "Samalyot", "Kema" v.h.k...;

Конструктордан "Верталёт" йиғамиз
Конструктордан "Кема" йиғамиз

"Транспорт" мавзусида пазл

Konstruktoridan "Mashina yig'amiz", "Kema yig'amiz", "Maxsus transport" turlaridan ixtiyoriy sinipazl va sonli kesma rasmlardan yig'amiz;

Geometrik figuralar va jismlar naboridan "Qismlardan mashinalarni yig'amiz"

Syujetli-rolli o'yinlar va drammalashtirish markazi: "Rasmdagi transport vositalari nimalarga xizmat qiladi?", "Yuradi, uchadi, suzadi", "Samalyotda uchamiz"- o'yinlarida

		<p>bolalar o`rtasidagi xayrixoxlik munosabatlarini mustahkamlash; Tevarak-atrofga qiziqishni tarbiyalash maqsadida syujetli-rolli o`yinlarni tashkil etish; O`yinda ko`rgazma-obrazli tafakkurni shakllantirish; "Avtobus-yo`lovchi, haydovchi, chiptachi", "Kemada uzoq sayohatga safarga boramiz" – drammalashtirilgan o`yinlar, bunda rollarni ijro etuvchilarning nutqiy va pantomima harakatlarini yetarli darajadai fodalash;</p> <p>"Kelajak avtomobili", "Kelajak samalyoti", "Kelajakdagi kema" yana bolalarga ihtiyoriy transportni (Tez yordam, militsiya vkh..) fantaziyasi asosida ixtiro TRIZ-IMEN usulida bajarish;</p> <p>O`yin uchun kerakli atributlarni, kiyimlarni, dekoratsiyalarni tanlab olish;</p> <p>O`yin davomida unda qatnashayotganlarning individual fikrlari bilan kelishtirib , syujetni rivojlantirish ko`nikmasi;</p> <p><b>Til va nutq:</b> Transport turlari haqida tushunchalarni aniqlash;</p> <p>Ush bu sohaga oid ayrim kasblar nomi haqidagi tushunchalarni aniqlash;</p> <p>Bolalarni yangi so`zlar bilan tanishtirishni, lug`atni boyitish;</p> <p>Nutqiy, mantiqiy tafakkurni rivojlantirish;</p> <p>Yengil transport turlarini kuzatib, kuzatilgan narsalarni to`g`ri gapirishga o`rgatish;</p> <p>Ba`zi bir Grammatik qoidalar bilan tanishtirish;</p> <p>"Havo transporti haqida", "Bu transport vositasini kim boshqaradi"- suhbatni uyushtirish;</p> <p>Surat bo`yicha hikoya tuzish;- "Metroda";</p> <p>Jumlalar tuzganda so`zlarni to`g`ri va bir-biriga kelishtirgan holda gapirish;</p> <p><b>Ilm fan va tabiat markazi:</b></p> <p>"Pufakcha" (tajriba)- bolalarni havoning harakati, hususiyatlari bilan tanishtirish;</p> <p>Bolalarda havoning hususiyatlarini bilishga qiziqishlarini uyg`otish;</p> <p>Havoga to`ldirilgan pufakchani suvga solinib uni siqib havosi chiqarilganda undan chiqayotgan pufaklarni kuzatish;</p> <p>Bolalar havo pufaklari yengil bo`lgani uchun suvning yuzasiga ko`tarilayotganligini xulosa qilishlari;</p> <p>Kuz faslining o`ziga hos hususiyatlarini: kunlar soviy boshlashi, kunduzini qisqarishi;</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>Yap roqlar to`kilishi, o`tlar so`lishi, o`simliklar o`shishdan to`xtashi;</p> <p>Ular uchun zarur bo`lgan yorug`lik va issiqlikning miqdori kamayishi;</p> <p>Ko`chalardagi transport vositalaridan chiqayotgan yoqilg`i tutunidan havoning ifloslanishini; Muammoli vaziyatlar: “Nima uchun poyezdlar yurganda relsdan chiqib ketmaydi?”, “Nima uchun samalyotlarda g`ildiraklar bo`ladi?”; “Nima uchun shunday og`ir samalyotlar uchadi?”, “Nima uchun samalyot va raketa illyuminatorlari doira shaklida bo`ladi”, “Nima uchun faqat raketalar koinotga uchadi?”</p> <p>San`at markazi:</b> Rasm: “Mashinada hosilni yig`amiz”, “Avtobus”, “Qayiqlar daryoda”, “Ihtiyoriy transport vositasini chizishni”; “Shahar ko`chalaridagi mashinalar” (jamoaviy ish)</p> <p>Applikatsiya: “Yelkanli kemalar dengizda suzmoqda” , Loy ishi; “Ihtiyoriy transport vositasini yasash”, “Mening sevimli o`yinchog`im”, “Samalyot”</p> <p>Jamoaviy ish: rasm, applikatsiya- “Samalyotlar aerodromga qo`nishmoqda”; Rasmda predmetning shakli va rangini, kompozitsiyasini ko`rish; Dekorativ naqshda ritmni, ranglar uyg`unligini ifoda etish; Loydan, plastelindan buyumlar yasashda shakl harakatining nafisligi; Rasmlarni yelimlab yopishtirishga siluetning ifodaliligini aks ettirish;</p> <p>O`zi o`ylagan narsalarni ifodalashning turli vositalaridan foydalanish; Mustaqil ravishda amalga oshirish qobiliyatini shakllantirish;</p> <p>Musiq va ritmika markazi:</p> <p>Oyin: “Kuyini top”, “Qaysi cholg`u chalayapti?”, “Ovozidan top”; Kuylash: “Paxtaoy”; musiqa tinglash: “Serenada” F.Shubert;</p> <p>Raqs: D.Zokirov “Juft raqs”-raqslarning musiqadagi xarakterini o`zgarishini ifodalab, uning harakatlarini aniq va ifodali bajarish;</p> <p>Musiqadagi obrazlar, kechinmalarni seza olishni, cholg`u asboblarning yangrashini dildan xis eta bilishi.</p>			
	VI-bo`lim.	MTTda mashg`ulotdan tashqari vaqtlardagi ishlar	6		3
20	MTTda “Odobnoma” mavzulari bo`yicha ta`lim-tarbiyaviy ishlarni loyihalash,	MTM-da bolalar bilan “Odobnoma” yuzasidan tarbiyaga oid tushunchalar bolalarning yoshi, ularning yashash muhiti, shaxsiy xususiyatlari va ruhiy holatlarini e`tiborga olgan holda	6	A	3

	<p>“Zumradoylar davrasi” to`garage ish mazmuni</p>	<p>mashg`ulotlarni loyihalash. MTT dasturi asosida turli yosh guruhlarda odobnomaga oid hafta va kundalik mavzularni o`rganish. Bolalarga odob-ahloq namunalarini kun davomidagi faoliyatlarida singdirish ishlariga ota-onalarni jalb qilish. Odobnoma mavzularini turli tadbirlar, bayram ertaliklari, ko`ngil ochish soatlarida qollash.</p> <p>Hafta mavzulari: “Men va mening do`stlarim”, “Men va bolalar bog`chasi”, “Bizning yaxshi ishlarimiz”, “Barcha kasblar muhim”, “Xushmuomalalik alifbosi” bo`yicha rivojlanish markazlari uchun ishlanmalar tayyorlash. Hafta mavzulari bo`yicha turli yosh guruhlarda rivojlanish markazlarini tashkil etish.</p> <p>MTMda “Zumradoylar davrasi” to`garage ta`limining konseptsiyasi. Tarbiyaviy yo`nalishlarning mazmuni. To`garak yo`riqnomasi bo`yicha bolalar egallashi zarur bo`lgan tushuncha, bilim va ko`nikmalarni shakllantirishda pedagog va ota-onalarning hamkorligi. Turli yosh guruhlarda “Zumradoylar davrasi” to`garagi mavzulari va ular mazmunini o`rganish. “Ilk qadam” dasturi hafta mavzulari bilan bog`lash.</p> <p>Bolalarni odob-axloq haqida tushunchalar bilan tanishtirishga oid suhbat ishlanmalarini tuzish, ko`rgazmalar va slaydalar tayyorlash. Matbuot materiallari bilani shlash.</p> <p>Kichik, o`rta guruhlarda “Zumradoylar davrasi” to`garage mavzulari bo`yicha mashg`ulotlarni loyihalash, ko`rgazmalar tayyorlash. To`garak mavzulari bo`yicha voqeaband ijroli o`yinlar, suhbat, sahnalashtirilgan lavhalar shaklida mashg`ulot ishlanmasini tuzish va tashkil qilish. Turli-tuman rasmlar, ertak, rivoyat, hikoyat, maqollardan foydalanish.</p> <p>Katta, tayyorlov guruhlarda “Zumradoylar davrasi” to`garage mavzulari bo`yicha mashg`ulotlarni loyihalash, ko`rgazmalar tayyorlash. To`garak mavzularining murakkablashib borishi. To`garak mavzulari bo`yicha video roliklar, ko`rgazmalar va slaydalar tayyorlash, voqeaband ijroli o`yinlar, suhbat, mehnat, sahnalashtirilgan lavhalar shaklida mashg`ulot ishlanmasini tuzish va tashkil qilish.</p>			
	Jami		120		60

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari og'zaki, yozma, test, individual vazifalar, kichik guruhlar tomonidan bajarilgan topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim.

1. Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati

1. Shavkat Mirziyoyev "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
2. Shavkat Mirziyoyev "Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz" Toshkent – "O'zbekiston"-2018.
3. Shavkat Mirziyoyev "Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi" Toshkent – "O'zbekiston"-2019
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2019 yil 8 may PQ 4312 qarori
5. O'zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari". 2018 yil
6. O'zbekiston Respublikasining Maktabgacha ta'lim vazirligining "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi 2018 yil
7. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil 22 dekabr 802 – sonli qaror
8. "Ilmyo'li" variativ dasturi Toshkent. O'zRMTV 2019 yil.
9. F.Voxobova, Sh.B.Nabixanova, D.T Karimova "Maktabgacha yoshdagi bola shaxsini rivojlantirishga yo'naltirilgan ta'lim asoslari" Pedagogika kolleji o'quvchilari uchun o'quv qo'llanma. Toshkent-2015
10. F.Voxobova, Sh.B.Nabixanova, D.T Karimova "Bola huquqlari, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, maktabgacha ta'limga qo'yiladigan davlat talablari hamda "Bolajon" va "Bilimdon" dasturlari asosida pedagogic kollej o'qituvchilarini o'qitish bo'yicha metodik qo'llanma Toshkent-2015.
11. "Bolalar ensiklopediyasi" Toshkent-2000 "Davlat ilmiy nashriyoti"
12. Sh.Boltayeva. "O'ynaymiz, o'ylaymiz, aqlimizni charxlaymiz" UICC «Uzincomcenter» MTM tayyorlov guruhlar uchun tavsiya. Toshkent- 2002
13. E.A.Бондаренко. "Готовимся к школе", "Играя развиваем мышление" Москва ЗАО «БАО – ПРЕСС». MTM tayyorlov guruhlar uchun tavsiya-2005
14. H.A.Муратова "Математика" для обучения детей в д/с и дома. Екатеринбург. У-Фактория». Qo'llanma-2002.
15. «Почему корабли не тонут»-100 интересных факторов о транспорте. изд:000 «Питер Пресс» Санкт Питербург-2016
16. «Рисование для малышей» Т.Л.Чаброва "Bekinmachoq-plyus" O'zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
17. «Знакомимся с природой» дошкольная мозаика с наклейками 000 «Издательская группа Атиккус» 2009 Москва
18. "Boshlang'ich ta'lim", "Maktabgacha ta'lim" jurnallari.
19. "Bolalar ensiklopediyasi" Toshkent-2000 "Davlat ilmiy nashriyoti"
20. M.E.Jumayev. "Bolalarda boshlang'ich matematik tushunchalarini rivojlantirish nazariyasi va metodikasi" Toshkent. «Ilm-Ziyo» Qo'llanma - 2013.
21. Z.A.Raxmonqulova, U. Raxmonqulov, N. Qurbonova "Maktabgacha yoshdagi bolalarning matematik tasavvurlarini shakllantirish" O'zRXTB. MMXQTMORO`MM Toshkent "Bekinmachoq-plyus" 2012

22. Prof. F.R.Qodirova "Maktabgachayoshdagibolalarningnutqinio`stirish" O`zRXTB. MMXQTMORO`MM Toshkent-2011
23. F.Voxobova, D. Zaynuddinova "Rivojlantiruvchi o`yinlar" Toshkent "Bekinmashoq-plyus" 2009 yil
24. "Учимся понимать друг друга». М-2008

Internet manbaalari

1. www.maam.ru
2. www.maam.rudetsijsad
3. www.maam.ruobrazovanie
4. www.maam.ru Экология. Дидактические игры и экологические пособия
5. <https://nsportal.ru> 2017 Картотека подвижных игр по экологии для дошкольников
6. pedsovet.su
7. <https://nsportal.ru>.
8. nops.ru.net.
9. <http://sosed-domosed.ru/wp-content/uploads/2015>
10. <https://meikie.net>
11. "MTT xujjalari va ko`rgazmalari" telegram kanali @bogchamfaxrim.
12. Did.igry_ekologich.soderzhaniya.docx
13. Nsportal.ru.
14. Vospitatel.kom.ua.
15. Rad-dou5.caduk.ru>
16. <https://docplayer.ru>>
17. <https://ped-kopilka.ru>>
18. T.me/jonajonbogcham, Did.igry_ekologich.soderzhaniya.docx
1. <https://nsportal.ru/detskiy-sad/fizkultura/2017/12/04/kartoteka-podvizhnyh-igr-po-ekologii>
2. <https://nsportal.ru/detskii-sad/vospitatelnaya-rabota/2017/12/01/kartoteka-opytov-i-eksperimentov>
3. www.odetstve.ru
4. <http://nsportal.ru/detskiy-sad/raznoe/2013/02/06/konsultatsiya-razvitie-refleksii-u-detey-doshkolnogo-vozrasta>
5. <http://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/obshchepedagogicheskie-tehnologii/2015/02/16/razvitie-refleksii-kak-komponenta>
6. www.jlmt.uz
7. <https://mdou62.edu.yar.ru> PDF
8. doshvozrast.ru> igrarolevaya 19
9. www.TEACHER.uz.
10. 4.www.vospitatel.com.ua.
11. 5.www.dovosp.ru.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIM

**40110101 – Maktabgacha ta'lim tashkiloti yordamchi tarbiyachisi
Kasbi bo'yicha**

**Jismoniy sog'lomlashtirish ishlari
o`quv amaliyot**

O'QUV DASTURI

Kvalifikatssiya (lar) nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	2.1.9
Ajratilgan soat:	60

Toshkent– 2022

O`quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta`limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo`nalishlari bo`yicha o`quv metodik birlashmasining 2022 yil “ 29 ” avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma`qullangan.

O`zbekiston Respublikasi Oliy, o`rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig`ilishida ma`qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Nabiyeva Dilnoza Midxadovna	–	Toshkent Pedagogika kolleji yetakchi o`qituvchisi
Taqrizchilar:	Djamilova Nargiza Nuriddinovna	–	Nizomiy nomli Toshkent Davlat Pedagogika universiteti “Maktabgacha ta`lim” kafedrasida Pedagogika fanlari nomzodi
	Ro`ziyeva Saodat Baxtiyrovna	–	Shayhontohur tumani 171- MTT direktori.

2.O'quv amaliyoti dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	MTT da jismoniy sog'lomlashtirish ishlari
Ajratilgan soat	60
Mavzular soni	20
Dasturning maqsadi	Maktabgacha yoshdagi bolalar jismoniy sog'lomlashtirish ishlari o'quv amaliyoti o'quvchilarga MTTda ilk yoshdan boshlab to maktab yoshiga yetgunga qadar bolalarni jismoniy rivojlantirish, bola hayotini muhofaza qilish, sog'lig'ini yaxshilash, mustaxkamlash, har tomonlama sog'lom, baquvvat, chiniqqan, o'z harakatini yaxshi boshqara oladigan, jismoniy tarbiya va sport mashqlarini sevadigan, maktabdagi o'qishga kelgusidagi faol ijodiy faoliyatga nisbatan qobiliyatli bola shaxsini shakllantirish.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - Saflanish va qayta saflanish mashqlarini bilib oladi; - Asosiy harakat mashqlarini o'rganadi; - Umumrivojlantiruvchi mashqlarni turlarini bajarishni o'rganadi; - Asosiy harakat mashqlarini turlarini amalda mustaqil bajaradi; - Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan badantarbiyani tashkil etishni va o'tkazishni o'rganadi; - O'yinlarni o'tkazishda tarbiyachi yordamchisining rolini bilib oladi; - Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etadi va o'tkazadi; - Volleybol, basketbol, futbol, badminton vastol tennis o'yinlarini o'tkazish; - Bolalar uchun bayram tadbirlari haqida bilib oladi; - Quyosh, suv, havo vannalarini o'tkazadi; - Maktabgacha tarbiya tashkilotlarida suv o'yinlarini tashkil qilishni, "Akvmad o'yin va mashqlari" ni o'tkazishni bilib oladi; - Qum o'yinlarini tashkillashtirishni bilib oladi; - Kasbiy ko'nikmalarni egallash va pedagogik amaliyotda qo'llaydi; - O'zlashtirilgan bilimlar bo'yicha tajribalar o'tkaza oladi, mustaqil ijodiy fikrlashga o'rgatadi.
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalashning maqsad va vazifalarini; - "O'zbekiston Respublikasining ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qoyiladigan Davlat talablari" ni; - "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturidagi jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllanishi soha kompetensiyalarini; - Saflanish qayta saflanish, asosiy harakat mashqlari-sakrash, emaklash, tirmashib chiqish, uloqtirish va muvozanatni saqlash mashqlarini;

	<ul style="list-style-type: none"> - Harakatli o'yinlarni rejalashtirish va o'tkazish, o'zbek milliy va sport elementi bo'lgan o'yinlarni; - Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tkazishni; - Sog'lomlashtiruvchi tadbirlarni tashkil etishni; - Kun tartibidagi sog'lomlashtirish tadbirlarini; - Yozgi sog'lomlashtirish davrida foydalaniladigan anjom va jihozlarni; - MTT hodimlarining yozgi sog'lomlashtirish davrini samarali tashkil etishdagi asosiy vazifalarini; - Yoz mavsumida sog'lomlashtirish tadbirlarini tashkil etishni;
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - Mashg'ulotlar davomida bolalarni qiziqtirish va faollashtirishi; - Mavzuga mos ko'rgazmali qurollar va vositalarni tayyorlashni; - Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etishda foydalaniladigan metodlari; - Bolalarni jismoniy rivojlantirishda sog'lomlashtiruvchi tadbirlarni tarbiyachi bilan birgalikda tashkil etish; - Jismoniy " rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish; (bo'yicha turli yosh guruhlarda) - Bolalarni rivojlanish haritasini tahlil qilish; - Tarbiyachi bilan hamkorlikda kun tartibini samarali tashkil etish; - Chiniqtirish va sog'lomlashtirish tadbirlarini tashkil etish; - Guruh hududi, ayvonchalarni tozalash, guruh xonalarining holatini saqlash; - Rivojlantiruvchi markazlarda ta'limiy - tarbiyaviy jarayon davomida jismoniy daqiqalar o'tkazish va tarbiyachi hamkorligida faoliyat yuritishni tashkil etish.
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	<p>Pedagogika</p> <p>Maxsus fanlar</p>
O'qitishning tashkiliy shakli	A – amaliy ta'lim
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida (o'zbek yoki rus)
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, individual va amaliy topshiriqlar bajarish

II. O'quv amaliyoti dasturi mazmuni

t/r	Mavzuning nomi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
1	MTTda jismoniy mashqlarni asosiy turlarini o'tkazish (saflanish va qayta saflanish mashqlari; asosiy harakat va umumrivojlantiruvchi mashqlar)	Saflanish va qayta saflanish mashqlari, asosiy harakat mashqlari va umumrivojlantiruvchi mashqlarni turlarini bajarish. Umumrivojlantirish mashqlarni tanlash. Asosiy harakat mashqlarini turlarini amalda bajarish va tahlil qilish	6	A	
2	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jismoniy sog'lomlashtiruvchi mashqlar. Kichik va o'rta guruhlarda ertalabki badan tarbiya mashqlarini o'tkazish	Ertalabki badantarbiya mashqlarini o'tkazish. Turli yosh guruhlarda ertalabki badantarbiya mashqlarini o'tkazish va tahlil qilish. Bolalar organizmiga ertalabki badantarbiyani ta'siri. MTTning kun tartibida ertalabki badantarbiya. Badantarbiyaning vazifalari. Organizmning ish faoliyati va funksional holatini oshirish.	3	A	2
3	Katta va tayyorlov guruhlarda ertalabki badantarbiya mashqlarini o'tkazish	Katta va tayyorlov guruhlarda ertalabki badantarbiya mashqlarini o'tkazish va tahlil qilish.	3	A	2
4	MTTning kichik va o'rta guruhlarda harakatli o'yinlar o'tkazish	Kichik va o'rta guruhlarda harakatli o'yinlarni tanlash va o'tkazish. O'yinlar uchun jihozlar tayyorlash.	3	A	2
5	Katta va tayyorlov guruhlarda harakatli o'yinlar o'tkazish	Turli yosh guruhlarda harakatli o'yinlarni tanlash va o'tkazish. O'yinlar uchun jihozlar tayyorlash.	3	A	2
6	Jismoniy tarbiya mashg'ulotini kichik va o'rta guruhlarda o'tkazish	Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy tarbiyalashda ta'lim metodlari va usullari bilan tanishtirish. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tkazishda harakat ko'nikmalarini hosil qilish va jismoniy sifatlarni tarbiyalash.	3	A	2
7	Katta va tayyorlov guruhlarda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tkazish	Katta va tayyorlov guruhlarda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini o'tkazish va tahlil qilish.	3	A	2

8	Turli yosh guruhlarda mujassam jismoniy tarbiya mashg'ulotni tashkil qilish	Turli yosh guruhlarda "Davlat" o'quv dasturi asosida mujassam mashg'ulotni o'tkazish va tahlil qilish.	6		2
9	MTTda sport elementi o'yinlarini tashkil etish	Sport elementi o'yinlari harakatli o'yin turkumiga kirishi, bolalarni har tomonlama tarbiyalashdagi ahamiyati. Sport elementi turlari.	3	A	2
10	Musiqada sadolari ostida ritmik gimnastika va jismoniy daqiqalarni bajarish	Jismoniy daqiqalarni o'tkazish va tahlil qilish. Musiqada jo'rligida mashg'ulot ishlanmasini tuzish uchun harakat tanlash. Mashg'ulotlar jarayonida o'tkaziladigan jismoniy daqiqalarni mustaqil bajarish	3	A	2
11	MTTda jismoniy tarbiya bayramlarini tashkil etish	Jismoniy tarbiya bayramlarini tashkil qilish "Sog'lomjon- polvonjon", "Otam, onam va men" bayramlarini o'tkazish.	3	A	2
12	MTTda o'zbek milliy harakatli o'yinlarini tashkil etish	Turli yosh guruhlar uchun harakatli o'yinlarni tanlash va o'tkazish. O'yinlar uchun jihoz tayyorlash.	3	A	2
13	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yozgi sog'lomlashtirish mavsumini tashkil etish	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yozgi sog'lomlashtirish mavsumini tashkil etish. Tarbiyalanuvchilarni salomatligini mustahkamlash, to'g'ri ovqatlanishni tashkil etish va tahlil qilish.	3	A	
14	Yozgi sog'lomlashtirish mavsumi uchun tahminiy kun tartibini guruhlar bo'yicha tahlil qilish	Yozgi sog'lomlashtirish mavsumi uchun turli yosh guruhlarida kun tartibini tuzish, o'tkazish va tahlil qilish.	3	A	2
15	Yozgi mujassam mavzuni rejalashtirish	Bolalar uchun bayram tadbirlarini, sport musobaqalari "Yoz o'tmoqda soz" tanlovlarini o'tkazish.	3	A	2
16	Maktabgacha yoshdagi bolalarni chiniqtirish	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida chiniqtirish turlari: quyosh, suv va havovannalarini tashkil etish, (artinish, suv quyish, dush, cho'milish) va quyosh vannalaridan foydalaniladi.	3	A	2
17	"Akvamed" va "Qum" o'yinlarini tashkil etish.	Maktabgacha tarbiya tashkilotlarida suv va qum o'yinlarini tashkil qilish.	6	A	2
	Jami		60		30

3.O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturi davomida o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalar ichki nazorat bo'yicha amaldagi tartib asosida baholanadi. Baholash usullari yozma, og'zaki, savol-javob, test,

amaliy topshiriqlardan iborat bo'lib, ular o'quv elementini o'zlashtirish natijalarini aniqlashga imkon beradi. Nazorat savollari va topshiriqlar qo'yilgan maqsadga hamohang bo'lishi lozim..

4. Tavsiaetiladiganadabiyotlarro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2019 yil 8 may PQ 4312 qarori.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari". 2018 yil 18 iyundagi 1-mh son qarori.
3. M.X.Tadjiyeva; S.I.Xusanho'jayeva "Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash nazariyasi va metodikasi" .Qo'llanma.– Moliya –iqtisod. 2013y\
4. "Sog'lomavlod dasturi". Qo'llanma . – T.; 2000
5. M.K.Mahkamjonov. "Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi" Ma'ruza matni, qo'llanma.- Toshkent-2000y.
6. "Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yozgi sog'lomlashtirish mavsumini tashkil etish"- O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi; Toshkent shahar maktabgacha ta;lim Bosh boshqarmasi - Toshkent 2019.

Internet manbaalari

www.ziyonet.uz

www.ped-kopilka.ru

www.resobr.ru

www.maam.ru detskijasad;

www.tdpu.uz

www.referatlar.uz

www.jlmt.uz

"MTT xujjatlarivako'rgazmalari" telegram kanali @bogchamfaxrim.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

O'RTA PROFESSIONAL TA'LIM

40110101-maktabgacha ta'lim yordamchi tarbiyachisi

kasbi bo'yicha

Pedagogik amaliyot

O'QUV DASTURI

Kvalifikatssiya (lar) nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	2.1.10.
Ajratilgan soat:	240

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Abduvaliyeva Marhabo Ilyasovna	– RAINBOW STATION nomli - NTT uslubchisi, pedagogika fanlari nomzodi
	Aripova Sayyora Mirsoatovna	– Toshkent Pedagogika kolleji maxsus fanlar kafedrasida o'qituvchisi
Taqrizchilar:	Mo'minova Nargiza Sabitdjanovna	– MTMRMQTMOI-Maktabgacha va musiqiy ta'lim kafedrasida o'qituvchisi
	Karimova Ziyoda Ulug'bekovna	- RAINBOW STATION nomli-NMTT direktori

III. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Pedagogik amaliyot
Ajratilgan soat	240
Mavzular soni	35
Dasturning maqsadi	O'quvchilarda kasbiy bilim, ko'nikma va malakalarini mustahkamlash, ularni qo'llash uslublari bilan tanishtirish, kasbiy mahorat va malakalarini shakllantirish va o'stirishdan iboratdir.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari", "Ilk qadam" davlat o'quv dasturida berilgan vazifalar asosida turli yosh guruhlarida kun tartibini tashkil etishni kuzatadi va birgalikda o'tkazadi; - "Bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim" asosida ish olib boradi; - nazariy bilimlarini maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida qo'llaydi, ilg'or tarbiyachilarning tajribalariga bog'laydi, tahlil qiladi; - amaliyot jarayonini didaktik tamoyillar asosida tashkil etadi; - sanitariya-gugiyena meyorlari talablariga rioya qiladi; - MTT jarayoni va oila muhitini o'rganish va uni tahlil qiladi; - kasbiy bilim, ko'nikmalarni kengaytiradi, amaliyotda qo'llaydi, mustahkamlaydi;
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari"ni; - "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi asosida sohalar bo'yicha rejalashtiriladigan ishlar mazmunini, mashg'ulotlarni rejalashtirish va tanlashni; - "MTTda bolalarning hayoti va sog'ligini muhofaza qilishni tashkil etish tartibi to'g'risidagi Nizom"ni; - bolalarga beriladigan ovqatlar resepti va tayyorlash texnologiyasini; - turli yosh guruhlarida ta'lim-tarbiyaviy jarayonni tashkil etish mazmunini; - rivojlanish xaritasini yuritishni, yakka ishlash yo'llarini; - kun tartibini o'tkazishni, turli yosh guruhlarida bir kunlik ish rejasini mazmunini bilishi.
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - mashg'ulot o'tkazishda tarbiyachiga yordamlashish, "Ilk qadam" davlat o'quv dasturidan va ta'limiy jarayonni rejalashtirishdan foydalanish; - turli yosh bosqichidagi bolalarning individual-psixologik xususiyatlarini hisobga olish; - oylik ish rejasi bo'yicha kun tartibini tashkil etishda tarbiyachiga ko'maklashish; - ta'lim-tarbiya jarayonida ta'lim berish vositasi sifatida o'yin turlaridan foydalanish; - guruh xonalari, maydonchada sanitariya-gugiyena meyorlari talablariga rioya qilish, o'yinchoqlar va jihozlarni toza saqlash; - birgalikda tadbirlarga tayyorlanish, ssenariylar tuzish, musobaqalar tashkil etish, bolalar bilan ishlash;

	- ota-onalar bilan ishlashni mustaqil bajara olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Umumkasbiy fanlar, maxsus fanlar, o'quv amaliyotlari
O'qitishning tashkiliy shakli	A-amaliy mashg'ulot
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar (mashg'ulotlarni tashkilotlash, rivojlanish markazlarida ishlash, kuni tartibi, yakka ishlash va birlarbo'yicha) bajarish

Pedagogik amaliyot rahbarlariga qo'yiladigan talablar

- Amaliyotga jalb etilgan o'quvchilarga yo'riqnoma berish;
- Amaliyotchilarni ish joyiga MTTga joylashtirish va ularning pedagogik faoliyatiga metodik rahbarlik qilish va nazoratini olib borish;
- Yo'l xarakati va mehnat xavfsizligi haqida tushuntirish ishlarini olib borish;
- Amaliyotchining bolalar bilan tashkil qilgan ishlarini kuzatadi, ishini tahlil qiladi, tarbiyachi va uslubchi bilan kelishgan holda baholaydi;
- Amaliyotchilarning kundalik daftarlarini nazoratini olib borish;
- O'quv jurnallarini talab darajasida yuritish va o'quvchilarni baholash;

Kollej o'quvchi – amaliyotchilarga qo'yiladigan talablar

- Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining ichki tartib qoidalariga rioya qilish va rahbariyatning barcha ko'rsatmalarini bajarishi,
- Havfsizlik texnikasi va mehnat muhofazasi qoidalariga rioya qilishi;
- Intizomlikda va mehnatsevarlikda, hushmuomalalikda boshqalarga namuna bo'lish;
- Pedagogik amaliyot dasturiga oid barcha ishlarni bajarish;
- Kun tartibini o'tkazishga tayyorgarlik ko'rish;
- Pedagogik amaliyot jadvaliga tegishli hamma mashg'ulotlarda ishtirok etish, ularning muhokamasida faol qatnashish, qabul qilingan qoidalariga ko'ra ish hujjatlarini yuritish.

2. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Amaliy mashg'ulot mavzusi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O' qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta' lim
1	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maydonchalari, xonalari, jihozlanishi, ish uslublari bilan tanishtirish, guruhlarga bo'linish. Sog'lom avlodni tarbiyalash uchun yaratilgan shart-sharoitlar bilan tanishish.	Pedagogik amaliyot mazmuni va amalga oshirish haqida suhbat, topshiriq berish va bajarish uchun: Har bir guruh xonalari bilan tanishish; guruhlarni mebel va boshqa jihozlari bilan ta'minlanishi va bolalar yoshiga mosligi; har bir yosh guruhga tanlangan o'yinchoq va boshqa jihozlar bilan ta'minlanishi; tarbiyachining ish rejasi bilan tanishish MTTning hovlisi, uning tozaligi, gulzor va daraxtlarning joylashishi, ekologik talablarga javob berishi (sport maydonchasi, basseyn, yugurish yo'lkalari). Guruhlarda ozodalikka rioya qilinishi – xonalarni ozodaligi, havosini yangilab deraza va deraza darchalardan foydalanish, xonalarda bolalarga mo'ljallangan mebelni bolalar yoshiga mosligi, yotoqlarda yaratilgan shart-sharoitlar (uxlash jihozlarini gigienik holati), ovqatlanishga ishlatiladigan jihozlarni ozodaligi. Jismoniy tarbiya xonalarni (zalni) sport buyumlar bilan ta'minlanishi (bolalar soniga qarab), sport maydonchasi va basseynlarning tozaligi. Guruhlarda yil boshidan shamollash, infeksiyon kasallik, anemiya va boshqa kasalliklarni kelib chiqishi, ularni bartaraf etish yo'llarini (fizoterapiya, chiniqtirish va h.k.)	6	A	3
2	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida kun tartibini tashkil etilishini o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash.	Kun tartibini o'tkazishni, ovqatlanish, uyqu, o'yin, mashg'ulot, sayrlarni vaqtida o'tilishi, ularga ajratilgan vaqtlarni buzilmasligini kuzatish. Kun tartibini jadvalini chizish. Har bir yosh guruhni kun tartibini o'ziga xosligi,	6	A	3

		bolalarni faol va faol bo'lmagan holatlarini almashib turilishini o'rganib borish.			
3	Turli yosh guruhlarida kun tartibini kuzatish vasensor tarbiya berish holati bilan tanishish.	Bolalarning jismoniy rivojlanishi, ularni o'zaro munosabatlari va madaniy gigienik ko'nikmalari darajasini ertalabki soat, badantarbiya nonushta, mashg'ulot, sayr vaqtida tanishib borish. Buyumlar va o'yinchoqlarni shakli, rangi, katta-kichikligiga qarab ajratish. Buyum va o'yinchoqlarni ketma-ket shakli, kattaligiga qarab turli o'yinlarni o'ynash. Mayda motorika va sensomotorikani rivojlanishiga e'tibor berish.	6	A	3
4	Bolalarda madaniy-gigienik malaka va ko'nikmalarni hosil qilishni kuzatish.	Bolalarning mustaqil ko'nikmalarini tahlil qilish. Turli guruhlarda madaniy-gigienik ko'nikmalarni bajarish uchun yaratilgan sharoitlarni o'rganish (yuvinish xonalari, yechinish xonalari, bolalar soniga qarab sochiqlar, idish tovoqlar, yotishga moslangan xonalar): bolalarda hosil etilgan madaniy ko'nikmalar darajasini va hajmini o'rganish (ozodalik, ovqatlanish, xonalarda ozoda va tartibli saqlash, bolalar va kattalar bilan munosabatlari);	6	A	3
5	Turli yosh guruhlarda ertalabki badan tarbiyani tashkil etishda tarbiyachiga yordamlashish	Buyumlar bilan va buyumlarsiz bajariladigan ertalabki badantarbiya mashqlarini o'kazishda tarbiyachiga yordamlashish.	6	A	3
6	Sayrda xarakterli o'yinlarni tashkil etishda tarbiyachiga yordamlashish	Kun tartibini mustaqil o'tkazish. Nonushta uyushtirish, ovqatlanish ma'daniyatiga e'tibor berish (qoshiq, sanchqich, piyola, nonni to'g'ri ushlab, ovoz chiqarmasdan, to'kmasdan gapirmasdan ovqatlanish) Sayrda xarakterli o'yinlarni tashkil etishda tarbiyachiga yordamlashish.	6	A	3
7	Kunning birinchi yarmida sayrni o'tkazishda tarbiyachiga yordamlashish	Sayrni mustaqil tashkil etish. O'yinchoqlarni maqsadga muvofiq olib chiqish, bolalarni faol va faol bo'lmagan holatlarini hisobga olish, sayrga bolalarni mustaqil faoliyat uchun mazmunli o'yinchoqlar,	6	A	3

		niqoblarini olib chiqish, sayrda bolalarni xavfsizligini hisobga olish, bolalarni sayrdagi mustaqil faoliyatini kuzatish.			
8	Bolaning rivojlanish sohalari bo'yicha kompetensiyalarini aniqlashda tarbiyachiga yordamlashish	Yosh guruhlarida bolalarning jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzi, ijtimoiy-hissiy rivojlanish, nutq,muloqot,o'qish va yozish malakalari, bilish jarayonining rivojlanishi, ijodiy rivojlanish sohalari bo'yicha kompetensiyalarini aniqlashda tarbiyachiga yordamlashish.	12	A	6
9	Turli yosh guruhlarda jismoniy tarbiya faoliyatini tashkil etishda tarbiyachiga yordamlashish	Ta'limiy faoliyatni tahlil qilish. Umumrivojlantiruchi mashqlarni, qoidali-harakatli o'yinlarni tashkil etishda tarbiyachiga yordamlashish.	6	A	3
10	Kun tartibini mustaqil o'tkazish, bolalarda madaniy-gigienik ko'nikmalarni shakllantirishda tarbiyachiga yordamlashish	Shaxsiy gigiena (qo'lni sovun bilan yuvish, tirnoqlarni tozalash, iflos qo'l bilan ovqatlanmaslik, qo'l, oyoq va badan uchun foydalaniladigan sochiqlarni farqlash, kiyimlarni toza saqlash); bolalarni stol atrofida to'g'ri o'tirish, ovqatlanish madaniyatiga o'rgatish.	6	A	3
11	Yosh guruhlarida ta'lim faoliyati mazmunida rejalashtirilgan ta'lim sohalari bilan tanishib chiqish.	Turli yosh guruhlarda o'zaro bog'liq o'xshash mavzularni kiritilishi, ularning individual imkoniyatlariga muvofiq uyg'un rivojlanishini tahlil qilish. Ta'lim jarayonini mavzuviy rejalashtirish dasturlari bilan tanishib chiqish.	6	A	3
12	Bolalarda kattalar mehnatiga qiziqish va hurmat hissini shakllantirish.	O'quvchilarga maktabgacha ta'lim tashkilotlarining turli yosh guruhdagi bolalar bilan sayrda enaga, oshpaz, bog'bon, kir yuvichining ishini kuzatish orqali bolalarda shu kasb egalariga nisbatan hurmat hissini tarbiyalash va ularning mehnatini qadrlashga o'rgatish.	6	A	3
13	Guruhlarda rivojlantirish markazlarida talimiy faoliyatlarni olib borishda tarbiyachiga yordamlashish	Musiqqa ostida badan tarbiya kompleksini o'tkazishda, haftalik mavzu bo'yicha rivojlantirish markazlarida talimiy faoliyatlarni olib borishda, tarbiyachiga yordamlashish.	6	A	3
14	Rivojlantirish markazlarida talimiy va tarbiyaviy faoliyatlarni tahlil qilish.	Haftalik mavzu bo'yicha rivojlantirish markazlarida talimiy faoliyatlarni tahlil qilish. "Onalarga sovg'a	12	A	6

		tayyorlaymiz” mavzusida (tabriknomalar, ixtiyoriy rasm, o`yinchoqlar yasash);			
15	Ertalabki soatda bolalar bilan birgalikda stol ustida o`tkaziladigan o`yinlarni o`tkazish.	Ertalabki soatda bolalar bilan birgalikdalotolar, kubiklardan rasmlar solish va stol ustida o`tkaziladigan o`yinlarni o`tkazish. Ertalabki soatda bolalar bilan birgalikdalotolar, kubiklardan rasmlar solish va stol ustida o`tkaziladigan o`yinlarni o`tkazish.	6	A	3
16	Turli yosh guruhlarida umumiy guruhiy jismoniy tarbiya faoliyatini o`tkazishda tarbiyachiga yordamlashish	Jismoniy tarbiya faoliyatini tahlil qilish. Asosiy harakat mashqlarini, qoidali harakatli o`yinlarni o`tkazishda tarbiyachiga yordamlashish.	6	A	3
17	Tarbiyachi bilan birgalikda “Til va nutq” markazini jihozlash va tashkil etish	Nutq o`stirish ta`limiy faoliyatini kuzatish. Katta va tayyorlov guruhlarda o`qish va yozuv malakalarini shakllantirishga oid jihozlarni tanlash va tayyorlashda tarbiyachiga ko`maklashish. Rivojlanish markazlarida bolalar nutqini o`stirishga oid ta`limiy o`yinlar, suhbatlar tashkil etish.	12	A	6
18	Ota-onalar va tarbiyachilar o`rtasida samarali hamkorlikni yo`lga qo`yish.	Ota-onalar bilan hamkorlik qilishning tamoyillarini o`rganish. “Siz bilasizmi?”, “Ota-onalar sizlar uchun” kabi ko`rgazmalar tashkil etishda ko`maklashish	6	A	3
19	Turli yosh guruhlarida ertalabki soatlarni o`tkazishda tarbiyachiga yordamlashish. Rivojlantirish markazlarida bolalar faoliyatini kuzatish.	Ertalabki soatlarni o`tkazishda tarbiyachiga yordamlashish. Rivojlantirish markazlarida bolalar faoliyatini kuzatish va tahlil qilish.	6	A	3
20	Rivojlantirish markazlari uchun ko`rgazma va tarqatma materiallarini tayyorlash.	Rivojlantirish markazlari uchun ko`rgazma va tarqatma materiallarini tayyorlash. Bolalar bilan didaktik o`yinlarini olib borish.	6	A	3
21	Tarbiyachi bilan birgalikda “Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika” markazini jihozlash va tashkil etish	Kichik guruhlariga bo`linib o`ynash. Badantarbiya mashqlarni musiqa bilan o`tkazish. Ertalabki soatda qurish - yasash o`yinlarini uyushtirish. Rivojlantirish markazlarida, qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazita`limiy va tarbiyaviy faoliyatlarni olib borish. kichik yoshdagi bolalarni qalambilan	12	A	6

		rasm chizish, qog'ozlardan geometrik shakllarni yasashga o'rgatish.			
22	Bolalar o'rtasida o'zaro ijobiy munosabatlarni rivojlantirish, kattalar mehnatiga qiziqish va hurmat hissini shakllantirish	Bolalar o'rtasida o'zaro ijobiy munosabatlarni rivojlantirish, bolaning tengdoshlari bilan yuzaga kelgan ziddiyat va muammolarni hal etish. Bolalar bilan enaga, oshpaz, bog'bon, kir yuvichining ishini kuzatish.	6	A	3
23	Turli yosh guruhlarida nutq o'tirish ta'limiy faoliyatini kuzatish.	Nutq o'tirish ta'limiy faoliyatini kuzatish va tahlil qilish. Bolalarni so'z boyligini aniqlash. Mashg'ulot so'zlarini aniq talaffuz etishi, rasmga qarab bolalarni gapirib berishlarini tahlil qilish. Bolalarga ertak, hikoya va she'rlardan ifodali o'qib berish.	6	A	3
24	Turli yosh guruhlarda jismoniy tarbiya ta'limiy faoliyatini kuzatish.	Ta'limiy faoliyatlarni tahlil qilish. Umumrivojlantiruchi va asosiy harakat mashiqqlarni bajarish. Qoidali-harakatli o'yinlarni tashkil etish va o'tkazish.	6	A	3
25	Shaxsiy gigiyena meyorlariga rioya qilishga o'rgatish	Shaxsiy gigiyena (qo'lni sovun bilan yuvish, tirnoqlarni tozalash, iflos qo'l bilan ovqatlanmaslik, qo'l, oyoq va badan uchun foydalaniladigan sochiqlarni farqlash, kiyimlarni toza saqlash); nonushtani mustaqil o'tkazish; bolalarni stol atrofida to'g'ri o'tirish, ovqatlanish madaniyatiga o'rgatish (qoshiq, vilka, piyoladan to'g'ri foydalanish va oqizmasdan, sochmasdan ovqatlanish); Sayrda bolalar bilan milliy O'yin o'tkazish; tabiat hodisalari bilan tanishtirishni davom ettirish, qish fasli bilan tanishtirish (qishda kunlar sovuq bo'lishi, quyoshni kamroq isitishi).	6	A	3
26	Tarbiyachi bilan birgalikda "Ilm-fan va tabiat" markazini jihozlash va tashkil etish	Ilm-fan va tabiat markazi uchun ko'rgazma va tarqatma materiallarini tayyorlash. Bolalar bilan ta'limiy o'yinlar, eksperiment-tadqiqotlar o'tkazish. Ota-onalar bilan ishlash, bolalarni mavsumgamos to'g'ri kiyintirish mavzusida suhbat o'tkazish.	12	A	6
27	Guruh sanitariya holatini o'rganish va tahlil qilish.	Tarbiyachi yordamchisi ishini kuzatish, o'rganish, guruh xonalari,	6	A	3

		maydonchalar va jihozlarni toza saqlash qoidalarini o'rganish va ko'maklashish.			
28	Bolalarga beriladigan ovqatlar va ularni tayyorlash texnologiyasini kuzatish	Nazariy egallangan bilimlarni taqqoslash, bir kunlik ovqatlar tarkibini kuzatish.	6	A	3
29	Turli guruhlarda bayram ertaliklariga tayyorgarlik ko'rish.	Hafta mavzusi bo'yicha bolalar bilan ishlashda tarbiyachiga yordam berish. Tarbiyachibilan birgalikda kastyum va maskalar tayyorlash, dasturssenariysini bolalar bilan takrorlash.	6	A	3
30	Guruhlarda ertalabki badantarbiyani mustaqilo'tkazish.	Musiqqa ostida badantarbiya mashqlarini o'tkazish.Ota-onalarga uyda ham ertalab badantarbiya bilan shug'ullanish kerakligini eslatib qo'yish. Haftalik mavzu bo'yicha rivojlantirish markazlarida ta'limiy faoliyatlarni tashkiletish.	6	A	3
31	Tarbiyachi bilan birgalikda "Syujetli- rolli o'yinlar va dramalashtirish" markazini jihozlash va tashkil etish	Tarbiyachi bilan birgalikda rivojlantirish markazlari uchun ta'limiy faoliyatlarni olib borishga tarqatma materiallarini tayyorlash. Syujetli- rolli o'yinlar uchun jihozlar tayyorlash va o'tkazish. Ijodiy yondashish.	6	A	3
32	Musiqqa ta'limiy faoliyatini kuzatish. Guruhlarda tashkil qilingan burchaklarni o'rganish.	Musiqqa ta'limiy faoliyatini kuzatish. Haftalik mavzu bo'yicha rivojlantirish markazlarida ta'limiy faoliyatlarni olib borish. Guruhlarda tashkil qilingan burchaklarni; milliy, tabiat, sport, kayfiyat, ota-onalar uchun vblarni o'rganish.Turli yosh guruhlarda bir mavzuda mavsumiy bayram bo'yicha suhbat o'tkazish (tabriknomalar, ixtiyoriy rasm, o'yinchoqlar yasash); sayrda bolalar bilan daraxtlardagi o'zgarishlarni kuzatish, suhbatlashish.	6	A	3
33	Ertalabki soatda mavsumga mos bayram haqida suhbat o'tkazish.	Ertalabki soatda mavsumga mos bayram (hosil bayrami, yangi yil, Navro'z, onajonlar kuni vblar) haqida suhbat o'tkazish. Yer maydonchasida mehnat qilish; yerni tozalash, gullar ekish, ko'katlar urug'ini sepishni bolalar bilan birgalikda bajarish. Bolalarni madaniy xulq darajasini tekshirish (salomlashish, hayrlashish, o'rtoqlari	6	A	3

		bilan munosabatlari, ko`chada, uyda kattalar bilan munosabat). "Navro`z" bayrami haqida suhbat (yoki boshqa mavsumiy bayram) o`tkazish. Oilada hovlida mehnat qilish; yerni tozalash, gullar ekish, ko`katlar urug`ini sepishni taklif qilish.			
34	Sayr jarayonida mavsumiy o`zgarishlarni kuzatish	O`rik, olma, olcha, shaftoli, gilos daraxtlarni gullarini taqqoslash, guruhlarda badantarbiyani o`tkazish, milliy harakatli o`yinni o`tkazish. Tashqi ko`rinishi, ozodalikka rioya qilishi, yuz-qo`lini yuvish, to`g`ri ovqatlanish, madaniy hulqlarini (salomlashish, rahmat aytishi, kattalar gapini bo`lmaslik, do`sti bilan to`g`ri munosabatda bo`lishi ajarilishini kuzatish).	6	A	3
35	Ertalabki qabulni va turli yosh guruhlarida umumiy guruhiy ta`limiy faoliyatini o`tkazishda ko`maklashish.	Ta`limiy faoliyatni tahlil qilish. Mavzu bo`yicha atrofi olam umumiy guruh bo`lib ishlash ta`limiy faoliyatini kuzatish. Amaliyot yakuni bo`yicha hisobotlarni tayyorlash va topshirish.	6	A	3
	Jami		240		120

3. O`quvchilarning bilim va ko`nikmalarini baholash

O`quv dasturini o`zlashtirish darajasini nazorat qilish va baholash amaliyot ranbari tomonidan joriy nazoratda amaliyot jarayonida – amaliyotchilardan savol so`rash orqali, qo`l mehnatlarini va ko`rgazmali qurollarni yasash va amaliyotchilar tomonidan kun tartibi, mashg`ulotlarni o`tish, rivojlanish markazlarida ishlash, yakka ishlash, tadbirlardagi ishtiroki, xulqi, ota-onalar bilan muomalasi vaqtlarida bajarilgan ishlarni baholash orqali amalga oshiriladi. Oraliq nazoratlarda testlar, ochiq mashg`ulotlar, musobaqalar, ko`rgazmalar tayyorlash natijalari orqali baholanadi. Ish xujjatlari, kundalik kuzatuv daftarlari inobatga olinadi.

4. Tavsiya etilgan adabiyotlar va saytlar ro`yxati

Asosiy adabiyotlar

1. "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo`yiladigan Davlat talablari" O`zRMTV Toshkent-2018
2. "Ilk qadam" Davlat o`quv dasturi O`zRMTV Toshkent-2018
3. "Ilmyo`li" variativ dasturi Toshkent. O`zRMTV 2019 yil.
4. "MTMda bolalarning hayoti va sog`ligini muxofaza qilishni tashkil etish tartibi to`g`risidagi nizom" Ozbekiston Respublikasi qonun xujjatlari to`plami 2018.
5. Maktabgacha ta`lim muassasalarida ta`lim jarayonini mavzuviy rejalashtirish. Yosh guruhlari bo`yicha. L.Yestafeva, Sh. Nabihanova va boshqalar. T-2018 yil
6. "MTMda hayot havfsizligi asoslari" dasturi. Z.Raximova, Q.Nizomova. Toshkent. O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. 2010 yil.
7. Maktabgacha ta`lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil 22 dekabr 802 – sonli qaror

Qo`shimcha adabiyotlar

1. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to`g`risida" 2019 yil 8 may PQ 4312 qarori

2. Жукова “Энциклопедия развития и обучения для дошкольников”. Санкт – Петербург, Москва. НЕВА». Энциклопедия- 2005.
3. Bolagayo`naltirilganta`lim dasturi- “O`zingyasa” O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
4. N.Erxonova, ZRo`ziyeva. Tarbiyachi kitobi. “DAVR-PRESS”-Toshkent-2019
B.T.3.80
5. N.Erxonova, Z Ro`ziyeva. Tarbiyachi kitobi. Badiiy asarlar to`plami. “DAVR-PRESS”-Toshkent-2019
B.T.3.66
6. N.Erxonova, Z Ro`ziyeva. Tarbiyachi kitobi. Quvnoq she`rlar. “DAVR-PRESS”-Toshkent-2019
B.T.1.02
7. N.Erxonova, Z Ro`ziyeva. Tarbiyachi kitobi. Matematika. “DAVR-PRESS”-Toshkent-2019 B.T.1.02
8. Е.А.Бондаренко Готовимся к школе, играя развиваем мышление. Москва ЗАО БАО – ПРЕСС. МТТ tayyorlov guruhlari uchun tavsiya-2005
9. А.Сохина, Т.В.Тарунтаева . Подготовка детей к школе в детском саду. Москва, Педагогика-2007
10. Панфилова М.А. Игротерапия общения. – М.: ГНОМ и Д, 2008.
11. Ильин М.А. Готовим ребёнка к школе. Издательский дом “Литера”2004.
12. Bejenova M.A. Veselaya matematika. M-2008.
13. Vahobova F.N., D.Zaynutdinova. Rivojlantiruvchi o`yinlar.T.-“Bekinmashoch-plyus”- 2009
14. MTMLarining tarbayalanuvchilari uchun rivojlantiruvchi o`yinlar majmuasi. O`zbekiston Respublikasi xalq ta`limi vazirligi. Respublika tashxis markazi Toshkeny-2013
15. N.A.Muratova. “Математика” для обучения детей в д/с и дома. Екатеринбург. У-Фактория». Qo`llanma-2002.
16. Bolagayo`naltirilganta`lim dasturi- “O`zingyasa” O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
17. “Bolagayo`naltirilganta`lim dasturinitashkiletish” O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
18. «Математика для младших школьников в таблицах и схемах» Е.А.Арбатова Санкт-Петербург 2010 год.
19. «Весёлые домашние задание» детям 3 лет Москва 2013
20. «Логика» для детей 3-4 года. Москва 2013
21. «Логика» для детей 4-5 лет. Москва 2013
22. «Логика» для детей 5-6 лет. Москва 2013
23. «Весёлые домашние задание» детям 6-7 лет. Москва 2013.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI

O‘RTA PROFESSIONAL TA‘LIM

40110101-maktabgacha ta‘lim yordamchi tarbiyachisi

kasbi bo‘yicha

Diplom oldi amaliyotidan

O‘QUV DASTURI

Kvalifikatssiya (lar) nomi:	Yordamchi tarbiyachi
O'quv rejadagi tartib raqami:	2.1.11.
Ajratilgan soat:	108

Toshkent– 2022

O'quv dasturi pedagogik innovatsiyalar, professional ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni qayta tayorlash va ularning malakasini oshirish instituti pedagogika 110 000 sohasi yo'nalishlari bo'yicha o'quv metodik birlashmasining 2022 yil " 29 " avgustdagi 6-sonli majlis bayoni bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2022-yil 29-oktabrdagi 6-sonli yig'ilishida ma'qullangan va Vazirlikning 2022-yil 25-noyabrdagi 388-sonli buyrug'i bilan **TASDIQLANDI VA JORIY ETILDI.**

Tuzuvchi:	Abduvaliyeva Marhabo Ilyasovna	– RAINBOW STATION nomli - NTT uslubchisi, pedagogika fanlari nomzodi
	Aripova Sayyora Mirsoatovna	– Toshkent Pedagogika kolleji maxsus fanlar kafedrasida o'qituvchisi
Taqrizchilar:	Mo'minova Nargiza Sabitdjanovna	– MTMRMQTMOI-Maktabgacha va musiqiy ta'lim kafedrasida o'qituvchisi
	Karimova Ziyoda Ulug'bekovna	- RAINBOW STATION nomli- NMTTdirektori

1. O'quv dasturining umumiy talablari

Dastur nomi	Diplom oldi amaliyoti
Ajratilgan soat	108
Mavzular soni	12
Dasturning maqsadi	Diplom oldi amaliyoti bitiruvchilarni egallagan kasbiy bilim, ko'nikmalarini, ularni qo'llash uslublari mustahkamlash, kasbiy mahorat va malakalarini shakllantirish va o'stirish, ilg'or ish tajribasini o'rganishdan iboratdir.
O'zlashtirish (o'qitish) natijalari	<ul style="list-style-type: none"> - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari", "Ilk qadam" davlat o'quv dasturida berilgan vazifalar asosida turli yosh guruhlarida kun tartibini tashkil etishni kuzatadi va birgalikda o'tkazadi; - "Bola shaxsiga yo'naltirilgan ta'lim" asosida ish olib boradi; - nazariy bilimlarini maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida qo'llaydi, ilg'or tarbiyachilarning tajribalariga bog'laydi, tahlil qiladi; - amaliyot jarayonini didaktik tamoyillar asosida tashkil etadi; - sanitariya-gugiyena meyorlari talablariga rioya qiladi; - MTT jarayoni va oila muhitini o'rganish va uni tahlil qiladi; - kasbiy bilim, ko'nikmalarni kengaytiradi, amaliyotda qo'llaydi, mustahkamlaydi;
Bilimlar	<ul style="list-style-type: none"> - "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari"ni; - "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi asosida sohalar bo'yicha rejalashtiriladigan ishlar mazmunini, ta'limiy jarayonlarni rejalashtirish va tanlashni; - "MTTda bolalarning hayoti va sog'ligini muhofaza qilishni tashkil etish tartibi to'g'risidagi Nizom"ni; - bolalarga beriladigan ovqatlar resepti va tayyorlash texnologiyasini; - turli yosh guruhlarda ta'lim-tarbiyaviy jarayonni tashkil etish mazmunini; - rivojlanish xaritasini yuritishni, yakka ishlash yo'llarini; - kun tartibini o'tkazishni, turli yosh guruhlarda bir kunlik ish rejasini mazmunini bilishi.
Ko'nikmalar	<ul style="list-style-type: none"> - ta'limiy jarayonlarni o'tkazishda tarbiyachiga yordamlashish, "Ilk qadam" davlat o'quv dasturidan va ta'limiy jarayonni rejalashtirishdan foydalanish; - turli yosh bosqichidagi bolalarning individual-psixologik xususiyatlarini hisobga olish; - oylik ish rejasi bo'yicha kun tartibini tashkil etishda tarbiyachiga ko'maklashish; - ta'lim-tarbiya jarayonida ta'lim berish vositasi sifatida o'yin turlaridan foydalanish; - guruh xonalari, maydonchada sanitariya-gugiyena meyorlari talablariga rioya qilish, o'yinchoqlar va jihozlarni toza saqlash;

	<ul style="list-style-type: none"> - birgalikda tadbirlarga tayyorlanish, ssenariylar tuzish, musobaqalar tashkil etish, bolalar bilan ishlash; - ota-onalar bilan ishlashni mustaqil bajara olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
O'quv rejaga muvofiq o'zaro bog'liq bo'lgan fanning nomi	Umumkasbiy fanlar, maxsus fanlar, o'quv amaliyotlari
O'qitishning tashkiliy shakli	A-amaliy mashg'ulot
Dasturga qo'yilgan talab	Majburiy
O'qitish tili	Guruhga tayinlangan dars tili asosida
Baholash tartibi	Joriy baholash tartibiga asoslanib
O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash	Og'zaki, yozma, test, individual va amaliy topshiriqlar (mashg'ulotlar tashkilet ish, rivojlanish markazlarida ishlash, kun tartibi, yakka ishlash v b lar bo'yicha) bajarish

Pedagogik amaliyot rahbarlariga qo'yiladigan talablar

- Amaliyotga jalb etilgan o'quvchilarga yo'riqnoma berish;
- Amaliyotchilarni ish joyiga MTTga joylashtirish va ularning pedagogik faoliyatiga metodik rahbarlik qilish va nazoratini olib borish;
- Yo'l xarakati va mehnat xavfsizligi haqida tushuntirish ishlarini olib borish;
- Amaliyotchining bolalar bilan tashkil qilgan ishlarini kuzatadi, ishini tahlil qiladi, tarbiyachi va uslubchi bilan kelishgan holda baholaydi;
- Amaliyotchilarning kundalik daftarlarini nazoratini olib borish;
- O'quvjurnallarini talab darajasidayuritishva o'quvchilarni baholash;

Kollej o'quvchi – amaliyotchilarga qo'yiladigan talablar

Diplom oldi amaliyoti mutaxassisliklar bo'yicha kadrlar tayyorlashdagi amaliyot turlarining yakunlovchisi hisoblanadi. Kollej o'quvchilarini mutaxassislikka tayyorlashda diplom oldi amaliyoti bilan yakunlanadi. Diplom oldi amaliyotiiga o'zidan oldingi barcha turdagi o'quv fani va o'quv pedagogik amaliyotni muvaffaqiyatli yakunlagan, ijobiy baholar olgan o'quvchilar qo'yiladi. Diplom oldi amaliyoti belgilangan MTTda va o'quvchilarning kelajakdagi ish joyida o'tkazish uchun ruxsat berish mumkin.

Diplom oldi amaliyoti dasturini bajarmagan o'quvchi davlat attestatsiyasini topshirishga qo'yilmaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining ichki tartib qoidalariga va rahbariyatning barcha ko'rsatmalarini bajarishi,

Havfsizlik texnikasi va mehnat muxofazasi qoidalariga rioya qilishi;

Intizomlikda va mehnatsevarlikda, hushmuomalalikda boshqalarga namuna bo'lish;

Diplom oldi amaliyoti dasturiga oid barcha ishlarni bajarish;

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan olib boriladigan ta'limiy - tarbiyaviy ishlarni olib borishda jiddiy tayyorgarlik ko'rish, qabul qilingan qoidalariga ko'ra ish hujjatlarini yuritish.

2. O'quv dasturi mazmuni

t/r	Amaliy mashg'ulot mavzusi	Mavzuning qisqacha mazmuni	Jami	O'qitishning tashkiliy shakli	Mustaqil ta'lim
1	Kun tartibini tashkil etishda tarbiyachiga yordamlashish	Ertalab bolalarni qabul qilish bo'yicha ish olib borish. Nonushta uyushtirish, ovqatlanish madaniyatiga e'tibor berish (qoshiq, vilka, piyola, nonni to'g'ri ushlab, ovoz chiqarmasdan, to'kmasdan, gapirmasdan ovqatlanish).	6	A	3
2	Rivojlantirish markazlarida talimiy va tarbiyaviy faoliyatlarni olib borishda tarbiyachiga yordamlashish.	Rivojlantirish markazlarida talimiy va tarbiyaviy faoliyatlarni olib borishda tarbiyachiga yordamlashish va jihozlarni tartibga keltirish. Reja asosida kelgusi faoliyatlarga tarqatma materiallar tayyorlash.	6	A	3
3	Bolalar bilan kunning I-yarmida syujetli o'yinchoq yasash, ularni bezash va o'yinda qo'llash .	Gurihdagi bolalar bilan kunning I – yarmida syujetli o'yinchoq yasash ularni bezash va o'yinda qo'llash. Badiiy-ijodiy mazmundagi syujetli-rolli o'yinlar tashkil etish. Xalq ertaklarini sahnalashtirish.	12	A	3
4	Guruh sanitariya holatini o'rganish va tahlil qilish.	Tarbiyachi yordamchisi ishini kuzatish, o'rganish, guruh xonalari, maydonchalar va jihozlarni toza saqlash qoidalarini o'rganish va ko'maklashish.	6	A	3
5	Guruhda ertalabki badantarbiya mashqlarini musiqa bilan o'tkazishda tarbiyachiga yordamlashish.	Bolalar bilan birgalikda ertalabki badantarbiya mashqlarini musiqa bilan o'tkazish.	6	A	3
6	Ta'limiy jarayonlarda interfaol metodlardan foydalanish jarayonini kuzatish.	Ta'limiy jarayonlarda tarbiyachining interfaol metodlaridan foydalanish jarayonini kuzatish. Kelgusi mashg'ulotlar uchun kurgazmalar tayyorlash.	12	A	3
7	Umumiy guruh bo'lib ishlash jismoniy tarbiya faoliyatini o'tkazishda tarbiyachiga yordamlashish.	Asosiy harakat mashqlarini va qoidali harakatli o'yinlarni o'tkazishda tarbiyachiga yordamlashish . Ta'limiy faoliyatni tarbiyachi bilan tahlil qilish. Kamchiliklarni bartaraf etish.	12	A	3

8	Rivojlantirish markazlarida talimiy va tarbiyaviy faoliyatlarni olib boorish uchun tarqatma materiallarni tayyorlash.	Tarbiyachi bilan birgalikda rivojlantirish markazlari uchun talimiy faoliyatlarni olib borishga tarqatma materiallarini tayyorlash. Ijodiy yondashish.	12	A	3
9	Turli yosh guruhlarida umumiy guruh bo'lib ishlash nutqni rivojlantirish talimiy faoliyatlarni o'tkazishda tarbiyachiga yordamlashish.	Bolalarni so'z boyligini aniqlash. Ta'limiy jarayonda so'zlarini aniq talaffuz etishi, rasmga qarab gapirib berishlarini rivojlantirishda tarbiyachiga yordamlashish.	12	A	3
10	Bolaning rivojlanish sohalari bo'yicha kompetensiyalarini aniqlashda tarbiyachiga yordamlashish.	Yosh guruhlarida bolalarning jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzi; ijtimoiy-hissiy rivojlanish; nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari; bilish jarayonining rivojlanishi; ijodiy rivojlanish sohalari bo'yicha kompetensiyalarini aniqlashda tarbiyachiga yordamlashish. Xaritalarni qanday to'ldirilishini tarbiyachidan o'rganish.	6	A	3
11	Kun tartibini mustaqil o'tkazish, bolalarda madaniy-gigienik ko'nikmalarni shakllantirish.	Turli yosh guruhlarda bolalarni madaniy-gigienik ko'nikmalarni mustaqil bajarishlarini tahlil qilish. Turli guruhlarda madaniy-gigienik ko'nikmalarni bajarish uchun yaratilgan sharoitlarni o'rganish (yuvinish xonalari, yechinish xonalari, bolalar soniga qarab sochiqlar, idish tovoqlar, yotishga moslangan xonalar): bolalarda hosil etilgan madaniy ko'nikmalar darajasini o'rganish (ozodalik, ovqatlanish, xonalarda ozoda va tartibli saqlash, bolalar va kattalar bilan munosabatlari); madaniy-gigienik ko'nikmalarni tarbiyalashda ota-onalar bilan suhbat o'tkazish.	12	A	3
12	Bolaning kundalik hayoti davomida – o'yin, mehnat, maishiy faoliyat va sayr vaqtlarida nutqni o'stirish. Amaliyot hisobotini tayyorlash.	Bolarda o'yin, mehnat, maishiy faoliyat va sayr vaqtlarida nutqni o'stirishda tarbiyachiga yordamlashish. Amaliyot yakuni hisobotini tayyorlash. Kundalik daftarini to'ldirish. Talab darajasida amaliyot rahbariga topshirish.	6	A	3
	JAMI		108		36

3. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash

O'quv dasturini o'zlashtirish darajasini nazorat qilish va baholash amaliyot ranbari tomonidan joriy nazoratda amaliyot jarayonida – amaliyotchilardan savol so'rash orqali, qo'l

mehnatlarini va ko'rgazmali qo'rollarni yasash va amaliyotchilar tomonidan mashg'ulotlarni o'tish vaqtlarida bajarilgan ishlarni baholash orqali amalga oshiriladi. Ish xujjatlari, kundalik kuzatuv daftarlari inobatga olinadi.

4. Tavsiya etilgan adabiyotlar va saytlar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. "Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari" O`zRMTV Toshkent-2018
2. "Ilk qadam" Davlat o'quv dasturi O`zRMTV Toshkent-2018
3. "MTMda bolalarning hayoti va sog'ligini muxofaza qilishni tashkil etish tartibi to'g'risidagi nizom" Ozbekiston Respublikasi qonun xujjatlari to'plami 2018.
4. Maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini mavzuviy rejalashtirish. Yosh guruhlari bo'yicha. L.Yestafeva, Sh. Nabihanova va boshqalar. T-2018 yil
5. "MTMda hayot havfsizligi asoslari" dasturi. Z.Raximova, Q.Nizomova. Toshkent. O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. 2010 yil.
6. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti . 2020 yil 22 dekabr 802 – sonli qaror

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" 2019 yil 8 may PQ 4312 qarori
2. Лугова "Энциклопедия развития и обучения для дошкольников". Санкт – Петербург, Москва. НЕВА». Энциклопедия- 2005.
3. Bolagayo`naltirilganta`lim dasturi- "O`zingyasa" O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
4. N.Erxonova, ZRo'ziyeva. Tarbiyachi kitobi. "DAVR-PRESS"-Toshkent-2019 B.T.3.80
5. N.Erxonova, Z Ro'ziyeva. Tarbiyachi kitobi. Badiiy asarlar to'plami. "DAVR-PRESS"-Toshkent-2019 B.T.3.66
6. N.Erxonova, Z Ro'ziyeva. Tarbiyachi kitobi.Quvnoq she'rlar. "DAVR-PRESS"-Toshkent-2019 B.T.1.02
7. N.Erxonova, Z Ro'ziyeva. Tarbiyachi kitobi.Matematika. "DAVR-PRESS"-Toshkent-2019 B.T.1.02
8. E.A.Bondarrenko. Готовимся к школе, играя развиваем мышление. Москва ЗАО БАО – ПРЕСС. МТТ tayyorlov guruhlari uchun tavsiya-2005
- 7.F.A.Soxina, T.V.Taruntaeva Podgotovka detey k shkole v detskom sadu. M., Pedagogika-2007
9. Панфилова М.А. Игротерапия общения. – М.: ГНОМ и Д, 2008.
10. Il'in M.A. Gotovimrebyonka k shkole. Izdatelskiydom "Litera" 2004.
11. Bejenova M.A. Veselaya matematika. M-2008.
12. Vahobova F.N., D.Zaynutdinova. Rivojlantiruvchi o'yinlar.T.-"Bekinmashoq-plyus"- 2009
13. MTMlarining tarbayanuvchilari uchun rivojlantiruvchi o'yinlar majmuasi. O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi vazirligi. Respublika tashxis markazi Toshkeny-2013
14. N.A.Muratova. "Математика" для обучения детей в д/с и дома. Екатеринбург. У-Фактория». Qo'llanma-2002.
15. Bolagayo`naltirilganta`lim dasturi- "O`zingyasa" O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
16. "Bolagayo`naltirilganta`limdasturinitashkiletish" O`zRXTB. MMXQTMORO`MM. Toshkent-2012 yil.
17. .«Математика для младших школьников в таблицах и схемах» Е.А.Арбатова Санкт-Петербург 2010 год.

18. «Весёлые домашние задание» детям 3 лет Москва 2013
19. «Логика» для детей 3-4 года. Москва 2013\
20. «Логика» для детей 4-5 лет. Москва 2013
21. «Логика» для детей 5-6 лет. Москва 2013
22. «Весёлые домашние задание» детям 6-7 лет. Москва 2013.
23. Е.А.Родионова, И.А.Казакова. Развиваю логическое мышлению Москва-эксмодетство 2018
24. «Знакомимся сприродой» дошкольная мозаика с наклейками ООО «Издательская группа Аттикус» 2009 Москва

Internet saytlari

1. <https://egorshool5.edumski.ru> post
2. arm.tersu.uz ARM electron kutubxona
3. <https://nsportal.ru>
4. www.google.uz.
5. www.TEACHER.uz.
6. www.vospitatel.com.ua.
7. www.dovosp.ru.
8. [http://fikir.uz/post/fikir.maktabgacha ta`lim/5086.html](http://fikir.uz/post/fikir.maktabgacha%20ta%20lim/5086.html)
9. “MTT xujjatlari va ko`rgazmalari” telegram kanali @bogchamfaxrim. Ssilka - [T.me/jonajonbogcham](https://t.me/jonajonbogcham)
10. www.jlmt.uz
11. [hnnps://pedsovet.su](https://pedsovet.su)>dou>
12. doshvoznast.ru> igrarolevaya 19
13. www.vospitatel.com.ua.
14. 5.www.dovosp.ru.
15. 6.www.obruch.ru.